

BS 10 LET GLITNOVNO

vezek 50-

VI. zr. - 1180 - 1450 -

Cena 20 vinarjev = 10 kr.

Strah na Sokolskem gradu ali Nedolžna v blázniči. Roman za ljudstvo.

Založnik:
Josip Rubinstein
na Dunaju, VI. Sigmundsg 11

tsih knjigarnah in pri vseh upravljenih raznaševalcih knjig.

וְאַתָּה

בְּרִית־
שׁוֹקְדִישֶׁם

בְּתֵךְ־הַ

možje in lepa, mlada deklica so korakali ob vozu. Trem se je videlo, da so navajeni dela, bili so poljedelci. Četremu se je pa poznalo, da je izobražen in učen.

Zadnji je držal deklico okrog pasu ter jo sempatja nežno poljubil. Videlo se je, da je najbrž njen zaročenec.

Povedati moramo takoj, da so bili izselniki naši znanci: Barbka s svojim očetom in bratoma in tem se je pridružil doktor Golar.

Voz se je ustavil blizu koče starega Bila in ker jim je primanjkovalo vode, sta brata šla k studencu, da napolnita posode.

„Morda bi pa za denar in dobre besede dobili v tej koči mleka in jajc,“ je rekel Koščak. „Poskušajmo, morda kaj dosežemo.“

„Potrkal bom na vrata!“ je zaklical doktor Golar.

„Čakaj, jaz Te spremim,“ je rekla Barbka in par hipov pozneje sta stala mlada človeka pri koči ter potrkala na vrata.

A nihče se ni oglasil, zato je Golar močneje potrkal.

„Veš kaj,“ se je oglasila Barbka, „vrata so le prislonjena. Stopiva noter!“

Storila sta to, a komaj sta prestopila prag, je doktor Golar potegnil Barbko nazaj ter rekel:

„V tej koči se mora nekaj čudnega vršiti, najbrž se je nekaj strašnega prigodilo. Ali slišiš stokanje? Tako se čuje, kakor bi kdo v smrtnih težavah grbral. Ostani tu, Barbka, jaz pojdem sam pogledat.“

Toda Barbka se ni dala odpraviti in tako sta oba stopila noter. Tu se jima je pokazal strašen prizor.

Na tleh sta ležala dva moža ter se v strašnih bolečinah včila.

Ker je doktor takoj videl, da moža nista ranjena, je vedel, da sta zavžila strup.

„Barbka!“ je naglo vskliknil, „teci k vozu nazaj ter mi prinesi iz moje lekarne ono steklenico z zeleno tekočino. Povej tudi bratom, naj prineseta vodo semkaj. Teći naglo, kajti življenje teh mož visi le še na nitki.“

Mladi doktor se je sklonil čez starejšega moža, česar obraz se mu je zdel precej znan. In vendar se v tem hipu ni spomnil, kje ga je že videl. Zdelo se mu pa je, da je ta obraz videl v strašnem hipu svojega življenja.

Kakor vemo, si je doktor Morač odstrigel dolgo brado in tudi zlatih očal ni nosil, zato ga Golar ni mogel izpoznati.

Barbka je prinesla zahtevano steklenico in brata sta privlekla vode.

Doktor Golar se je za potovanje v pragozdu preskrbel z vsemi mogočimi zdravili in tako tudi s protistrupom, ki ga je hranił v tej steklenici.

Z Barbkinom pomočjo je doktor vlijil nesrečnežem tekočino v usta in v kratkem se je pokazal dobrodejn in vpliv.

Franc Robič je takoj globoko zaspal, kar je bilo najboljše znamenje, da ozdravi. Starejši mož, namreč doktor Morač, je napol spal, napol bdel ter sempatija šepetal nerazumljive besede.

„Ali naj tukaj pustimo nesrečneža?“ je zaklicala Barbka, „to bi bilo nečloveško! Govoriti hočem z očetom, saj imamo dovolj prostora na vozu, da ju lahko vzamemo s seboj na posestvo Filemona Brukla.“

„Toda poprej moramo vedeti,“ je rekel Golar, „ako bo možema všeč, da ju vzamemo s seboj. Starejši je pričazvesti, morda se da govoriti z njim.“

Doktor Golar je pokleknil k Moraču ter ga tihu vprašal:

„Ali Vaju hočemo vzeti s seboj! Ali nimata ničesar zoper to, da Vaju odpeljemo do prve naselbine?“

Besede doktorja Golarja so čudovito vplivale na bolnika.

Vzdignil je glavo, odprl oči ter z grozo in strahom gledal mladega doktorja.

„Saj ni res,“ je hriпavo vskliknil bolnik, „nisem umoril svojega sina! Saj živi! — Haha, pravi, da sem ga iz železniškega vlaka sunil? Jaz sem pošten človek, vsak otrok me pozna. Doktor Morač mi je ime!“

Golar je odskočil kakor bi hipoma ugledal posast. Mrtyaškobled je postal in tresel se je, ko je Barbki rekel:

„Pojdi proč, Barbka! Ne dotakni se tega človeka! Prepustimo ga njegovi osodi! Pojdi, — nikar ne vprašuj, le proc odtod!“

Nekaj minut pozneje se je voz z izselniki zopet pomikal dalje. Prestrašena Barbka si ni upala vprašati Golarja. Ta ji je zašepetal:

„Pozneje Ti hočem vse pojasnití, samo danes, samo zdaj ne. Le toliko Ti povem: Pravkar sem rešil življenje človeku, ki je hotel mene umoriti. Sivolasi v koči je isti človek, ki me je pahnil takrat iz vlaka.“

Barbka se je trčpetajoč pritisnila ljubljencu, ki je mracio strmel pred se.

Kakih pet ur pozneje sta se Morač in Robič skorostičasno zbudila. Bila sta rešena na čudovit, skrivenosten način, ki si ga lopova nista mogla razložiti.

Da so bili ljudje tukaj, jima je bilo jasno. In da so jima ti ljudje pomagali ter jima dali zdravilo, sta veda iz tega, ker je stala na mizi steklenica za zdravila in o kateri želi. Neko vedela, da je poprej ni bilo tam.

No, lopova nista veljko vpraševala, komu se imata zahvaliti za življenje. Bila sta zadovoljna, da sta sploh še živelia in ušla smrti. Groza ju je bilo v koči starega Bila, zato sta jo naglo popihala.

Stirinajst dñij pozneje sta se pojavila Morač in Robič v Novem Jorku. Toda tla so jima v Ameriki postala prevraca.

Policija je še vedno iskala zločinca, ki sta razstrelila vlak pocifiške železnice, zato sta lopova sklenila, da se preselita žopet v Evropo.

"Pojdova v London, dragi dečko!" je rekel Morač Robiču, "tam bova lahko mirno in prijetno živelia. Da, se vec tam poznam osebo, kateri bom lahko kri puščal."

Ta oseba je bila baronet Ralf Ravington, sorodnik nesrečne Elizabete Ravington.

Ta je narocil doktorju Moraču, naj zasleduje Elizabeto in jo odstrani, da se bo potem lahko sam polastil njenega premoženja.

Vem že da je Ralf obljubil Moraču velikansk znek, sek, kako mu dokaze, da je Elizabeta mrtva.

Ralf je vedel, da se je doktor Morač vkrcal z lady Elizabeto na Francijo, namreč na ladijo, na kateri je Elizabeta ubeznila v Ameriko.

Francija se je potopila in odlikratni baronet Ravington nicesar, vec slišal ne od doktora Morača, ne od Elizabete.

Kdo popise njegovo začudenje, ko se je neko jutro pokazal doktor Morač pri njem.

"Kaj Vi živite?" je osplo vskliknil Anglež, "ali ne ležite na dnu morja? Ze davno sem Vas mreža mrtvega!"

No, potem se bom še dolgo več življenja!" je odgovoril Morač.

lingov. To bo za začetek zadostovalo. Ogledal sem si tudi že hišo, ki bo prav pripravna za moje namene. To je podganski grad, saj Vam je znan?“

„Strašna hiša!“ je zaklical Ralf.

„Za moje namene prav pripravna! — In poleg tega vvelja le dvatisoč funtov. Ostali znesek porabim, da popravim hišo za svoje namene. Zdaj pa veste tudi gospod baronet, kje boste spravili Elizabeto. V podganskem gradu bo imela celico, kjer bo prejokala svoje življenje. Moja krivda ne bo, ako bo vsled pomanjkanja zraka in potrebne hrane notri umrla.“

„Veste Morač, da ste največji lopov na svetu!“

„Lopov v Vaši službi, gospod baronet!“ se je začrohotal Morač. „No, pripravite mi v treh dneh zahtevani znesek!“

„Prvi stotinov“ je zaklical Ralf. — Dragi prijatelj, preveč zahtevate od mena! Kar na slepo naj Vam dam to vsoto, kajpada če jo bom sploh dobil.“

„Torej nočete izpolniti moje želje?“ je zaklical Morač. — Potem oprostite, da oddidem. Mudim se mimo pošto, da oddam neko brzjavko.“

„Brzjavko? Na koga?“

„Na lady Elizabeto Ravington! Brzjavka se bode glasila. Pridite, pomagal Vam bom do dediščine!“

„Oh, lopov, ostanite!“

„Ali nisem rekel gospod baronet, da lopov potrebuje lopova!“

Tri dni pozneje je dobil doktor Morač funtov sterlingov in podganski grad je posiljal Pif lastnina.

149. poglavje.

Človek v kovčku.

Doktor Morač je kajpada skrbel tudi za svojo udobnost, ko je podganski grad na novo uredil.

V elegantni razkošno opremljeni sobi sta sedela Morač in Robič pri dobrem zajutru.

„Dragi doktor,“ je zaklical Robič, „zdi se mi, da si lahko častitava. Danes ima naš zavod že štirideset ukov in upam, da se to štovilo v par mesecih podvoji.“

„To je gotovo,“ je odgovoril Morač, „in jaz sam nisem pričakoval tega uspeha na Angleškem. Vidi se da je bil ta zavod za to ~~čezer~~ potreben, kaj od vseh stranij so mi prihajale ponudbe in meni je bilo treba le izbirati. Kajpada sem izbral take bolnike, pri katerih se da kaj zaslužiti.“

„Ali mislite da sva varna pred policijo?“

„Prav gotovo,“ se je zasmajal Morač, „nihče ne sluti, kaj se tukaj godi. Nasprotno, oblast me še podpira, ku smatra moj zavod za koristen.“

„Ali ste še vedno mnenja, da so posamezne celice za bolnike najbolše?“

„Da,“ je odgovoril Morač in vstal, „nikoli ne bom dovolil, da bi se bolniki združevali v skupni sobi. Vsak bolj pride v svojo celico, katere ne zapusti več. Pa boj služabnikov sem zelo previden. Sicer je malo ljudi, štirideset norcev, toda oba Piferona sta mi zelo prikoristna, zato sem Vam hvaležen, da ste mi ju priporočili.“

„In kar se mene tiče,“ je zaklical Franc Robič, „se

nimate pritoževati čez svojega pomožnega zdravnika. Jaz zdravim bolnike po svojem načinu.“

Pri teh besedah je Robič pokazal na bič, ki je ležal na mizi.

„Z bolniki se itak veliko ne pečam,“ je zamolklo rekel Morač. „Veš, Robič, na Avstrijskem sem storil napako, da sem bolnike kolikor mogoče dolgo obdržal pri življenju, ako ni ravno rodbina naravnost zahtevala, naj se jih hitro spravi s sveta. Toda to je bedasto! — Čemu ljudi pustiti, da dolgo trpe! Hitra smrt je boljša nego dolgo trpljenje. Pa tudi to je dobro, da ni treba bolnike tako dolgo krmiti. Krsta in grob ni daleko tako drag kakor štiritedenska hrana, naj si bo ta še tako slaba.“

„Ker govoriva baš o hrani,“ je prekinil Robič zdravnika, „mi povejte, kako Vam ugaja kuharica, ki sem Vam jo preskrbel?“

„Rdečelaša Urša?“ je zaklical Morač, „hm, neznanško bedasta je, toda svoje delo dobro razume in se nam ni treba batiti njenega izdajstva, ker ne pride nič v gojenje prostore.“

V ten trenotku so se odprla vrata in vstopil je stari Piferon.

Grobar je postal še tanjši; podoben je bil senci, ki se je neslišno vlačila po hiši.

„Kaj pa je, oče Piferon?“ je vprašal Morač. „Ako je kak bolnik poreden, me ni treba vprašati, kako se ga pomiri. Primite za bič in ga nabijte, dokler se ne zgrudi na tla.“

„Pri bolnikih je vse v redu,“ je odgovoril Piferon, „toda neki gospod je prišel, ki želi z Vami govoriti.“

„Tujec? Ali je sumljiv?“

„Meni se ne zdi! Izgleda kakor kak zasebnik ali

veleposestnik. Čudno je pri tem, da je takoj svoj korček pripeljal s seboj.“

„Kovček? Ali ga je v hišo spravil?“ „Mož se je pripeljal z vozom,“ je odgovoril Piferon, „potem je s pomočjo kočijaža prenesel kovček v vežo. Morda čuti, da postane blazen in zato je prišel k nam.“

„Pripeljite tujca k meni!“ je ukazal Morač. „Vi, Robič, pa poglejte po celicah, če je vse v redu.“

Robič in Piferon sta odšla, Morač je pa šel v delovno sobo, ki je bila tudi bogato urejena.

Komaj je sedel v velik naslanjač, je nekdo potkal in mož, ki se je pripeljal s kovčkom, je vstopil.

Tujec je res izgledal kakor kakšen bogat zasebnik ali veleposestnik.

Precej visoka postava je bila ogrnjena z dolgim plaščem. Na glavi mu je tičal bel cilinder in v roki je držal palico z zlatim gumbom.

Tujčev obraz je bil rdeč in rumena brada ga je obkroževala.

Doktor Morač je vstal in rekel:

„S kom imam čast?“

Tujec se je previdno ozrl po sobi ter potem odložil palico in klobuk na stol. Nato je slekel plašč in Morač je z začudenjem opazil, da ima tujec pod plaščem ele-gantno črno obleko.

A še bolj se je Morač začudil, ko je tujec potegnil brado raz obraz ter tudi rumene lase odložil.

Morač je osuplo odstopil ter roko stegnil nazaj, da pritisne električni zvonec, ki je veljal Francu Robiču.

Toda tujec mu je zabranil ter zaklical:

„Pustite, doktor Morač, saj se Vam ni treba batiti izdajstva. Prišel sem, da napravivam enitno kupčijo.“

„Kdo pa ste?“ je vskliknil Morač.

„Čudim se, dā Vam moj obraz ni znan!“ je odgovoril tujec, „vsaj moje slike bi že morali videti v ilustriranih časopisih. Ime mi je Edvin Lister in sem znani detektiv iz Pariza.“

Lister! — Ta beseda je Morača navdala s strahom, da ga je kurja polt oblila. Da, to ime mu je bilo dobro znano. Morač je vedel, da je Lister najbolj slaven in najbolj izurjen detektiv, katerega so se zločinci celega sveta bali.

In ta človek je prišel v njegov zavod! To ne pomeni nič dobrega, čeprav mu je Lister zagotovil, da pride z mirnim namenom:

Doktor Morač je sklenil, da si brani svojo kožo.

„Gospod!“ je rekel, „jaz sem pri prost človek učenjak, ki doslej še ni imel opraviti z detektivi. Oprostite torej, da Vašega imena še nikoli nisem slišal. Čudim se, da pridete k meni, kajti ne morem si misliti, kaj želite od mene.“

„To boste takoj izvedeli,“ je odgovoril Lister, „toda že naprej Vam zagotavljam, da nisem prišel s hudobnim namenom, ampak nasprotno! Vaše pomoči potrebujem in Vam jo rad plačam.“

Lister je sedel na stol ter pokazal Moraču, naj tudi sede.

Toda stari lopov je smatral za boljše, ako ima kakšno pričo pri tem pogovoru, zato je naglo trikrat pritisnil na električni gumb, da bi Robič slišal znamenje.

Kako se je pa Morač začudil, ko mu je Lister smehljaje rekel:

„Poklicali ste nekoga, najbrž, da imate pomoč proti meni. Najbrž mislite, da Vam bom kaj storil. Toda po-

vem Vam, da, ako nočete govoriti z menoj med štirimi očmi, sploh ne govorim z Vami.“

Preden je Morač odgovoril, je prihrumel Franc Robič v sobo.

V istem hipu je tudi Lister poskočil ter se obrnil proti vratom, da pogleda prišleca. A komaj se je Robič ozrl v detektiva, se je prestrašen opotekel nazaj kakor bi pošast zagledal. In iztegnivši roke je zaklical:

„Doktor Morač, izgubljena sva! Edvin Lister je pri nas!“

„S tem ne poveste nič novega svojemu mojstru!“ se je zasmejal Lister. „Doktorju Moraču sem že imenoval svoje ime. Kakor vidite sem se že preoblekel in zdaj sem zopet Edvin Lister, ki je Vam najbrž še v dobrem spominu, kajne, Franc Robič? Ali se še spominjate one noči, ko sem Vas izročil policiji?“

„Prokledo, takrat ste me pa vjeli! Zdaj me ima skoro veselje, da bi Vam to povrnil!“

„Robič, za tako neumnega Vas nimam, da bi zarad te malenkosti razgrajali,“ je rekel Lister. „Saj živite že dovolj dolgo med zločinci, da veste: Danes smo največji sovražniki in jutri, ako se potrebujemo, največji prijatelji! Jaz Vaju potrebujem in zato nisem prišel k Vama kot detektiv Lister, ampak kot —“

„Signor Satanelo!“ je končal Robič.

„Tako je!“ je zaklical Lister, „in kot tak sem Vaju obiskal ter Vama pripeljal nekega bolnika!“

„Bolnika!“ je zaklical doktor Morač. „Ali umobolnega?“

„Da, dragi doktor! Prihajam po naročilu neke rodbine, ki noče imenovati svojega imena. Vprašam Vas torej, če hočete v svoj zavod sprejeti blaznega človeka, ki ne sme nikoli več priti med svet?“

„Nikoli več iz mojega zavoda?“ je vskliknil doktor Morač. „Gospod Satanelo, to leži v božjih rokah! Ako Vsemogočnemu dopade, da bolnik ozdravi, potem lahko odide in nihče ga ne bo zadrževal.“

Signor Satanelo se je porogljivo zakrohotal; stopil k Robiču ter mu rekel:

„Robič, jaz se ne utegnem dolgo muditi! Povejte Vašemu mojstru, da se ne dam varati od njegovega svetlostinstva in da dovolj dobro poznam doktorja Morača, čeprav doslej še ni občeval z detektivom Listrom.“

Nato se je detektiv obrnil k doktorju Moraču ter osorno nadaljeval:

„Vraga, prišel sem k Vam, da napravim z Vami dobro kupčijo, ne pa pridige poslušat. Vi stari, sivilasi lopov, lahko bi Vam naštel vse Vaše grehe, a ne utegnem, zato sem tako brezobjirno govoril z Vami, in zdaj tudi Vi priznajte svojo barvo, sicer se drugače pomeniva.“

Franc Robič je stopil k Moraču, ga potegnil na stran ter mu šepnil v uho:

„Za božjo voljo, temu človeku se ne morete ustavljati! Nikar ga ne dražite, ta človek premore vse in je nama lahko strašansko nevaren. Pomislite to, doktor Morač!“

Ta je vstal, dal roko Listru ter zaklical:

„Gospod, zdaj Vas razumem. Odslej hočem pošteno in odkrito govoriti z Vami. Ako Vam lahko kako uslugo izkažem, Vam jo rad storim. Ali je umobolni, ki mi ga mislite izročiti, res na duhu bolan?“

„Da, zdaj je,“ je odgovoril Satanelo, „toda če ostane, je še vprašanje. Sploh se pa lahko sami prepričate. Ukažite, da se prinese moj kovček gori.“

Franc Robič je na te besede odšel in že po malo minutah so se slišali teški koraki na stopnicah. Vrata so

1690.

se odprla in oba Piferona sta prinesla z Robičem velik, z usnjem prevlečen kovček ter ga postavila pred Satanelo.

„Glej, glej,“ je zaklical detektiv s porogljivim nasmehom, „stara znanca iz Pariza! No, ali so Vam postala tla prevroča, prijatelj Piferon?“

Stari Piferon je komaj očem verjel, ko je zagledal signorja Satanelo pred seboj.

„Vsi dobri duhovi hvalijo Gospoda!“ je vskliknil ter se prekrižal. „Ali ste Vi, signor Satanelo, ali je Vaš duh? Hudiča, ali ste res Vi oni veleposestnik, katerega sem jaz spustil v hišo?“

„Da, prijatelj!“ je odgovoril Satanelo. „Sami ste me spustili v hišo in to Vam naj bo v svarilo, da ste prihodnjič bolj previdni, sicer se zgodí, da spustite kakega angleškega detektiva, ki ima namen, da preišče doktora Moračevo hišo od vrha do tal.“

Piferona sta z glavo majaje odšla. Rada bi sicer vedela, kaj je privedlo Satanelo v hišo, a nista si upala vprašati.

„In zdaj boste izpoznavi mojega bolnika,“ je rekel Satanelo ter odprl s ključem kovček, „poglejte, to naredi vsak dan deset kapljic kloroformu iz človeka!“

Odveznil je pokrov na kovčku in notri je ležal elegantno oblečen človek, ki se je zdel na prvi hip, da je mrtev. Obraz mu je bil pepelnatosiv. Oči so stekleno in topo zrle, a vendar je bil obraz še vedno lep.

Doktor Morač in Robič sta stopila k kovčku ter se radovedno ozrla v človeka v kovčku. A v istem hipu sta prestrašena odskočila ter v eni sapi zaklicala:

„Grof Radivoj Sokolski!“

„Da, on je!“ je zaklical Satanelo, „vedel sem, da ga bosta izpozna, ker sta že imela opraviti z njim. Vem tudi, da je bil ta grof Vajin sovražnik in da je

1691

Vaju zasledoval, zato sem prepričan, da mu ne bosta pustila ubežati, ampak ga do smrti imela zaprtega v blaznici.“

„Kar se mene tiče,“ je vskliknil doktor Morač, „me tako veseli, da sem dobil grofa Radivoja Sokolskega v svoje roke. Prav imate, signor Satanelo, ta človek mi je mnogo storil, za kar bi rad obračunil z njim. Haha, saj sem vedno rekel, da pride enkrat za vsako stvar čas, treba je le počakati.“

„In jaz,“ je zaklical rdečelasi Robič, „tudi nisem bogovekako naklonjen grofu, čeprav mi je dal zaslužiti lep denar. A pozabiti mu ne morem, da mi je odvzel dekllico, katero sem ljubil in da me je kot morilca zapodil iz svoje hiše. Zato Vam, obljudim, signor Satanelo, da grof ne pride več izpod te strehe, dokler jaz živim.“

„Ali hočete torej sprejeti tega človeka v svoj zavod?“ je vprašal Lister Morača.

„Preden Vam odgovorim,“ je rekel Morač, „mi morate odgovoriti še na par vprašanj. Ali je grof res umoven?“

„Ni,“ je odgovoril Satanelo, „toda že širindvajset ur, odkar sem se z njim odpeljal iz Berolina v London, je popolnoma omamljen. Ko se zbudi iz omame, bo takoj spet pri polni zavesti.“

Toda Vi morate ravnati z njim kakor z blaznim. Zaprite ga v celico in mu prigovarjajte, da je postal blazen. Recite mu, da ljubi Alenka pl. Radičeva drugega moža in da se je na ta način iznebila neljubega ji grofa.“

„Grom in strela!“ je veselo zaklical Robič, „to bo grof skakal, ko mu to povem! Toda verjel pa ne bo! Kajti preveč je prepričan o zvestobi svoje Alenke. Oba poznam dobro in vem, da držita skupaj kakor smola in žveplo.“

„Kaj naju briga, ako veruje ali ne,“ je rekel Morač, „s to lažjo ga bova v srce zbodla. Ali imate kaj zoper to, ako grof res zblažni?“

„Ničesar!“ je odgovoril Satanelo, „zoper to ničesar ne ugovarjam. Umobolnega se je vedno manj batil, nego zdravega. Toda en pogoj stavim, namreč, priseči mi morata naslednje:

„Grof Radivoj Sokolski ne sme umreti! Ne sme se ga umoriti! Narava sama ga mora uničiti! Ali mi prisežeta to?“

„Jaz ga ne bom umoril in tudi Franc Robič ga ne sme. Nama zadostuje, da ga imava v celici zaprtega in da ga lahko mučiva. Toda kdo mi bo stroške plačal, ako bo dolgo časa živel pri meni?“

„Jaz!“ je odgovoril Satanelo. „Vsak mesec Vam bom iz Pariza poslal 500 frankov. Mislim, da bo to dovolj za njegovo postrežbo.“

„500 frankov?“ je zaklical Morač in oči so se mu v skoposti bliščale, „no, to ni posebno veliko za uslugo, ki jo Vam storim. Toda naj bo! Med prijatelji se dela izjema! In zdaj še poslednje vprašanje: Ali se nam ne bo treba batiti grofovih sorodnikov?“

„Nikakor!“ je odločno odgovoril Satanelo, „niti Alenka pl. Radičeva, niti Mirko Višnjegorski, niti kdo drug ne ve o tem, da sem ga odpeljal. Niti sledu ne bo po njem!“

„Potem je kupčija sklenjena!“ je vskliknil doktor Morač, „tu moja roka! — Grof Radivoj Sokolski ostane za vedno pokopan v podganskem gradu!“

„To rad slišim, doktor Morač,“ je odgovoril Satanelo. „Samo do življenja mu ne smeta! Osebi, ki mi je tako ljuba, sem moral priseči, da se grofu ne bo vzel.

življenje. Ako pa umre vsled kakih nalezljive bolezni, tega nismo mi zakrivili. Toda pred bodalom, pred zanko ali pred strupom mora biti pa varen!“

Nato je detektiv vzel denarnico iz žepa ter položil pred Morača 500 frankov.

„To je za prvi mesec, vse drugo Vam pošljem iz Pariza. Zdaj se moram pa hitro preobleči in oditi. Jutri bom že spet v Parizu!“

Naglo je oblekel plašč ter se potem še enkrat sklonil čez kovček, v katerim je ležal nezavestni grof.

„Sreči moje hčere si stal na potu,“ je tiho šepetal, „zato sem Te moral odstraniti! Od danes naprej si pokopan v tej hiši in nikoli več ne boš motil Loline sreče!“

Nato je stisnil lopovoma roke ter naglo odšel.

155. poglavje.

Pokora za pregrešek ene ure.

Grof Radivoj Sokolski je odprl oči in se zbudil iz dolgega spanja.

Kaj je to? Vsemogočni Bog, bil je, v ozki sobici, gole, mračne stene so strmele vanj. Uzrl je malo, omreženo okno.

Ne, to so le sanje, ki ga mučijo! Kako naj pride v tako neprijazno sobo in na tako borno ležišče?

Počasi je Radivoj zaprl oči, hotel je zbrati svoje misli.

Kaj pa se je zgodilo z njim? Čemu so mu vsi udje tako teški? Zakaj se je komaj vzdignil s postelje? Tudi očesne trepalnice so mu bile teške kakor svinec.

Slabost ga je navdajala po celiem telesu. Bilo mu je, kaker bi celo noč prekrokal ter preveč pil vina.

Zopet se je ozrl okrog sebe. Ko pa je zopet ugledal neprijazno sobico, v kateri ni bilo razen borne postelje, na kateri je ležal, ne mize ne stola, tedaj mu je bilo jasno, da je to več nego sanje.

Ali ne stanuje več v elegantnem hotelu v Berolinu? Gotovo ne! Toda kam ga je zanesla osoda, saj vendar ni zaprt v ječi?

Radivoj je naslonil glavo na roko ter še mučil, da pomisli na poslednje, ki se je zgodilo, preden se je zbulil v tej ječi.

Mirkota je našel v hotelu kot nesrečnež, kot slepega človeka, in kaj se je potem zgodilo?

Mirko mu je povedal, da se je tudi Rožica vrnila iz Amerike in da jo bo lahko v par minutah objel.

In potem? — Potem je bil najnazadnje skupaj z detektivom Listrom, ki ga je sam poklical iz Pariza.

Govorila sta v njegovi sobi — in nenadoma je bilo vse proč! Kakor črna koprena je leglo na grofov spomin.

Ne, izvedeti mora, kaj se je z njim od onega hipa zgodilo, izvedeti za vsako ceno. Strah, ki ga je navdajal, mu je dal moč, da je vstal s postelje.

In ko je stal na nogah, se je opotekal semintja kakor pijanec. Ni se mogel spomniti, da bi pil vino ali da bi se udeležil kakega kroka. Odkod je pa potem ta pijnost?

Splazil se je do malega, omreženega okna. Moral se je za mrežo prijeti, da se ni vsled slabosti zgrudil na tla.

A zdaj nova groza, nov strah! Radivoj si je z roko potegnil čez oči, kajti mislil je, da postane blazen.

Pod njim se je razprostirala brezkončna planjava šumeče vode. To ni bila reka, ne potok, to je bilo morje z neskončno globočino. In tu je ugledal jadro na vodi.

Pisk se je zaslišal in parnik je rezal valove ter v nekoliko minutah izginil v daljavi.

Kako čudovita panorama se je nudila njegovim očem! To vendar ni Berolin! In vendar je gotovo vedel, da more biti le v nemškem glavnem mestu. — Toda morje, — morje!

Radivoj je globoko vdihnil, kajti pričel je razumevati, da se je nekaj strašnega, nekaj neumljivega z njim zgodilo. Slutil je, da bo v kratkem nekaj strahovitega izvedel.

Oči so mu obstale na vratih. Ha, odprl bo vrata ter hitel ven in tako izvedel, kje je. Naglo, kolikor so mu moči dopuščale, je hitel k vratom ter jih poizkušal odpreti. Toda opazil je s strahom, da vrata niti kljuke nimajo in da se sploh ne dajo znotraj odpreti.

„Vjet torej!“

Zdaj je Radivoj hipoma izvedel, kakšen pomen ima celica zanj. Zaklenjena vrata, omrežena okna, to pomeni, da so ga spravili na ta kraj, kjer bi ga s silo pridržavali.

A kdo ga je spravil sem? Kdo ima korist od tega, da bi ga pridržaval? Kdo si je drznil to storiti?

Pa kako so ga spravili iz hotela? Saj ni mogoče bilo to storiti, razen, ako so ga omamili.

Radivoj je začel premišljevati, zakaj mu je slabo in prišel je do zaključka, da so ga morali s kako stvarjo nezavestnega storiti.

Dobro, vse to si je Radivoj priznal, toda kako pride morje sem? Saj vendar ni mogoče, da bi ga iz Berolina spravili proč!

Slišal je korake, ki so se bližali vratom! Ha, zdaj bo izvedel, kaj se je z njim zgodilo.

Z železom okovana vrata so se hipoma odprla.

Radivoj je stopil k oknu in v naslednjem hipu za-

kričal, kajti pred njim stoječi človek s sivo brado in hubodno zročimi očmi mu je bil znan. Vedel je, da je izgubljen, ako je prišel v oblast tega človeka.

„Doktor Morač!“ je z drhtečimi ušnicami vskliknil.

„Da, doktor Morač!“ je odgovoril vstopivši ter zaklenil za seboj vrata, „kakor vidite, ste zdaj v hiši doktorja Morača, torej v blaznici.“

Morač je morda pričakoval, da se bo Radivoj v strahu zdrznil. Toda grof je ostal popolnoma miren in svečano so se glasile njegove besede, ko je lopovu odgovoril:

„Kdo me je pa spravil v blaznino? In ker je to Vaša blaznica, sem prepričan, da se je zgodilo kako lopovstvo.“

„Motite se!“ je odgovoril Morač, „jaz vsaj si ne morem misliti, da bi Vam bila ona sovražna in neprijazni ki mi je naročila, naj Vas tukaj zdravim in lečim, dokle ne ozdravite od hude bolezni. Ako pa to dela, no, potem gotovo niste zasluzili zanjo.“

„O kom govorite? Kdo me je semkaj privедel?“

„Neka dama, ki se imenuje Alenka pl. Radičeva!“ je odgovoril doktor.

„Alenka pl. Radičeva?“ je vskliknil Radivoj ter oble del kakor zid, „ona, — ona me je Vam izročila? Ona me spravila v Vašo blaznico? Gospod doktor, jaz si ne bi mislil, da bi mi tako očividno laž v obraz povedali. Alenko poznam dobro. Nikoli bi me drugemu prepustila v postrežbo, ako bi zbolel, najmanj pa Vam.“

„Če mi verujete ali ne,“ je odgovoril Morač, „meni je vseeno. Na vsak način Vam pa povem, da ste umobilni in da morate delj časa ostati v mojem zavodu.“

„To se pravi z drugimi besedami,“ je rekel Radi-

voj, „da sem obsojen v bivanje v Vaši blaznici. Morda pa špoli ne pojdem več iz nje!“

„Že mogoče,“ je zasmehljivo odgovoril Morač, „razen ako Bogu ne dopade, da Vam poyrne pamet.“

„Saj imam svoj razum,“ je odločno zaklical Radivoj, „in želim Vam, da bi bili pray tako pri pameti kakor sem jaz v tem hipu.“

„To trdi vsak umobilni!“ je rekel doktor Morač, „sploh pa nisem prišel, da bi z Vami govoril o takih stvareh, ampak da Vas poučim, kako se živi v mojem zavodu. Te sobice ne smete nikoli zapustiti. Hraná se Vam bo prinesla sem. In zdaj se boste slekli ter oblekli obleko, kakor je navadna pri vseh mojih bolnikih.“

Doktor je pri teh besedah odpril vrata ter zaklical na hodnik:

„Pojdi noter in prinesi obleko!“

Na pragu se je pokazal človek, pri česar pogledu se je grof še bolj prestrašil.

„Haha,“ se je režal vstopivši, „zdi se mi, da me je gospod grof izpoznal.“

„Da, izpoznal sem Vas,“ je rekel Radivoj, „Vi ste Franc Robič. Zdaj me je minil še poslednji dvom, ki sem ga imel. Nisem samo v blazinci, ampak obenem v morilskem brlogu, kjer bom počasi a gotovo prišel ob življenje.“

„Prav pa mislite, gospod grof!“ je zaklical rdečelasi lopov, „dobro je, da je človeku znana njegova osoda. A zdaj pa sletec svojo obleko, midva ne utegneva čakati.“

„Jaz ne slečem svoje obleke, ker nisem blazen!“ je odločno rekel Radivoj Sokolski.

„Tako? Torej se nočeš pokoriti našim ukazom?“ je zakričal Robič, „no, takoj Ti pokažem, kdo bo v tem slučaju zmagal.“

Zagnal je zavoj z obleko v kot ter skočil v grofa. Radivoj je bil preslab, da bi se ustavljal banditu, zato se je takoj zgrudil, ko ga je Robič zgrabil in potisnil dol. Ko je grof ležal na tleh, je rdečelasi lopov strgal obleko z njega ter mu porogljivo zaklical:

„Tako, zdaj se lahko oblecеш ali pa ne! Meni je vseeno. Toda to si zapomni, grof Sokolski, ako se boš še enkrat ustavljal moji želji, se boš seznanil s tem bicevem! Da, le oglej si ga! Skoro bo plesal po Tvojem grofovskem hrbtnu!“

Radivoj je trepetajoč vstal ter ogorčeno vskliknil: „Lahko me umorite, lahko me mučite, toda ponižati in osramotiti me ne morete. Ō uboga moja Minka, zdaj šele razumem, kaj si morala trpeti, ko si sedemnajst let zdihovala v oblasti tega sivolasega lopova. Da, to je povračilo za moj pregrešek, vsled katerega si prišla v blaznico. Čehu sledi pravična kazen. Maščevanje nikoli ne izostane. Torej hočem prenašati pokoro, kajti krivda je bila moja!“

„Zdaj ga je treba še zunanje spremeniti,“ se je oglasil doktor Morač. „Spačiti ga moramo, da ga nihče ne bi izpoznal, ako bi slučajno prišel kak tujec v njegovo celico. Robič, vzemi britev in škarje, da ga ostriješ in obriješ. Zdaj ni drugega kakor strahl v podganskem gradu in kolikor je meni znano, nimajo strahovi las in brade.“

Franc Robič se je smejal surovi šali svojega prijatelja ter stopil k grofu in mu ukazal naj sede na posteljo.

„Torej hočeta ravnati z menoj kakor s kaznjencem,“ je rekel Radivoj, „braniti se Vama ne morem, toda prisegam Vama pride dan, ko Vama bom vse poplačal. Lahko me umorita, toda maščevanju ne uideta nikoli. Zadelo bo Vaju, ko bosta najmanj pričakovala.“

Robič je grofa udaril s pestjo po prsih, da je odletel na posteljo.

Nato je vzel škarje ter ostrigel grofa prav do kože. Potem ga je tudi popolnoma obril.

Lepa brada in svilenomehki lasje so padli pod škarjami rdečelasega bandita.

Ubogi grof ni bil samemu sebi več podoben. Srečan, da ni imel v celici nobenega zrcala, da bi se ogledal vanj. Groze bi se stresel, ko bi videl svoj bedni, bledi obraz.

Hudiča sta se smejala, ko sta videla grofa tako spačenega. Radivoj ju je samo z zaničevanjem pogledal.

Nato sta odšla, a za nekaj časa se je Robič zopet vrnil s skledo v roki.

„Že dolgo niste ničesar jedli,“ je rekel, „tukaj se lahko nakrmite!“

Potisnil je grofu žlico v roko ter porinil skledo pred njega.

Smrad po gnjilobi je zadišal iz sklede. Bilo je konjsko meso v rujavem soku in pa krompir, ki je izgledal kakor bi ga miši objedle.

„Ali ne diši gospodu grofu?“ je rekel bandit, „hmi, prepričan sem, da kavijar in ostrige bolje dišijo. Toda privaditi se boste morali naše kuhinje, ako nočete poginiti od lakote.“

„Nihče me ne more siliti,“ je odgovoril Radivoj Sokolski, da bi jedel to smradljivo jed. Dajte mi košček kruha in kozarec vode, to mi zadostuje.“

„Haha, morda si domišljujete, da ste v kakem hotelu, kjer lahko ukazujete. Čakajte, jaz Vám bom izgnal te misli!“

Robič je zavihtel bič ter udaril grofa v obraz.

Radivoj je zakričal, bič je naredil krvavo liso po

obrazu. A ne tako bolečina, ampak misel, da je tepen kakor sužen ali zločinec, ga je besnega storila. Skočil je v Robiča, mu skušal bič odvzeti ter hripavo kričal:

„In naj me življenje velja, tega ne prenesem!“

Toda Robič ga je zgrabil za vrat ter ga vrgel na posteljo in kakor besen udarjal z bičem nesrečnega grofa, da se je ta ječeč in stokajoč zvijal na ležišču.

Napol mrtev je obležal nesrečni mož, dočim je Robič z divjim krohotom odšel. Kri je lila revežu iz rane na glavi in Radivoj je globoko vzdihnil:

„O da bi bila to moja srčna kri in da bi mogel umreti! Bog nebeški, zakaj si me zapustil? Ali sem zaslužil to osodo? Ali moram res nedolžen v blaznicium umreti?“

„O uboga Alenka, srce Ti bo počilo, ako se ne vrnem več k tebi! Uboga ljubljanka, koliko boš trpela, ako me več ne vidiš! Brez ljubezni, brez prijateljstva, brez sreče sem zakopan v temo blaznice! O Bog v nebesih, prehudo se pokorim za pregrešek ene same ure!“

156. poglavje.

Novi gospodar na Sokolskem gradu.

Pol leta je minilo, odkar je tako zagonetno izginil grof Radivoj Sokolski. Velikansko razburjenje, katero je ta slučaj v celi deželi povročil, se je polagoma poleglo, kajti svet koprni vedno po čem novem.

Toda čeprav je svet skoro pozabil grofa Radivoja, vendar je njegovo ime živilo vedno v srcu Alenke pl. Radiceve.

Koliko solz je prelila v tem letu! Koliko noči ni spala, ker jo je mučila groza in obupnost.

Zdaj, ko je ob pričetku pomladi korakala po vrtu, ji je bilo še vedno kakor sanje! Tam se je vzdigoval Sokolski grad in Radivoj je izginil.

Na vrtu so začele cvetlice iznova cveteti in duheti, toda Radivoj se ni mogel veseliti njih lepote.

Tam pri hladnem vodometu je stala klop, kjer je tako rad sedel z njo, — in zdaj je bila klop prazna! Radivoj ni več prišel, da bi ljubljenko objel ter jo potegnil na klop poleg sebe. In tam na oni strani se je vzdigovala vrtna hišica, v kateri je Minka še vedno živila, kljub temu, da je bila umobolna!

Ubožica je še vedno živila, dočim je Radivoj najbrž že davno počival v hladni zemlji. Lepi, močni, energični mož, njega ni bilo več!

Vroče solze so silile Alenki v oči. Čudila se je, da ima sploh še solze.

Iheteč je padla na klop. Da bi vsaj gotovo vedela, da je ljubljenec umrl, bi bilo to vsaj malo tolažbe za njo.

Toda ne da bi vedela, kaj je postal iz ljubljenega moža, — ako je še živ ali ga je uničila morilska roka, to vse ni pomirilo Alenke.

Oh, vse je poskušala, da bi našla vsaj kak sled po njem. Vse zastonj, doseгла ni ničesar!

Toliko se je dognalo, da je prišel grof Radivoj, v Berlin v hotel, kjer se je tudi ustavil slep gospod, ki se je imenoval grof Mirko Višnjegorski. Toda ta grof je odpotoval v spremstvu svoje soproge, torej je tudi ta izginil.

Alenka je Mirkotu pisala več pisem in sicer jih je naslovila na njegov očetovski grad, ker je mislila, da se bodo pisma poslala za njim, ako ga tam ni.

A odgovora ni dobila. Alenka ni mogla slutiti, da je Lola vsa pisma dobila v roko in jih takoj vrgla v peč.

Alenka - je tudi vedela, da se je Radivoj sestal v Berolinu z detektivom Edvinom Listrom iz Pariza.

Za to se je obrnila na Listerja ter ga prosila za natančno pojasnilo, kedaj je grofa zapustil.

Lister ji je takoj odgovoril, da se je po pogovoru, ki ga je imel z grofom v hotelu, takoj drugi dan vrnil v Pariz. Isti dan se je tudi grof Radivoj hotel vrniti na Sokolski grad. Bil je popolnoma zdrav in čvrst in ni kazal nikakih samomorilnih mislij.

Obenem je Lister ponudil Alenki v službo. Ker je bilo Alenki znano, da je Lister eden najspretnejših detektivov na svetu, mu je rada poverila nalogo, najpoizveduje po Radivoju.

Uboga, varana Alenka! Zaupala se je onemu človeku, ki je edini zakrivil, da je Radivoj izginil!

Jasno je, da Lister ni nič poizvedoval.

„Ali že zopet jokate?“ se je oglasil nežen, žalostglas za Alenko, „ali si ne morete lajsati svoje bolečin gospica?“

Alenka se je ozrla in ugledala starega Martina.

„Vi ste, Martin,“ mu je rekla ter ga posadila poleg sebe na klop, „kako me morete vprašati, če morem lajsati svojo bolečino? Saj ste sami tudi taki! Se vedno izginil, ko je dognano, da se ni mogel najti v hotelu? Objokujete svojega gospoda.“

„Da, milostna gospodična!“ je odgovoril Martin ter da je že odpotoval iz mesta. komaj zadržal solze. „Res je, nikoli ne bom nehal žalovati za gospodom grofom. Toda jaz sem star in ne bolje dolgo, pa me reši smrt življenja, ki nima nobenega.“

„Oh, ko bi vsaj vedela,“ je vskliknila Alenka, „da je grof Radivoj mrtev! Potem bi se morda tolazila Toda vidite, Martin, jaz imam občutek, da še živi! Vedno“

se mi zdi, da ga slišim klicati na pomoč. Večkrat skočim po noči s postelje, ker se mi zdi, da slišim Radivojev glas: Reši me, Alenka, reši me trpljenja!“

„Sveti Bog!“ je zaklical Martin, „torej res mislite, da grofa pridružujejo s silo na kakšnem kraju? To bi pa bilo strašno budodelstvo!“

„Ničvredni ljudje so zmožni vsakega hudodelstva,“ je odgovorila Alenka.

„Moj gospod pa ni imel nobenega sovražnika,“ je ugovarjal Martin.

„Tudi najboljši človek ima sovražnike! In tisti, katerih se ne pozna, so najbolj nevarni.“

„Iz česa pa sklepate,“ je rekel Martin po kratkem odmoru, „da naš gospod ni bil umorjen, kakor ves svet misli, ampak da ga imajo nekje skrivaj zaprtega? Oblasti misijo, da so ga v Berolinu kam izvabili, ga umorili ter oročili. Ker je bil elegantno oblečen, so morilci lahko sklepali, da je imel denar pri sebi.“

„Tega ne verjamem,“ je odločno odgovorila Alenka, prvič je grof zelo previden in ne kaže denarja in potem se udi ne da kar tako izvabiti. Pojasnite mi pa tole, sebe na klop, „kako me morem Martin! Zakaj je obenem z grofom tudi njegov kovček lajsati svojo bolečino? Saj ste sami tudi taki! Se vedno izginil, ko je dognano, da se ni mogel najti v hotelu? objokujete svojega gospoda.“

„To mi dokazuje, da grof ni bil več v Berolinu, ampak da je že odpotoval iz mesta.“

„Potem bi se pa moral grof vrniti na Sokolsko!“ zaklical Martin.

„Gotovo! Toda prepričana sem, da je kakšna zelo važna zadeva poklicala grofa v inozemstvo, in to je moralo tako nepričakovano priti, da me grof ni utegnil naznanil prihod na Sokolovo ter obenem sporočil, da je našel Rožico. Rožico! Vidite, Martin, v tem imenu leži“

rešitev uganke! Zarad svoje hčere je grof nekam odšel odkoder se še ni vrnil! Zato sem Listru tudi naročila naj išče Rožico in nèle grofa, kajti ako najdemo njo bomo tudi sled po Radivoju našli.“

„Bog daj!“ je zaklical stari služabnik: „A vendar mi nikakor ne gre iz glave, da je z ono tamle prišla nesreča v hišo.“

„O kom govorite?“ se je začudila Alenka.

„O nesrečnici, katero imenujejo vsi le strah na Sokolskem gradu!“

„Torej uboga umobolna Minka! Ona je gotovo najmanj kriva nesreče, ki je nas zadela.“

„Saj nisem rekel, da je ona kriva. Rekel sem le, da je z njo prišla nesreča v hišo. Le spomnite se! Komaj je prišla v hišo, je Vas že ta lopov Robič poskušal umoriti. Potem je prišel doktor Golar, o katerem se tud ne ve, kaj se je z njim zgodilo. Potem zopet ona sestranka Lola, in tako dalje, udarec na udarec! Bogoveče je to zadnji, ki nas je zadel.“

„Najstrašnejši je gotovo!“ je zaklicala Alenka, „O Martin, kaj najbi pa še prišlo?“

V tem hipu so se zaslišali koraki na peščenem potu.

Alenka se je ozrla in osupla vskliknila:

„Kaj pa to pomeni? — Dva tuja gospoda prihajata po potu. Pojdite, Martin, in vprašajte ju, kaj želite.“

Martin je odšel ter govoril z gospodoma. Alenka je slišala, ko je eden rekel:

„Povejte gospodični, da želi doktor Rudolf Zelnik advokat pri knežjem sodišču, z njo govoriti.“

Alenka je vstala in šla nekaj korakov gospodom nasproti. Oni, ki se je imenoval doktor Rudolf Zelnik, je bil majhno postavje ter ženskega, zvitega obraza,

72 „Tukaj pa prijetno diši! Ah, gosja pečenka in pesa,“ je rekelubožni oče. „Kakor vidim, imate dobro večerjo! Kako se pa to strinja z Vašo namišljeno bedo?“

Njegov spremjevalec je bil pa velike, sulje postave, ki je takoj izdala aristokrata.

Gospod je bil morda kakih trideset let star in skoro že plešast na glavi.

„Slišala sem,“ je rekla Alenka, „da želita gospoda z menoj govoriti. Ime mi je Alenka pl. Radičeva, s čim Vam morem služiti?“

„Dovolite, milostna gospica,“ je rekel mali advokat, „da se predstaviva. Jaz sem odvetnik doktor Rudolf Zelnik, ta gošpod je baron Cezar Sokolski-Slatenski.“

Alenka je osupnila. O tem baronu Sokolskem-Slatenskem je grof Radiyoj parkrat govoril. Bil je njegov nečak iz stranske veje Sokolskih. Alenka se je spominjala, da je Radivoj kaj neprijazno govoril o njem.

Baron je izgledal prežit kakor bi celo življenje samo za zabavo živel.

Kaj pa hoče ta človek na Sokolskem gradu? Zakaj je baš zdaj prvič prišel, ko je vendar moral vedeti, da grofa Radivoja ni tukaj?

„Najboljše je, da gremo v vrtni salon,“ je rekla Alenka. „Tam lahko nemoteno govorimo. Prosim, pojrite z menoj. Martin, idite naprej!“

„Martin!“ je zaklical baron, „to je torej stari Martin, o katerem sem že veliko slišal. Menda služi že celo večnost na Sokolskem gradu.“

„Petdeset let, gospod baron!“ je odgovoril Martin.

„Petdeset let?“ je vskliknil baron, „to je strašno dolg čas. Treba bo, da se izpočijete, saj so se Vam že kosti omehčale.“

Stari Martin ni odgovoril, toda prestrašen se je ozrl na Alenko, ki je tudi obledela.

Sli so dalje proti vrtnemu salonu, ko je baron hi-poma obstal ter rekel doktorju Zelniku:

„No, to se mora reči: grad ne izgleda preveč veličasten. Treba ga bo dobro prenoviti, no, to bo stalo precej tisočev.“

Alenka se je od minute do minute bolj čudila. Kako čudno govori ta človek! Baš tako, kakor bi imel pravico, ukazovati na Sokolskem gradu. Kaj je njemu mar, ako grad star izgleda?

Dospeli so na teraso in Martin je odprl vrata v salon.

„Skrbite, Martin,“ je zaklicala Alenka, „da nas ne bo nihče motil. Prosim, gospoda, sedita!“

Alenka je sedla nasproti slike grofa Radivoja, ki je visela na steni.

Baron Cezar je obstal sredi sobe ter se motreč oziral krog sebe. Zadovoljno je pokimal, ko je opazil udobno eleganco, ki je vladala v gradu.

Doktor Zelnik je sedel nasproti Alenke ter izvlekel iz usnjene torbice debel svežen papirjev.

„Prosim, gospod doktor,“ mu je rekla Alenka, „boste tako dobri in povejte mi najprej, po česar narečilu želite z menoj govoriti. Zdi se mi, da prihajate kot odvetnik gotovo v imenu kake druge osebe.“

„Tako je, gospodična! Jaz sem namreč pooblaščenec gospoda barona Cezarja Sokolskega-Slatenskega.“

„Torej pravni zastopnik tega gospoda. Ne razumem pa, kakšna zadeva je privedla gospoda barona sem.“

„Takoj boste izvedeli! Odgovorite mi torej na vprašanje: Ali je grof Radivoj Sokolski v gradu?“

„Čudno vprašanje! — Ne, ni ga tukaj.“

„Ali Vam je znano, kje se nahaja grof Radivoj?“

„Ne, žal, da nikomur ni to znano!“

„Ali je dal grof Radivoj Sokolski kak znak od sebe, da še živi?“

„Rada bi Vam odgovorila na to vprašanje z da, ako bi mogla.“

„Dobro, torej boste tudi Vi tega mnenja kakor sodišče, namreč, da se mora imeti grofa Radivoja Sokolskega za mrtvega.“

„Jaz?“ je zaklicala Alenka, „ne, kar se mene tiče, ne bom prej verjela v njegovo smrt, dokler nimam neizpodbitnih dokazov, dokler ne vidim njegovega trupla. — Toda rekli ste pravkar, da je sodišče mnenja, da je grof Radivoj mrtev. Kaj pa ima sodišče opraviti s tem mnenjem? Kolikor mi je znano, ni grof Radivoj zapustil nikakih dolgov.“

„Dolgoče? Bog varuj! Tu se gre za premoženje gospoda grofa. Izvedite torej, da je sodišče danes zjutraj na predlog gospoda barona Cezarja grofa Radivoja Sokolskega proglašilo za mrtvega in obenem naslednje sklenilo.“

Alenka je skočila s stola. Pritisnila je roke na valjuče grudi ter hotela govoriti, toda ni mogla spraviti nobene besede iz sebe. Strahovita misel je napolnila njeno dušo, pa preden je mogla govoriti je že začel doktor Zelnik čitati.

„Glavne točke, katere je sklenilo knežje sodišče, so naslednje:“

- Ker se grof Radivoj Sokolski kljub oblastvenim poizvedbam ni mogel najti in ker je sum opravičen, da je postal grof ali žrtev hudodelstva ali se je pa sam umoril, proglaša sodišče grofa Radivoja Sokolskega za mrtvega ter postavlja za oskrbnika vseh njegovih posestev in zlasti gradu Sokolskega barona Cezarja Sokolskega-Slatenskega, ki je najbližji dedič.

“No, to se mora reči: grad ne izgleda preveč velik, rdeči tisocet.“ Treba ga bo dobro prenoviti, no, to bo stalo časten. Rada bi Vam odgovorila na to vprašanje z da, aka bi mogla.“

1709

1710

b) Sodišče je dalje sklenilo, da se v vseh večjih časopisih eno leto v gotovih presledkih objavi poziv, v katerem se grof Radivoj Sokolski pozivlja, da se, aka je še živ, zglasí in osebno pride pred knežje sodišče.

Ako se to do preteka leta ne zgodi, se bo izjavilo, da ničesar več ne nasprotuje dedinskiim zahtevam barona Cezarja Sokolsko-Slatenskega in da bo ta potem dosegel vse pravice do grofovega premoženja.

c) To leto bo baron Cezar Sokolski-Slatenski upravljal posestva in premoženje grofa Radivoja in se pooblašča, da sme na Sokolskem gradu stanovati in delati kakor se mu zdi, da bo prav, samo da se lastninska pravica grofa Radivoja Sokolskega do preteka leta ne bo oškodovala.

Doktor Zelnik je odložil papirje ter porogljivo pogledal Alenko, ki je bleda in tiha stala pred njim.

Baron si je med čitanjem ogledoval slike na steni ter se zdaj hlastno obrnil:

„Glede tega leta je to kajpada le stvar oblike. Neumno bi bilo misliti, da bi se moj bratranec še vrnil. Že danes se lahko smatram za posestnika Sokolskega gradu in premoženja mojega bratranca. Saj vendar ne bo nihče trdil, da grof Radivoj ni mrtev. Bogve, kje trohne zdaj njegove kosti!“

Alenka je pogledala barona s pogledom, ki mu je usta zaprl. V tem pogledu je ležalo zaničevanje in sovraščvo.

„Slišali ste, gospodična,“ je rekel doktor Zelnik, „da je sodišče postavilo barona Cezarja za upravitelja. Sta-

reči tisocet.“ Treba ga bo dobro prenoviti, no, to bo stalo časten. No, to se mora reči: grad ne izgleda preveč velik,

1711

noval bo na Sokolskem gradu in je prišel zdaj, da uveljavlja svoje pravice. Takoj Vam bo povedal, kaj je sklenil.“

„Pošlušam,“ je hladno odgovorila Alenka.

„Da,“ je zaklical baron ter stopil do Alenki, „prišel sem, da se tukaj nastanim. Sicer mi bo prokletoto dolgočas tukaj, ker mi je malo predaleč od glavnega mesta, toda kaj se hoče? Ko bom pravi posestnik pojdem itak na potovanje, kajti moj ranjki bratranec je bil strašansko bogat. Pravijo, da je zapustil najmanj trideset miljonov. S tem si lahko preskrbim zabave. Napravil si bom konje za dirkanje, potem imam rad plesalke pri baletu —“

„Dovolj, gospod!“ ga je prekinila Alenka, „to me prav nič ne zanima. Povejte mi le, kaj ste glede Sokolskega gradu sklenili?“

„To je neprijetna stvar! Toda boljše je, da takoj zveste resnico! Bili ste pri mojem bratrancu družabnica. Nisem vedel, da ima moj bratranec, ki je sicer žalosten dečko, tako dober ukus v izbiranju družabnic.“

„Vi me razžalite, gospod baron!“

„Povejte vendar do konca!“ se je oglasil doktor Zelnik, „ako želite, bom jaz povedal gospodični, kaj ste sklenili. Gospod baron želi namreč, da izpraznijo takoj vse osebe, ki so doslej tu stanovali, Sokolski grad, ker bo pripeljal svoje služabnike s seboj.“

„Razumem!“ je odgovorila Alenka. „To se pravi z drugimi besedami: jaz moram takoj pospraviti svoje stvari ter še danes oditi iz gradu.“

„Gospica, zelo sem nesrečen,“ je zagotavljal baron Cezar, „da ne morem biti napram Vam bolj galanten. Toda jaz namerjam popolnoma prenoviti grad.“

„To pravico imate šele po preteku enega leta!“ ga je prekinila Alenka.

„Čemu pa?“ je zaklical baron, „kar bom storil, bo

tej starini le v prid. Nove tapete, nove zastore, nova prezidava, — kratkomalo, grad mora dobiti popolnoma drugačen obraz.“

„Toda šele po preteklu enega leta!“ je ponovila Alenka, „ako se grof Radivoj poprej ne vrne.“

„To je res!“ je pritrdil doktor Zelnik, „s prenovljenjem morate še počakati eno leto.“

„Vraga, torej počakam eno leto! Toda to ne izpremeni mojega sklepa! Gospodična, odstranite se do danes večera iz Sokolskega gradu!“

„To bom storila, gospod baron, niti minute ne ostanem dlje tukaj! Toda dovolite mi, da Vas na nekaj opozorim. Služabnike boste takoj odpustili, kajne?“

„Gotovo! Izplačal jim bom za mesec dnij naprej plačo.“

„Ali pojde tuđi stari Martin?“

„Ali ima ta morda kako pogodbo v roki?“ je vprašal baron.

„Najbrž ne! Toda slišali ste sami, da je Sokolski rodbini petdeset let zvesto in pošteno služil. Ali ga hočete zdaj zapoditi? Prestar je že, da bi našel novo službo. Ali bi res mogli starega moža ob kruh in dom spraviti?“

„No, ko bi Martin meni petdeset let služil,“ je reklo baron, „bi mu že dal majhno pokojnino. Toda tako! Mojega bratranca dolžnost bi bila, da bi zanj založil kak znesek. Ker se pa to ni zgodilo, nimam jaz nikake obveznosti napram njemu.“

„No, dobro! Bog bo pomagal staremu možu in jaz ga ne bom zapustila!“ je zaklicala Alenka, „toda v gradu je še neka oseba, ki ne more nikakor iz hiše.“

To je nesrečnica, ki ne zasluži le Vašega usmiljenja, ampak ki Vam mora biti kot draga zapuščina, katero Vam je zapustil bratranec, kateremu se imate zahvaliti.

za vse premoženje. Revica je umobolna in je med njo in grofom Radivojem vladalo iskreno razmerje. O, privoščite ji zavetje, katero je našla tukaj! Kdo ve, morda še nesrečnico kmalu smrt! Do takrat Vas pa prosim, da ji pustite miren kot v gradu!“

„Torej je res?“ je vskliknil baron, „nisem hotel verjeti, da je bil moj bratranec tako bedast, da je vzel svojo blazno ljubico v svojo hišo. Veste kaj, doktor Zelnik, ko bi jaz hotel preskrbeti svoje ljubice, bi moral po celem vrtu sezidati hiše in še ne bi bilo dovolj prostora.“

„To me malo zanima,“ ga je prekinila Alenka, „pozejte mi le, kaj ste sklenili glede umobolne.“

„To Vam takoj povem! Blázna ženska mora še danes z drugimi vred oditi iz gradu. — No, to bi mi še manjalo, da bi blazno osebo imel v bližini, — strah Sokolskega gradu, kakor ji ljudi pravijo!“

Kako brezrčno, kako nizkotno se je to glasilo! In človek je bil Sokolskega rodu!

„Rekli ste, gospod,“ je zaklicala Alenka, „in kakor ste sklenili, tako se bo zgodilo! Še danes pojde nesrečnica iz hiše. Jaz jo vzamem s seboj in bom skrbela za njo!“

Vam se je niti prepustiti ne sme, ker bi jo imeli za breme! Zame je pa častna dolžnost, da skrbim za polno žensko. Vam, gospod baron, niti ne privoščim te časti!“

Doktor Zelnik je občudovaje zrl lepo deklico, ki je v tem hipu visoko vzravnana stala in njene oči so ji v jezi in navdušenju bliske.

„No, gospod baron,“ je rekla Alenka po kratkem odmoru, „zdaj sva gotova, mislim? Saj dovolite, da odi dem?“

„Še trenotek, gospica,“ je reklo baron, „še nekaj Vas počem vprašati. V tem pol letu, odkar je moj bratranec

izginil, ste gotovo Vi vse upravljali, najbrž tudi blagajnico? Prosim, da mi torej vse v redu izročite.“

„Ničesar nisem upravljala, gospod baron!“ je odgovorila Alenka, „in če mislite, da najdete na Sokolskem gradu zaklade, se motite. Robbinske dragocenosti so sicer tukaj in jaz vem, kje so spravljenе. Toda moja stvar ni, da Vám to povem, kajti pred letom se itak ne smete ničesar dotakniti. Vrednostnih papirjev pa ni, najbrž jih je grof pri kaki banki naložil.“

„Dobro! Od česa ste pa živeli pol leta? S katerim denarjem ste plačali služabnike?“

„Ako hočete to vedeti, Vam pa povem, čeprav ne-rada. Ko je grof Radivoj Sokolski odšel od tukaj, mi je izročil 4000 kron za vsak slučaj, kakor je rekел. S tem denarjem sem gospodariла štiri mesece in ko je pošel, sem svoje prihranke porabila, tako da zdaj nič nimam in Vam tudi ne morem od nobene stvari računa žiti. Zdaj menda lahko odidem?“

„In kam pojdetē, gospodična?“ je vprašal baron.

„To Vas gotovo ne zanima! Zagotovim pa Vas, da se me boste še danes iznebili kakor tudi uboge umolbolne na vrtu.“

Ponosno, komaj vidno, je Alenka prikimala ter odšla.

„Veste, ljubi doktor,“ je rekел baron, „to je proklet lepa ženska in žal mi je, da sem tako nastopil proti nji. Lahko bi ji dovolil, da se nastani v vrtni hiši, morda bi se vseeno dalo kaj napraviti z njo!“

„Motite se, gospod baron!“ je odgovoril Zelnik, ta deklica ne izgleda tako, da bi se dalo pri nji kaj doseči. Slišal sem tudi, da so ljudje govorili, da je bila zaročenka Vašega bratranca.“

„Haha, to je sreča, da se moj bratranec ni popre-

oženil, kajti potem bi danes ne sedel na Sokolskem gradu.“ ;

„Pa še nekaj drugega sem slišal,“ je rekel advokat, „ali niste nikoli čuli, da je imel grof Radivoj Sokolski še eno hčer?“

„Pojdite s tem!“ je zaklical baron, „nezakonski otrok ne šteje nič!“

„Kaj pa, ko bi grof pred sodiščem pripoznal hčer za svojo in ko bi se deklica nekega dne pojavila ter zahtevala svoje pravice?“

„To je popolnoma izključeno!“ je zaklical baron Cezar, „v enem letu je vse moje!“

Med tem pogovoru je šla Alenka po stopnicah proti svoji sobi.

157. poglavje.

Načrti za bodočnost.

Dokler je bila Alenka še v sobi pri baronu in odvetniku, se je premagovala, ker ji je jeza in ogorčenost dala moč, da je zadrževala solze. Zdaj so jò pa moči zapustile, zato je hotela biti sama.

Baš ko je hotela odpreti vrata v svojo sobo, jo je nekdo potegnil odzadaj za obleko. Ko se je obrnila, je stal stari Martin pred njo.

Sivolasemu starčku so tekle debele solze po licih in roke so se mu tresle, ko jih je iztegnil proti Alenki.

„Martin!“ je osuplò zaklicala Alenka, „Vi že veste, ste že vse slišali?“

„Vše!“ je vskliknil starec, „govorilo se je glasno in stal sem zunaj na terasi. Prestar torej, — zato se me za-

pod na cesto kakor steklega psa. — In to po petdesetletni službi!"

„Tega ni kriv grof Radivoj," je zaklicala Alenka, „sami veste najbolj, da bi pri njem do smrti ostali, ko bi še bil tukaj. A zdaj smo sami sebi prepuščeni, ker nas je zapustil naš najboljši prijatelj, ki nas je ščitil s svojo močno roko. Pojd v mojo sobo, Martin, tam se bova dalje zgovorila.“

Ko sta prišla v sobo, se je lepa pogumna deklica ihče zgrudila v stol. Vroče solze so ji lile iz očij in krčevito ihtenje ji je pretresalo telo, da stari Martin ni vedel, kaj bi storil.

„Ojačite se vendar, milostiva gospodična," je zaklical stari služabnik, „jaz Vas ne bom zapustil. Ti ljubi Bog, saj imam še svoje prihranke, ki bodo zadostovali, da boste Vi in umobolna lahko živele.“

Ganjena Alenka je podala starcu roko.

„Hvala Vam, Martin! Vedela sem, da me ne boste zapustili. Toda jaz ne jokam zase in se ne bojim za svojo prihodnost, ampak za ono uboge Minke. Pa tudi te misli ne morem prenesti, da bo ta častiti grad Sokolski prišel v druge roke. Tu, kjer je plemeniti grof Sokolski vladal, tu na starem rodbinskem gradu naj bi gospodaril tak nevrednež!“

Stari služabnik je žalostno in v skrbeh sklonil glavo na prsi.

„Trebarše bo privaditi te misli. A zdaj mi povejte, kaj naj storim?“

„Prav imate, da me spomnите na mojo dolžnost. Do večera moramo zapustiti grad, zato je treba potrebno pospraviti. Tega človeka bi ne prosila za nobeno ceno, da bi me še čez noč obdržal tukaj. Žal, da imam le malo

denarja, menda petsto kron, in kako je z Vašimi prihranki?“

„Hranilnično knjižico imam, na katero je naloženih osem tisoč kron.“

„Jaz Vas nočem oropati tega denarja," je rekla Alenka, „to bi bil velik greh!“

„O ne, Vi morate vzeti," je odgovoril stari Martin, „Vaša dolžnost je, ne zarad sebe, ampak zarad nesrečne umobolne.“

„Prav imam! Ves ponos bom napram Tebi odložila in če hočeš, bomo od Tvojega denarja živel. Toda skušala bom, da Ti vse povrnem, kajti delala bom.“

„Delala? Oh, gospodična, Vi ne veste, kako teško je delo dobiti in kako slabo je plačano.“

„Kljub temu ne bom lenarila! Izurjena sem v marsikateri reči, poučevala bom, slikala in drugo. Martin, peljite se predvsem v mesto in najemite majhno stanovanje za nas. Ena večja in dve manjši sobi bo zadostovalo. Večja soba bo za umobolno, manjši dve za naju, ali ste zadovoljni?“

„Gotovo, saj sem srečen, da smem ostati pri Vas. Stregel in varoval bom ubogo umobolno, dočim boste Vi denar služili.“

„Dobro! Naročite zaprt yoz, ki naj zvečer o mraku pride po nas!“

„Vse bom storil kar ste rekli," je rekel Martin, „ali naj vzamem služkinjo v službo?“

„Čemu? Jaz bom sama opravila vsa dela, ki so v gospodinjstvu potrebna.“

„O ljubi Bog!“ je zahitel Martin, „Vi, kateri bi gospod grof rad roke pod noge podložil, da ne bi po trdem hodili, Vi boste opravliali taka dela? O ko bi to vedel umrli gospod!“

„Molčite, Martin,“ je vskliknila Alenka, „jaz nočem, da govorite o grofu Sokolskem, da je umrl. Jaz čutim in vem: Radivoj Sokolski živi! Zopet ga bom videla in notranji glas mi pravi, da se bo pravočasno vrnil in zbranil, da bi prišel Sokolski grad v druge roke.“

Staremu Martinu se je zdejša v tem hipu Alenka kakor prorokinja, ki more le resnico govoriti.

Njegovo dobro in zvesto srce se je s tolažbo napolnilo.

158. poglavje.

„Teta Rožica.“

Zapustili smo Rožico v hiši vdove Marenče, pred katero jo je ubožni oče Kolbe tako svaril:

Tisto noč po obisku Kolbeta je Rožica le malo spomnila zdaj, ko ji je Kolbe oči odprl, je postal Rožica mnogo jasno; kar je v Marenčetovi rodbini videla in slišala in cesar ni razumela.

Da, proč je morala od teh ljudij, toda kam?

Tako ceno stanovanje je bilo teško dobiti in z vesenjem je komaj toliko zasluzila, da se je mogla preživeti.

Zato se je Rožica zelo razveselila, ko je drugo jutro dobila od Kolbeta pismo, v katerem jo prijazno pozivlja, naj ga obišče, ker ji ima povedati nekaj veselega.

Rožica se je takoj napravila in šla k njemu.

Stari gospod jo je prijazno sprejel ter jo seznanil s svojo ženo, ki je pletla pri oknu nogavice za svojega moža.

„Sedite, ljuba gospodična!“ je rekel Kolbe. „Od včeraj naprej mi Vaša zadeva nikakor ni šla iz glave. Domislujem si namreč, da poznam ljudi, kajti že petindvajset

let opravljam posel ubožnega očeta. In tako sem prepričan, da ste Vi dostojna in poštena deklica, kateri se mora pomagati. Kajne, s svojim delom zasluzite kako malo?“

„O prav malo, gospod Kolbe!“

„Mislit sem si, kajti fino delo se slabo plačuje. Zato Vas vprašam, če bi ne hoteli sedanje opravilo zamenjati z drugim?“

„Prav rada!“ je zaklicala Rožica. „In zelo bi Vam bil hvalična, ko bi mi pomagali. Precej sem izobražena, govorim francosko in angleško ter igram klavir. Lahko bi šla k otrokom v kako boljšo hišo.“

„Tako, tako! Torej imate radi otroke?“

„Da, gospod! Vesela bi bila, ko bi mogla vzgojevati kakega otroka.“

„Če bi pa imeli opraviti mesto z bogatimi z ubogimi, nesrečnimi otroci, kaj pa potem?“

„Ne delala bi nikakega razločka med bogatimi in siromašnimi!“ je resno odgovorila Alenka. *Rožica*

„Dobro! To sem hotel slišati od Vas! Že vidim, da ste popolnoma pripravni za posel, ki sem Vam ga namenil. Poslušajte torej!

Jaz sem tudi predsednik društva za varstvo zanezenjenih otrok. To društvo ima namen, uboge otroke, katere se najde na cesti ali ki so svojim starišem le v breme, spraviti k ubogim starišem, da jih proti placi skrbno vzgojujejo. In te stariše potem nadzorujemo, če imajo otroke res v redu. To je storila doslej starejša ženska, ki je pa pred štirim tedni umrla. Njeno mesto je zdaj za oddati in jaz sem Vas izbral za ta posel. Ali hočete biti nadzorovateljca naših otrok?“

„O gospod, Vi ste predobri!“ je vskliknila Rožica, „tako zaupanje imate do mene, ko me komaj malo poznate. O iz srca rada prevzamem to službo.“

„Ne smete pa misliti, da imate tako lahko nalogo,“ je rekel ubožni oče. „Obiskovati boste morali rodbine, katerim smo zanemarjene otroke izročili v vzgojo, ter se prepričati, če je snažnost v stanovanju in ako se otroci dobro hranijo in vzgojujejo. Ne smete se dati motiti od pobožnih očij, kajti včasih je to sama prevara. Službo lahko jutri nastopite. Pri Marenčetovki kajpada ne boste stanovali, poiskati si morate še danes drugo stanovanje. Od jutri naprej pa prevzamete nadzorstvo!“

Rožica se je zahvaljevala ginjenega srca za neprecenljivo uslugo, ki jo ji je storil. Potem pa se je poslovila od njega, zaklicavši tudi gospej Kolbe prisrčni „zbogom“. Toda tik pred vratimi vstavi Kolbe še enkrat Rožico.

„Pravkar mi pride na misel,“ ji reče, „da potrebujete v sedanjem položaju nekoliko denarja. Morda Vas zadenejo tudi izvanredni, nepričakovani stroški. — Nate, vzemite teh sto kron. Smatrajte jih za posojilo, ki se bode vračalo polagoma v malih obrokih.“

Ko je Rožica zapuščala hišo ubožnega očeta ter stopila na ulico, bilo ji je laglje pri srcu; čutila je, da je njeni usodi zasijala milejša zvezda. Ni se več čutila osamljeno ter zapuščeno v velikem mestu. Bilo ji je, kakor da je dobila službo, ki jo bo rešila vseh gmotnih skrbiv in ki ji bo donašala, kakor se je nadejala Rožica, tudi dokaj veselja in razvedrila.

Najprijetnejše pa ji je bilo čustvo, da se bo lahko posvetila občekoristnemu delu. Težko bi si našla primernejšega in človekoljubnejšega dela. Svečano je prisegala deklica, da hoče svojo dolžnost, skrbeti za reyno deco, izpolnjevati z vso vnemo in najstrožjo vestnostjo, da hoče kakor rodna mati čuvati blagor vsakega posameznega njenemu varstvu izročenega gojenčka ter brezobzirno razkrinkati kakoršnekoli krivice in nedostatke.

Zdaj pa je bilo predvsem treba, takoj zapustiti Marenčetovko. Ta misel je bila prav kakor temna senca, ki je zagrnila za trenotek solučnojasno polje bujnovzcvelih nad blage devojke.

Rožica je dobro vedela, da se bo Marenčetovka penila od jeze, ako ji reče, da mora še danes ostaviti njeno stanovanje. Rožica se je bala te surove ženske ter zbadljivega zasmehovanja plavolase Alme, ki ga pri ti ničvrednici nikdar ni bilo konca.

In Rožica se zares ni motila. Ko je naznanila Marenčetovki, se hoče sedaj poslužiti svoje pravice, odpovedati ter zapustiti stanovanje na poljubén dan, pričela je grda stara babura rohneti in kričati.

„Ali mi niste mogli tega par tednov prej povedati?“ je vpila razjarjena starka, „zdaj sedim tu s svojo kamro, pa nimam nobenega stanovalca! Pa seveda, saj za Vas pač ni dosti fino to stanovanje? Kako tudi? Saj poznamo take stari. Ko se ima imenitne prijatelje ni težko, nabaviti si elegantna stanovanja.“

„Saj ima ubožni oče Kolbe dosti denarja,“ se je oglasila tudi Alma, ki je sedela pred zrcalom ter svedrala svoje svetle lase v rahle kodrčke; „vidiš mama, Ti si vedno pridigovala, da se se s čednostjo pride najdalje; toda treba je le, da se zna dobro hliniti čednost in spretno nositi krinko pobožnosti in poštenosti; na take limanice vam gredo vsi moški.“

Rožica se ni zmenila za to žaljivo in hudobno govorjenje. Hitela je v svojo sobico, hitro pospravila svoje stvari ter s kratkim pozdravom brzo odšla iz stanovanja.

Toda udova je bila že tekla naprej ter pri vežnih durilih z nekaterimi sosedami, katerim je že na vsa usta

pripovedovala o nepričakovani sreči ubogega dekleta, čakala na Rožico.

In ko je le-ta stopala mimo zbranih žensk, čula je celo vrsto žaljivih opazk. Toda ni se zmenila zanje. Kolikor hitro mogoče je šla iz hiše in urno je korakala po trdem mestnem tlaku, iskaje si primernega stanovanja.

In glej! Sreča ji je bila mila. Ogledala si je več stanovanj ter naposled našla sobo, ki ji je ugajala v vsakem oziru.

Vzela si je v najem s obico v precej visoko zgrajenem pritličju jako prijazne hišice z oknima, obrnjena na majhen a ličen vrtec.

Mož in žena, pri katerih je najela sobo, sta bila mlada zakonska. On je bil pošten čevljar, ki je cel dan sedel na stolcu v svoji delavnici, širom obdan od raznoličnejših obutal ter veselo nabijal kopito in s krepkima rokama prevlekal osmoljene niti. Ona je bila mična, čednoopravljena plavolasa ženka, ki je hotela možu malo pomagati s tem, da je dala v najem eno od dvojih soč, s katerima je razpolagala.

Rožica si je uredila sobico kolikor mogoče prijazno in pri tem ji je pomagala mlada žena, kolikor je vedela in znala. Na največjo radost Rožica prinesla ji je celo kanareka v kletki ter je leto pritrnila ob prijaznem oknu pred katerim se je iz zeleno-barvane tružice dvigalo gosto perje fižola, vse presejanjo z rdečim cvetjem.

Drugo jutro je šla Rožica zopet k ubožnemu očetu Kolbetu ter dobila seznamek vseh onih družin, pri katerih je imelo društvo v varstvu svoje rejenčke.

In Rožica, vsa vneta za človekoljubno delo, podala se je takoj na pot, da si stvar nekoliko ogleda.

Že na večer tega dne ji je bilo jasno, da delo, ki

je je prevzela, nikakor ni bilo lahko, temveč da ji bo njenova nova naloga donašala tudi obilo novih težkoč.

Ta dan je bila posetila najubožnejše ubogih ter prišla v stanovanja, slična živalskim brlogom. Rožica je kmalu izpoznala, da jo ubožni oče ni zaman svaril ter opozarjal na mnoge nevarnosti, spojene z njegovim novim poklicem.

Kar je tu vse videla, tegă si niti iz daleka predstavljala ni.

Rožica je opazila, da so bile prav one obitelji, ki so se pečale z oskrbo tujih otrok, same najbolj blagoslovljene otroci.

Prišla je v sobe, kjer je živilo skupaj po deset oseb! Najslabši, najtemnejši kot je bil navadno seveda odkazan ubogemu rejenčku. Najslabša steljica je bila njegova in ženjim so postopali na najbolj surov način.

Rožici se je krčilo srce trpke bolesti, ko je premisljevala žalostno usodo te nesrečne, pomilovanja vrdne nedolžne dece.

Zapuščeni od nezvestega očeta, na cesto zmetani od nečloveške matere so bili ti ubogi otročiči zdaj izročeni tujim ljudem na milost in nemilost, tujim ljudem brez srca in ljubezni, ki so se jim izplačevali mesečno za njih „človekoljubno“ delovanje.

Kaj čuda, da so bili ti zanemarjeni črviči večinoma bolni in da se je med njimi najčešče pojavljalo ono strašno zlo, ki se nazivlja angelska bolezen, ki bi se pa z večjo pravico smela imenovati bolezen siromašnih otrok.

V dnu srca je zbolelo Rožico, ko je videła te male nesrečne-pohabljence prišepati skrivljenih nog, z debelo oglato glavo, žolto rumenih lic in z očmi brez življenja.

Zopet v drugih slučajih, kjer se je šlo za malo

večje otroke, je opazila Rožica, da so se le-ti kruto izrabljali za naporna dela; ki niti iz daleka nišo bila primerna njih šibkim telescem.

Nositi so morali premog iz globoke kleti v visoka nadstropja, čeprav so se čestokrat zgrudili pod neznosno težo. Drugod zopet je videla, da so morali paziti na dojenčka ter z drobno nožico neprestano goniti težko zibel. Pošiljali so jih s košaro na trg — in' gorje jim, ako se je pripetilo, da so izgubili pri tem poslu kak vinar ali pa če so si na potu, premagani od lakote, privoščili grižljaj kruha ali požirek mleka.

Niti v šolo se ni pošiljalo teh otrok. Rasli so prav kakor plevel na polju. Najlepše pa je bilo še to, da so le-ti otroci, živeči v prostorih, kjer je skupaj stanovala celo družina, često videli ter slišali štvari, ki so strup nedolžni duši ter so morali liki smrtonosni slani na mah ukončati rajske cvet otročje nedolžnosti.

Rožica je bridko jokala, ko se je vrnila na večer tega prvega dne s svojega preglednega pohoda. Spoznala je, da bode vse njeno življenje odslej žalostno in turobno, polno gorja in zdihljajev. Kajti nemogoče je, da bil oni, ki je dan na dan priča največji bedi, trpljenju in nesreči sam vesel, zadovoljen in srečen.

Klub temu je šla Rožica drugega dne zopet srčno na svoje delo.

In tako je romala dan za dnevom, teden za tednom, mesec za mesecem. In kakor bi tenil, minilo je leto pri tem novem poslu.

Onih sto-kronic, ki ji je redno vsak mesec dobivala od gospoda Kolbeta, in od katerih je pričakovala, da ji bodo tvorile krepko in izdatno glavnico, je bilo kmalu uborno-malo za njene potrebe. Ne morda, da bi bila lepa mlada deklica pričela razkošno živeti, — nasprotno

Rožica je štedila in hranila na vseh koncih in krajih, jedva najpotrebnejši živež si je privoščila, a nikdar ni izdala vinarja za kako zabavo ali drugo stvar, ki ne bi bila neobhodno potrebna. Ni pa mogla brzdati svoje velikodušnosti, kadar je šlo za blagor nesrečnih zapuščenih otročičev. Tu je dajala, kolikor je le mogla dati, dajala iz lastnega žepa do zadnjega vinarja.

Če je videla kje kako dete, ki je potrebovalo oblike, takoj mu jo je kupila. Marsikateremu bosemu revčeku, ki si je bil do krvi odrgnil ter ožulil drobne nožice ob trdem velikomestnem tlaku, preskrbela je nogavice ter čevljice. Bolnim otročičem donašala je raznovrstna krepila, učiteljnim pa lepe poučne knjige, da so se iz tujih lahko učili.

In glej, v najkrajšem času se je razširil glas o njeni dobroti po celem predmestju in povsodi so jo častili, ljubili, obožavalci. Zaupali so v njo, kakor v angelja varika z nebes, ki je stopil na solzno zemljo, da pomaga vsepovsodi ter otira solze sirotam. In čeprav je bila Rožica še mladenka, ki se je jedva razcvitala v prvem cvetu zorne mladosti, nazivali so jo ubogi otročici, ki jih je obdarovala in ob katerih-posteljicah je zvesto čula, kadar so bili bolni, vedno le — teta Rožica.

159. poglavje.

Zapuščeno dete.

Napočila je ljubka pomlad ter s cvetjem in zelenjem okrasila mestne vrtove, širne našade in košate drevoredne.

Bilo je enega prvih dni meseca junija, ko je Rožica zapuščala svoje stanovanje, da se poda na običajna pota.

Danes se je namenila, da kot prvo obišče neko

gospo, kateri je bilo izročeno v varstvo dete jedva leto dni staro. V seznamku imen je bila označena kot gospa Galjevka. Stanovala je v majhnem stanovanju proti dvořišču velike štirinadstropne hiše v sicer zamazani ozki ulici. Rožica še ni bila nikdar pri nji ter tudi še nikdar ni videla malo dete, ki je bilo izročeno njeni oskrbi.

Zdaj je dospela Rožica pred vrata tega zakotnega stanovanja. Že njega zunanji deli napravili so na lepo deklico skrajno neprijazen vtis. Stopnice so bile zanemarjene in že pri vhodu se je videlo, da že dolgo nikdo ni čistil teh zaprašenih in vsled nesnage očrnelih vrat.

Toda Rožica je v tem oziru rada odpuščala. Dobro je razumevala težavni položaj takih ubožnih ljudi in vedela, da je le bridka revščina vzrok, da pri njih ni najti baš vzorne snažnosti. Saj siromašne žene, ki so živele v teh zakotjih, niso razpolagale, kakor druge imovite meščanke s služkinjami, ki jim je treba le zavkazati — in delo je izvršeno.

Rožica je potrkala na duri. Trajalo je precej dolgo, da je začula počasne, drsajoče korake, bližajoče se vratom.

Le-te se odpro, — mlada deklica pa stopi nehoti nekoliko korakov nazaj, — kajti pravi pravcat tolovajski brlog se je razgrnil pred njenimi očmi, v katerem je poleg največji revščine vladal divji nered.

Pa tudi žena sama, ki je stanovala v tej beznici, nudila je vprav gnusen pogled. Rožici se je takoj v prvem trenotku zdelo, da je že nekje videla to žensko, da se je pa le ta med tem silno predrugačila.

Gnusna storka je bila suha, toda videlo se je, da je prej enkrat morala biti silno debela, — dokaz temu koža, ki je povsodi lezla v gube in močno naprej štrleči sprednji del telesa. — Kaka huda bolezna morala ji je opustošiti in osušiti telo.

„Ste-li Vi gospa Galjevka?“ jo popraša Rožica.

„Seveda sem,“ odgovorila je ženska, „kaj pa hočete od mene? Gotovo ste zgrešili vrata!“

„Nikakor ne! Prihajam od društva za varstvo zanemarjenih otrok, ki je tudi Vam dalo gojenčka v oskrbo. Pokažite mi ga torej. Moja naloga je, skrbeti za to, da se otrok tudi v resnici vestno in skrbno odgojuje.“

Za trenotek je bilo videti, kakor da se je storka nekoliko prestrašila. Toda takoj se je vzravnala ter zaklicala z razjarjenim glasom:

„To je že res pravo ogleduštvu! — Seveda se dete skrbno neguje. — A teh par kronic, ki se jih dobi, naj se še desetkrat racune polaga! No, stopite vsaj noter, — ne stojte vendar tako napol zunaj napol notri. Lepo seveda tu notri ni, — pa kaj hočemo, jaz nisem kriva temu — saj vidite, da sem vsa pohabljena.“

Zdaj je šele opazila Rožica, da je bila leva roka žene mrtva in da se je le z največjim naporom drsala po otrpli levi nogi. Brezdvomno ji je bila kap zadela vso levo stran.

Rožica je stopila v sobo ter gledala in gledala, kje bi videla otročiča.

„Kje pa imate dete?“ popraša naposled, ko le ni mogla nikjer najti otroka.

„No, kaj ga ne vidite otroka?“ zarenči storka, „i tam leži v zaboju!“

Sele sedaj je opazila Rožica zabolj, v katerem pač nikdar ne bi iskala ubogega deteta. Zabolj je stál pod zamazano, oškropljeno kuhinjsko klopjo kraj ognjišča.

„Za Božjo voljo, gospa, kaj pa vendar počnete?“ je zaklicala Rožica, skočila hitro k detetu ter je dvignila iz zabolja. „To vendar ni ležišče za drobno dete! — In Bog milostljivi! Kakšno pa je to ubogo dete? — Moj Bog,

saj že umira! — Saj se mu očešci že vsi ostekleli spodnja čeljustica pa mu visi nizdoli vsa otrpnela, — koža je vsa vela, — povejte mi za Boga, kaj niste dali otroku nikake hrane?“

„Kaj mislite morda, da sem ga pustila takoto trpeti? — Oho, s takimi storijami mi pa kar kratko malo jen- jajte, če ne bi vtagnila postati neznosna. — Dete se je negovalo kakor malega kneza! Pa kaj hočete! Ta mali črvič vam bi vedno pil le mleka in mleka! Pa si vzdržujte krave za petnajst bornih kron na mesec če morete.“

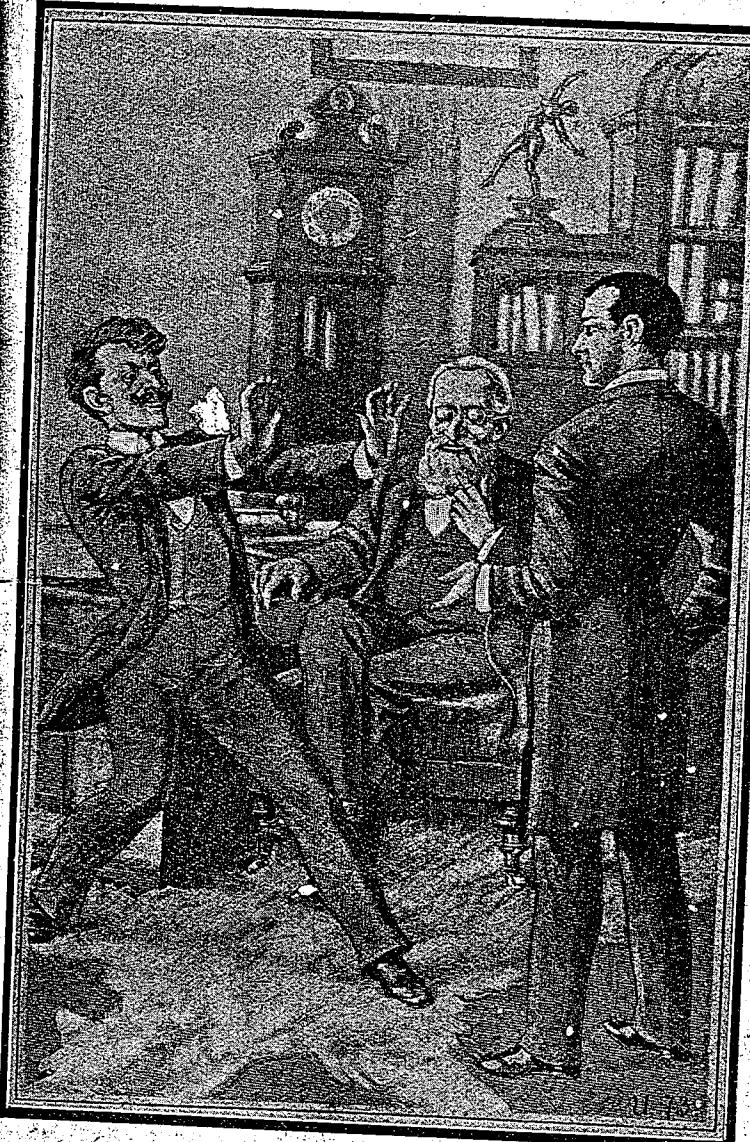
„No, mislim, da se mali revček sploh še nikdar ni seznanil z mlekom!“ reče Rožica. „Gospa, slabo ste opravljali svoj posel. Skrbela bom, da se Vam takoj odvzame to dete.“

„Potem pa le koj odnesite s seboj to beštijo,“ viknila je sedaj babnica s strašnimi pogledi motreč Rožico, kakor da išče nekaj v njenem licu, „saj dolgo se itak ne bo več zvijal ta črvič. Potem je vsaj cele storije konec! Saj je tako bolje za takega nebodiga treba, pobranega na cesti. Če so ga lastni starisci lahkoščno postavili pod kap, zakaj bi si pa tuj človek dušo razparal zanj? No, meni bo prav, če bo komedije konec, — in petnajst kronic bom tudi še lahko pogrešala. Na, tu imate, zdaj me pa zopet lomi krč pri srcu. To je vedno tako, kadar se razljutim. Treba vzeti požirek medicine!“

Zena je pri tem izvlekla iz žepa steklenico ter jo odmašila. Žganje najnižje vrste je zasmrdelo Rožici v nos. Spoznala je takoj, da ima pred seboj strastno pijanko.

Starka je ponudila malemu steklenico. In Rožica je doživel grozni prizor, da je to ubogo nesrečno detečeno staro komaj leto dni, zgrabilo strastno z obema ročicama za steklenico, koj ko je začutilo opojni duh žganja.³

„Proč s steklenico!“ je viknila Rožica. „Ne drznite Doktor Morač, izgubljena sva! Edvin Lister je tukaj!“

Komaj se je pa Robič ozrl v detektivov obraz, se je opokakor bi pošast zagledal. Iztegnil je obe roki ter zakričal: „Doktor Morač, izgubljena sva! Edvin Lister je tukaj!“

Strah na Sokolskem.

si dati otroku žganja! To je vendar strup za tako malo šibko bitje! To bi se moralo naznaniti policiji! Kar Vi počenjate, je slično umoru!"

„Zdaj mi pa takoj molčite!“ je zakričala Galjevka, „to je že skrajna nesramnost! Jutri me boste že razupili za morilko! V peklo naj se pogreznem in v peklenskem žrelu naj me peko živo, če Vašega nesramnega lica nisem že kje videla! Čakajte malo? — Kje je že to bilo? — Aj, da, da, — takrat še nisem stanovala v tem mestu. — No, se-li ne spominjate?“

; „Jaz?“ vikne Rožica, „da, zares, zdi se mi, da Vas poznam!“

„No, spomnite se vendar norišnice doktorja Morača!“

„O Bože mili!“ zakliče Rožica ter skoči k višku, opotekaje se, — „Vi ste torej Galjevka?“

„Tako je!“ odgovorila je starka ter zamašila smrdečo steklenico, „jaz sem Galjevka, ki je Vas takrat rešila. Toda dobrota je sirota! Zdaj me hočete v zahvalo očrniti ter ogrditi kolikor mogoče. Potem mi vzamejo otroka in tako izgubim še onih pičlih petnajst kronic! — Ah, koliko boljše bi bilo, da bi Vas takrat pustila v blaznici!“

Rožica ni ničesar odgovorila, — kajti srce ji je bilo, da ji je zastajala sapa; prav je govorila Galjevka, resnica je, da jo je ona osvobodila. In zatorej, naj bi ji bila hvaležna.

Toda, ali jo je Galjevka osvobodila, da jo reši iz rok doktorja Morača? — Ne, nikakor ne, rešila jo je le, da jo proda knezu Borisu Slatkinu! — Ah, od groze je zatrepetala, spomnivši se onega večera!

„Prokleta naj bom,“ je vpila Galjevka, „ako kedaj pozabim, kaj sem vse storila za Vas in kako slabò ste mi vse to poplačali. Radi Vas sem se jezila, da me lomi

krč in sem se zgrudila na tla. Vi ste vse moje nesreče krivi. Radi Vas me je zadel mrtvoud. Pol leta sem ječala načuditi, da ga Rožica obišče ob tako nenavadni uri. v bolnici. Ko so me poslali iz bolnišnice, sem komaj mogla lezti. Šele po dolgem času sem pričela zopet hoditi. zopet stati, pa še danes sem vsa pohabljenja. In ko sem ležala v hiralnici na pol mrtva, stikala je policija pozdaj niti grižljaja ne bi spravila v grlo, — prestrašne mojem stanovanju in našla v njem marsikaj, kar se jih prizore sem gledala, in vsa se še tresem kot šiba na vodi. ni baš dopadalo. Zadovoljna sem morala biti, da me niso zaprli, da so me le izgnali iz kraja. — Tako sem prišla dobro za strah; nalij ji, stara!“

Pa kaj naj zašluži starka, pohabljenka! . . .“

„Jenjajte,“ reče Rožica nagloma. „Z Bogom, gospa Galjevka! Svojo dolžnost moram izvršiti! Toda morda Vam morem pomagati na kak drug način.“

Starka je bruhnila krepko kletev pred se ter po plaknila svojo jezo z dobrim požirkom žganja.

Rožica pa je hitela ven, kolikor hitro je le mogla. Šele zunaj na ulici, kjer je vel hladen večerni vetr, je postala mirnejša.

Vendar že dolgo ni bila v tako mučnih dvomi! O tem, kaj da je njena dolžnost in da-li jo je povsem storila. Galjevka se ji je smilila kljub njeni hudočnosti. Smilila se ji je, že če je pomislila, kako hudo jo je udaril vsepravični Bog. Toda, je-li smela radi te ženske zanemarjati dolžnosti, ki jih je imela napram ubogemu varovančku?

Je-li smela še nadalje puščati siromašno dete v rokah te surove pijanke, ki se prav cisto nič ne briga za življenje zanemarjenega otročiča?

Ne! Taki propalici moralno se je takoj odvzeti otroka.

Rožica je hitela, kolikor so jo nesle noge, proti hiši ubožnega očeta gospoda Kolbeta.

Le ta je sedel z ženo pri zajutrku in se ni mogel povabil jo je prijazno, naj tudi ona prisede k zajutrku.

„Hvala lepa, gospod Kolbe,“ zahvaljuje se Rožica, „mojem stanovanju in našla v njem marsikaj, kar se jih prizore sem gledala, in vsa se še tresem kot šiba na vodi.“

„No, torej pa vendar vzemite čašico likerja, to je dobro za strah; nalij ji, stara!“

Rožica je izpila liker. Potem pa se je okrenila brž proti ubožnemu očetu.

„Prišla sem danes, da Vam, čeprav težkega srca, neko stvar vadim.“

„Vem, vem,“ zavrnil jo je ubožni oče smehljaje, „pri Vas se vedno bojujeta srce in razum. Razum vam veleva cisto pravilno: Ti moraš ljudem trdo na prste stopati in vsekateri nedostatek brezobzirno razkrinkati; potem bo boljše za deco. A srce Vam zopet pravi: Bodi milostljiva, ne samo pravična! Toda to ne gre tako, gospodična Rožica! Mi moramo biti brezobzirni, kajti tu se gre za sirote od vsega sveta zapuščene, ki nimajo nikogar, ako nimajo nas.“

„Res je, kar pravite, gospod ubožni oče, in tudi v tem imate prav, kar ste rekli glede mojih čustev. — Tudi danes se mi je godilo tako. Prihajam pravkar od neke Galjevke, kateri je v varstvo izročen enoleten deček.

— Našla sem siroto v groznem, pomilovanja vrednem stanju. Ubogo dete je bilo zavito v cunje, — suho kot trska, — z voščenim obrazom! — Žena pa je pijanka in —“

„Vrag in pekel,“ zagrmil Kolbe ter skoči k viško, torej sem se dal zopet enkrat voditi za nos stari coper-nici! Galjevka je prišla k meni ter mi tožila in tarnala,

kako slabo se ji godi ter me milo prosila pomoči. In mislil sem storiti z enim činom dvojno dobroto: pomagati bolni starki in obenem tudi siroti otročiču. No, zdaj pa vidim, da sem se dal prevarati premeteni hudobnici, pijanki. Tako prvega prihodnjega meseca odvzamemo brezsrčnici ubogo dete!"

"Gospod Kolbe," hiti Rožica, "do prvega je pre dolgo, — do tedaj bi bilo dete brez dvoma mrtvo. Moramo ji odvzeti otroka takoj."

"Da, da, to je prav lepo, — toda komu naj izročimo dete tako hitro? In še celo, ako je bolno, takih otrok se vsakdo brani. Kako pa je ime malemu?"

"Tega pa ne vem, gospod ubožni oče. V seznamku imen se njega ime ne nahuja."

"Čakajte no malo, to dete so našli na tukajšnjem da, da, bile so to izvanredne okolščine, našli so je na neki klopi na tukajšnjem kolodvoru. Tjekaj je bilo položeno od prave svoje matere. Moralo je biti visokega rodu, kajti na srajčici našli smo listek papirja, na katerem je bilo napisanih nekaj pomembnih besed. Čakajte, saj imam shranjen ta listek."

Ubožni oče je stopil k pisalni mizi ter izvlekel iz predalčka majhen listič.

"Tu je listek," je zaklical, "na katerega je žena, ki je imela otroka poprej v oskrbi, napisala besede:

Ker ne dobivam več denarja, nočem več imeti otroka, ker sem sama siromašna. Kdor dobi otroka ter hoče izvedeti, kako mu je ime, naj se obrne na posestnika Sokolskega gradu. Otroku je ime Franc."

"Za božjo voljo, gospodična, kaj Vam je?" je vskliknila gospa Kolbe. "Ali ste bolni? Pijte še kozarček likerja."

"Hvala, gospa Kolbe," je rekla Rožica, ki je ni poma obledela, "mi je že boljše!"

"Zelo bledi ste, gotovo se preveč trudite!" je rekел Kolbe.

"Res mi ničesar več ne manjka," je odgovorila Rožica. "Toda ne brigajmo se več za to; povejte mi rajši, ali ste poizvedovali po stariših tega nesrečnega otroka?"

"Gotovo," je rekел Kolbe, "tako sem pisal pismo na posestnika Sokolskega gradu ter ga prosil pojasnila glede vsebine tega lističa. Šele po dolgem času sem dobil odgovor. Posestnik Sokolskega gradu je neki baron Cezar Soki-Slatenski. Suho mi je odgovoril, da ničesar ne ve in da naj ga več ne nadlegujem."

Rožica se je z veliko težavo premagovala, da ni izdala občutkov svetjega srca.

Kajti v trenotku, ko je slišala ime "Grad Sokolski", ji je bilo mahoma vse jasno! Vedela je, kdo je oče nesrečnega otroka, ki je bil v brlogu ničvredne Galjevke, in kdo je bila njegova mati.

Otrok, česar ime se lahko poizvne na Sokolskem gradu, je mogel biti le otrok grofa Mirkota Višnjegorskega in njegove nezveste soproge Lole!

O kakšni občutki so Rožici napolnjevali prsi, ko je na tihem izgovorila besede:

"Mirko-ov otrok, — njegov sin!"

Rožica sicer ni mogla umeti, na kak način je prišel na Sokolskem gradu rojeni otrok v Galjevkine roke. A vendar si je tolmačila to okolnost takole:

Vedela je, da je Mirko Lolo zapolid. Najbrž jo je zasačil pri nezvestobi. Ta otrok ni bil njegov, zato tudi ni smel ostati na Sokolskem gradu. Izročili so ga tujim ljudem!

Toda kako je prišlo, da se vzgojnina za otroka ni

več plačevala, da so ga morali dотični, pri katerih je bil otrok v oskrbi izpostaviti na berolinskem kolodvoru?

Čeprav je bil Mirko prepričan, da se ne gre za njegovega otroka, je bil vendar tako plemenit, da je podpiral nedolžno dete. Prav gotovo bi on dajal denar za vzgojo, ko bi mu bilo mogoče!

Toda Mirko je šel v Ameriko. V tem slučaju bi pa grof Radivoj prevzel dolžnost za svojega zeta. A kako, da se vendar ni plačevalo?

Tega si ni mogla pojasniti in pojimati. Naj bo pa kakor hoče, to je bilo Rožici jasno:

Nesrečni, zanemarjeni, v cunje zaviti deček, ki ga je našla pri Galjevki, je bil Lolin sin! Na Sokolskem gradu je zagledal luč sveta! Rožici je torej bilo, da je to dete sorodno.

„Gospodična!“ je zaklical Kolbe, „tako sedite, kakor bi premisljevali skrivnosti življenja.“

„Morda jih tudi premisljujem,“ je odgovorila Rožica, „pravkar premisljujem, kako bi se naredilo, da odvzamemo Galjevki otroka.“

„Ali res mislite, da ne sme ostati otrok pri nji?“

Prepričana sem, da je dete v osmih dneh mrtvo, ako ostane še v okuženem zraku in v nemarnosti, ki vlaže pri Galjevki. Tu je treba nagle pomoli, ker ne sme otrok niti nekaj ur več ostati pri Galjevki.“

„To je lahko rečeno,“ je skoro nevoljno reklo Kolbe, „a storjeno ne. Rad bi sicer pomagal ubogemu otroku, toda v hipu nimam nikogar, kateremu bl̄ otroka v rejo izročil.“

„O, če je samo to, potem je krušna mati za dete že najdena!“ je rekla ljubezljiva deklica.

„Kje pa?“

„Tukaj!“ je zaklicala Rožica in pokazala nase-

Kolbe in njegova žena sta se osuplo spogledala. Potem je Kolbe prijal Rožicino roko in iskreno reklo:

„Ali sem prav slišal? Vi sami hočete streči in vzgojevati otroka?“

„Da, rada bi bila temu otroku mati!“ je veselo zaklicala Rožica, ko je videla, da se ji je namen posrečil.

„Saj sem vedno reklo, da ste plemenito, dobro dekle in da imate srce na pravem koncu. — Stara, ne zamerimi, toda danes moram objeti gospodično Rožico, če še tako ljubosumna postaneš.“

„Le daj!“ je zaklicala gospa Kolbe, „da pridem potem tudi jaz na vrsto. Gospodična, tako ste me ganili, da moram jokati. Tako mladi in tako lepi ste in vendar ste preeli tako težek poklic. Nebo Vas bo poplačalo za to velikodušnost.“

Dobra starka je s solzami v očeh objela Rožico.

„Torej je zdaj sklenjeno!“ je zaklical Kolbe, „Vi vzamete dečka k sebi in ga vzgojite. Dотični denar, ki ga dajemo, morate tudi vzeti. Peljite se takoj k Galjevki, da ji vzamete otroka.“

Rožica se je še naglo poslovila pri dobrih ljudeh, ki sta ji bila v zadnjih mesecih res prava prijatelja, ter naglo šla k Galjevki.

Med potom je pogledala svojo denarnico ter videla, da ima še kakih štirideset kron.

Zdaj je moralā precej časa trkat, preden so se vrata odprla, kajti Galjevka se je že na vse zgodaj pošteno napila. Obraz ji je žarel kakor baker in oči so ji strahotno bliščale, ko je odprla vrata.

„Ah, ste že spet tukaj?“ je cmokala Galjevka. „Gotovo prihajate po malo zverinico! Tem bolje! Trudite se z njo, — jaz nimam nič proti temu!“

„Ali ste že spet pili!“ je zaklicala Rožica.

Strah na Sokolskem.

Kolobe in nekojega zena sta se osmilo spogledala. Po vse svoje miši! Ah, so že tukaj, sto, tisoč, deset tisoč jih je, — a vendar Ti presekam črepinjo!"

Rožica je vzdignila roko, da vjame sekiro.

Posrečilo se ji je, da je odvrnila udarec. Toda upanje, da je Galjevka od pijače oslabljena in da se jo bo lahko premagalo, je bilo varljivo. Pijana ženska je bila strašno močna.

Galjevka je hripavo zaklela ter sunila Rožico nazaj. Rožica je v svojo nesrečo padla čez zaboj na tla.

Pa tudi zdaj ni izpustila otroka, ampak ga pokrila z lastnim telesom.

Galjevka je vihteč sekiro krog glave plesala okoli Rožice ter se divje krohotala.

„Pomagajte!“ je zakričala Rožica, „pomagajte, — rešite me!“

„Zdaj Ti črepinjo razbijem!“ je tulila Galjevka, „in otroku odsekam glavo. Potem bom zakurila in sežgala nas vse v ognju, — hu, kako bo prasketalo!“

Starka je zamaahnila. K sreči se je Rožica v zadnjem hipu vrgla na stran, da se je sekira poleg nje zasadila v zaboj.

Rožica je naglo odložila otroka, skočila k pijanki ter jo z obema rokama zgrabila.

Pa tudi Galjevka je objela ljubezljivo deklico z obema rokama ter jo tako trdno pritisnila nase, da je Rožici skoro sapa pošla.

Tako sta se borili in pehali semtertja, dočim je otrok kričal na tleh.

Rožica je tudi kričala na pomoč, toda upanja ni imela, da bi jo kdo slišal, kajti Galjevka je stanovala v zadnjem koncu hiše najbrž sama. V sprednji konč se je pa ni moglo slišati.

„Kanalja!“ je hropela starka, „čakaj, zadavila Te

„Haha, to mi je najljubše! To edino me še vzdržuje! O ko bi ne imela steklenice, bi že davno šla k vragu. — Nô, bogve, če se tudi Vam ne bo enkrat kaj takega priljubilo!“

„Prišla sem po naročilu gospoda Kolbeta in bom otroka takoj vzela s seboj!“

„Vrag vzemi Kolbeta, pa še otroka zraven!“ je mrmrala Galjevka.

Rožica je videla, da se ne da več pametne besede izpregovoriti z Galjevko, zato je vzela otroka iz zaboja. Deček je spal, dihal je hitro in neredno; Galjevka mu je najbrž morała zopet žganje dati.

Naglo je zavila otroka v svilen velik robec, ki ga je v ta namen s seboj prinesla, izvlekla denarnico ter položila na mizo zlatnik za dvajset kron.

„To Vam jaz podarim, Galjevka, čeprav sem sama revna kakor Vi. Toda to Vam dam kot plačilo za uslugo, ki ste mi jo nekdaj izkazali. — No, zakaj mi ne odgovorite? Kaj držite v rokah, ki jih skrivate na hrbtni?“

„Kaj držim?“ je zakričala Galjevka, „sekiro držim in glavo Ti hočem z njo presekati. — Haha, Ti si kriva vse moje nesreče! Ko bi ne bilo Tebe in kneza Borisa Slatkina, bi me ne zadela kap in policija bi ne preiskala moje hiše. Zdaj moraš pa poginiti in črviček tudi!“

Rožica je odskočila par korakov, kajti besna babura je vzdignila sekiro ter jo vihtela nad glavo.

„Galjevka, bodite vendar pametni! Ali hočete morilka postati? Ne dajte, da kličem na pomoč, sicer pride v ječo!“

„V ječo?“ je škripala starka, „o, videti hočem, katera naju pride prej v ječo. Hu, kako si velika, kakor slon! A vendar se Te ne bojim, posekam Te, čeprav izvabis

bom! Prišla si, da mi strupa namešaš v žganjē, policija Te je poslala!“

„Izgubljena sem!“ je zakričala Rožica, kajti pijanki se je posrečilo, da je deklico potisnila na kolena. V naslednjem hipu sta se valjali po tleh in starda je prišla na vrh.

„Zadušila, — zadušila Te bom!“

Galjevkinje roke so oklenile beli Rožicin vrat ter ga vedno tesneje in tesneje stiskale. Rožica je že čutila, da nima več sape, zavest jo je zapuščala, tedaj —

„Kaj se godi tukaj?“ je zaklical krepek moški glas v veži, „kdo je klical na pomoč, — kje —“

Tedaj se je Rožica z zadnjo močjo vspela ter zakričala:

„Za božjo voljo, — umor — pomagajte!“

Tedaj je zaropotalo na vrata, katera je Galjevka za-klenila. Ker se niso hotela odpreti, so udarci nog padali nanja, da so se porušila. V sobo je skočil mlad mož.

„Usmiljeni Bog, kaj pomeni to?“ je zakrical rešitelj. V naslednjem hipu je zgrabil Galjevko za vrat in jo vrgel v kot.

„Gospodična!“ je vskliknil mladenič ter pomagal Rožici vstati, „kaj se je zgodilo, — kako prihajate sem? Kaj Vam je hotela grda starda, ki je v celi hiši na slabem glasu? — O Bog, otrok leži tukaj, — najbrž oni, ki ga je imela starda v reji. Oprite se name, da Vas peljem na sveži zrak!“

„Otrok, — otrok, — vzemite ga s seboj!“

Mladenič je naglo vzdignil otroka ter ga dal Rožici, ki je vsa trepetajoča od slabosti sedla na stol.

Zdaj je natančneje pogledala svojega rešitelja. Bil je lep mlad mož s temnimi lasmi in malimi brkami pod nosom.

„Zdi se mi, da sem prišel baš o pravem času!“ je rekел Rožici ter motril lepo deklico. „O kako ste se upali v ta brlog? Pred kratkim sem že rekel hišni gospodinji, da mora odpovedati stanovanje tej ničvrednici.“

„Da, s sekiro me je hotela pobiti, ko sem storila svojo dolžnost,“ je odgovorila Rožica. „Po naročilu društva za varstvo zanemarjenih otrok sem mislila tega otroka vzeti, ko mi je starda zastavila vrata.“

„To bi se moralο policiji naznaniti!“ je zaklical elegantno oblečeni gospod. „Toda ker se ne boste več sešli s to osebo, je boljše, opustiti vso stvar, da Vam ne bo treba kot priča hoditi k sodišču. — Gospodična, meni se vse tako zdi, kakor bi Vas že nekje videl! Vaš obraz se mi zaznam, a spominiti se ne morem! Ali se me morda Vi spominjate?“

Zdaj je Rožica natančneje opazovala mladega gospoda in začelo se ji je jasnit, da je bila nekdaj že sku-paj z njim.

„Tudi meni se Vi zdite znani,“ je rekla, „zdi se mi, da ste kakor danes že enkrat v podobnem trenotku stopili v moje življenje. Tako nehvaležen je človek, da se ne spominja več dobrot.“

„Dovolite, da pomagam Vašemu spominu!“ je od-govoril gospod. „Ali se spominjate, ko ste neko jutro dospeli na kraj gozda in niste mogli naprej, ker Vam je reka zaprla pot. Tedaj se je nenadoma pokazal čoln pred Vami —“

„In Vi ste sedeli v čolnu!“ je vskliknila Rožica, ker se je spomnila svojega begačiz Moračeve blaznice, „in Vi ste me takrat rešili! O nišem pozabila Vašega imena, se vedno se ga hvaležno spominjam! Vi ste gospod Slavko Hladnik, kajne? Ali ste še dijak?“

„Da, Slavko Hladnik mi je ime in dijak sem takrat

deljo se bova skupaj izprehajala ali napravila izlet v okolico. Povejte mi številko svoje hiše!"

"Številka štiri," je odgovorila Rožica, "in ako mi obljubite, da me boste le kot nesebičen prijatelj obiskali, tedaj ste mi vedno dobrodošli."

"Da, kot nesebičen prijatelj!" je zaklical Slavko Hladnik, "niste se motili v meni!"

Voz je oddriral po ulici in Hladnik je dolgo zrl za njim.

"Tu se pelje moja osoda!" je šepetal, "torej se bodo uresničile sanje, ki so me vedno spremeljevale. Vedno in vedno mi je stopala Tvoja podoba, krasna deklica, pred oči! A ~~zad~~ ne bo več senca, ampak resnica. Čakaj, Rožica, krasni angel, skoro ne boš več sama in zapuščena!"

Dočim se je Hladnik udajal veselim nadam za bočnost, je Rožica pritiskala malega, bledega dečka na prsi. —

"Spančkaj, spančkaj, ubogo dete! Zdaj nisi več samo na svetu! Našlo si mamico, ki Te bo varovala, dokler ne odrasteš! In čeprav si otrok one, ki mi je uničila življenjsko srečo, ki mi je zastrupila življenje, ki mi je dvakrat uropala in ukradla ljubljenega moža, — nate, sladko, ljubo dete, ne pade nobena krivda! Drago in ljubo mi boš, naj si bo Tvoja mati, kdor hoče! — Spančkaj, dete, ljubi Bog Ti je danes dal mamico!"

160. poglavje.

Grad Višnjegorski.

Ob široki, deroči reki v jako slikoviti pokrajini je stal grad Višnjegorski, rodni dom grofov Višnjegorskih. Bil je zidan v srednjeveškem slogu in z njega se je videl lep razgled na vse strani.

"bil!" je odgovoril mladi gospod. „A zdaj sem avskultant pri sodišču in postanem v kratkem adjunkt. Jaz Vas pa od one ure nisem nikoli pozabil! Vedno mi je Vaša podoba plavala pred očmi. Oh, zakaj se niste odzvali mojemu povabilu, da bi nas obiskali? Svoji sestri Korneliji sem dostikrat pravil o Vas in ona se je še norčevala, da sem vse to le v čolnu sanjal!"

"Hvala Vam še enkrat, gospod Hladnik," je rekla Rožica ter mu podala roko, "hvala Vam za vse, kar ste takrat in danes zame storili. Danes kakor takrat se Vám imam zahvaliti za svoje življenje."

"O prosim, nikar se ne zahvalujte, storil sem svojo dolžnost. A zdaj mi pa dovolite, da Vas peljem ven iz tega brloga, ker vidim, da Vam ni dobro."

"Kaj pa Galjevka? Na tleh leži in se ne gane, — ali je morda mrtva?"

"O ne, pomirite se, starka je zaspala, saj jo slišite, kako smrči. Le ne brigajta se več zanjo!"

Hitela sta na ulico in Rožica je otroka nesla v naročju.

"Kam želite, da Vas peljem?" je vprašal Hladnik.

"V Kolinsko ulico, v moje stanovanje!" je odgovorila Rožica.

Hladnik je poklical voz in pomagal Rožici vanj. Tam je z voza še enkrat pomolila roko in mladenič jo je iskreno pritisnil na ustnice.

"Gospodična, ako ste mi naklonjeni," je reknel, "tedaj mi izpolnite neko prošnjo!"

"Rada, če je v moji moći!" je odgovorila Rožica.

"Dovolite, da se zopet vidiva! Nikar ne majajte z glavo! Zelo žalostno bi bilo, ko bi se človeka, katera je osoda tako čudno dvakrat pripeljala skupaj, namenoma izogibala. Dovolite, da Vas obiščem! In neko lepo ne-

1744

Hribolazci in potniki so kaj radi obiskovali grad in do letos jim nihče ni zabranil vstopa. Toda odkar se je le noči je popival v družbi tovarišev ter propalih je slepi grof Mirko Višnjegorski zatekel z Lolo semkarsko žensko, dneve je pa prešpal. Za učenje ni bilo časa. ni nihče več dobil dovoljenja, da bi si ogledal grad in z njega čudovitolepo okolico.

Mirko Višnjegorski je bil še vedno nesrečen, še vedno slep, a vendar ni obupal.

In vendar je bil tudi srečen! Misil je, da ima Rožico pri sebi, ljubljenko svojo, katero je tako dolgo iskal. Lola je nesrečnega slepca kruto varala. Ko ji je očet pomagal odstraniti grofa Sokolskega, je odpeljala Mirkotu na rodbinski grad njegovih očetov.

Tu ga je imela popolnoma zase, ker je bila sama z njim. Tu je bil nesrečnež odrezan od vseh ljudij, ki bi mu lahko odprli oči, na kak način ga Lola varala.

Lola je takoj ob prihodu odstranila vse služabnike, ki bi jih lahko postali nevarni.

Le enega je obdržala v službi, kajti v tem človeku je takoj izpoznaла orodje, katero ji bo služilo in ki bi se tudi zločina ne ustrašil.

Treba ji je bilo pomagača, in Alfonz, tako se je imenoval ta služabnik, je bil pripraven zato. Lola ga je napisala, naj ji preskrbi osebo, ki bo nadomeščala duhovnika.

Mirkotu se je namreč nalagala, da se je pismeno obrnila na škofijstvo, naj ju poročita. Za nekaj dnij mu je potem rekla, da pride duhovnik, ki ju bo v grajski kapeli poročil.

Alfonz se je spomnil nekega zanemarjenega studenta, s katerim se je v mestu seznanil.

Ta student z imenom Alojzij Vrabec je studiral pred desitim leti na univerzi. Njegov oče je bil tovarnar in mu je pošiljal denarja, kolikor ga je hotel.

1745

Pa ravno ta preobilica je spravila Vrabca v nesrečo. Leto za letom je preteklo in mladi Vrabec ni pravil nobenega izpita. Medtem mu je oče umrl in zdaj se je izkazalo, da niti toliko ni zapustil, da bi se dolgo poplačali.

Mladi Vrabec se je moral postaviti na lastne noge in to je gotovo teška naloga za takega, ki se ni ničesar naučil.

Vseučilišče je moral zapustiti in bil je vesel, ko ga je vzela stara sorodnica na stanovanje in hrano, sicer bi moral na cesti poginiti.

Skušal si je s poučevanjem drugih kaj prislužiti, pa to se mu je le po malem posrečilo. Ako pa je zaslužil par kron, je šel v kako beznico ter jih naglo zapravil.

Alfonz se je v taki beznici seznanil z Vrabcem in ko mu je Lola naročila, naj poišče kakega človeka za duhovnika, se je ta takoj spomnil Vrabca.

Vrabec je bil proti plačilu sto kron takoj pripravljen k nesramni prevari.

Nekega dne je prišel v duhovski obleki v grad in tu so ga predstavili Mirkotu. Se tisti dan se je v mali grajski kapeli izvršila poroka.

Lola se je pod imenom Rožica grofica Sokolska drugič poročila z grofom Mirkotom Višnjegorskim.

Alojzij Vrabec je potem napisal še poročni list. In potem je pil in pil celo noč, dokler ni omagal ter pod mizo zaspal. Zjutraj so mu dali sto kron in ga odpravili z gradu.

Tako je postala Lola drugič soproga Mirkota Višnjegorskem.

njegorskega, — drugič vsled prevare in vsled hudodelstva.

Toda svoj cilj je dosegla, imela je ljubljenega moža in sicer gotovejše nego prvič.

In Mirko? O nesrečni slepec ni slutil, da ni Rožica, katero objema in da ne počiva na prsih ljubljene deklice, katero je nekdaj srečal v gozdu.

Kako lahko je varati slepca! Pa, kako sramotna, brezvestna in nizkotna je taka goljufija!

Lola se je veselila, stala je na višku sreče in vedela je, da je ne more nihče strmoglavit.

Kdo naj ji pa strga krinko raz obraz? Kdo bi nesrečnemu grofu odprl oči?

Morda grof Radivoj Sokolski?

Haha, grof je zdihoval, kar je Lola že vedela, v blaznici doktorja Morača in ta ji nikoli več ne bo nevaren.

In Alenka pl. Radičeva?

Lola je dobila od njé nekaj pisem, ki so bila náslowljena na Mirkota. V teh pismih je Alenka rotila grofa, naj ji hiti na pomoč, da poiščeta grofa Radivoja, ki je izginil.

Toda ta pisma so šla v ogenj, ko je Lola še poprej zasmehovala te vzdihe v njih.

Ali naj se Lola boji Rožice?

Nikakor, te se je Lola najmanj bala. Rožica je polnoma izginila s sveta. Najbrž je umrla v Ameriki. Ako je pa še živila, tedaj jo je celo morje ločilo od Mirkota.

Mirkó je imel sicer še sorodnike in prijatelje, toda ti bi prevare ne mogli izpregledati tudi ko bi prišli v grad.

Lole še nikoli niso videli in ako bi prišli grofa

obiskat, bi morali misliti, da je Mirko res vzel konteso Rožico Sokolsko.

Sploh sè pa Lola nobenega ni bala, ker je ukazala, da noben tujec ne sme prestopiti praga.

Služabnikov je imela prav malo. Razen nje, Mirkota in Alfonza so bili v gradu še kuhanica, dve hišni in star vrtnar.

Razen Alfonza pa tudi drug ni smel priti v Mirkovo sobo. Lola je čuvala nad vsako besedo, ki se je s slepcem govorila.

Vsa pisma je sama sprejela, kajti Mirko itak ni mogel čitati.

Mirkó je imel torej kaj samotno življenje, a vendar se je čutil srečnega, kajti z Rožico živeti je bila njegova največja sreča.

Loli se mora priznati, da je skrbela za Mirkota tako kakor bi to prava Rožica storila. Bala se je zanj bolj nego mati za svoje dete. Obdajala ga je z udano, iskreno in strastno ljubeznijo in podila meglene oblake, ako so se zbirali na Mirkotovem čelu. Vpričo Mirkota bila nikoli slabe volje, ampak vedno vesela.

Prinašala mu je cvetlice in prvo sadje, katero je sama utrgala. Izpolnila mu je vsako željo, ako jo je sploh bilo mogoče izpolniti.

Sklenila je, da mu služi do svoje smrti in zato ni zahtevala drugega nego njegovo ljubezen.

Le v eni točki je bila neusmiljena do skrajnosti.

Lola ni hotela, da bi Mirko še sedaj izpregledal, kajti vedela je, da bi bilo v istem hipu, ko bi zopet videl, konec njene sreče in Mirko bi jo z žaničevanjem zapodil od sebe.

To je morala na vsak način in za vsako ceno zabraniti.

Profesor Gafe je pismeno vprašal, ako Mirko že vidi. Ker Lola ni hotela vzbuditi suma pri zdravniku, je morala na to pismo odgovoriti. Pisala je Gafeju, da se stanje Mirkotovo še ni zboljšalo in da ni upanja, da bi nesrečni grof še kedaj videl.

Skoro nato je po pošti dospel majhen zavojček od profesorja. Poslal je steklenico z belo tekočino in pismo, v katerem naznanja Mirkotu, da je nalač zanj sestavil zdravilo.

S tem naj si trikrat na dan namaže oči in v treh tednih bo gotovo videl.

Lola si ni upala zatajiti to pošljatev Mirkotu, kajti morala je misliti na to, da bo Mirko še enkrat hotel obiskati profesorja Gafeja. Potem bi prišlo na dan, ko bi steklenico zamolčala.

Toda Lola si je na drug način pomagala iz zadrege.

Ker ni hotela, da bi Mirko zopet videl, je tekočino zlila proč ter jo napolnila z vodo, s katero je potem namazala Mirkotove oči trikrat na dan.

Mirko je iz celega srca hrepnel, da bi zopet zabil vid vsled porabe zdravila, toda svetlo ni hotelo postati v njegovih očeh.

Mirko je ostal slep, učinek zdravila je izostal.

Lola je sama pisala profesorju Gafeju, da se ni nič zboljšalo stanje slepemu grofu.

Tako je sama zabranila največjo srečo, katere bi bil lahko deležen mož njene ljubezni. Tako je razdrila vso njegovo nado in željo. Izročila ga je sama obupnosti in strašnim bolestim, le ker ga je ljubila.

Zločinka iz ljubezni! —

V velikem salonu, odkoder so steklena vrata vodila na balkon, je sedel Mirko. Naslanjal je glavo v roko ter

temno zrl pred se. Lola je pri stranski mizi pripravljala popoldansko kavo.

Strašno vroče poletje je ležalo nad reko, skoró so se pari vzdigovali iz nje. Na oknih so bili zastori spuščeni, da bi solnčni žarki ne prihajali v sobo.

„Rožica!“ je nenadoma vskliknil Mirko, „ali si mi izpolnila željo ter pisala pismo Alenki pl. Radičevi? Skrbi me njena osoda, ker ničesar ne slišim od nje.“

„Taka je kakor vsi drugi,“ je grenko vskliknila Lola, „ona se drži srečnih ljudij! O ubogem slepcu noče ničesar vedeti. Pravijo, da je v Italiji, slišala sem celo, da ima razmerje z mladim poljskim grofom.“

„To ni mogoče,“ je vskliknil Mirko, „jaz sem porok za Alenko. Tak značaj kakor je njen naj bi tako hitro pozabil plemenitega Radivoja? Ne, Rožica, tega ne verjamem!“

„Tudi meni se je zdelo neverjetno,“ je zagotavljala lepa sleparka, „toda reci sam, kaj naj si človek misli, da od Radivojeve smrti niti enkrat ni poizvedovala po Tebi? Iz mojih pisem je izvedela, da sva zdaj na Tvojem gradu. Jiti k najini poroki ni nama častitala.“

To je bila laž čez laž! Lola kajpada ni ničesar pisala Alenki.

„Od profesorja Gafeja tudi ni prišlo nobeno pismo?“ je vprašal Mirko po kratkem premoru. „Saj si mu pisala, da mi zdravilo ni pomagalo?“

„Gotovo! Toda profesor Gafe je zdaj v Švici na potovanju in v štirih tednih ne dobiva od njega odgovora.“

„In jaz naj še ostanem slep,“ je zaihtel Mirko, „in nikoli naj več ne vidim? Oh, tega ne morem več dlje prenašati. Rožica, ljubljena ženka, pojdi k meni, čutiti

hočem Twojo bližino, kajti večkrat me grabi obupnost! Rožica, hočeš-li vedeti, kako izgleda v moji notranjosti?"

Lola je naglo hitela k Mirkotu. Še nikoli ga ni videla tako malodušnega, tako obupanega.

Doslej je potrpežljivo prenašal svojo bol. Bes se je včasih pritoževal v britkih besedah nad svojo osodo, a tako obupano se še nikoli ni vedel.

Lola ga je prijela za roko ter pokleknila pred njim. „Kaj Ti je, ljubljenček moj?“ je vprašala z drhtecim glasom. „Še nikoli. Te nisem videla takega! Čemu bi bil tako nepotrpežljiv? Saj veš, da še ne smeš izgubiti upanja. Prej ali slej bo nastopila rešitev Tvojih bolečin, ker živiva tako v-miru.“

„Oh, rešen bom šele takrat, ko bom ležal v grobu!“ je globoko vzdihnil Mirko.

„Mirko, zakaj si naenkrat tako malodušen? Ljubljenček, ali nisi srečen v moji bližini? Glej, mislila sem, da v ljubezenski sreči malo pozabiš svojo bol.“

„Ko bi se dalo pozabiti,“ je razburjeno vskliknil Mirko, „tedaj bi moral vse pozabiti pri Tebi! Toda strašna misel, da se niti za trenotek ne morem iznebiti svoje slepote, me tira v obupnost. Čeprav si mi blizu in čeprav vse storiš, da me razvedriš in osrečiš, vendar čutim tembolj, kako sem nesrečen.“

Mirko je trenotek molčal, glava mu je sklonila na prsi. Z roko si je potegnil temne kodre čez oči.

„Poprej sem Ti rekel, ljuba Rožica, da Ti razkrijem svojo notranjost. Vedi torej, jaz obupujem, da bi se mi še moglo pomagati. Najprej mi je profesor Grahf zatrjeval, da mi bo samotno bivanje pomagalo. Potem mi je poslal zdravilo, s katerim si mi vsak dan vestno mazala oči. Pa niti eno niti drugo ni pomagalo, temno, popolnoma temno je vedno krog mene.“

Glej, Tvoj obrazek mi je tako blizu. Twojo glavo držim v rokah, niti ped ni oddaljena od mene in vendar ne morem videti Tvojega obličja, katero si tako vroče želim gledati. Tvoje oči ne svetijo v mojo noč. Prav lahko si kaka druga, jaz bi tega ne mogel vedeti.

Ti se treseš, ljubljenka! Kajne, to so grde reči, s katerimi se zdaj pečam in ne pristojajo mladi ljubezni.

Oh, ko bi vedela, s kakšnimi blasznimi mislimi me obdaja ta večna noč in kam me zapeljuje! Večkrat si domišljujem, da ni Tvoj glas, ki ga slišim. In ako pritisnem svoje ustnice na Tvoje in me sladka blaženost Tvojih poljubov prešine, me hipoma zgrabi strašna misel: Ti nisi Rožica, ampak —“

„Ampak?“ je drhtelo na ustnicah lepe sleparke v brezmejnem strahu, „ampak —“

„Zdaj mi je že spet,“ je vskliknil Mirko ter vstal s stola, „zdaj mi je že spet, kakor bi popolnoma tuj glas govoril z menoj. Ali naj Ti odkrijem sramotilno priznaj, Rožica? V oni prvi noči, ko si postala moja, v oni noči, ki je sledila dnevu, ko je naju zvezal duhovnik, tedaj mi je bilo sredi najblaženejšega razkošja, tedaj mi je bilo, kakor bi izginili meseci in da jaz nisem na Višnjegorskem gradu, ampak v Parizu. Mislit sem, da sem v oni pariški spalnici, na katero se s studom in nevoljo spominjam. Mislit sem, da se razprostira zopet okrog mene oni pohotni vonj, s katerim me je obdajala propala, nezvesta žena. Bilo mi je, da so bile Tvoje roke, s katerimi si me oklepala, njene in Tvoji poljubi Lolini poljubi. Blaženost, ki si mi jo dala, se mi je zdela ona, ki sem jo nekoč užival na prsih pohotnice.“

„O Mirko! To ni res! To ne more biti! Jaz nočem, da misliš nanjo!“

Lola je zakričala ter z bledim, skremženim obrazom odskočila nazaj.

„O ljubljeni moj,“ je nadaljevala in groza ter straha sta jo tresla, „odpodi take misli, ako se Ti bodo spet bližale. Jaz nisem Lola, — jaz sem Rožica! In Rožica je katero poljubuješ! Rožica je, ki se Ti je udala tisto noč Rožico držiš zdaj v objemu! Povej, reci, da sem Tvoja Rožica!“

S svojim telesom se ga je tako pritisnila, da je Mirkotu skoro sapa zastala. Strastno ga je prižela na valujocene grudi ter ga s temnimi očmi tako fascinirajoče gledala, kakor bi mu hotela vcepiti misel, da je ona Rožica. In to se ji je posrečilo.

„Rožica, moja sladka Rožica!“ je vskliknil Mirko. „Oprosti, da Ti Twojo brezmejno ljubezen tako povračam, in da le za hip mislim na ono drugo.“

„Da, cutim, da si Ti, Rožica! Blazno bi bilo, na kak drugega misliti! Hotel sem Ti s tem le dokazati, v kakšno negotovost nas slepota spejje. Pri tem ni samo telo nezmožno, ampak tudi duh opěša človeku.“

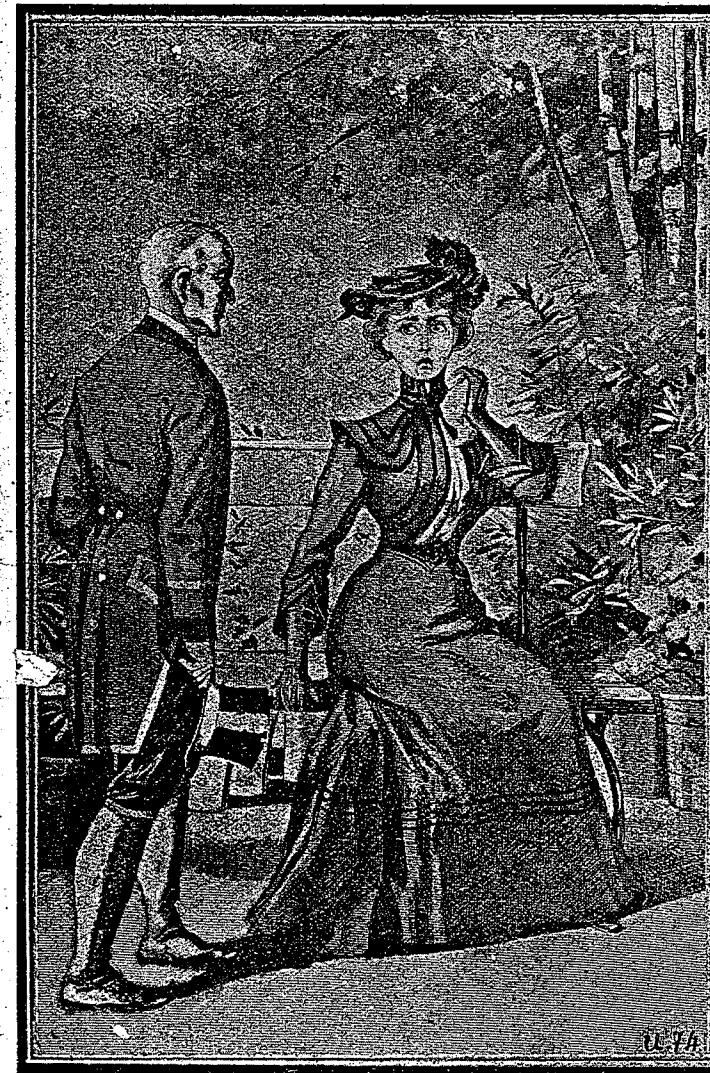
Lola je vedela, da bi to brezmejno Mirkotovo nesrečo lahko takoj odstranila. Treba bi ji bilo le v Berolin pisati in profesorja Grafeja prositi, naj še enkrat pošlje zdravilo. A na to ni mišljila.

Kajti trepetala je pred trenotkom, ko bi Mirko zopet odpril oči.

„Ljubljenček moj!“ je rekla ter potisnila Mirkota na stol, „prosim Te, imej samo malo potrpljenja. Saj mora postati boljše, veruj mi!“

„Bo boljše, toda kedaj — kedaj?“

„Na to vprašanje more le nebo odgovoriti! Toda prenašaj potrepljivo svojo nesrečo kakor doslej, kajti ali nisva srečna?“

74 „Že zopet lakate? Ali si ne morete lajšati svoje bolesti, milostna gospica?“

Alenka se je ozrla s solzniimi očmi v starega Martina.

Strah na Sokolskem.

„Lahko bi bil srečen, brezmejno srečen, ko bi ne bil slep!“ je zaklical Mirko. „Rožica, povej, ali ne spisti na dnu Tvoje duše misel, da je strašno, navezan biti na slepega moža?“

„Mirko, prisegam Ti —“

„Ne prisegaj! Premlada si, da bi to prisegla. In jaz sem prepošten, da bi tako prisego zahteval od Tebe. Danes se Ti zdi najin zakon še nebo, ker Ti je celo ljubezen nova. Toda trditi nočem, da bo vedno tako ostalo. Boge, ako Te ne bo kedad prijela želja, da izletiš v zlato, zapeljivo lepo življenje.“

„Prisegam Ti,“ je zaklicala Lola s tresocim glasom, „da se to nikoli ne bo zgodilo. Vedno bom srečna, dokler bom Tebe imela. Ako bo od mene odvisno, ne bova nikoli več zapustila ta grad, saj je tako lepo, tako krasno tukaj!“

„Da, kdor gleda,“ je vzdihnil Mirko, „ta vidi temnozelene valove in tam na oni strani Krvavo peč, to visoko skal, ter lepe vase sredi zelenih travnikov. Toda jaz ne vidi ničesar, večna tema me obdaja. — Oh, kako zavidam svojega nepozabnega prijatelja Radivoja! Ta je prestal in počiva v hladni zemlji. O da bi bil tudi jaz že tam, kjer je on!“

Zdaj se je v Loli zbudila misel, da lahko izgubi Mirkota tudi ko bi je nihče ne razkrinkal kot sleparko. Mrzlo jo je spreletelo, ko je mislila na to, da si Mirko lahko kaj žalega stori, ako ostane še dalje slep.

Dvomi so ji nastali v duši, ako bi ne bilo bolje, da mu odpre oči.

„Ne, ne!“ je klical zločinski glas v nji, „Mirko ne sme izpregledati. Sicer vidi prepad, pri katerem stoji. Sicer vidi prevaro in jaz se izpremenim iz Rožice v vlačugo — Lolo!“

Mirko!“ je zaklicala s plašnim glasom, „obljubi mi nekaj!“

„Kaj želiš od mene, ljubo dete?“ je vprašal Mirko.

„Prisezi mi, da nikoli ne boš ničesar storil, kar bi mene gnalo v žalost in obupnost, da nikoli ne napraviš kakve nepremišljenosti, ki bi se ne dala več popraviti.“

„Kako misliš to?“

„Oh, Ti me nočeš razumeti! Obljubi mi, Mirko, da si ne boš nikoli nič hudega storil. Pred kratkim sem našla v predalčku Tvoje pisalne mize revolver.“

„Ali res?“ je pridušeno vskliknil mladi grof.

„Da, in ta revolver je bil nabasan!“

„Nabasan? No, nabasan je od takrat, odkar sem se prepričal, da mi zdravilo profesorja Gafeja tudi nič ne pomaga.“

„Vidiš, — Ti nameravaš nekaj strašnega!“ je vskliknila Lola, „toda jaz Te ne pustim poprej, dokler mi ne prisežeš, da se ne umoriš s tem revolverjem. — Mirko ako me ljubiš, ako hočeš pomiriti moje srce, mi pridezi to.“

„Dobro,“ je vskliknil Mirko, ko se je nekaj minut temno smehtjal pred se, „prisegam Ti, da ne bom rabil revolverja zoper sebe.“

„Hvala, ljubljenček!“ je šepnila Lola ter se globoko oddahnila. „Ah, ako bi moral umreti, vzemi me s seboj Pripravljena sem, da grem tudi tja s Teboj, kjer je hladno in kjer kraljuje večna zima!“

161. poglavje.

Ako se bliska!

„A zdaj pojdiva, ljubljenček,“ je zaklicala Lola, „odpodi te kalne misli! Kava je pripravljena! Sedla bova k mizi in govorila o veselih rečeh.“

Lola je peljala slepega grofa k mizi. A komaj sta sedla, ko je zunaj izbruhnila nevihta, ki je že dolgo grozila. Strašni vročini je sledila ploha in vihar.

Blisk za bliskom je švigal z neba, grom je udarjal, da je strahotno odmevalo od Krvave peči, ki je stala onštran reke in bila le nekaj korakov oddaljena od Višnjegorskega gradu.

Valovi so visoko pluskali ter se odbijali od visokega brega.

Mirko in Lola sta pojedla kavo in ravno sta hotelaiti na balkon, ko je nekdo potrkal na vrata.

Vstopil je Lolin zaupnik služabnik Alfonz ter vprašal:

„Ali ukazujete, da odnesem posodo?“

Lola ga je mislila pravkar ostro zavrniti, ker je nepoklican vstopil, ko je opazila, da ji Alfonz z glavo migata.

„Odnesite!“ je rekla ter potem šla za njim na koridor.

„Kaj pa hočete?“ mu je tiho rekla zunaj.

„Neka dama je tukaj, gospa grofica!“

„Neka dama?“ je osuplo vskliknila Lola, „najbrž kaka tujka, ki si hoče grad ogledati! Recite ji, da je nemogoče, ker je grof bolan.“

„To sem dami že povedal,“ je tiho odgovoril Alfonz,

„toda ne da se odvrniti. Pravi, da mora na vsak način govoriti z gospo grofico.“

„Kakšna nesramnost! Jaz je nikakor nočem videti povejte ji to!“

„Zdi se mi, da bi bilo boljše, da si dama ogledate preden jo zavrnete,“ je rekel Alfonz, „dama je nekaj namigavala, česar sicer nisem razumel, a jasno mi je bilo, da Vam ta dama lahko neprijetna postane.“

„Kam ste jo peljali?“

„V malo sobo v pritličju. Sploh ima pa dama nekaj na sebi, da se je ne more odgnati. Vidi se ji, da je najvajena zapovedovati.“

„Dobro, povejte ji, da pride v par minutah k nji.“

Strežaj je odšel in Lola se je vrnila k Mirkotu.

Nežno mu je gladila mehke lase ter rekla:

„Za nekaj minut Te moram samega pustiti. Mirko!“

Bodi previden, ljubček, skoro bom spet pri Tebi.“

„Le pojdi!“ je rekel Mirko, „preden odideš, me pa se enkrat poljubi.“

Vesela tega poziva je Lola objela slepca ter ga poljubila na lica, oči in usta.

Nato je odšla in med potom z velikim strahom pričakovala, koga bo videla.

Medtem je Mirko stopil ven na balkon ter gledal s slepimi očmi v razburjene valove mogočne reke.

„Da, voda, Ti me kličeš,“ je zamolklo vskliknil, „Ti mi kličeš: Čemu se obotavljaš, slepec, končala bom vse. Tvoje trpljenje in Tvojo bedo, — ženi si prisegel, da ne boš rabil revolverja, ki leži v Tvoji pisalni mizi, — a če se meni zaupaš, ne prelomiš svoje prisege, — vzeti Te hočem v svoje naročje ter Te odnesti v raj blaženih, kjer boš spet videl. Tudi Tvoja Rožica bo pri Tebi!“

Slepec je umolknil, v očeh so mu bliščale solze.

„Samomor!“ je potem vskliknil z drhtečimi ustnicami. „O to strahopetno besedo sem vedno zaničeval. Toda naj-li še nadalje prenašam to trpljenje? Ne, le proč! Zdaj se še lahko ločim od Rožice z mislico, da me ljubi. Toda pozneje lahko pride ura, ko ji bom v breme! Morda pride kdo drug, ki bo gledal in ta ji bo pogledal globoko v srce. In ona je mlada in bo, — ne, ne, nočem dvomititi v njo! Toda ona je ženska in celo zvesto ljubeča ženska in more vedno ostati božiška strežnica!“

Kaj pa sem ji jaz? Nič drugega nego breme! In to breme naj nosi celo svoje življenje? Ne, osvobodil jo bom tega brčema!“

Mirko se je globlje sklonil čez ograjo. Veter se je igral z njegovimi kodri ter mu jih vrgel čez čelo in oči. Nenadoma se je pa Mirko odločno zravnal. —

„Ne, nočem ne tukaj ne zdaj končati. Še enkrat bi bil rad na Krvavo peč, kjer sem' še kot deček takoj rad bil. Budno hrepnenje me je zgrabilo po tem kraju, kjer sem se tolkokrat igral. — Danes ponoči se ukradem z građu. Pot bom tudi slep našel. Na bregu je privezan grajski čoln in v tem veslam na ono stran. Morda požrovalovi ribiča in čoln!“

Slepec je padel nazaj na stol ter vzdignil glavo proti nebuh.

„Oli, da bi udarila strela ter končala zdaj moje trpljenje! En sam usmiljen blisk in padel bi mrtev na tla, in moja duša bi bila prosta.“

Grmelo in bliskalo je, a nesrečneža ni zadela strela.

Lola je medtem dospela v pritličje ter obstala pred malo sobo.

Naredila je hladen in strog obraz, kajti večkrat je

že morala obiskovalcem, ki se niso dali odpraviti, izjavi, da je njih prisotnost v gradu neljuba. Najbrž je tudi takrat, odkar je Lola ni več videla!

zdaj kaka turistovka, ki si hoče na vsak način ogledati grad.
Lola je odprla vrata ter opazila sredi sobe visoko žganila, Arabela je postala grozno suha. Obraz ji je upa-
raščeno damo, ki je imela s pajčolonom zakrit obraz, da so se videle kosti štrleti. Oči so ji žarele kakor
„Jaz sem grofica Višnjegorska, gospa!“ je zaklicala mrzlici.

Lola ter stopila bližje.

Tujka je molčala ter nepremično stala. Gosti paj- čolan je bil kriv, da se ni videlo obraza.

„Ali niste slišali, gospa? Torej Vam hočem še eno, da me boš s tem zagotovilom zapeljala? Dobro vem, krat ponoviti: Jaz sem grofica Roza Višnjegorska.“

Porogljiv smeh se je slišal izza pajčolana.

„Roza Višnjegorska?“ je zaklical glas, pred katerim se je Lola zdrznila kakor bi se prepad odprl pred njo. — „Roza, haha, — zdaj mi je vse jasno, — razkrinkana mesčev traja. Poslali so me v ta kraj, da se ozdravim. si, sleparka!“

Pajčolan je odletel, — obraz njene matere Arabele je zrl Lolo.

V prvem hipu se je Lola okrenila kakor bi hotela božjo, ki je napravila, da moram še enkrat Tebe videti. zbežati. Toda na pragu je kakor okamnela obstala. V tem hipu ji je bilo jasno, da stoji največji nevarnosti svojega življenja nasproti in da beg ni pravi pot, da uide nevarnosti.

„Mati!“ je pridušeno vskliknila Lola, „mati, si li Ti?“

„Oh, glej, glej,“ je zaklicala Arabela, „mati me imenuješ. Mislila sem, da si se že davno odvadila, to imenje izgovarjati! Toda kajne, spomniti me hočeš, da sem Tvoja

mati in da moram milo ravnati s Teboj. Toda motiš se! — Strašen račun moravi poravnati in prišla sem, da spraviva zadevo vred, preden se za vedno ločim od tega sveta ter tukaj zapustim vse, kar sem dobrega in slabega storila.“

Sveti Bog, koliko se je ta ženska izpremenila od

Strašna bolezen je izpodkopavala njeno telo, — skrivne bolečine razdrle njeno zdravje. Bujnost telesa je

„Hinavka!“ je vskliknila Arabela, „ali si domišljuj, kako bi Ti bilo všeč, ko bi jaz zdaj mrtva ležala pred

Leboj! Potem bi se Ti nismo bilo ničesar batiti pred menoij. Meni ni bilo prav nič do tega, ker vem, da mi nobena

zdravniku, da me je poslal sem. V tem vidim previdnost zdravniku, da me je poslal sem. V tem vidim previdnost zbežati. Glej, včeraj se nas je več peljalo včolnu po reki mimo tega gradu. Ozrla sem se navzgor ter ugledala na balkonu lepega mladega moža in poleg njega lepo mlado žensko. In ko sem pogledala skozi daljnogled, da motrim mladi par, ki se mi je zdel zavidanja vreden, ker je mlad in srečen in stanuje na tako krasnem gradu, — glej, kako presenečenje!

Ljudje, ki so bili z menoj načolnu, so morali misliti, da sem zblaznela, kajti daljnogled mi je padel iz rok, jaz sem zakričala in še bolj obledela. Izpoznała sem namreč Mirkota Višnjegorskega in poleg njega si stala

„Ti, — moja hči, — sovražnica mojega življenja!“

„Prosim Te, mati, ne imenuj me tako in govorji bolj tiho!“ je zaklicala Lola.

„Bolj tiho? Še glasnejše bom govorila, zancsi se! — Zdaj lahko ostane še tajno, kar bova govorili. — V malo vasi sem stopila s čolna ter poizvedovala, kdo stanuje v tem gradu. Povedali so mi, da je grof Mirko Višnje gorski posestnik in da se je šele pred kratkim oženil z mlado damo, čeprav je slep. Slep, haha, slep je morati, sicer bi se ne poročil s Teboj, to je bila moja prva misel. In res, skoro nato sem izvedela, da se je njegova soproga pred poroko imenovala komtesa Rožica Sokolska. Tedaj sem vedela, da je Mirko postal žrtev strahovite prevare!“

„Vse ve!“ je zastokala Lola, „izgubljena sem!“

„Da, izgubljena si, ako le eno besedo zinem Tvojemu soprogu,“ je odgovorila Arabela.

„In zakaj ne storiš tega?“ je vprašala Lola, „od Tebe mi ni pričakovati ne milosti ne usmiljenja!“

„Ali veš to tako natanko?“ je zaklicala Arabela z ostrom glasom, „no, lahko se motiš. Res ne zaslužis drugega nego da te razkrinkam pred Mirkotom! Toda on je slep in nesrečen, zato mu nočem pomnožiti njegovih bolečin. Glej, nesramna ženska, pokazati Ti hočem kakšna mora biti ženska ljubezen. Jaz se odrečem največji sreči, ki jo še lahko imam, — namreč maščevanju in sicer zarad svoje ljubezni!“

Lola je olajšano vzduhnila.

„Mati!“ je vskliknila ter zaman razprostrila roke proti Arabeli, „mati, Ti mi lahko odpustiš? Ti pojdeš zopet svojo pot in jaz ostanem pri Mirkotu ter uživam srečo, ki sem si jo s hudodelstvom pridobila? O mati, ako hočeš tako delati, potem bi Te —“

„Ne veseli se prezgodaj!“ jo je hladno prekinila Ara

bela, „tako velikodušna nisem, da bi Te pustila brez potkore. Pa tudi ta prevara se ne sme nadaljevati, nesramna komedija, ki si jo z Mirkotom igrala, se mora končati.“

„Poslušam,“ je šepnila Lola kakor k smrti obsojena.

„Pred Tvojim soprogom Te nočem razkrinkati, a Ti ga moraš prostovoljno zapustiti.“

„Njega zapustiti? Nemogoče! To bi me veljalo življenje.“

„Vse se prestanc!“ je porogljivo vskliknila Arabela, „jaz sem še več prestala! Sploh pa ne pojdeš za vedno od njega. Pusti mu pismo, v katerem mu izjavиш, da Te je neka vest hipotna poklicala od njega. Saj imaš talent za laži, torej si lahko kaj izmisliš.“

„In kako dolgo bom odsotna od njega?“

„Toliko časa, dokler mene ne bo več. Moja želja je, da greš z menoj. Umirati me moraš videti, da Te zgrabi groza pred smrtjo. Videti moraš, kako počasi vira ženska, katere lepoti se je klanjalo tisoče mož. Napolnjevati moraš svojo dolžnost s tem, da strežeš svoji materi in da ji zatisneš oči, ko umre.“

„Mati,“ je zaklicala Lola in upanje jo je navdalilo, „ako je le to, potem ostani tukaj. Stanovala boš v tem gradu in ničesar, — to Ti prisegam, — Ti ne bo manjkalo. Tako bom lahko Tebi stregla in od Mirkota mi ne bo treba iti.“

„Hvala za predlog,“ je odgovorila Arabela, „toda ni me volja, da bi pomnožila muke svoje smrti. Ali si res domišljuješ, da bi mogla le eno uro ostati s Teboj pod eno streho, ako vem, da si pri Mirkotu? Kajne, jaz naj bi bila priča Vajine ljubezenske sreče? Ne, nočem se še pameti oropati? Z menoj pojdeš in, sicer še danes po noči.“

„Danes po noči?“ je ponovila Lola, „in to, mati je Tvoja neizpremenljiva želja?“

„To je moja zadnja beseda do Tebe! Danes po noči ko bo z zvonika udarjalo polnoči, Te pričakujem na Krvavi peči onstran reke. Vzemi naj potrebnejše stvari s seboj, samo to, kar gre v ročni kovček. Potem odideva od tukaj z železnico. No, kaj premišljuješ?“

Lola je res premišljevala ter bila globokò zamišljena. Nepremično je stala ter si s roko obsenčila oči.

Ko je roko zdaj izpustila, je kazal njen obraz udan in nežen izraz.

„Danes opolnoči torej — na Krvavi peči?“ je vprašala, „tam Te bom dobila mati?“

„Da! Mislim, da odideš lahko neopažena iz gradu. Bodи točna in ne pusti me čakati. Ako ne prideš, bo jutri Mirko izvedel, s kom se je drugič poročil.“

„Pridem, mati, pridem!“ je zaklicala Lola s po nižnim glasom, „izprevidea sem, da sem grešila proti Tebi in da se moram spokoriti. Prisegam Ti: „Toliko časa nočem več Mirkota videti, dokler ne zatisneš Ti oči, dokler Te smrt ne dohit! — Danes opolnoči na Krvavi peči! Pridem, mati, pridem!“

„Tembolje zate,“ je hladno odgovorila Arabela ter si s pajčolanom zakrila suhi od bolezni razjedeni obraz. „Morda ne boš predolgo ločena od Mirkota, kajti smrt ne bo dolgo čakala name. Oh, živeti se pravi mlad biti! — Ako je mladost minila, je vse le prehod v smrt!“

Ne da bi počakala odgovora, je Arabela odhitela iz sobe in skoro so se slišali njeni koraki zunaj na stopnicah.

Lola je nepremično obstala, ko je Arabela odšla. V smrtnobledem obrazu ji je pa bliskalo in treslo se,

kakor bi hotela izbruhniti nevihta, ki ji je razsajala v prsih:

„Danes ponoči na Krvavi peči!“ je vskliknila Lola, da, prišla bom! In tudi svojo prisego bom držala. Prej se ne vrnem k Mirkotu, dokler ne nehaš živeti. In to, — ha, ha, ha, — to ne bo dolgo trpelo! Opolnoči se dobiva in uro pozneje bom zopet ležala v objemu svojega ljubljenca, Ti pa v valovih globoke reke!“

V istem hipu je zablisknilo in strela je z groznim gromom udarila v vodo. Grad se je stresel kakor bi se frustrasil strahovitih besed, katere so stari zidovi pravkar slišali.

Molče sta si pri večerji sedela Mirko in Lola nasproti. Vsak se je pečal s svojimi mislimi in te so bile pri enem kakor drugem mračne in žalostne.

Slepi grof se je komaj dotaknil jedi, toda pil je pa več nego navadno. Alfonzu je ukazal, naj prinese iz kleti steklenico že 40 let starega renskega vina, ki ga je še njegov oče pridelal.

162. poglavje.

• Opolnoči na Krvavi peči.

To vino je bilo skoro gosto, a imelo je čudovit duh in okus. Tudi najbolj leno kri je razgrel v plamen. Za človeka, ki ni navajen vina, je zadostovala ena steklenica, da je prišel v oni prijetni položaj in navdušenje, ko se postane dobre volje.

Grof Mirko je točil že drugo steklenico. Izpil je kozarec na dušek kakor da si hoče pogum napiti. Že je cutil, kakò mu je kri ognjeno vreda po žilah, kako mu

je srce začelo močneje biti. Kljub temu je iznova natocil.

Lola mu je pustila. Ob vsakem drugem času bi Mirkota prosila, naj ne pije močnega vina. Morda bi se tudi čudila, da si hoče mladi grof, ki je bil sicer zelen, omamiti svojo nesrečo v vino. A danes bi ji bilo le ugodno, da bi močno vino Mirkota premagalo. Želela je, da bi kmalu zaspal in se do jutra več ne vzbudil.

Lola je hotela opolnoči oditi. Morala je skrivaj zapustiti grad, da se snide z Arabelo, zato ji je bilo zelo po volji, da bi Mirko prav trdno zaspal.

Zato mu je nalivala še čaša.

„Pijva na najino ljubezen!“ je zaklicala in vzdignila čašo.

Dotaknila se je z ustnicami čaše ter jo potem dala Mirkotu, da je pil na istem kraju, kjer je poprej imela svoje ustnice.

„Na najino ljubezen!“ je zaklical Mirko ter izpraznil čašo z enim pozirkom.

„In zdaj moraš piti na najino srečo!“ je zaklicala Lola in mu znova natocila.

„Sreča!“ je grenko in zasmehljivo vskliknil Mirko, „pijem na srečo, ki jo more slepec doseči!“

In ko je pritisnil čašo na ustnice, je tiho šepetal: „pil sem na smrt!“

„A zdaj me poljubi, ljubica!“ je vskliknil Mirko z drhtečim glasom in razprostrel roke. „pojdi, Rožica moja, sedi mi v naročje, hočem Te prav blizu čutiti. Tvoj sladki dih naj me obdaja, — Tvoje grudi naj — počivajo na mojih! Poljubi me! O, kje so Tvoje ustnice, po katerih tako vroče hlepim?“

Lola mu je sedla v naročje, — objela je ljubljenega moža z mehkimi polnimi rokami, — poljubovala ga je

z ognjenimi ustnicami, ki so bile od minute do minute bolj strastne.

Mirko ji je gladil mehke kodre, — pritisnil njen glavo na svojo, — roke so mu zdrsnile dolje ter objele bujno čudovito telo, prižel je to na svoje, tako iskreno kakor bi bila oba le eno telo. Tako sta skoro celo uro sedela. Tiho je bilo v sobi, skozi odprta vrata se je slišalo le šumenje valov.

„Zelo sem truden, Rožica,“ je naposled rekел Mirko, morda sem le preveč pil.“

„Ali Te naj peljem na balkon, da si ohladiš vroče čelo?“ je vprašala Lola.

„Ne, hvala! Boljše je, da ležem v postelj. Danes bi bil rad sam, da bom lahko mirno spal. Daj mi še en poljub, ljuba Rožica, — zadnji, — za danes!“

Kako negotovo se je čul ta „za danes“. Lola se je pa danes bolj malo brigala za Mirkota. Zato ni opazila, kako razburjen je bil njegov glas in da sta se mu, ko jo je zadnjikrat objel in poljubil, dve debeli solzi utrnili iz očij.

Lola ga je spremila v njegovo spalnico, ki je ležala v prvem nadstropju.

„Ali pokličem Alfonza, da Te sleče?“ je vprašala.

„Ne, hvala! Ne vem, kako to pride, toda do tega strežaja čutim veliko nenaklonjenost. Pusti me samega, popolnoma samega!. Pojdi tudi Ti skoro spat! Lahko noč, Rožica!“

„Lahko noč, Mirko! — Jutri Te zbudim s poljubom!“

„Jutri!“ je vskliknil slepec, „da, — jutri, — me zбудiš.“

Ko ga je Lola hotela še enkrat poljubiti, jo je skoro s silo potisnil od sebe. Ko je pa potem že odšla do vrat, jo je Mirko hipoma poklical:

„Rožica, Rožica, — zbogom!“

„Lahko noč, ljubljenček!“ je zaklicala Lola, hitela nazaj k njemu ter mu še enkrat pritisnila dolg poljub na ustnice.

„S tem poljubom moraš zaspati, Mirko moj!“ mu je šepnila v uho. „Lahko noč, na svidenje!“

Mirko se je proč obrnil, kajti čutil je, da mu je moč pošla. Ko so se pa zaprla vrata za Lolo, si je z rokama zakril obraz ter padel na posteljo.

Zagrebel je glavo v blazino ter pričel silno īhteti. Tako je ležal celo uro. Potem je vstal, se splazil k vratom, jih odprl ter poslušal na hodnik. Zunaj je bilo vse tiko.

Velika ura v grajskem stolpu je začela biti. Mirko je slišal enajst udarcev.

„Zdaj hočem storiti!“ je šepetal, „zdaj moram storiti. Nikoli več se mi ne bo nudila tako ugodna prilika. Na Krvavo peč pojdem in odtam skočim v reko. Kdor skoči tam v vodo, ga ni več mogoče rešiti, vrtinec ga zgrabi in potegne v globočino. Le naglo proč odtod!“

Lepi mladi grof je tiko odšel. Iztegnil je roke ter se splazil ob steni naprej.

O, v očetovem gradu mu je bilo vse tako znano, da je lahko pogrešal vid.

Vedel je, koliko korakov je do stopnic in koliko stopnic mora prehoditi, da dospe v pritličje.

Kljub temu je bil skrajno previden, kajti najmanjši ropot bi zbudil Rožico iz spanja, si je mislil.

Njena spalnica je bila tik njegove. Navadno so bila vrata med njima odprta, danes pa na njegovo željo zaprta.

Slepec se je tipal dolj po stopnicah. Ko je prišel v pritličje, se je obrnil na dvorišče skozi mala vrata.

Nato je odločno korakal dalje ter po kratkem drevoredu dospel na breg reke.

Slišal je šumenje valov in čutil sveži zrak, ki je vel od reke. Zemlja je izdihavala jako dišeč vonj. Nevihta, ki je divjala popoludne do večera, je očistila vzduh.

Krasna mesečna noč je ležala nad reko. Malo bolj spodaj se je videlo malo mesto z belimi hišami. Onstran reke se je razprostiral temen gozd.

Voda se je blesketala kakor srebro in valovi so se šumeče valili dalje.

In ubogi slepec, ki je hitel po bregu, ni videl krasne noči, le slutil jo je lahko, kajti oči so mu bile zaprte za čudeže, katere je narava tako radodarno danes raztrosila.

In vendar je slepec z nekako gotovostjo zasledoval svojo pot. Vedel je, da se kakih petdeset korakov od grada ziblje čolnič na vodi. Ta čoln je bil njegov in rabili so ga, ako je kdo naglo hotel priti na drugi breg.

Skoro je prišel do čolna. Odvezal ga je od kola ter sedel potem vanj.

Vesla so ležala v čolnu. Slepč jih je prijel, potisnil v vodo ter tiko veslal, da bi se ga v gradu ne slišalo. Čoln se je oddaljil od brega ter ga nesel vedno dalje v reko.

Neštevilnokrat je Mirko veslal po tej poti. Že kot deček se je peljal k visoki skali, katero so imenovali Krvavo peč, kajti na tej skali se je najrajše igral.

S te skale je gledal gore in hribe ter na njih obronkih vinograde z rumenimi grozdi. Gledal je valujoča žitna polja in velikanske gozdove ter prijazne vasice.

Mirko se je spominjal vseh veselih ur, ki jih je že doživel na reki in na skali. Kakšno nasprotje takrat in danes. Danes se ni peljal, da bi se igral na Krvavi peči

1768

1771

ali da bi sanjavo zrl v pokrajino, ne, danes je iskal tam smrt!

Ker mu je bil vsak kotiček tako dobro v spominu, je skoro prišel na pravem kraju na suho.

Stopil je iz čolna ter tega potem z nogo porinil od kraja, kajti nič več ga ni potreboval.

Nato je šel po ozki stezi, ki je péljala na skalo.

Globoka tišina je vladala okrog, samo šumenje valov se je slišalo.

Mirko je s sklonjeno glavo počasi stopal navzgor ter skoro opazil, da je na vrhu.

Zdaj se je hotel le še kratko posloviti od življenja ter potem skočiti z višine v reko. Legel je v travo.

Sklenil je roke, a ni molil, kajti mislil je, da nima pravice k Bogu moliti, ker je nameraval strahovit greh storiti, námreč Bogu pred noge vreči najkrasnejši dar, ki ga je sprejel od njega: življenje! In vendar mu je prsi napolnjevala velika pobožnost in svečanost, večja nego če bi molil.

Zdaj se Mirko ni več jezil nad osodo.

„Smrt zenači vse,“ je šepetal s tihim glasom, „slepec vidi baš tako v grobu kakor vsak drug. In ko bodo zadonele probente na sodni dan, tedaj bodo mrtvi vstali in vsi bodo videli.“

Zbogom, moja Rožica! Zbogom, edina moja ljubljanka! Ti si mi bila solnce, bila si mi sreča na zemlji! Hvala Ti tisočera za blaženost, ki si mi jo dala v poslednjih mesecih! Da, zarad Tebe je tisočkrat bolje, da se ločim od sveta! Sicer bi bila vedno vezana na moža, ki vendar ni drugega nego pohabljenec, — še hujši, človek, ki potrebuje vodnika in ki Tebe ne more yoditi! Vem, da boš jokala, ko ne bo več Mirkota k Tebi, toda nekega dne se bodo solze posušile, ustnice se bodo zopet smeh-

1769

1770

ljale, kajti ljubila boš drugega. Čudno, ta misel me je vedno naredila najbolj nesrečnega. Bilo mi je, da moram zblazneti, ako sem pomislil, da bi Rožica ležala v objemu drugega! Zdaj pa, ko moram od nje, mi je ta misel tolažba, da jo bo drugi varoval. Zbogom tudi Ti, krasni svet! Rojeni smo, da umremo! Doživel sem največjo srečo, začo grem zadovoljen in srečen iz sveta.“

Krčevito je začel Mirko ihteti in vroče solze so vrele slepcu iz oči.

Padel je nazaj ter se izleknil po travi. Zagrebel je lice v vlažno travo ter jokal. Nikoli še ni bil tako razburjen in nešrečnež je ihtel toliko časa, da je zaspal.

Tako sladko kakor že dolgo ne je Mirko spal. Rosa mu je padala na oči in sanjal je čudne sanje.

Zdelo se mu je, da prihaja k njemu krasna vodna vila. Bila je lepša, nego si more misliti človeška pamet. Imela je vse krasote zemeljske device, pa tudi nebeško lepoto, ki je umrjoča devojka nima.

V laseh so ji bliščale plavolesketajoče zvezde in z jasnimi očmi je zrla Mirkotu v srce.

Potem se je sklonila ter z lepimi belimi rokami nabirala roso, ki je ležala na travnatih bilkah. Z njo mu je umila oči in to mu je tako dobro delo. Okrepčanega se je čutil in bilo mu je, da se mu je v notranjosti nekaj velikega preobrnilo.

Vodna vila je potem sedla k njemu ter mu pripovedovala, da ga že dolgo pozna, ko se je še kot plavolasi deček igrал na bregu. In ko je kot mladenič stopal po stezi na skalo ter legel v travo, da sanja, je bila pri njem ter mu šepetal:

„Čakaj, — tudi v Tvoje srce se bo nasélila ljubezen!“

Ona ga je poslala med svet ter mu pripeljala najlepšo deklico na svetu, — njegovo Rožico.

In zdaj je prišla nesreča čez njega, — vila ve že to davno, — in ona je bila zelo žalostna in potrta.

Zato mu je vcepila v srce misel, naj gre še enkrat na Krvavo peč, kajti tu mu hoče oči zopet ozdraviti.

Zdaj naj pa spi, trdno in mirno spi, — in ko se bo jutri zbudil, bo videl.

Vse to je Mirko sanjal in z razkošjem se je udajal tem sanjam, ki so bile tako lepe in krasne!

A čudno! Hipoma je vodna vila izginila in Rožica, njegova žena, je bila poleg njega.

Toda odkod je prišla in kako je izgledala?

Oblečena je bila v dolg potni plašč in v roki je držala majhen kovček. Hodila je po Krvavi peči gorindol kakor bi koga pričakovala.

163. poglavje.

Greh vseh grehov.

Mirkotove sanje so postale resnica.

Bila je res Lola, ki je prišla o polnoči na Krvavo peč, kakor se je z Arabelo zmenila.

Začudila se je, ko je opazila, da spodaj na bregu ni bilo čolna, ki je bil sicer vedno tu privezan. Morala je torej najeti nekega ribiča, da jo je prepeljal čez reko.

In zdaj je čakala na skali Arabelo.

Na zvoniku bližnje vasi je udarilo dvanajst. Jasno in razločno so se čuli udarci. V istem hipu je Lola zaslišala korake na peščeni stezi:

„Ona je!“ je šepetal lepa žena ter postavila kovček na tla. — „Zdaj bodi močna, Lola, ker se bliža odločitev! Kaj, od nje naj se dam potisniti na stran, — jaz naj se odrečem Mirkotu, da bi šla z njo? Ne, rajši naj ona —“

Lola ni končala stayka. S temno žarečimi pogledi je strmela v reko, katere valovi so divje udarjali ob skalo.

Na skali se je objavila Arabela.

Osupnila je, ko je Lolo ugledala pred seboj. Najbrž ni pričakovala, da bo tako točna ali je pa sploh dvomila, da bi Lola prišla.

„Lola,“ je vskliknila, „Ti si že tu? — No, tem bolje? Hitiva čimprej proč odtod, da ne zamudiva vlaka, ki še to noč odhaja z kolodvora.

„Kam me hočeš peljati, mati?“ je vprašala Lola.

„Na Holandsko pojdeva,“ je odgovorila Arabela, „slišala sem, da živi v Amsterdamu zdravnik, ki je ozdravil že veliko bolnikov, ki so imeli isto bolezen kakor jaz.“

„Ali si res tako bolna, mati?“ je zaklicala Lola ter sočutno hitela k nesrečnici, ki je itak izgledala kot taka, ki ne bo dolgo živila.

„Ti me vprašaš, če sem bolna?“ je vskliknila Arabela, „no mislim, da Ti ne bo treba dolgo čakati na mojo smrt. Potem se lahko zopet vrneš k Mirkotu. Toda dokler živim, ga ne boš imela.“

„O mati, saj ne mislim več na to,“ je nadaljevala lepa sleparka, objela z obema rokama Arabelo ter jo nežno bližje in vedno bližje s seboj vlekla proti robu crepada, „ne, na Mirkota nisem mislila v tem hipu, ampak obžalovala sem tebe. Oh, morda bi se medve ljubili, ko bi naju osoda poprej pripeljala skupaj. Oh, saj je tako lepo, mater imeti! Kajne, mamica, tudi Ti me ljubiš?“

„Če Te ljubim!“ je vskliknila Arabela. „Bili so časi, ko sem hrepenela po Tebi in ko sem od bolesti skoro zakričala, ker Te nisem mogla objeti. Tedaj pa, ko si mi s svojo lepoto odvzela moža, po katerem sem

hrepenela, — tedaj sem te sovražila iz globočine duše.
— Vidiš, jaz se ne delam boljše nego sem. Zakaj me tako trdno držiš, Lola?“

„Ker Te hočem pritisniti na svoje prsi, mamica!“ je zaklicala lepà sleparka. „Dolgo je že, odkar se nisva tako držali. — O daj, da Ti samo enkrat pogledam v oči, da vidim, ako najdem v njih vsaj odsev one materinske ljubezni, o kateri pravijo, da je tako vzvišena!“

Lola je prijela Arabelino roko ter jo krepko in močno stiskala.

Nehote se je Arabela tako obrnila, da je prišla s hrbotom proti reki.

Med njo in skalnim robom sta bila komaj še dva koraka.

Toda Arabela ni opazila tega kakor tudi ne namerena, s katerim jo je Lola potiskala nazaj. Videla tudi ni, kako odločen in jeklen je postal Lolin obraz. Bila je preveč ganjena, kajti po dolgem času je prvič čutila v prsih nekaj takega, kar je bilo podobno materinski ljubezni.

„Da, Lola,“ je rekla Arabela, „vse bi lahko drugače in boljše postalo, ko bi naju osoda tako zgodaj ne ločila. Ti si zrasla brez materinske ljubezni! In jaz? No, kdor stoji tako blizu groba kakor jaz, kdor mora smrti gledati v obraz, se ne more opravičevati. Zelo, veliko sem kriva! Nečimernost me je gnala, da nisem nate nič mislila. Morda sem te tudi sovražila, ker si hči moža, ki ga nisem nikoli v resnici ljubila. Naj bo kakor hoče, ko sem se spomnila, da imam še hčer, je bilo že prepozno. Prave ljubezni Ti nisem mogla dati in tudi Ti mi nisi mogla dati otroške ljubezni. — In vendar, Lola, spomni se, kako sem dobro mislila s Teboj. Ali Te nisem izvlekla iz blata in neznanja ter Te spravila na mesto,

za katero so te tisoči in tisoči zavidali. Napravila sem te za hčer grofa Radivoja Sokolskega ter s tem ustavnova Tvojo srečo. Malo previdnosti od Tvoje strani in malo ubogljivosti do mene, svoje matere, in obe bi dospeli do cilja. Ti bi ostala grofica Sokolska in jaz bi bila od daleč deležna Tvoje sreče. — Tedaj je nastopil v najino življenje mož, ki sva ga obe ljubili. Jaz nisem bila še prestara, da bi se odrekla, Ti pa še preveč mlada, da bi mi ga žrtvovala. Od onega hipa, ko sem izvedela, da ljubiš grofa Mirkota, sem postala Tvoja sovražnica. Besnala sem od groze, ko sem videla, da si si ga pridobila.“

Toda po kakem potu si prišla do njega? Gotovo le po onem, ki sem Ti ga jaz pokazala. Mirko je postal Tvoj soprog le, ker si bila hči grofa Sokolskega. Zdaj si si ga pa zopet priborila po nesramni prevari! Ha, ali se ne bojiš, da si lahko v kratkem razkrinkana?“

„Ne, mati, kajti do tega hipa, ko si ti prišla, se nisem ničesar bala.“

„In ko bi se nesrečna Rožica neuadoma pokazala, kaj pa potem? Kaj bi ji odgovorila, ko bi Te obtožila, da si ji že drugič ukradla ime in ljubezen?“

„Ničesar bi ji ne odgovorila,“ je rekla Lola s čudnim glasom. „Toda peljala bi jo na to skalo, sem, kjer stojiva zdaj medve, — in potem bi jo zgrabilo, kakor zdaj Tebe primem, — in potem bi jo, ker me je poskušala od ljubljenca odtrgati, pahnila v reko kakor zdaj Tebe porinem. — Pojdi doli, prokleta, — umri!“

Od sekunde do sekunde je bil Lolin glas bolj osoren ter se h koncu kričeč razlegal po reki. Dalje vedno dalje je rinila Lola Arabelo prav do roba skalnate stene. Nesrečnica, ki je nič sluteč prisla semkaj in ni vedela, da je padla morilki v roke, se je zaman poizkušala iz-

trgati iz rok, ki so jo trdno oklepale. Hotela se je Lole otresti, toda morilka jo je pretrdo držala, — in zdaj —

Hripav vsklik je prevpil šumenje valov, nato je strmoglavila z roba Krvave peči ženska postava v reko.

In ko je padala, je Arabela še enkrat vprla pogled v obraz svoje morilke, ki se je sklonila naprej, da opazuje padec svoje žrtve. Ta pogled se je utisnil v Lolino dušo kakor žareče železo, kakor ognjen pečat v njene možgane. Nikoli, nikoli več ne bi mogla pozabiti pogleda, s katerim je njena mati padla v smrt.

Visoko so plusknili valovi reke. Arabela se je pogreznila v globočino. In zgoraj na skali je stala Lola, — morilka, ki je umorila lastno mater.

Lola je poslušala. Vseokrog je bilo tiho. Plašno je vzdignila glavo. Zdelo se ji je, da se je nekaj korakov proč v travi nekaj zgenilo. To je mogla biti najbrž zmota. Kako plašna je zdaj bila, ko je izvršila tako hudodelstvo.

Ha, vsemogočni Bog, — tam, sredi reke se je pokazala glava; Arabela je plavala po valovih. Njeno bledo in skremženo obličeje je pošastno obsevala mesečina.

Lola se je hotela obrniti, da bi ne videla svoje s smrto se boreče matere. A ni mogla, morala jo je gledati. Hotela je bežati, a noge so ji bile kakor prikovane, niti geniti se ni mogla.

Oh, že se je pričela strašna kazen za umor matere. Morala je gledati, kako je umirala mati, vsako kretnjo, vsak klic in glas umorjene matere je morala videti in slišati.

Skremžena usta so se odprla, — pošastno je odmevalo na visoko skalo:

Prokleta bodi, morilka svoje matere, prokleta na vse vek! Kakor si mene umorila, tako bo tudi Tebi mo-

75 Mali deček je poželjivo iztegnil ročice po steklenici. — „Proč s steklenico“ je viknila Rožica, „ne drznite se dati otroku žganja. To je vendarstrup za tako malo šibko bitje.“

Strah na Sokolskem.

rilec vzel življenje. In oni, ki Ti je najljubši na zemlji, oni Te bo umoril!"

Val je zagrnil Arabelo. Že je Lola mislila, da je konec njenih muk, ko se je potapljaljoča Arabela še enkrat pokazala. Grozeče je vzdignila roko.

„Prokleta bodi med vsemi bitji na zemlji! Obsojena bodi v najstrašnejše peklenske muke. Vsem grešnikom naj bo odpuščeno, samo morilki matere ne!"

Tedaj je Lola grozovito zakričala ter se zgrudila na koleni. Materine besede so jo zadele kakor udarci s kolom. Nič več se ni mogla držati po koncu, — hotela je obraz skriti v roke, — ničesar ni hotela slišati in videti, — a nevidna moč ji je vzdignila glavo, — zopet je moralna pogledati in kelih groze izpiti do dna.

Valovi so odnesli Arabelo, a zopet se je pokazala na površini ter obstala na vodi.

Zaneslo jo je v vrtinec pod skalo in Lola je gledala kako se je telo njene matere vrtelo ter se globlje vedno globlje pogrezalo v lijak. A še enkrat se je mrtva mati pokazala, — še enkrat so se videle njene osteklele oči in potem —

Zdaj šele si je mogla Lola z rokami zakriti obraz.

A še dolgo je ležala morilka na tleh in si ni upala vstati. Vedno je še zrla skozi prste na reko kakor da se hoče prepričati, da se truplo ne bo več pokazalo.

Ohi, matere se ne umori tako lahko kakor je Lola mislila. Še zdaj je bila vsa njena notranjost v najbolj divji vzrujenosti. Srce ji je tolklo prav do vratu in huda mrzlica ji je stresala telo.

Kaj, ako najdejo truplo? Ali ne bodo nje sumili? Neumnost! Kdo je pa vedel, da je bila med njo in Arabelo kaka zveza, to tem manj, ker so jo v okolici poznali kot bivšo konteso Sokolsko.

Ne, svesta si je bila, da se ne bo nikoli imela za govarjati za ta umor, — vsaj pred sodiščem ne. Toda pred svojo vestjo? Ali se ne bojiš, Lola?

Notranji glas ji je stavil to vprašanje in Lola mu je takoj odgovorila:

„Kmalu bom pozabila, kaj se je to noč zgodilo. V objemu ljubljenca in v njegovih poljubih hočem pozabit. Te skale tudi ne bom več obiskala, ker bom Mirkota pregovorila, da odpotujeva v inozemstvo, v solnčno Italijo.“

A notranji glas ji je zopet govoril:

„Ali res misliš, Lola, da se more ta trenotek pozabit? Potuj, kamor hočeš, nikjer se ne bo izbrisala slikate ure, — nikjer ponehala zavest, da si umorila lastnorodna mater!“

Lola je hotela ydušiti notranji glas in sama nase se je jezila, da je tako malodušna, ko se doslej vendar ni strašila nobenega zločina.

Saj je morala biti zadovoljna z današnjo nočjo. S poti je spravila osebo, ki ji je hotela Mirkota ugrabit. In te osebe se ji ni bilo treba več batiti.

„Naglo proč odtod,“ je zaklicala Lola ter se tesno zavila v plašč, „naglo nazaj v grad. Jutri zjutraj bom mirno stopila pred Mirkota in na mojem glasu ne bom izpoznal, kaj sem to noč doživel. In zdaj še mi ni treba ničesar več batiti! V dveh letih na potovanju bom tudi to pozabila!“

Tedaj je Lola opazila, da ji manjka na plašču velik koščen gumb.

Najbrž ji ga je Arabela odtrgala, ko se je z njo borila. Ali je ta gumb padel v vodo, ali je ostal na pečini?

V zadnjem slučaju je ta gumb lahko usodepoln za njo.

„Ta gumb moram najti, ker leži najbrž še tukaj!“

Pri tem se je sklonila, da ga poišče.

V istem hipu pa, ko se je malo oddaljila od prejšnjega mesta, je hipoma s hripavim vsklikom odskočila, kajti zaslišala je glas, ki je divje ječal.

„Usmiljeni Bog v nebesih,“ je zakričala Lola, „izgubljena sem! Nekdo je prisluškoval! Tam leži človek v travi —“

Smrtni strah je obvladal lepo, zločinsko ženo, da niti utegnila ni, natančno pogledati moža. Naglo je plaknila k malemu kovčku, ga zgrabila in odhitela proč.

Kakor besna je hrumpela po peščeni stezi s skale, potem je še uro daleč tekla ob bregu. Naposled je došpela do broda, kjer se je dala prepeljati.

Med potom se je Lola malo pomirila. Domišljevala si je, da se je najbrž le zmotila in da je le senco videla. In tudi ko bi bil v resnici človek, ki je tam ležal ves čas, ko se je pečala z Arabelo, je moral ta biti zelo pijan. Sicer bi gotovo vstal ter zabranil hudo delstvo. Najbrž ni ničesar opazil, kaj se je vršilo v njegovi bližini, zato ni mogel biti nevaren.

Ko je Lola dospela na Višnjegorski grad, se je že toliko potolažila, da je mislila, da se je zmotila. Le hudā razburjenost ji je pokazala človeka v travi, si je mislila. Pa tudi glede izgube gumba na plašču se je pomirila. Najbrž je padel v vodo. Pa tudi ko bi ostal na pečini, kaj pa to dokazuje? Ako se truplo ne pokaže več, ni imel nihče povoda, na kaj misliti. Bila je trdnoprepričana, da njenega zločina ni nihče drug videl nego sama in — Bog!

In Boga se Lola ni bala!

164. poglavje.

B o ž j i č u d e ž .

Solnce je posijalo izza gor. Jutranja zarja je zapamtela ter se zrcalila v rožnem odsevu v valovih rek. Zgoraj na Krvavi peči je še vedno ležal speči mož.

A zdaj se je malo zganil, kajti veter mu je vrgel cvet belega trnja na obraz.

Mirko je sedel v travo.

Uprl je glavo v roko ter imel zaprte oči.

„Čudno,“ — je šepetal, — „strašne sanje sem imel to noč. Začetkom tako lepe, potem pa žalostne! Videl sem vodno vilo in obljudila mi je, da bom spet gledal. In potem je prišla Rožica in Rožica je postala Lola. Borila se je z neko žensko tu na skali ter potem to treščila v valove. Slišal sem smrtni vsklik te ženske ter ji hotel hiteti na pomč. A nisem mogel vstati, bil sem kakor mrtvouden. Pa res, zaspal sem in nisem izvršil namen, ki me je semkaj dovedel.“

Bogve, je-li še noč? — O odprite se, slepe oči! Rad bi videl razliko med nočjo in jutrom! Proč s pajčolanom na očeh! — Vsemogočni Bog, kaj je to? — Luč! — Svetloba! — O kaka množina luči! — A ne, ne, — to so le sanje!“

Kakor uničen se je Mirko zgrudil nazaj v visoko travo. Misil je, da še vedno sanja.

Prestrašen od svetlobe, ki se mu je hipoma pokazala, je hitro spet zaprl oči. Zdaj je pa zopet pokleknil ter iznova počasi odprl oči.

Glasno je zakričal, — bil je vsklik strahu in upanja!

Ne, — gotovo! Ni več spal, zato tudi ne sanjal. Ali

je mogoče, nič več ni bilo temno krog njega? Ne, bilo je svetlo in jasno! Ko se je ozrl navzgor, je videl nebo nad seboj, — in ko se je ozrl navzdol, je videl temnozelene valove reke. In tam, na levi strani — je stal bel trnjev grm z belim cvetjem! In pod seboj je videl zeleno travo in cvetlice.

Mirko je razprostrl roke. Več minut je ležal na kolnih, ne da bi mogel besede izgovoriti. Razburjenost, ki se ga je polastila, je bila tako velika, da so mu debele znojne kaplje drle raz čelo. Začel se je tresti kakor majhen otrok ali bolnik, ki ima mrzlico.

Mirko je skočil na noge. Odprl je oči kolikor je mogel. Bil mu je, da mora z enim samim pogledom sprejeti vso lepoto tega sveta v sebe.

Videl je, — lahko je gledal, — ni bil več slep! Koprrena, ki mu je tako dolgo ležala na očeh, se je nenadoma raztrgala!

Bilo mu je jasno: čez noč je prišlo ozdravljenje. Kar mu je vodna vila v sanjah obljudila, se je izpolnilo, — krasno se je uresničilo!

Kako se je to zgodilo, je Mirko takoj vedel. Na njem je narava izvršila čudež.

Česar najslavnejši zdravniki niso mogli izvršiti, je izvršila narava tiho, da ni nihče opazil.

Mirko je celo noč spal na prostem. Kakor smo rekli, je obraz zagrebel v visoko travo in trava je bila rosna.

Tedaj mu je jutranja rosa, ki je pokrivala travo, izmila oči in ubogim očem zopet povrnila vid.

Da, Mirko Višnjegorski je zopet gledal.

Uprl je oči v jutranje solnce ter gledal tako dolgo, da jih je moral zopet zapreti.

V naslednjem hipu jih je pa zopet odprl ter se ozrl

na reko. Videl je čolne in plave na nji ter onstran reke svojo graščino.

Na nasprotnem bregu sta ob vodi korakala mladi kmet in kmetica. Držala sta se za roke in se zaljubljeno pogledovala.

Da, zopet je gledal! In kar je videl, ga je navdalo z razkošjem! Še nikoli se mu svet ni zdel tako lep! Vse mu je bilo novo, vsaka najmanjša stvar ga je zanimala: metuljček, ki se je zibal na cvetki, — hrošč, ki se je plazil po zemlji, — bleščeča riba v reki, — vse ga je radostilo in očaralo, kajti bilo je življenje, — življenje, katero je zopet lahko gledal.

„O dobri Oče v nebesih,“ je vskliknil Mirko s solzimi očmi, „kako naj Te zahvalim! Storil si čudež namen, vidno si mi pokazal svojo roko! Jaz ne vem, s čim sem si zaslužil Tvojo dobroto, ki si mi jo izkazal. Tu kaj klečim in molim za oproščenje, da sem včeraj zvezcer obupal!

O kakšen bedak sem bil, ko sem mislil, da ne smem več računati na Tvojo pomoč! Kako me mrzlo spreletava, ako pomislim, da bi brez vtrjenosti, ki me je premagala, da sem tu na pečini trdno zaspal, zdaj ležal dolga dnu šumeče vode, — mrzel, — mrtev in trd! — O zahvalim Te, ljubi Bog, ne samo zaše, ampak tudi za ono, ki bo vsa srečna, ko bo čula veselo novico iz mojih ust. Zahvalim Te tudi v imenu Rožice, svoje ljubljene ženke.

Ha, takoj se vrnem k nji. Saj je še zgodaj v gradu se še niso zbudili, kajti vidim, da so okna še zastrta.

Vidim, — gledam! O srečna beseda, kako veselo Te izgovorim. Le komur se oči po dolgi slepoti odpro, ve, kaj pomeni ta beseda.

O neumni ljudje, ki so večkrat zarad neznatne stvari

nevoljni, ker jim življenje ne izpolne vseh želj. Šele, ko jim je odvzeto kaj hudega, šele takrat pomislico, kaj so izgubili.

Zbogom, sveto mesto, kjer sem našel luč očij, zbogom, čudezna trava, ki si mi dala svojo roso. Hvala Vam, — zbogom, zbogom!“

V istem hipu, ko je izgovoril te besede, se je priognil in pobral okroglo stvar, ki mu je bliščala iz trave.

„Gumb!“ je zaklical, „kakor ga ženske nosijo na plaščih. Vzeti ga hočem s seboj kot spomin na Krvavo peč, kjer sem ozdravel. Čeprav je stvar neznatna, vendar mi bo svet spomin na to mesto.“

Mirko je vtaknil gumb v žep ter korakal po stezi, ki je vodila v dolino.

Oh, kako vse drugačna je bila ta pot kakor včeraj, ko se je moral tipati na vrh. Takrat je bil še slepec, ki se je moral vsak korak batiti, da zadene v kako oviro.

Zdaj je pa kakor deček skakal navzdol in zdelo se mu je, da se je za dvajset let pomladil. Najrajši bi glasno zavriskal, kajti zdaj je imel vse, kar mu je srce poželelo. Bil je zdrav, videl je in imel je Rožico!

Hipoma je pa obstal in se bolestno nasmehnil.

„Ali mi res ničesar ne manjka, ali sem res popolnoma srečen?“ je zaklical. „Oh, Radivoj Sokolski in Alenka pl. Radičeva mi manjkata in brez teh nisem popolnoma srečen! Toda nehvaležen nočem biti, vsega ne sme človek od osode zahtevati.“

Mirko je srečal na potu ob bregu starega pastirja, ki je gnal čredo pred seboj. Pozdravil je starega moža ter mu stisnil cekin v roko.

Stari pastir je bil zelo presenečen, ko je nenadoma dobil tako veliko darilo.

Najbrž je mislil, da pri mladem gospodu ni vse

v redu, zato mu je hotel zlatnik nazaj dati. Toda Mirko mu je smehljaje položil roko na ramo ter rekel:

„Za ponarejálca me ni treba imeti, jaz sem grof Mirko Višnjegorski in tamle leži moj grad. Glejte, meni se je danes nekaj neverjetno veselega prigodilo in Vi ste prvi, ki ga srečam. Tedaj si nisem mogel drugače, da Vam tudi pripravim dan veselja. Povejte mi samo, koliko je ura, ker sem svojo v gradu pozabil.“

„Še zgodaj je,“ je odgovoril pastir, „pravkar je bila ura pet.“

„In kje se najbližje prepeljem na nasprotni breg?“ je vprašal Mirko.

„Kakih sto korakov od tukaj je neki ribič s svojim čolnom, ki Vas bo rad prepeljal na ono stran. In tisočkrat hvala za lepo darilo, ki ste mi je dali. Ako Vam je pa žal, Vam pa nazaj dam.“

„Že dobro, stari mož,“ je smehljaje zaklical Mirko, „nikoli mi ne bo žal, da sem Vas obdaril. In zdaj zbogom in Bog z Vami!“

Skoro nato je dospel Mirko do mesta, kjer je ribič sedel v svojem čolnu ter s trnkom lovil ribe, a nobena ni hotela prijeti vabe.

„Ribič, peljite me k gradu, to Vam ne bo v škodo!“ je zaklical Mirko ribiču.

Deset minut pozneje je bil Mirko na nasprotnem bregu. Ko je zapustil čoln, je tudi ribiču dal cekin ter mu smehljaje rekel:

„To je boljši lov nego s trnkom! Zbogom in mislite si, da ste imeli srečnega človeka v čolnu.“

Nato je Mirko hitel proti gradu ter pri malih vratih vstopil.

Poskušati je hotel, da neopažen pride v svojo spal-

nico, predvsem ni smela Rožica opaziti, da je bil čez noč zunaj.

Tiho in počasi se je splazil po stopnicah ter res dospel v spalnico, ne da bi koga srečal. Žena je gotovo že spala, ker je bilo tako zgodaj.

Ko je stopil v svojo sobo, je slišal poleg nje nekaj šumeti. To je mogla le Rožica biti.

Stopil je k vratom ter poslušal. Res jo je slišal, kako je po sobi gorindol hodila.

Mirko se je prepričal, če so vrata še odznotraj zakenjenja. Bila so še, torej Rožice ni bilo po noči v njeno sobo in tudi ni vedela, da ga ni bilo v postelji.

Tedaj je Mirkotu prišlo nekaj na misel. Ljubljenko je hotel presenetiti, — ni ji hotel takoj povedati, da je ozdravljen, ampak nekaj časa se je še hotel slepega delati ter v primernem trenotku pokazati, dà vidi.

Veselil se je na to presenečenje kakor otrok, kajti predstavljal si je Rožicin ljubek obrazek kako se bo veselja svetil in kako bodo solze sreče lile iz njenih očij, ko bo slišala veselo novico.

Zatisnil je oči ter potem počasi odpril vrata v Lolino spalnico.

165. poglavje.

Sanje — življenje.

V istem hipu, ko je Mirko stopil v Lolino spalnico, je stala lepa sleparka pri oknu ter gledala na reko. Obraz ji je bil mrtyškobled, izgledala je kakor marmornat kip.

Odkar se je ponoči vrnila na grad, — bilo je ena, — je vedno stala pri oknu ter gledala na reko.

Sama ni vedela, zakaj to dela, a nepremagljiva moč jo je silila k temu. Videla je valove, ki so se igrali, in vedno ji je bilo, da se mora v naslednji sekundi pokazati truplo iz vode ter plavati mimo njenega okna.

Upala je, da bo lahko pozabila strašen zločin in zdaj ji ni hotel iz spomina strahoviti trenotek, ko je svojo mater pahnila s Krvave peči!

Spomnila se je stare prislovice: „Solnce prinese vse na dan!“

Ali bo solnce tudi njen zločin odkrilo? Oh, solnca se ni bala, kajti solnce ni videlo, kako je Arabela strmolagivila v šumeče valovje.

Toda luna in zvezde?!

Oh, kedaj so te še izdale? Tiko in mirno gredo po nebu svojo pot ter se ne brigajo, kaj se godi pod njimi.

Hipoma se je Lola zdrznila, za seboj je slišala korkake. Kdo neki prihaja?

Obrnila je glavo; bil je Mirko, ki je stal pri vratih.

Mirko! — Da, on je bil! Zarad njega je učinila umor! Zarad njega pahnila svojo mater v smrt! Zarad njega je postala to noč morilka! Le da si njega obdrži, da si zá vedno zagotovi njegovo ljubezen, je storila najstrašnejše, kar more človek storiti.

„Vsem grešnikom naj bo odpuščeno, le morilki mater ne!“ je zaklicala Arabela s pojemajočim glasom. Še je donel grozni glas v Lolini duši.

A ko je zdaj ugledala Mirkota, je v nji zakričalo: Zavržena naj bom od Boga, naj zapadem pekleniskim mukam ter se v plamenih spokorim za hudodelstvo, a tu na zemlji hočem uživati blaženost, ležati na njegovem srcu ter se stiskati v njegov objem!“

Lola je takoj hitela k ljubljencu. Vrgla se mu je

na prsi ter ga objela s tako strastjo, da je Mirko prestrašen odskočil.

„Ali si že zbujen?“ je smehljaje vprašala lepa sleparka ter se pritisnila k njemu. „Tako zgodaj še nikoli nisi vstal!“

Mirko je imel zaprte oči, da bi varal svojo ženo. Smehljaje ji je odgovoril:

„Po Tebi sem hrepenel, ljuba Rožica! S Teboj hočem roka v roki stati pri oknu in gledati na reko. Oh, tako čudne sanje sem imel to noč, Rožica moja!“

„Ali niso bile lepe?“ je vprašala Lola.

„Da in ne!“ je odgovoril Mirko. „Pomisli, v sanjah sem videl ono žensko, na katero ne mislim rad in katere imena ne izgovorim rad, — saj veš, o kom govorim.“

Lola je obledela. „Vem, da govorиш o Loli,“ je naposlěd viknila.

„Da, o Loli,“ je grenko odgovoril Mirko. „V sanjah sem jo videl, da je nekaj strašnega storila. Toda nič o tem, — Twoje duše nočem žaliti s takimi stvarmi. In čeprav je bil le sen, v katerem sem Lolo videl, je bilo vendar strašno, tako strašno, da ne morem z besedami povedati. A zdaj, ljubica, me pelji v salon in naroči zjutrk.“

Lola je prijela Mirkotovo roko. Še vedno ni odprl očij. Dal se je od nje peljati v dvorano v drugem nadstropju. Tam ji je hotel pripraviti veselo presečenje, da lahko spet gleda.

Dospela sta v salon. Mirko je prosil Lolo, naj odpri vrata v salon, da pride sveži, jutranji zrak noter. Ko je Lola to storila, je rekел Mirko, ki je stal sredi sobe:

„Rožica, pojdi za trenotek k meni!“

Lola je hitela k njemu, ga prijela za roke ter mu jih poljubila.

„Kaj želiš, ljubljenček?“ je zaklicala.

„Rožica, zakaj si pa danes tako bleda?“ je vprašal Mirko, ki je še vedno imel zaprte oči.

„Jaz — bleda?“ je vskliknila Lola, „kako moreš to vedeti, — saj ne moreš videti.“

„Jaz čutim!“ je odgovoril.

In ker je molčala, je nadaljeval:

„Rožica, zakaj imaš tako rdeče oči? Ali si toliko jokala, da so oči rdeče postale?“

„Praviš, da so mi oči rdeče? Kako je to mogoče, kako moreš to vedeti?“

„To čutim!“ ji je drugič odgovoril.

Lola je molčala. Čudne Mirkotove besede so jo oplašile. Danes se ji je zdel tako izpremenjen. Pri vsaki besedi se je smehljal. Kako je mogoče, da je čutil barv njenih lic, da so njene oči rdeče, ker je noč prečula? To vse je bilo res! Ali je slepec res toliko čutil?

„Veš kaj, Rožica?“ je hipoma zaklical Mirko, „pojdiva se na vrt izprehajat.“

„Saj je še hladno,“ mu je odgovorila, „lahko se prehladiš.“

„Jaz? Nikakor! Sploh pa pokliči Alfonza in mu ukazi, naj prinese gorkejšo obleko zate in zame.“

Lola je poklicala Alfonza ter mu ukazala, naj prinese nji in Mirkotu plašče.

Skoro se je strežaj vrnil ter prinesel za Mirkota lahek plašč in za Lolo potni plašč, ki ga je našel v Lolini spalnici.

Ta ga je hlastno oblekla. Mirko je pa vrgel svoj plašč, ko je odšel strežaj, proč.

„In zdaj pojdiva, ljubljenček,“ je rekla Lola, „Ti

si samoglavček! Toda Tvojo željo moram izpolniti. Pojdiva zdaj na vrt.“

„Primi se moje roke,“ je rekel Mirko ter z zaprtimi očmi stopil k nji.

„Tvoje roke?“ se je začudila Lola, „saj Ti dam jaz svojo, ker Te moram vedno peljati.“

„No, danes bova pa premenila,“ je zaklical Mirko, „danes Te hočem jaz peljati! Le daj mi roke, — prosim Te!“

In Mirko jo je varno peljal do vrat ter tam obstal.

„Mirko!“ je osuplo vskliknila Lola, „našel si pot do vrat, kakor bi videl, to je pa čudno!“

„Čudno?“ je zaklical Mirko, „no, ljubica, ali ne opažiš, da se še gode čudeži, — da se je danes čudež na meni zgodil?“

„Kako misliš to?“ je vprašala Lola ter stopila korak nazaj.

V tem hipu je Lolo spreletela strašna misel. Opotekla se je nazaj ter se prijela stola.

„Ti vidiš, Mirko!“ je zakričala s presunljivim glasom. „Ti vidiš, — Ti si moral videti, ko si opazil bleedio na mojem licu in rdeči oči! — Mirko — Mirko, — Ti zopet gledaš!“

„Da, ljubljenka, vidim!“ je vskliknil mladi grof v preveliki radosti. „Zopet vidim, ozdravljen sem!“

V istem hipu je Mirko odprl oči. Pogledal je ono, katero je brezkončno ljubil. A kakor okamnel je obstal. Krčevito se mu je spačil obraz. Presunljivo je pogledal bledi Lolin obraz ter trepetaje vskliknil:

„Lola, — Lola! Torej je vendorle sen!“

Toda preden mu je prestrašena Lola odgovorila, preden ga je z novo lažjo poskušala varati, je nadaljeval Mirko:

„Ne, niso sanje! Resnica je, grozna resnica! — Ne srečnica, Ti si se torej prikradla k meni! Ti si se za Rožico izdala ter postala moja žena, dočim sem mislil da sem se združil s pravo ljubljenko? — Oh, zdaj mi je vse jasno! Zdaj razumem, zakaj mi je Tvoj glas takoj tuje zvenel. Zdaj vem vse! Sramotno, strahovito sem bil varan! — varan kakor še nihče na zemlji!“

Komaj je Mirko izgovoril te besede, ko je naglo skočil k vratom ter jih zaklenil.

„Zdaj priznaj!“ je zaklical Mirko z grozečim glasom ter počasi stopil bližje, „le odkrito priznanje Te lahko reši! Gorje Ti, ako me poskuša iznova varati! Pridi bližje, daj mi roke. Pokazati Ti hočem, kaj Te čaka, ako se branиш priznati resnico.“

Preden je mogla Lola zabraniti, jo je Mirko zgrabil za roke ter jo potegnil za seboj do steklenih vrat, ki so vodila na balkon.

„Poglej ven! Kaj vidiš spodaj?“

Lola najprej ni hotela odgovoriti, tedaj ji je še enkrat zakričal v ušesa:

„Kaj vidiš spodaj?“

„Reko!“

„Da, reko, in Ti tudi veš, da je na tem mestu neizmerno globoka? Ti veš tudi, da valovi ne dajo več svojih žrtev od sebe?“

Če je vedela? V tem hipu so se ji pojavili prizori pretekle noči pred duhom.

Videla je truplo svoje matere, ki se je pokazalo iz valov ter počasi plavalо mimo nje.

„No,“ ji je Mirko šepnil v uho, „ako ne priznaš resnice, ako se mi brezobzirno ne izpoveš, tedaj, ničvrednica, ki si me dvakrat nesramno prevarala, tedaj Te zgrabit z rokama, Te vzdignem, — vidiš, takole, — stopim

Teboj na balkon, kakor Te zdaj nesem ven, — ter Te držim nad globočino, kakor Te zdaj držim in potem, potem Te strmoglavim dol! Poprej mi moraš pa še priznati!“

Kakor besen je Mirko hipoma objel Lolo, — jo bliskoma vzdignil, planil z njo na balkon ter jo vzdignil nad ograjo, da je zgornji del telesa visel nad vodo. Lasje so se ji razvezali ter plapolali v vetru, — Lola je čutila, da jo lahko z eno roko pahne dol. Pri tej strahoviti misli je Lola strepetala v bojaljivem strahu.

„Usmili se me, milost!“ je zastokala, „pusti mi življenje in vzemi me proč odtod! Vše hočem storiti, kar zahtevaš, samo ne pahni me v valove!“

„Ali Te je tako groza pred smrtjo? No, takoj se seznaniš z njo, ako mi ne poveš resnice. — A čemu bi Te še poslušal, ko si me tako sramotno varala. Tako ničvredno si ravnala z menoj, da Te moram umoriti. Toda to lepo jutro, ko prvič zopet gledam solnce, nočem počasti morilec! Ne, ne, nočem Te umoriti!“

Mirko je stopil nazaj ter postavil Lolo na tla.

„V sobo!“ ji je zaklical Mirko z glasom, kakor ukazuje gospodar psu, „noter in tu se izpovej!“

Visokoravnан je stopil Mirko v salon.

On, ko bi balkon tako visoko ne ležal nad vodo, takoj bi Lola skočila z njega ter se odtegnila preiskavi. A zdaj je morala za njim.

Ponižno s sklonjeno glavo se je splazila v salon.

Temne, mehke lase je vrgla naprej, da so ji zakrili obraz.

„Proč z lasmi!“ je osorno zaklical Mirko ter ji vrgel lase nazaj, „zdaj se ne da nič več zakrivati. V Tvoje oči hočem gledati, da vidim, ako se spet zlažeš, — na kolena!“

Zamolkel padec. Lola je padla pred Mirkotom na kolena. Doslej še ni mogla jokati, a v grlu jo je tiščalo da je mislila, da se zaduši.

Kletev, ki jo je umirajoča mati izrekla nad njeno hotela sem se odreči, nič več stopiti med Tebe in Ročavo, je že začela delovati. Tako torej se je uresničevalo, tedaj, — Lolin glas je bolestno drhtel, — „tedaj sem njene ljubezni. To je bil cilj, ki ga je dosegla! Zadruj njeni ime najprej imenoval, čim si mogel govoriti. To se je bojevala in borila ter celo morila! O vse, vse mene je zbesnilo, — ljubosumnost se je iznova zbudila bilo izgubljeno! Še nikoli ni bila tako nesrečna, nego v tem meni in zato sem sklenila, da se Tebe polastim.“

Mirko je sedel na stol, prekrižal roke na prsih, obraz Rožico! Nesramnica! je zakričal Mirko ter stisnil pesti mu je izgledal strog in neizprosljiv.

Kako strašne so bile njegove oči, tako strupeno, zaskrbljeno, ničevalno in sovražno so zrle njo! O zakaj ni bil vedel, — tedaj jo je ljubil, a zdaj —

„Začniva!“ je rekel Mirko z ostrom glasom. „Kedaj odnesla iz postaje v oni skalnatni brlog, kjer si se zopet zavedel.“

„Ne, ubij me,“ je strastno zaklicala Lola, „toda izvedeš mi, da sem slep?“

„Odgovori! — ali! Saj veš, spodaj teče voda!“

Lola se je spomnila bolestnega obraza svoje matere, ki je playala mimo nje, in zato je odgovorila:

„Začelo se je v Ameriki!“

„Kedaj?“

„Jaz sem te ljubila! Več nisem vedela, ne čutila.“

Jaz Te še danes ljubim in bi danes prav tako storila, ko bi mogla —“

„Ne oskruni te lepe besede!“ je nevoljno zaklical Mirko, „ne govori mi nikoli več o ljubezni! Kar imenuješ Ti ljubezen, je le pohlep čutov, grešna strast. Povej dalje, kje je ostala Rožica, ko si mene ukradla, — kaj je postaloz iz nesrečne deklice?“

„Ne vem,“ je osorno in kljubujoče odgovorila Lola, „jaz nisem njen varih!“

„Ne, toda zli duh njene življenja, demon njene“

„In ona Ti je tudi pomagala mene rešiti?“

„Da!“ je rekla Lola in pokimala z glavo.

„Kaj se je potem zgodilo?“

„Ona in jaz sva Te nesli na postajo. Bog v nebesih ni priča, da sem imela takrat najplemenitejše namene.“

„Lolin glas je bolestno drhtel, — tedaj sem njene ljubezni. To je bil cilj, ki ga je dosegla! Začni njeni ime najprej imenoval, čim si mogel govoriti. To se je bojevala in borila ter celo morila! O vse, vse mene je zbesnilo, — ljubosumnost se je iznova zbudila bilo izgubljeno! Še nikoli ni bila tako nesrečna, nego v tem meni in zato sem sklenila, da se Tebe polastim.“

„In kako si to storila? Ha, saj vem, odstranila si Rožico! Nesramnica! je zakričal Mirko ter stisnil pesti, — kakor bi hotel z njimi udariti po grešni glavi lepe ženske, „ničvrednica, Ti si jo umorila?“

„Ne, pri živem Bogu v nebesih, tega nisem storila!“

Poslala sem jo z nekim naročilom proč in medtem sem Te

„Kedaj odnesla iz postaje v oni skalnatni brlog, kjer si se zopet zavedel.“

„In tedaj si mi rekla, da si Rožica, ker si videla, da sem slep?“

„Da, to sem storila!“ je odgovorila Lola.

„In slepec se Ti ni smilil? Ali Ti ni rekla vest, da je dvakrat sramotno, prevarati slepca?“

„Jaz sem te ljubila! Več nisem vedela, ne čutila.“

Jaz Te še danes ljubim in bi danes prav tako storila, ko bi mogla —“

„Ne oskruni te lepe besede!“ je nevoljno zaklical Mirko, „ne govori mi nikoli več o ljubezni! Kar imenuješ Ti ljubezen, je le pohlep čutov, grešna strast. Povej dalje, kje je ostala Rožica, ko si mene ukradla, — kaj je postaloz iz nesrečne deklice?“

„Ne vem,“ je osorno in kljubujoče odgovorila Lola, „jaz nisem njen varih!“

„Ne, toda zli duh njene življenja, demon njene“

ljubezni, smrt njenega obstoja! Dovolj sem slišal! Zdaj vem, da si me varala kakor nobena ženska ne bi mogla varati! A stoj! — Mirko je postal grozovito razburjen. Skočil je k Loli, jo zgrabil za roke in jo vzdignil, da mu je morala gledati v oči, „nekaj mi je prišlo na misel. Sleparka kakor si Ti, se zlaže pri vsaki besedi. Priznaj, kaj je z Radivojem Sokolskim, — ali je res mrtev?

Resnico, — pravim! Misli na to, da teče spodaj reka. Takrat si mi čitala brzjavko, v kateri je bilo receno, da je pri padcu s konja našel smrt. Ali je ta brzjavka res prišla nate ali si porabila mojo slepoto, da si me varala?“

„Brzjavka je bila ponarejena,“ je zastokala Lola, „a kljub temu ne boš več našel grofa Radivoja Sokolskega.“

„Zakaj ne?“

„Ker je nenadoma izginil!“

„Izginil? Kaj naj to pomeni? Grof Sokolski ne izgine tako hitro!“

„Jaz samo to vem,“ je rekla, „da sem čitala v časopisih, da se grofa Radivoja Sokolskega kljub iskanju nikjer ne more najti.“

„In Alenka pl. Radičeva? — Oh, kako si o tej čisti deklici slabo govorila pri meni, — kako si jo obrekovala! Pa tudi to je bilo zlagano in izmišljeno. Saj ni treba odgovora, — sam vem to! Ali je Alenka še na Sokolskem gradu?“

„Ne! Grad ima drugega posestnika!“

„Novega posestnika? Kako je to mogoče, kdo pa je?“

„Radivojev sorodnik baron Cesar Sokolski-Slatenski!“

„Poznam ga, — to je lopov! Grof Radivoj je torej izginil, — no, potem je gotovo postal Tvoja žrtev! Ne-

sramnica, poglej me! Kaj, ali ne povesiš očij? — Priznaj, kaj je z grofom Sokolskim?“

V tem hipu si je Lola prisegla, da hoče varovati to tajnost. Za nobeno ceno ni hotela izdati svojega očeta in tudi njega zaplesti v svojo pogubo. On je bil zdaj njen edina nada, ako jo Mirko zavrže! — K njemu je hotela bežati ter ga pozvati, da se udeleži maščevanja, katero si je že zdaj izmisnila.

„Zakaj molčiš?“

„Molčim, ker ničesar ne vem o Radivoju. Kar se mene tiče, Ti prisegam pri vsemogočnemu Bogu —“

„Vlačuga, kako si upaš izgovoriti božje ime! Pusti Boga, kajti s Teboj in Tvojimi nesramnimi zadevami nima nič skupnega! — Torej ne veš ničesar o grofu Sokolskem?“

— Hm, hm, to Ti lahko verujem ali pa tudi ne! Poizvedoval bom po njem! To bo odslej moja življenska naloga! Iskal ga bom, bodisi da moram prepotovati cel svet. Tudi Rožico bom iznova iskal, — in ako mi Bog pomaga, jo bom našel!“

Lola je divje zaječala pri misli, da bi Mirko našel Rožico, da bi nesrečna deklica, kateri je ugrabila ljubljenceva, vendarle še srečna postala. Lola se je vspela ter se oprostila Mirkotovih rok.

„Ubij me!“ je zakričala ter si naglo raztrgala obliko na prsih, „tu so moje grudi! Pojd po revolver v pisalno mizo ter mi poženi kroglo v srce, toda imena Rožica ne izgovori več pred menoj! Ne morem ga slišati, — nočem ga slišati, — zblaznim, ako ga slišim!“

„To ime je preplemenito, da bi se imenovalo v Tvoji navzočnosti,“ je odgovoril Mirko ter se z gnusom obrnil od nje, „pokrij svoje grudi! Nikar ne upaj, da me omaš s svojo lepoto! Zardeti moram, ko se spomnim, da sem Te še enkrat imel v objemu. Toda Bog mi je priča,

da sem to storil le, ker sem Te imel za Rožico! — Pojdi, pohotnica, Tvoji čari se me ne primejo!“

Lola si je naglo zapela obleko, — ustnice so ji obledeli, oči so ji bliskale kakor divji zveri.

„Tako torej ravnaš z menoj,“ je vskliknila, „oh, tega nisem zaslužila od Tebe! Moreš-li tajiti, da sem Te obdajala z nežnostjo in na rokah nosila?“

„Zato Ti nisem hvale dolžan, kajti nisi zame tega storila, ampak zase. Imela si me vjetega! Povej mi: ali si mi res mazala oči z zdravilom, katero je poslal profesor Gafe? Ali si me tudi v tem varala?“

„Tudi s tem sem Te varala!“ je odgovorila Lola, „zdravilo sem izlila v reko in Ti z vodo mazala oči, kajti hotela sem, da ostaneš slep!“

„Vlačuga, — Bog Te bo kaznoval!“

„Kaznui me rajši Ti in me ubij! To je vse, kar še zahtevam od Tebe.“

„Tebe umoriti, — s Tvojo krvjo si umazati roke? — Ne, niti za bič ne primem, da Te zapodim! — Toda spravi se, beži kakor hitro mogoče!“

„Ne grem,“ je vskliknila Lola, „ne grem od Tebe! Hočem, da me umoriš.“

„Torej Te bodo moji služabniki ven vrgli.“

„Haha, le poskušaj!“ se je zakrohotala Lola. „Tvoj strežaj je z menoj v zvezi. Ako bi hotela, Te z njegovo pomočjo premagam.“

„Poskušaj,“ je zagrmel Mirko, „jaz nisem več bolni, bolejni slepec, kakor sem bil še včeraj. Sploh sem pa slutil, da je bil ta strežaj s Teboj v zvezi. Zdaj vem, kaj mi je storiti. A še v eni točki bi želel pojasnila: Ali je bil duhovnik, ki je naju poročil, tudi Tvoje orodje?“

„Čemu bi tajila? Bil je pokvarjen študent! — Poroka je torej neveljavna!“

Mirko se je oddahnil. — Bal se je že, da je že drugič veljavno navezan na to žensko. Potem bi moral spet delati na takojšnjo ločitev.

„No, kaj še stojiš?“ je zaklical Mirko po kratkem odmoru, „pojdi, pravim!“

„Ali je to Tvoja poslednja beseda?“

„Moja zadnja beseda! Pogled nate mi je zopern, — studiš se mi!“

„Mirko! — Mirko!“ je zaihtela Lola ter mu še enkrat padla k nogam. „Mirko, ali mi ne moreš odpustiti? Ali Te ne more geniti toliko ljubezni? Saj sem izvršila zločin le raditega, ker sem Te tako vroče, tako iskreno ljubila!“

„Rekel sem Ti že, da je beseda ljubezen greh v Tvojih ustih!“ je hladno odgovoril Mirko, „lahko bi Te izročil sodišču. Toda Bog mi je danes podelil veliko milost, zato hočem tudi jaz izkazati milost. Pojdi torej, nesrečnica, in ne okuži dlje zraka v teh sobah! — Ne onečasti častitega poslopja, kjer so doslej stanovali le dostojni ljudje! Pojdi, da ne stopijo slike mojih pradedov s sten ter Te zapode! — Pojdi, — jaz Te zaničujem!“

„Izgovoril si mojo smrtno obsodbo!“ je pridušeno vskliknila Lola, „pojdem, a ne daleč! Zanesi se, — ne daleč odtod!“

„Stori, kar hočeš!“ je hladno odgovoril Mirko.

V tem hipu so se vrata salona odprla in Alfonz se je pokazal na pragu.

Mirko je hotel takoj zavpiti nanj ter ga pozvati na odgovor, toda strežaj ga je prehitel ter sporočil:

„Gospod grof, zunaj stoji gospod, ki ga ni mogoče odvrniti, — na vsak način hoče govoriti z Vami.“

„Kdo je ta gospod?“

„Svoje ime hoče le Vam povedati.“

„Peljite ga noter!“

Alfonz se je naglo izpogledal z Lolo, kajti opazil je da ga njegov gospod dobro gleda in da ni več slep.

Toda Lola ni bila pri volji, pojasniti strežaju to okolnost. Zasmehljivo mu je obrnila hrbet. Kaj jo brigata človek? Naj ga da grof zapreti, tem bolje! — Služili je nji in ona ga je plačala za usluge! Zdaj ga ni več potrebovala, — torej proč z njim!

„Dobro napraviš, ako odideš, dočim bom govoril z onim gospodom,“ ji je Mirko zaklical, „spravi svoje reči skupaj! S seboj lahko vzameš, kar imаш. Jaz nočem, da bi najmanjša stvar ostala v moji hiši, katere so se dotaknile Tvoje roke.“

Lola se je opotekla proti vratom. A ni še prišla do njih, ko so se zunaj odprla in je vstopil nek gospod z jako energičnim obrazom.

„Z gospodom grofom Višnjegorskim bi rad govoril!“ je rekел gospod s krepkim glasom.

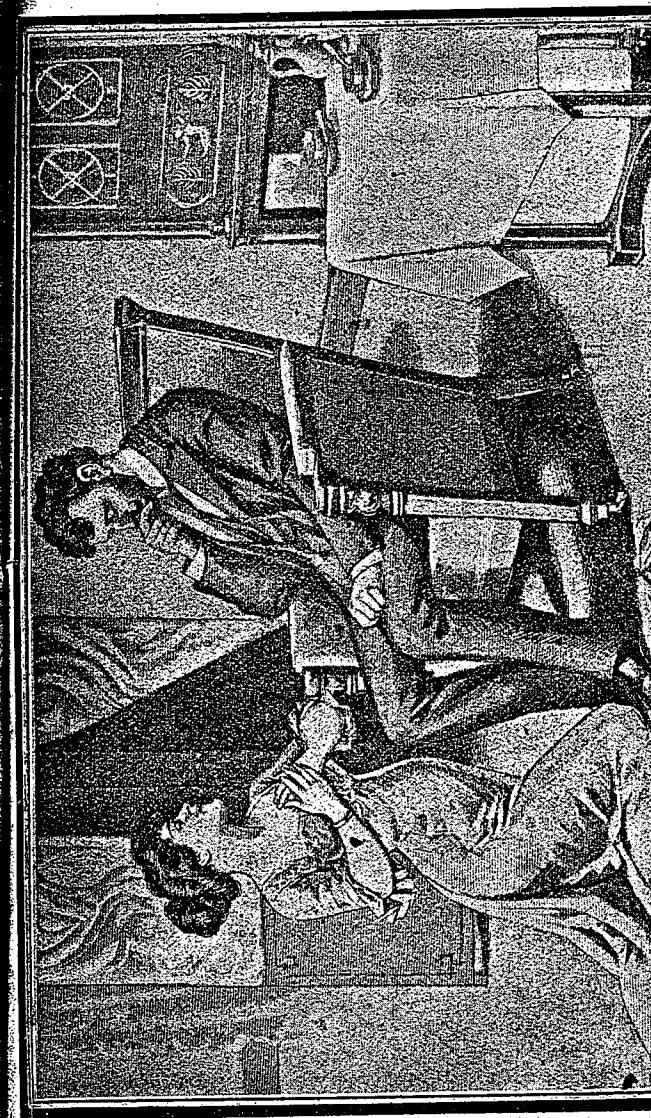
„To sem jaz! S čim Vam morem postreči in kdo ste?“

„Jaz sem policijski komisar Bernatovič,“ je odgovoril gospod, „in prihajam k Vam v tako čudni zadevi. Ta dama je, ako se ne motim, Vaša gospa soproga — kajne?“

„Moja soproga?“ je hlastno zaklical Mirko, „o ne! Ta dama je bila le moja — družabnica!“

„Tako, tako? Toda ostati moram pri tem. Ali niso smatrali to damo doslej za Vašo soprogo? Ako se ne motim, se je imenovala grofica Roza Višnjegorska?“

„Tako se je imenovala?“ se je zasmejal Mirko. „No, če je to storila, se je to zgodilo zoper mojo voljo. Toda prosim Vas za pojasnilo, kaj Vas je dovedlo k meni. Kolkor se spominjam, nimam s policijo ničesar opraviti.“

Strah na Sokolskem.

76 „Obljubi mi, Mirko,“ je razburjeno vskliknila Lola, „da nikoli ne položi roke nase. Pred kratkim sem našla v Tvoji pisalni mizi revolver.“

„Ali res?“ je pridušeno rekel mladi grof.

„Gotovo ne, gospod grof! Žato bom ob kratkem povdal: Vesel sem, da ni res, kar se je govorilo, da ste namreč slepi.“

„Bil sem, toda Bog mi je pomagal! Danes po noči sem zopet spregledal! Toda k stvari.“

V tem hipu se je Lola hotela zmuzniti k vratom. Negotov občutek strahu jo je obvladal, ko je slišala, da je tujec policijski komisar. Zato je hotela čimprej oditi z gradu.

Ko je pa roko iztegnila po kljuki, se je policijski komisar hlastno obrnil ter odločno zaklical:

„Bodite tako dobri, gospa, in ostanite še nekaj minut tukaj! Mogoče je, da potrebujem od Vas nekaj pojasnil.“

„Prosim, sedite!“ je rekel Mirko ter ponudil uradniku stol.

Ta je sedel. Tudi Mirko je sedel. Lola je pa obstala blizu vrat.

„Začnem torej!“ je rekel policijski komisar. „Danes zjutraj so ribiči z mrežami lovili kake pol ure odtod tribe. Ko so mrežo izvlekli, so nekaj čudnega vjeli. Truplo elegantne dame se je zapletlo v mrežo! O prosim, milostljiva gospa, ostanite tukaj! Mislim, da Vas bo to zanimalo. A midva sva jako negalantna; sediva in Vi stojite! Sedite vendar tudi Vi, madama!“

Uradnik je naglo prinesel stol ter ga postavil med svojega in Mirkotovega.

Lola se je opotekala kakor pijana. Komaj se je splazila do stola. Zamolklo stokajoč je padla nanj.

„Torej nadaljujem!“ je zopet začel policijski komisar. „Dama je utonila v reki. Prinesli so jo na policijsko stražnico in poklicani zdravnik je takoj konstatal, da je dama preteklo noč umrla v vodi. V vodi ni

dolgo ležala, ko so jo dobili. Zdravnik je tudi izjavil, da dama ni prostovoljno skočila v reko, ampak da so jo umorili.

„Umorili?“ je zaklical Mirko, „toda jaz ne razumem, gospod, čemu mi pravite ta strašni dogodek?“

„Tako boste umeli, gospod grof! Potrpite, prosim, le še nekaj minut! — Preiskali smo obleko mrtve ter našli med modercom in prsimi ušnjeno vrečico, v kateri je bilo nekaj bankovcev in listič! Tukaj je! Ali Vas je slabo, gospa?“

„Zrak, — zrak!“ je zakričala Lola, „zadušila se bom!“

„Saj so vrata na balkon odprta, milostljiva gospa! — Dovolj zraka prihaja noter! Ali Vas je morda moja povest tako razburila? Saj že končam! Konec Vas bo gotovo zanimal!“

Polički komisar je naglo segel v žep ter izvlekel listič, kateremu se je videlo, da je bil od vode premočen.

„Listič je sicer moker,“ je rekel, „toda pisava se razločno čita. To listino je mrtva dama napisala, ker je datirana od včerajšnjega dne. Ali Vas smem, gospod grof in gospa, prečitati vsebino tega lističa?“

Mirko je nemo prikimal in policijski komisar je nadaljeval:

„Listič, ki se je našel pri mrtvi, se glasi:

Jaz pojdem ob enajsti uri po noči na Krvavo peč. Ako bi bila nenadoma umorjena ali ako bi se našlo moje truplo, izjavim, da me je moja lastna hči umorila! Ime ji je Lola in imenuje se grofica Roza Višnjegorska! Pri Bogu Vsemogočnem prisegam, da je grofa varala in goljufalala. Ona je Lola, moja pokvarjena in nehvaležna hči!

Arabela.“

„To je blaznost!“ je zakričala Lola, ki je vstala, ko je uradnik prečital listič, „to ni res! — Vse je laž! — Jaz to noč nisem šla iz hiše! — Celo noč sem bila v svoji spalnici! — Jaz sem!“

„Ti si umorila svojo mater!“ je vskliknil Mirko, „in jaz — jaz imam dokaz zato v roki!“

Gospod komisar,“ je Mirko nadaljeval, ko je utaknil roko v žep, „poglejte, ako ima ta dama vse gumbe na svojem plašču!“

Uradnik se je približal Loli, toda v istem hipu je poskočila ter planila k odprtим vratom balkona.

Toda policijski komisar je bil hitrejši od nje. — Skočil je za njo, jo zgrabil za vrat in potegnil nazaj.

„Tu ostanite, madama!“ je zaklical, „ne igrajte nam komedije! Vi pahnete le druge v vodo, sami bi si pa ne upali skočiti! Na Vašem plašču manjka gumb! — Tukaj je bil prišit!“

„Tu je ta gumb!“ je zaklical Mirko, „in prisežem pri Bogu Vsemogočnem, da sem ga danes ponoči našel na. Krvavi peči. S tem izročim ta dokaz gospodu komisarju! Razpolagajte z njim kakor hočete!“

Berratovič je vzel gumb. Utaknil ga je v žep, potegnil naglo revolver, ga nameril na Lolo ter zaklical:

„Gospa, aretiram Vas v imenu postave! Danes počni ste umorili svojo mater!“

Zločinska žena ni dala nobenega glasu od sebe. Samo divje je gledala kakor divja mačka in kakor bi premišljevala, na koga bi planila, — na Mirkota ali na komisarja.

Ta je zapiskal na srebrno piščalko.

„Roke sem!“ je potem zaklical Loli.

Mehanično je vzdignila roke. Kakor se je videlo, jo

je brezbržnost polastila, misel, naj se zgodi z njo, kar hoče.

Policjski komisar ji je nataknil jeklene vezi na roke.

„Morilka matere!“ je vskliknil Mirko, „in jaz sem to žensko imel v objemu in mislil, da je Rožica!“

Teški koraki so se slišali na stopnicah, — vrata so se odprla in šest policistov je vstopilo.

„Odpeljite zločinko!“ je ukazal komisar, „dokazano je, da je umorila nesrečnico, katero so danes zjutraj izvlekli iz vode. — Umorjena je bila njena mati!“

Policisti so obkolili Lolo in jo vlekli s seboj. Tedaj je hipoma obstala, se še enkrat obrnila ter glasno zaklicala:

„Peljite me zamojdel na vešala, odsekajte mi glavo, toda z zadnjim vzduhom bom še klicala: Mirko, jaz Te ljubim!“

„In jaz Ti na to odgovorim,“ je zaklical mladi grof: „Jaz se sramujem Tvoje ljubezni! Prokleta bodi, morilka syoje matere!“

V naslednjem hipu je Lola izginila. Odpeljali so jo kot jetnico, morilko z gradu, v katerem je gospodovala!

166. poglavje.

P o z v a n .

Tri dni po tem dogodku je prišel Mirko v ono mesto, v česar bližini je ležal Sokolski grad. Tu je preživel naj-srečnejšo uro svojega življenja, uro, ko je srečal Rožico na gozdnem robu. Pa tudi veliko ur bolečin, groze in razočaranja je tukaj preživel. Mirkota ni več strpelo v gradu pradedov. Sobe, katere je sicer zelo ljubil, so

se mu omrzele, kajti vedno se je spomnil vražje komedije, kí jo je Lola igrala z njim. Pa tudi opravljanju ljudij se je hotel umakniti. Vse je govorilo le o zaporu sleparke, ki je slepega grofa goljufala, da jo je imel za deklico svoje ljubezni.

Že dolgo časa ni noben dogodek tako razburil duhove kakor ta slučaj, ki se je odigral na Višnjegorskem gradu in ki se je čedalje bolj razširjal.

Policija namreč ni samo Lole zaprla, ampak še isti večer so zaprli tudi grofovega strežaja Alfonza, ker so ga po pravici sumili sokrivde.

Zviti Alfonz je sicer takoj ko so ga prijeli ubežal, toda ujeli so ga še o pravem času.

Že pri prvem zaslišanju je vse priznal, kar je vedel. Pravil je, da mu je Lola naročila, naj preskrbi nepravega duhovnika in da je potem našel primerno osebo.

Nesrečni, zanemarjeni študent, ki je igral pri poroki duhovnika, je bil tudi zaprt. In cesar Alfonz ni povedal, je ta pripovedoval z veliko ravnodušnostjo. Zagotavljal je, da je vse skupaj smatral le za šalo. Toda to mu je prav tako malo pomagalo, kakor Alfonzu jokanje. Oba so zaprli in preiskava se je nadaljevala.

Predysem je oblast na to gledala, da poizve Lolino preteklost in njen rod. To pa ni bilo lahko, kajti Lola je sama skrbela, da oblast ni izvedela resnice.

Mirko je bil samo enkrat zaslišan in tedaj je vse povedal, kar je vedel. Nato je pa naglo spravil potrebne stvari skupaj in odpotoval, kajti hrepnel je po kakem prijateljskem srcu. Zanj je bilo le eno srce, kateremu se je lahko brezobzirno zaupal in katero je tudi upal najti. Bilo je srce Alenke pl. Radičeve.

Njo je torej hotel v mestu obiskati. Komaj se je

torej nastanil v hotelu, ko je že najel izvoščeka ter se odpeljal v Sokolski grad.

Pri vratih mu je stopil neznan služabnik nasproti. Čeprav je Mirko že vedel, da najde novega gospodarja na gradu, kjer je toliko časa živel ob Radivojevi strani, vendar ga je bolestno dirnilo, ko je videl izpremembe na Sokolskem gradu.

Služabniki so imeli pisano, bujnobarvano livrejo. Velika veža je bila okrašena s kipi, ki ji nikakor niso bili v kras, kajti vse so bile pohotne. Bile so bahantinje iz marmorja, katerim bi šlo mesto poprej v kako zabavišče nego k vratom častitega gradu.

Stopnišče je bilo okrašeno s slikami, ki tudi niso ugajale Mirkotu.

„Rad bi z gospodarjem Sokolskega gradu govoril,“ je rekел Mirko služabniku.

Bilo je dvanajst opoludne, ko je prišel Mirko v grad. Torej je lahko pričakoval, da se ga bo sprejelo. Toda služabnik je skomignil z rameni ter dejal:

„Baron Sokolski-Slatenski je pravkar vstal in jaz ne vem, ako Vas bo gospod baron sprejel.“

„Šele vstal?“ je zaklicat Mirko s porogljivim glasom ter pogledal na uro.

„Včeraj je bil lov,“ ga je služabnik poučil, „in gospod baron je s svojim angleškim prijateljem sinoči bdel. Zdaj sta gospoda pri zajutrku. Tukaj je baronov komorni strežaj, morda bo ta kaj vedel.“

Velik že sivolas mož s plešo, krvim nosom in bodecimi očmi in v črni obleki se je približal Mirkotu.

Mirko mu je povedal, da mora na vsak način govoriti z baronom.

Komorni strežaj je odšel z Mirkotovo vizitko ter se čez nekaj minut vrnil in Mirkota prosil, naj gre z njim.

Kakšni občutki so napajali Mirkota, ko je korakal po s preprogami pokritih stopnicah in mimo onih prostorov, ki so mu bili poprej ljubi in dragi. V prvem nadstropju so ležale Radivojeve sobe, poleg njih je bila jedilnica, kjer je tolikokrat sedel z Radivojem in Alenko. Tu mu je bil vsak kot znan. In vendar, kako tuj se je čutil danes v teh prostorih, kako prazni, pusti in izpremenjeni so se mu zdeli.

Da, človeku ne prirastejo reči na srce, ampak osebe. To je Mirko le predobro občutil v tem hipu — in z veliko bolestjo.

„Naročilo se mi je, gospoda grofa peljati v zajutrkovalno sobo,“ je rekel komorni strežaj, „gospoda se nočeta motiti pri zajutrku. Gospod baron je mnenja, da se bo gospod grof tudi udeležil zajutrka.“

Strežaj je odpril vrata ter spustil Mirkota v sobo, kjer sta gospoda zajutrkovala.

Soba je bila popolnoma nanovo opravljena. Vsiljivo razkošje, ki ni bilo nič ukusno, je vladalo tukaj. Oprava je bila orijentalična. Mehki divani so stali ob stenah. Povsod se je uzrlo mehke blazine, debele preproge in zastore. Stene so bile okrašene s podobami, pred katerimi bi mlado dekle stida zardelo.

Sredi sobe je stala miza, pokrita z najboljšimi jedili. V mehkih naslanjačih sta slonela gospoda, katerima se je videlo, da sta preteklo noč le malo spala. Bila sta še v znamenju mačka.

Eden je pri Mirkotovem vstopu vstal. Potisnil si je monokel v oko ter rekel z dolgočasnim glasom:

„Grof Mirko Višnjegorski! Dobrodošli! Slišal sem že veliko o Vas! Saj ste bili dober prijatelj mojega bratanca! Jaz sem baron Cezar Sokolski-Slatenski in tu

moj priatelj baronet Ralf Ravington, ki je za nekaj tednov pri meni na obisku.“

Mirko se je hladno in površno priklonil.

„In zdaj, grof Višnjegorski,“ je nadaljeval baron Cezar, „prosim sedite in zajutrujte z nama. — Preteklo noč smo preveč šampanjca pili ter zbujali stare spomine. — Krashno je bilo, kajne, ljubi Ralf!“

„Res je!“ je odgovoril angleški baronet, „res je lepo živeti v skupnih spominih. Moj priatelj Cezar in jaz sva namreč mnog dogodek skupaj doživel.“

Mirko je počasi stopil k mizi. Stola, ki mu ga je ponujal baron Cezar ni hotel videti.

„Oprostita, gospoda,“ je rekel, „nisem prišel, da bi z Vama zajutrkoval, ampak da Vas nekaj vprašam, gospod baron Slatenski.“

„Prosim, poprej sem bil baron Slatenski,“ ga je prekinil Cezar, „zdaj pa raje slišim, ako se mi reče Sokolski!“

„Dovolite, da ostanem pri imenu, katero sem rabil!“ je suho odgovoril Mirko, „tudi jaz ljubim stare spomine. Ako hočem biti odkritosčen, moj obisk v gradu ne velja pravzaprav Vam, ampak neki dami, katero upam po pravici še najti v tem gradu, kajti ona je zaročenka Vašega bratanca, grofa Radivoja Sokolskega, torej moža, ki ga zastopate na tem gradu. Jaz mislim namreč: gospico Alenko pl. Radičeve! Prosim, obvestite domo, da jo jaz prosim, če lahko govorim z njo.“

„Da, ljubi grof,“ je zaklical baron z zategnjениm glasom, „ako ste prišli le da vidite gospico Alenko pl. Radičeve, ste se zaman trudili. Gospodična je namreč isti dan, ko sem prišel jaz v grad, odšla iz njega.“

„Prostovoljno?“ je kratko zaklical Mirko. In glas

mu je tako ostro zvenel kakor bi bil on preiskovalni sodnik Cezar pa obtoženec.

„Prostovoljno sicer ni šla. To se pravi, pod gotovimi pogoji bi jo sicer še pustil, da bi stanovala tukaj, toda prostora nisem imel. In potem, — mlada dama se je napram meni tako obnašala, da nisem bil obvezan ozirati se nanjo.“

„Torej gospodične Alenke ni tukaj!“ ga je prekinil Mirko z žalostnim glasom, „toda spominjam se, da je v vrtni hiši stanovala uboga umobolna. Saj vendar niste tudi te zapodili z njenega doma? Ako gospodična Alenka ni hotela sprejeti Vaše gostoljubnosti, jo je tembolj potrebovala umobolna na vrtu, ker ni imela nobenega drugega doma. Saj dovolite, da obiščem umobolno v vrtni hiši?“

„Smolo imate, ljubi grof!“ je zaklical baron Cezar, „tudi umobolne ne najdete več pri meni. Prosim Vas, kako si morete misliti, da bi blazno žensko obdržal v hiši, — jaz, ki sem najbolj vesel človek na zemljji in ki me že kurja polt obleti, ako samo o bolezni slišim.“

— Ne, blazna ženska je odšla z gospodično Radičeve in zdi se mi, da se jima je tudi stari Martin pridružil. No ja, saj spadajo ti trije pravzaprav skupaj. Kolikor vem, imajo v mestu malo stanovanje ter se preživljajo kakor ravno gre.“

Tedaj je zabliskalo v Mirkotovih očeh. Sveti plamen ogorčenja se je v njih vnel ter zadel z vničajočim žarkom plemiča, ki je o sebi pripovedoval reči, ki se nikakor ne strinjajo s plemenitaškim naziranjem.

„In to mi tako mirno pripovedujete?“ je vskliknil Mirko s tresočim glasom, „to si mi držnete povedati? Da, zdi se mi celo, da se hvalite s tem, da ste mlado deklico brez varstva pahnili iz hiše, v kateri je imela

sveto pravico ostati. Pravtako, da ste ubogo umobilno zapodili, ko vendar ni imela drugje nobenega prostora, kamor bi položila bolno glavo. — Oh, gospod baron, — ubogi delavec, na katerega vedno s preziranjem gledate bi si gotovo premislil, tako ravnati, kajti ta ima srce v prsih, srce ki bije za človeško bedo. Toda stara resnica je in se vedno iznova potrujuje, da kukavica, ko se naseli v tujem gnezdu, ne pusti nobene druge ptice notri; vsako izbacne. Kajti kukavica je in ostane pritepenec. In ako takle doseže premoženje, postane eden najhujših!"

Mirko je tako hitro govoril, da ga baron ni mogel prekiniti, čeprav je večkrat poskušal.

Tudi Ralf Ravington je poskočil. Razumel je žalitve, s katerimi je grof Višnjegorski pravkar obkladal njegovega prijatelja.

„Oh, to je prehudo!“ je osuplo vskliknil Cezar, ko je Mirko umolknil, „zdi se mi, gospod, da me hočete razžaliti?“

„To se mi morda ne bo posrečilo!“ je odgovoril Mirko, „kajti končno se Vas niti razžaliti ne more, gospod baron!“

„Gospod, kakor se vidi, bi se radi z menoj malo udarili.“

„Po tem, kar ste storili, gospod baron, se z Vami skoro ne more biti. — Toda ako nočete drugače, sem Vam tudi v tem na razpolago. Stanujem v hotelu „Pri zlati kroni.“ Tam me lahko najdejo Vaše priče.“

Mirko se je obrnil in korakal proti vratom. A preden je dospel do njih, je prihitel Ralf Ravington k njemu ter mu rekel:

„Gospod grof, jaz Vas ne poznam in tudi ne vem, kaj Vas je napotilo, da ste mojega prijatelja Cezarja

ako surovo razžalili. Toda po mojih mislih se da s pametnimi ljudmi govoriti.“

„S pametnimi — gotovo!“ je smehljaje rekел Mirko. Toda oni se mi ne zdi pameten, ki zapušcene ženske propa edinega doma. — Sploh pa najbrž nisem edini, ki obsoja ravnanje gospoda Cezarja. Prepričan sem, da tudi v mestu ne sodijo drugače. In zdaj me nezadržuje več. Ta hiša mi je bila nekoč ljuba in draga, a zdaj nimam ničesar več iskati v nji. Toda,“ — tu se je Mirko ozrl ter porogljivo pogledal barona Cezarja, „trdno sem prepričan, da pride dan, ko bo zopet oni stopil v Sokolski grad, ki se edini lahko po pravici imenuje njegov gospodar.“

„Haha, potem bi morali mrtvi vstati!“ se je porogljivo krohotal baron Cezar.

„Zanesite se, gospod baron, mrtvi ne bodo vstali, pač pa oni, ki niso še mrtvi! Nikakor ni dokazano, da bi Vaš bratranec, moj dragi in nepozabni prijatelj grof Radivoj Sokolski, res umrl. Zazdaj se samo pogreša. Konekor se spominjam, imate tudi samo pravico, upravljal grad v grofovi odsotnosti.“

„Skoro pa ostanem neomejen gospodar Sokolskega gradu,“ je zaklical baron Cezar, „namreč čim preteče leto.“

„Preden še leto preteče, bo grof Radivoj Sokolski zopet stanoval v teh prostorih!“ je Mirko zaklical, „to mi pravi srce! Kajti tako nepravičen ni Bog, da prežene sokola iz gnezda in da bi se kukavica v njem šopirila! Priporočam se, gospoda!“

V naslednjem hipu so se zaprla vrata za Mirkotom, baron Cezar in baronet Ralf sta ostala sama.

Z nič-kaj-duhovitim obrazom je pogledal Cezar svojega angleškega prijatelja.

„Eh, — neumen tepec, ta grof Višnjegorski! Zdi se mi, da mi ne preostane drugega nego pozvati ga pred pi-

štolo. Toda žal mi bo, ker sem izvrsten strelec!“

„Kakor sem slišal v klubu, je pa tudi grof Višnjegorski dober strelec.“

Baron Cezar je malo obledel, potem pa skomignil z rameni.

„Drugače ne gre! Preveč me je razžalil in celo v Vaši navzočnosti, ljubi baronet. Bodite tako dobri, da ste moj sekundant. Grof stanuje v hotelu „Pri zlati kroni“ in tam ga boste obiskali.“

„Bom!“ je odgovoril Ralf, „toda brez priprav ne smete iti na ta dvoboj.“

„Priprave? Čemu pa je treba priprave, dragi priatelj? Pištote moje so v redu!“

„Glavna stvar je pa, da se ima pištote, s katerimi se zadene.“

„To je odvisno od ročnosti strelnca!“

„Ne vedno od ročnosti, ampak malo tudi od prekanjenosti! Sediva, ljubi baron. Povedal Vam bom pri zajutru, kako se lahko strelja, ne da bi se kaj tvegalo. Haha, že vidim, da smo Vam Angleži v tem naprej. Povedal Vam bom, kaj imenujemo angleži dober ‚trik‘.“

Ta ‚trik‘ je moral biti zelo čuden, kajti pri pogovoru o njem sta prijatelja zaklenila vrata in celo zastore po-tegnila doli, da bi jih nihče ne slišal!

167. poglavje.

Malo gospodarstvo.

Mirkotu je burno utripalo srce, ko je zopet odhajal s Sokolskega gradu ter korakal proti mestu.

Sel je peš, ker je voz poprej odposlal. To mu je

lo ljubo, kajti trebalo mu je zraka, da si ohladi vroče celo.

Nato, da je povzročil dvoboj, ni mislil. Bilo mu je breno, ako bo Cezar zahteval zadoščenje od njega ali A srce mu je bilo zelo žalostno pri misilih, kako ne sedanega gospodarja ima zdaj Sokolski grad.

Kakšen razloček med tem napihnjenim baronom, ki v življenu ni za drugega zanimal nego za zabave in zadosti svojim nebrzdanim željam, — in med velikosloškim prejšnjim gospodarjem Sokolskega gradu.

Ne, ni mogoče, da bi Radivoj za vedno izginil. Moral je zopet priti, da zapodi nesramnega vsiljenca ter vrniti grad njegove umazanosti. Moral ze je zopet vrnil!

A na kaj je opiral Mirko svoje upanje? Žal, da je dole malo nade, da bi se Radivoj vrnil!

Mirko si je prisegel, da vse preišče, da najde kak ed za tako zagonetno izginolim grofom. Nekje je Radivoj moral biti! In ako je bil res mrtev, je moral kak zagoneten slučaj pospešiti njegovo smrt.

Ko je dospel Mirko v mesto, je šel takoj na policijo ravnateljstvo ter tukaj izvedel, kje stanuje Alenka.

Najel je voz ter ukazal kočijažu, naj ga pelje v dobro ulico.

A kako se je čudil, ko se je vozil kake pol ure. Prije iz mesta v ozko ulico z malimi, lepimi hišicami. Tu so najbrž stanovali taki ljudje, ki niso imeli denarja in bi stanovali v mestu.

Voz se je ustavil pred enonadstropno hišo. Okna kazala sneženobele zastore. Na eni strani hiše je bil majhen vrt, posejan s prijetno duhtečimi cvetlicami.

Mirko je pozvonil in ni dolgo trajalo in približali se drsajoči koraki.

„To že ni Alenka,“ si je rekel Mirko, „to mora kak star človek.“

V naslednjem hipu so se vrata odprla in pred njim je stal star mož z belo brado. Ta brada je moža izpremenila, da ga Mirko v prvem hipu ni izpoznaš.

Zato je pa starček takoj izpoznaš Mirkota. Ste je korak nazaj, sklenil roke nad glavo ter zaklical:

„Vsi dobri duhovi slavijo Gospoda! Ali je mogo Vi ste, gospod grof?“

„Martin!“ je vskliknil ganjeni Mirko, kajti izpoznaš zvestega služabnika Sokolskega gradu, „Ti, Ti tuka

„Da, jaz sem!“ je jecljajoč odgovoril Martin ter poveljal za ponujeno grofovovo roko, „toda Vi, gospod grof, Vi prihajate k nam?“

„Zakaj bi ne prišel k Vam?“ je vprašal Mirko stopil v predsobo, „saj stanuješ tukaj in tudi gospo Alenka pl. Radičeva? Iskal sem Vaju!“

„Toda gospod grof, po tem, kar ste nam pisali dali pisati, nismo mislili, da bi nas še kedaj obiskali.“

„Kaj, jaz sem Vam dal pisati?“ je zaklical Mirko, „bolestno sem pričakoval kake vesti od Vas, saj niti v menem, da stanujete v mestu. Mislil sem, da ste že dav v Italiji. — A zdaj že vem, ona nesramnica, ki me tako vražje slepila in varala ter izkušala naše prijatelstvo razdreti, je kriva temu nerazporazumljenju. Domisel je bila, da sem hitel sem, kajti hvala Bogu z se ji njen brezbožna namera ne bo posrečila. Prišel sem Martin, da vse pojasnim in popravim, kar se je zgodilo. A zdaj me pelji k Alenki. Saj vendar stanuje s Teboj v hiši?“

„Da, milostljivi gospod,“ je odgovoril Martin, „toda zdaj je ni doma.“

„In kedaj pride?“

„Vsak hip mora priti. Šla je v mesto, kjer poučuje hiši bogatega bankirja Hladnika in si tako kruh služi.“

„Poučuje?“ se je začudil Višnjegorski in obraz sem mu je zatemnil. „Alenka pl. Radičeva mora druge ljudi poučevati?“

„Oh, ljubi Bog,“ je odgovoril Martin, „kaj bi pa postalo iz nas vseh, ako bi ne bila Alenka pridna od zgodnjega jutra do poznega večera in se ne okoristila s svojo nadarjenostjo? Verujte mi, gospod grof, ona mi je na stare dni edina tolažba, odkar smo tako nesrečni postali, ko nami je ljubljeni gospod izginil. Vsak dan hvalim Boga, da mi je dano videti to plemenito bitje, katero od dne do dne bolj spoštujem.“

Martin je med temi besedami odprl vrata ter stopil z Mirkotom v sobico, ki je bila sicer siromašno, a vendar ljubko opravljenja.

Na steni so visele slike, katere je Alenka najbrž sama naslikala. In vedno je bil kak spomin na grofa Radivoja, ki se je kazal v teh slikah.

Na eni steni je visela velika slika grofa Radivoja, katero je Alenka naslikala z oljnatimi barvami. Na manjših slikah je vpodobila Radivoja na konju ali pri pisalni mizi. Tudi prizore iz vrta je naslikala na platno.

„Da, le čudite se, gospod grof,“ je rekел Martin, ki je opazil, da je Mirko s solznimi očmi gledal vse te slike ter spoštljivo motril drugo za drugo, „to je naš muzej! Tu noter stopimo le s svetim strahom in bolestjo! — Tu spominja vse na milostljivega gospoda. Večkrat se zapre gospodična Alenka za nekaj ur v to sobo in potem se jo sliši ihteti in nemirno korakati gorindol po sobi. Da, večkrat sem razločno slišal, ko je imenovala Radičevevo ime ter zaklicala proti nebu: ,O moi Pisi me zapustil!“

,In ste-li slabo živel?“ je vprašal Mirko s tresočim glasom.

,No, tako slabo nam hvala Bogu ni šlo!“ je odgovoril stari Martin, „za prvo potrebo smo imeli malo glavnico, katero sem si prihranil ter dal Alenki pl. Radičevi na razpolago. Toda vidite, gospod grof, ona je plemenito bitje; ni me hotela oropati mojih prihrankov, vsaj ne za dolgo časa. Tako prve dni se je začela brigati za kako delo. Ker je tako izobražena in nadarjena, se ji je kmalu posrečilo, primerno opravilo dobiti. Poučuje namreč v slikanju in glasovirju. In da porabi tudi večerne ure, je pričela veliko delo vezti za neko prodajalno. Večkrat sedi do polnoči pri delu, da ji moram dostikrat zaklicati: ,Nehajte vendar, gospodična, saj boste še oslepeli pri tem delu.“

Potem mi pa odgovori: ,Ako nisem oslepela od solz, ki sem jih prelila, mi tudi delo ne bo vzelo vida.“

Stari Martin si je obriral solzo iz očesa, ko je priprosto izgovoril te besede.

,No, to bo zdaj vse drugače postal!“ je zaklical Mirko, „pri Bogu, prepozno nisem prišel, pa tudi ne prezgodaj. Uboga Alenka, kateri je hotel moj dragi prijatelj napraviti nebesa na zemlji, mora zdaj delati za tuje ljudi! Ko bi Radivoj to vedel! — In jaz — mene ni bilo, bil sem v mreži sleparke, ki me je z vražjo umetnostjo držala v slepoti. A zdaj ne bo več tako, — Radivoj, moj ljubljeni prijatelj, kjerkoli si že, jaz Ti prisegam: Sveti mi bo Tvoja zapuščina, ki si mi jo zapustil v Alenki pl. Radičevi, katero si tako iskreno in zvesto ljubil. Zvest prijatelj ji bom, kakor si ji bil. Ti in ta hiša ne smete trpeti pomanjkanja!“

men!“ je zaklical stari Martin, „poslušaj, ljubi-

! A vsega Vam še nisem povedal! Tega še

ne veste, kako plemenito in požrtvovalno se je Alenka izkazala. Saj ne stanujeva sama tukaj. Alenka je vzela tudi umobolno Minko s seboj. V najlepši sobi stanuje in gospodična ji streže kakor bi bila njena mati. Kadar pa gospodične ni, pa jaz skrbim za njo.“

,Kako pa je z zdravjem umobolne?“ je vprašal Mirko.

,Kako naj ji bo! Že dolgo časa je mirna in moči se ji vračajo. Ubožica še vedno fantazira o otroku, ki najbrž že dolgo počiva v črni zemlji.“

,Ne, to ni res!“ je zaklical Mirko, „Rožica živi, dragi Martin! In ako ostane Minka še nekaj časa pri življenu, bo Rožico videla, — o tem sem trdno prepričan!“

,Bog daj!“ je zaklical Martin.

V naslednjem hipu je tekel k oknu in ko je pogledal na cesto, je zaklical:

,Nisem se motil, — to so koraki naše ljube gospodične, ki prihaja. O kaj bo le rekla, ko Vas zagleda, gospod grof?“

Skoro nato so se odprla vrata in Alenka se je pojavila na pragu.

Mirko je stopil v kot, da ga Alenka ni mogla takoj opaziti.

Toda on je videl vitko, prožno postavo, oblečeno v priprosto črno obleko in še vedno lepo in ljubko.

Kljub siromašni obleki, ki ni imela nič lišpa na sebi, je bila Alenka še vedno lepotica.

Izgledala je kakor ljubezljiva hči, ki žaluje za prezgodaj umrlim očetom, — ali kakor udova, ki je izgubila moža.

Nosila je žalno obleko od onega dne, ko je izvedela, da se je moralo Radivoju nekaj resnega pripetiti. In prisegla si je tudi, da ne odloži te barve do svoje smrti.

Le takrat, ako se Radivoj zdrav in živ vrne v njeno načrte, le takrat jo bo slekla.

„Ali si Ti, Martin?“ je vprašala Alenka in stopila bliže, „soporno je zunaj, malo trudna sem in se hočem počiti.“

„Gotovo ste zopet šli peš iz mesta do sem,“ je rekel Martin, „in se niste poslužili cestne železnice, kar sem Vas že tolikrat prosil.“

„Čemu dati deset vinarjev, ako se jih lahko prihrani,“ je smehljaje odgovorila Alenka ter odložila klobuk. „Zato sem si pa privoščila veselje, da sem kupila na trgu te krasne hruške. Glej, Martin, kako lepo sadje, najini ubogi umobolni bodo gotovo izvrstno dišale!“

„Oh, gospodična,“ je zaklical stari Martin, „nikdar ne mislite nase, ampak vedno le na umobolno.“

„Saj moram!“ je odgovorila Alenka, „ali ni moja sveta dolžnost, zanjo skrbeti? Ali bi ne storil tudi grof Radivoj to, ko bi bil še pri nas? Česar on sam ne more več storiti, hočem vsaj jaz! Čutim, da je to moja dolžnost. Tako pojdem k Minki ter ji nesem lepo sadje. Ako se bo uboga, bolna revica le malo nasmehlja, bom neizmerno poplačana ter zadovoljna!“

„Dokler ne bo enkrat Bōg toliko dobrote in ljubezni z veliko srečo poplačal!“ se je v tem hipu zasljal ganjeni moški glas.

Ljubka Alenka je lahko zakričala ter se obrnila. Smrtnobleda se je opotekla nazaj, ko je üzrla grofa Mirkota Višnjegorskega pred seboj.

„Mirko, — Mirko Višnjegorski, — Vi ste, — Vi tu kaj?“ je zaklical.

V naslednjem hipu se je pa zopet ojačila, barva se ji ji vrnila v lice in veselja polna je zaklicala:

„O saj sem vedela, da boste prišli! In tudi, ko je

prišlo ono grdo pismo, sem bila prepričana, da ste nam zvesti ostali. Kajne, dragi Mirko, Vi ste nam ostali prijatelj, ker ste bili prijatelj grofa Radivoja! — Ljubi, dragi Mirko, prisrčno ste dobrodošli!“

Mirko se je ginjen sklonil na bele roke, katere mu je Alenka prožila, ter jih spoštljivo poljubil.

Stari Martin je tiho odšel, ni mogel namreč več zadrževati solz. Poleg tega je hotel iti tudi v sobo umobolne Minke, da pogleda po nji, kajti dlje časa je ni nikoli puščal same.

Trenotek sta si Mirko in Alenka molče stala nasproti. Solze so jima stopile v oči, oba sta bila preveč ganjena, da bi mogla govoriti.

Na ustnih je obema ležala beseda, ime, — ime dragega prijatelja, — ime onega, ki je hipoma izginil iz njune srede, — ime moža, ki sta ga oba ljubila, ime grofa Radivoja Sokolskega!

„Tako torej Vas moram zopet najti, Alenka!“ je naposled zaklical Mirko, „o to je britka ura! Želel bi, da bi nikoli ne stopila v najino življenje.“

„Toda ker je prišla,“ je odgovorila Alenka s plemenitim vznosom, „se jo mora vzeti kakor jo je osoda nam naklonila. Oh, Mirko, koliko sem trpela v zadnjem času! In vendar me ne vidite obupne! Kajti misel, da se bo grof Radivoj zopet vrnil, da ga bom spet videla, mi napolnjuje srce vedno z novo močjo in načelo. — Toda kje ste bili Vi, dragi prijatelj? Kaj se Vam je zgodilo? — Čudne vesti sem dobila o Vaši osodi, a bile so najbrž lažnive. Pravili so, da ste oslepeli?“

„Res sem bil slep!“ je odgovoril Mirko, „toda Bog je bil z menoj. Mojo strašno bolezen je še pravočasno ozdravil.“

In zdaj je pravil Alenki, s katero je sedel k s cve-

tlicami okrašenem oknu; o svojih doživljajih, kako je v Ameriki na železnici ponesrečil, — do onega hipa, ko je nesramno sleparko Lolo razkrinkal in jo je doletela zaslužena kazen, da so jo zaprli kot morilko svoje matre v ječo.

Alenka je strepetala, ko je izvedela za nova grozodajstva Lolina. Njena plemenita duša ni mogla pojmiti kaj takega, tem manj pa verjeti. Ako ne bi tega slišala iz Mirkotovih ust, bi vse to imela kot izmišljen dogodek prenapetega človeka.

Sočutno je stisnila Mirkoto roko ter dejala:

„Mirko, vsled te ženske ste veliko trpeli, — zato Vas bo pa druga ženska osrečila! Prav bi imeli, ko bi se hudovali na vse ženske in ako bi smatrali žensko za vsak zločin zmožno. Toda verujte mi, dragi priatelj, da je še dovolj plemenitih žen na svetu.“

„Saj sem eno v Vas izpoznal.“ je zaklical Mirko, „in sicer eno najplemenitejših in najboljših žen!“

„O ne govoriva o meni,“ je rekla Alenka, „kar sem storila, je bila le moja dolžnost! A zdaj Vam moram povedati nekaj o bitju, ki se Vas sicer ne tiče, o katerem boste pa z žalostjo izvedeli, da je umrlo. Gre namreč za dete, ki se je rodilo na Sokolskem gradu, — za dečka Franca! Pomislite, žena, ki je po Vašem in Radivojevem naročilu vzgojevala dete, je odšla iz mesta in otroka vzela s seboj. Šla je v Berolin in odtamtum sem pred kratkim dobila pismo, da je otrok nenadoma umrl.“

„Zdi se mi,“ je odgovoril Mirko po kratkem odmoru, „da se je Bog usmilil deteta, ko je je k sebi vzel. V nebesih bo našlo svojega očeta, tu na svetu bi ga groza napolnila, ko bi kedaj slišal o svojem očetu ali materi. A zdaj pa govoriva o Radivoju? Povejte mi

vse, kar veste o njem. Od kedaj se pa Radivoj prazaprav pogreša?“

„Od onega dne,“ je odgovorila Alenka, „ko se je z Vami sešel v Berolinu. Odtakrat se ni več vrnil domov. In čeprav je berolinska policija in tukajšnja z vso vnemo poizvedovala, ji niti najmanjšega sledu ni bilo mogoče najti po Radivoju. Da, celo človek, ki je mojster v iskanja, celo slavni detektiv Edvin Lister, kateremu sem izročila celo zadevo, — namreč dokler sem imela denar, da sem ga plačala, — celo ta ni mogel najmanjše stvari poizvedeti.“

„Edvin Lister?“ je hlastno zaklical Mirko, „detektiv je bil takrat tudi z Radivojem v Berolinu. On mora vedeti, kam je šel Radivoj, ko je zapustil hotel.“

„Ničesar ne ve,“ je trdila Alenka, „cel zavoj pisem imani od Listra v tej zavedi. V vseh pismih domneva najrazličnejše vesti, kam je Radivoj izginil. Prinesla Vam bom ta pisma! Preberite jih in tudi Vi boste prepričani, da si Edvin Lister prav tako malo ve pomagati v tem, kakor midva!“

Alenka je stopila v stransko sobo ter skoro prinesla zavoj listov, katere je imela skrbno zvezane z belim trakom.

Mirko se je takoj spravil na pisma, da jih prečita. Pregledal je skrbno drugo za drugim. Čital je vsako od prve do zadnje črke z največjo natančnostjo.

Ko je naposled dokončal s čitanjem, je vstal ter stopil k Alenki rekoč:

„Ali veste, da so pisma, ki jih je pisal Edvin Lister, kaj čuden vtis napravila name?“

„Kako to, priatelj?“ je vprašala Alenka ter pozorno pogledala Mirkota.

„Iz teh pisem se razvidi, da se Edvin Lister ni po-

sebno trudil, da bi našel Radivoja. V vsakem pismu im drugačno mnenje. Zdaj pravi, da je Radivoj najbrž še živ, zdaj zopet trdi, da je grof Sokolski najbrž postar žrtev roparskega umora. — Takih negotovih podatkov ne sme tak detektiv navesti. Moral bi biti bolj samozavesten! Ali se nštudi Vam zdele to čudno?“

„Mirko, priznati moram,“ je odgovorila Alenka, „da mi je Lister v tem oziru prav malo ugajal. Vsa svojega dobrega glasu ni v tej zadevi prav nič pokazalo. In tem lažje bi mu bilo najti Radivojev sled, ker je bil kakor se je dokazalo, zadnji z njim skupaj.“

Mirko je hodil po sobi gorindol. Glavo je imel sklonjeno na prsih. Neka misel ga je morala močno navdajati.

„Ako premišljam,“ je nadaljeval Mirko, „da je Edvin Lister, potem ko je Radivoj izginil, kar tako odšel iz hotela in potem iz Berolina, si ne morem kaj, da bi se mi to ne zdele čudno. Ali je imel Edvin Lister morda korist od tega, da se Radivoj ne sme več pokazati? Morda je pa sam pri tem vdeležen?“

„O kam vse mislite, Mirko?“ je zaklicala Alenka, „detektivu ne moremo drugega očitati, nego da je prav površno preiskoval to zadevo. Toda kake druge krivde mu ne moremo natveziti!“

„Prav imate, Alenka! Toda jaz sem zdaj tak, da bi najraje nikomu več zaupal. Povsod, vidim zločince, roparje in tatove. Zato sem odločno sklenil, da pri svojih poizvedbah po Radivoju nikomur več ne zaupam. Le nase se hočem v tej zadevi zanašati!“

„A na mene tudi!“ je zaklicala Alenka, „saj boste vendar dovolili, da se tudi jaz udeležujem Vaših pojzvedb?“

„To bo teško, draga Alenka,“ je odgovoril Mirko,

77 „Danes opolnoči torej na Krvavi peči?“ je vprašala Lola,
„tam Te dobim, mati?“

„Da, tam! Bodи točna in ne pusti me čakati!“

Strah na Sokolskem.

1827

„ker me bodo poizvedbe najbrž vodile v tuje dežele.
Saj vendar ne mislite oditi iz tega mirnega doma?“

V Alenkinih očeh je odločno zabliskalo:

„Povejte mi, Mirko, da danes zvečer odpotujete,
— in jaz bom že pripravljena, da Vas spremjam. V meni
boste našli tovariša, ki Vam ne bo delal niti najmanjših
težkoč, ampak le pospeševal Vaša prizadevanja. Ako je
treba Radivojev sled iskatи, nočem zaostati.“

„Tem bolje!“ je zaklical Mirko ter krepko stisnil
Alenki roko, „torej bova združila svoje moči, da najdeva
Radivoja. Česar eden ne bo opazil, bo pa drugi videl.
— Da, Alenka, lahko me spremljate! Toda nekaj si
morate še premisliti: Ali se ne bojite slabe govorice,
ako bova skupaj potovala? Saj dovolj poznate ljudi in
veste prav tako dobro kakor jaz, da je vsaka še tako
nizkotna misel mogoča pri ljudeh.“

„Prav zato, ker so te misli nizkotne,“ je odgovorila
Alenka, „naju ne bodo dosegle! Nizkotne misli so črvi
ki se plazijo po temi. Teh se pa nama ni treba batiti!
In ako takó mislite kakor jaz, hočeva skupaj roko v roki
korakati po poti, ki ste si jo predstavili, da najdete
Radivoja!“

„Tako naj bo!“ je zaklical Mirko, „in ako se Bog
pridruži kot tretji v zvezi, se bo tema, ki vlada nad Ra-
divojevim bivanjem, razjasnila. Potem bova našla ljub-
ljenega prijatelja živega ali —“

„Ne izgovorite te besede,“ ga je prekinila Alenka,
„nikoli naju ne sme navdati misel, da Radivoja ni več
pri življenju. Tega ne smeva misliti, ako nočeva izgubiti
poguma. In tudi ni nama treba misliti, kajti Radivoj
živi, — jaz čutim, da živi! Radivoja Sokolskega bova
še videla!“

Dolgo je Mirko ostal v mali hišici. Tudi umobolno

Minko je obiskal. Našel jo je mirno in apatično. Živila je samo še kot senca; jemala je hrano, katero so ji dali, a le z nevoljo. Tudi o svojem otroku je še semintja kaj govorila, a tudi ta misel je ni več tako zelo razburila kakor poprej. Videlo se ji je, da je izgubila moč, duševno še misliti.

Potem je Mirko odšel z obljubo, da se zvečer zopet vrne.

Preden je šel, se je moral še bojevati z Alenko, kajti zahteval je na vsak način, da mora pretrgati vse zvezе in nehati poučevati. Odslej se mora samo nanj zanašati.

Toda Alenka je to ponudbo odločno odbila.

„Do onega hipa,“ mu je odgovorila, „ko nastopiva potovanje, bom nadaljevala s poukom. S tem zaslužim toliko, da se mi vsi lahko živimo od tega. Med potovanjem bom pa kajpada navezana na Vašo pomoč in dobroto. Potem boste kot Radivojev prijatelj skrbeli tudi za umobolno Minko. Meni ni treba drugega nego kar si sama prislužim.“

„Toda dovolite mi vsaj,“ je rekel Mirko, „da Vam malo pomagam z denarjem pri gospodinjstvu.“

„Prosim Vas, dragi Mirko, ne vsiljujte mi denarja. Ako bi ga potrebovala, bi si niti trenotek ne pomicljivala, od Vas ga vzeti. Toda jaz ga v resnici ne rabim. Torej me ne naredite za svojo dolžnico kajti kot taka bi ne mogla tako prostodušno z Vami občevati.“

Mirko je moral denarnico zopet vtakniti v žep. In ko je na povratku v hotel premisljeval o tem, si je moral priznati, da je Alenka zadela pravo.

Ako hočejo ljudje prosto in neobvezano občevati med seboj, ne smejo imeti obveznosti drug do drugega.

168. poglavje.

Tako blizu in vendar tako daleč.

Bilo je okrog tretje ure popoludne, ko je Mirko stopil v sobe; ki jih je najel v hotelu „Pri zlati kroni.“

Lepa hiša je ležala na glavnem trgu. Mirkotove sobe se imele lep balkon, s katerega se je videlo na krasne hiše.

Mirko je stopil na balkon. Ozrl se je proti hiši, ki je ležala nasproti hotela in že po zunanjem kazala, da stanuje v nji bogata rodbina.

Tako je tudi bilo. Rodbina Hladnik, ki je stanovaла v tej hiši, je bila ena najstarejših in najuglednejših rodin v mestu. S ponosom je naznajala velika tabla z zlatimi črkami na pročelju imé: „Anton Hladnik.“

Mirko se je spominjal, da je bil že večkrat v tej hiši, kajti tu je dobival nakazan denar.

Na nasprotnem balkonu so se odprla vrata in venje stopila elegantna v svetlo poletensko obleko oblečena dama v spremstvu lepega stasitega mladeniča.

Mirko je vedel, da sta to brat in sestra, otroka bankirja Hladnika, namreč sin Slavko in pa hči Kornelija; ki je veljala za eno najlepših deklic v mestu.

Mlada človeka sta prišla na balkon najbrž s tem namenom, da bi nemoteno kramljala. In bil je zanimiv predmet, o katerem sta govorila, kajti držala sta se za roke ter z vnemo šepetalna, kakor bi šlo njima za življensko srečo.

O ko bi Mirko slutil, katero ime je vedno izgovarjal Slavko, — kako bi potem hitel tja ter se pridružil mladima človekom.

Toda vsled velike razdalje ni mogel slišati, da je bilo ime Rožica, katero je Slavko Hladnik vedno vedno izgovarjal.

Za nekoliko časa je Mirko pozornost obrnil na neko drugo okolnost.

Iz enih ulic, ki so vodile na trg, se je pripeljala elegantna odprta ekipaža z dvema krasnima konjem v največji naglici.

Mirko je opazil na vozu elegantno oblečenega gospoda. In ker je imel dobre oči, je moža že od daleč izpoznal. Bil je oni angleški baronet, s katerim se je pred nekaj urami seznanil na Sokolskem gradu.

,Najbrž velja ta obisk meni," je šepetal Mirko. Komaj je izgovoril te besede, se je že ustavil voz pred hotelem. Baronet je izstopil ter izginil v hotelu.

,Pravzaprav mi je ta stvar neprijetna!" si je rekel Mirko ter korakal po sobi, „zdaj ko pričnem poizvedbe po Radivoju in po Rožici, se moram še dvobojevati. Tega bedastega barona bi moral z zaničevanjem kaznovati. Toda nisem se mogel premagati, ko sem našel na Sokolskem gradu tega drznega tepca. Moral sem dati dušek svojim občutkom z besedami, katerih bi v drugih okolnostih ne izgovoril."

Nekdo je na vrata potrkal in vratar je prinesel karto, na kateri so pod veliko krono stale besede:

BARONET RALF RAVINGTON,
London.

,Gospod naj vstopi!" je zaklical Mirko.

Takoj nato je stopil Ralf Ravington v sobo.

Mirko ga je molče povabil, naj sede. Ralf je to storil ter potem rekel:

,Gospod grof, vzrok mojega prihoda Vam je naj-

ž znan. Neprijetna dolžnost je, katero sem prevzel,

da te dolžnosti se noben poštenjak ne sme izogniti."

,Gotovo, gospod baronet!" je odgovoril Mirko, ki je sedel na stol, „toda jaz znam razločevati zastopnika stvari. Prosim torej, da se izpoveste."

,Spominjali se boste," je pričel Ravington, „da ste mojega prijatelja barona Cezarja Sokolski-Slatenskega jasen način razžalili."

,Spominjam se dobro in Vas prosim, da tega več omenjate."

,Torej ostanete pri svojih žalitvah?"

,Ostanem, ker ne vzamem nikoli nazaj besed, ki sem izgovoril. V tem slučaju sem pa govoril iz polnega reprečanja in torej ne morem ničesar preklicati."

,Torej se tudi ne boste čudili, ako zahteva moj priatelj od Vas zadoščenja, katero ste mu dolžni dati način, ki je v navadi pri plemenitaših."

,Saj sem že rekel, da mu ne odrekam viteškega zadoščenja.

Prišli ste torej, — v kratkem rečeno, — da me povrete na dvoboj. Jaz sprejemem dvoboj in ker sem jaz pozvan, imam pravico izbrati orožje."

,Gotovo!" je zaklical baronet Ravington, „toda posliti morate, da so žalitve, katere ste rekli baronu Cezarju, tako velike, da samo s sabljami še niso odpravljene."

,No, volimo torej pištole!"

,Dobro!" je zaklical Ravington. „Torej se boste streli z baronom Cezarjem in sicer na običajen način na zdaljo dvajsetih korakov, ki se pri trikratnem streljanju trajšaj o vsakokrat za pet korakov."

,Zadovoljen sem z vsem," je odgovoril Mirko, „in rej nam še ostaja določiti čas in kraj. Kar se tiče časa,

prosim, da se dvobojo čimprej dožene, ker ne utegne veliko časa ostati tukaj."

"Oprostite," je hlastno zaklical Ravington, "preden se dogovorimo glede časa, si moramo biti na jasnen da se dvobojo tukaj v mestu sploh ne more vršiti, in sice iz enostavnega vzroka, ker so tukaj žakoni, kakor mi pravil moj prijatelj, glede dvojboja jako strogi in baron Cesarja ni volja, da bi se za par let seznanil z ječo. Na avstrijskem ozemlju se dvobojo nikakor ne more vršiti zato sta oba primorana, iti v inozemstvo. Glede tega predlagal, da se snideta z mojim prijateljem v London. Tam mi je znan kraj, kjer se lahko vrše dvojboji, da bi jih policija mogla ovirati."

Mirko je napravil osupel obraz.

"Kaj," je zaklical, "zarađ te zadeve bi moral iti Angleško? — To je v resnici minogo zahtevano!"

"O saj vemo dobro," je ugovarjal Ralf, "da določi Vi kraj, ker ste pozvani. Zdi se mi pa, da se tudi ne bi radi seznanili z avstrijskimi zakoni."

Mirko si je moral skrivaj priznati, da ima angleški baronet prav.

Dvojboj, ki bi se vršil tukaj, bi postal lahko usod poln za oba vdeleženca in Mirkota tudi ni bila volja, da bi za več let izgubil prostost.

To bi ga oviralo v najbolj resnih namerah, kajti tem bi mu bilo nemogoče, zasledovati Radivoja in Žičico. Čeprav je bilo čudno, da bi se ta dvojboj, v katerega se je nenadoma zapletel, vršil na angleških tleh, je vedar izprevidel, da mu drugega ne preostaja nego pretrediti temu nasvetu, ako se je hotel izogniti vsaki nevnosti.

"Privolim," je odgovoril Mirko, "ter sprejmem Vašo ponudbo, — to se pravi, da poravnava častno zad-

ž baronom Slatenskim v inozemstvu. Toda čemu naj bi se dvobojo vršil baš na Angleškem in ne v kaki drugi državi, ki je nam bližja?"

"Ker imajo sosednje države tudi stroge zakone glede dvojboja," je odgovoril Ralf Ravington, "a ne glede na to, v teh državah smo tuji in jaz bi Vama ne mogel svetovali. — V Londonu pa poznam vsak korak, ki ga je treba storiti. Zato želi baron Cesar, ki ga zastopam, da se dvobojo vrši v Londonu."

Mirko je premisljeval nekaj minut ter potem odločno odgovoril:

"Dobro, pojdem pa v London, da se tam sestanem z baronom Slatenskim. In kedaj naj se vrši dvojboj?"

"Mislim, da čimprej mogoče," je odgovoril Ralf, ki je vstal. „Ako danes odpotujemo, pridemo v dveh dneh v London. Poprej se še zmenimo, na katerem kraju se sestanemo."

"In kateri kraj mislite?" je vprašal Mirko.

Ralf se je odkašljal ter se za hip nasmehljal.

"Znan mi je v Londonu kraj," je potem rekel, "ki je tako samočen in v miru, da se nam ne bo treba batiti, da bi nas kdaj motil. Ta kraj je na bregu reke Temze blizu neke hiše, ki se imenuje podganski grad. Vsak otrok Vaj lahko pokaže pot do podganskega gradu. Pa tudi jaz Vas lahko pridem s svojim vozom iskat v hotel, kjer se boste nastanili."

"Vašo ponudbo sprejmem, gospod baronet," je odgovoril Mirko, "torej čez dva dni in ob katerem času?"

"Ob šestih zjutraj!" je odgovoril Ralf, "za vse potrebno bom jaz skrbel. Tudi zdravnika bomo imeli. Ali imate glede orožja posebne želje? Ali hocete svoje pistole rabiti?"

"Čemu pa!" je zaklical Mirko, "prav bi ne bilo, ko strah na Sokolskem."

bi streljal s pištolami, na katere sem navajen, baron Slatenski pa ne.“

„Jaz imam veliko orožja,“ je odgovoril Ralf, „torej bom jaz dal potrebne pištote. A zdaj še eno vprašanje, — ali boste imeli kakega sekundanta? Meni se zdi, da je to nepotrebno. Po mojih mislih zadostuje, ako bom jaz razšodil. Lahko ste prepričani, gospod grof, da bom nepristransko opravljal ta posel.“

Mirko je trenotek osupnil, — predlog ga je neprijetno dirlil. Nato je mirno odgovoril:

„Trdno sem prepričan, gospod baronet, da hočete biti pravični tako svojemu prijatelju kakor meni. Toda izprevideli boste, da je Vaš predlog zoper vsak običaj. Zato pripeljem s seboj svojega sekundanta, in sicer, ker se nočem drugemu zaupati, mladega plemiča, ki je moj prijatelj.“

„O prosim! Kakor želite, gospod grof! — Ta gospod bo torej z Vami potoval?“

„Da!“

„Potem je gotovo tukaj v mestu?“

Mirko je trenotek omahoval ter potem rekel:

„Tako! ga bom brzovjavno obvestil, da potrebujem njegove pomoči. Upam, da dospe moj prijatelj še pred odhodom ponočnega vlaka semkaj.“

„Potem sem opravil svoje naročilo,“ je rekel Ralf, „in upam, da mi osebno ne zamerite, gospod grof, ako sem v tej neprijetni zadevi prišel k Vam po naročilu barona Sokolski-Slatenskega. Saj veste, da je to dolžnost nele prijatelja, ampak vsakega plemiča.“

„To vem, gospod baronet! Bodite torej zagotovljeni mojega spoštovanja.“

Gospoda sta si stisnila roke in potem je Ralf Ra-

vington odšel. Mirko ga je videl skozi okno, ko se je v ekipaži odpeljal izpred hotela.

Nekako slabe volje je stopil od okna.

„To imam zdaj,“ je rekel, „novi življenje, katero mi je dal Bog po oštepljenju, začenjam s krvavim dvojem! Lahko bi se mu izognil! — Toda kar se je zgodilo se je zgodilo, — in zadeva se mora dostojo počasiti. Danes ponoči odpotujem na Angleško in moj sekundant, moja priča, je Alenka pl. Radičeva! Prosil jo bom, naj se meni na ljubo obleče v moško obleko. Pogumno srce ima v prših in bo izvrstno igrala vlogo kot mlad plemič. Toda kaj nameravam, ji bom vendar šele povedal, ko dospeva na Angleško. Poprej ji pa rečem, da potujeva na Angleško, da poizvedujeva po Radivoju.“

† Mirko je pri zadnjih besedah sedel za pisalno mizo in pisal Alenki pismo, v katerem jo je prosil, naj se takoj pripravi na potovanje, da ga spremlja na Angleško, kajti tam bo začel poizvedovati po Radivoju. Zato jo z gostostjo pričakuje ob desetih zvečer na kolodvoru. Da bi pa ne vzbujalo preveč pozornosti in da bi v mestu ne vedeli, da je skupaj z njim odpotovala, jo prosi, naj obleče moško obleko, čeprav bi se ji ta želja zdela čudna.

Za stroške, ki jih bo imela pri pripravah za pot, je Mirko priložil bankovec za petsto kron. Nato je pismo zaprl ter je zapečatil z grbom svojega prstana.

Pismo je poslal po vratarju takoj Alenki. Sam je šel še v mesto, da nakupi nekaj potrebnih stvari.

Ko se je vrnil v hotel, se je že temnilo. Tedaj se je Mirko spomnil, da nima nič angleškega denarja. Potrebno se mu je zdelo, da vzame angleški denar s seboj.

S tem namenom je odšel čez trg proti hiši, kjer se mu je bliščal napis „Anton Hladnik“.

V pritličju te lepe hiše so bile pisarne za banko. Ko

1836

je Mirko vstopil, je videl sliko največje pridnosti. Vse je pridno delalo in uradniki so komaj glave vzdignili, ko je Mirko prišel.

Mirko je prosil nekega nastavljenca, ki je stopil k njemu, naj mu menja bankovec za tisoč kron v angleški denar.

Uradnik je napravil račun, izročil listič in denar blagajniku in ko je ta dal znesek še enkrat preračuniti, je prosil Mirkota, naj za trenotek sede.

Komaj je sedel Mirko v naslanjač, sta stopila iz sobe za pisarnami dva gospoda, katera se je moralo na prvi hip izpozнатi za očeta in sina.

Mirko ju je poznal, — bil je Anton Hladnik, posestnik hiše in njegov sin Slavko, — oni, ki ga je Mirko opazil popoludne na balkonu s sestro.

Ko je stari Hladnik Mirkota opazil, je za hip osupil. Potem pa je takoj šel k njemu ter mu prožil obe roki.

„Ali ste res Vi, gospod grof?“ je zaklical bankir ter iskreno stisnil roko Mirkotu, ki je takoj vstal. „Zelo me veseli, da Vas vidim, kajti po mestu so si nekaj žalostnega pravili o Vas.“

„Vem,“ je odgovoril Mirko, „pravili so si, da sem slep in da ne bom nikoli več gledal. No, hvala Bogu, ta vest je bila le deloma resnična. Bil sem res slep, — toda kakor vidite, zdaj nisem več!“

„Dovolite, dragi gospod grof,“ je rekел bankir ter pokazal Slavkota, „da Vam predstavim svojega sina avskultanta Slavkota Hladnika.“

Mirko je srčno stisnil mladeniču roko ter rekel: „Zdi se mi, gospod avskultant, da sem Vas še večkrat videl, ko ste bili še dijak. Kajne, zdaj ste avskultant pri tukajšnjem sodišču?“

„Ne, v Berolinu živim,“ je odgovoril mladi gospod, „zdaj sem le doma na obisku, da skupaj preživim z njimi binkoštne praznike.“

„Ali le zato?“ je zaklical bankir ter se poredno smehljal svojemu sinu. „Čakaj, Slavko, izdal bom gospodu grofu, kaj Te je privedlo k nam.“

Slavko je zardel kakor otrok. Bankir je pa smehljaje nadaljeval:

„Vi lahko izveste, gospod grof, da čaka našo hišo veliko veselje. Moj sin se namerava namreč zaročiti.“

„Ah, torej se bo praznovala zaroka v Vaši hiši?“ je zaklical Mirko, „no, potem sprejmite moja najprisrčnejša voščila, dragi gospod, in prosim, da jih izročite tudi gospodični nevesti.“

„Nevesti?“ ga je hlastno prekinil Slavko, „žal mi je, da ne morem kar tako sprejeti Vaših častitk, čeprav Vas zahvalim za dober namen. Toda mlada dama, ki jo ljubim, še ni moja nevesta; da, niti ne sluti še, da postane to.“

„Zelo romantična povest je namreč ta stvar,“ je rekел bankir ter stopil z Mirkotom in Slavkotom k vratom, da ga uradniki niso mogli razumeti, „rečem Vam, gospod grof, povest, ki je pripravna, da jo kak pisatelj porabi za roman. Pomislite, moj sin je nekega dne srečal v Berlinu ubogo deklico, kateri je še kot dijak, torej pred mnogimi leti storil veliko uslugo. Takrat ji je namreč rešil življenje. Mlado damo so namreč v gozdu zasledovali hudobni ljudje. V istem hipu pa, ko ni mogla več naprej bežati, ker je dospela do brega globoke reke in so ji bili zasledovalci že za petami, je priveslal moj sin v malem čolnu do onega mesta. Prosila ga je, naj jo vzame s seboj. Naglo je Slavko pritisnil čoln k bregu, deklica je skočila noter in bila — rešena.“

„Razumem,“ je rekel Mirko, „da je mlada dama dolžna Vašemu sinu veliko hvalo in hvaležnost je na vodno most, ki pelje v kraljestvo ljubezni.“

„A najbolj čudno še pride,“ je nadaljeval Anton Hladnik, „Slavko in mlada deklica sta si prišla popolnoma iz vida, dokler ji Slavko nekega dne že drugič rešil življenje. Kot član nekega dobrodelnega društva je prišla mlada deklica v stanovanje stare ženske, ki je bila v celiem okraju znana kot pijanka. Ženska je bila najbrž popolnoma zmešana, — kratkomalo, mlati devojki, ki je mislila oditi iz stanovanja je zastopila pot, jo zgrabila, vrgla na tla in jo ravno mislila s sekiro pobiti, ko je Slavko, ki je stanoval v prednji hiši, slučajno prišel mimo, slišal klice na pomoč ter v poslednjem trenotku rešil nesrečnico pogube.“

„No, to se mora reči,“ se je zasmejal Mirko, „če to ni prst previdnosti, potem ne verujem več v osodo.“

„Kajne!“ je zaklical Slavko z od veselja drhtecim glasom, „to se mora kot prst osode smatrati! In vidite, gospod grof, tako sem smatral tudi jaz svoje drugo svidenje z mlado damo. Med časom, ko sem ji prvič in drugič rešil življenje, nisem nehal nanjo misliti. Njena krasna postava se je globoko urisala v moje srce. In ko sem jo v Berolino tako nenadoma in nepričakovano zopet srečal, tedaj sem šele čutil, kako globoko in iskreno jo ljubim. Odtakrat sva si postala dobra prijatelja. A zdaj mislim, da bo iz tega prijateljstva kaj več postal. Tesnejša zveza mora naju v kratkem oklepati, ker imam najboljšega in najplemenitejšega očeta. Čeprav je moja ljubljanka siromašna in niti imena nima, ki bi bilo združeno z ugledno rodbino, se vendor moj oče ni niti trenotek obotavljal privoliti v zvezo z mojo izvoljenko.“

Posrečilost mi je namreč, da sem mlado damo pre-

voril, da pride na obisk v našo hišo. Moja sestra Kornelija, ki je zaradi mene začela dopisovati z njo, jo je povabila na obisk na binkoštne praznike. Po kratkem obotavljanju je povabilo sprejela. Z današnjim nočnim slakom, ki dospe nekaj minut pred polnočjo semkaj, pride in jaz pojdem s Kornelijo po njo na kolodvor. — Utrji ji bom pa povedal, da jo hočem vzeti za ženo, — in nikoli več ne bo imela naša hiša tako krasnih in velikih binkoštih praznikov.“

„No, to se razume,“ je zaklical bankir ter nežno gládil sinu lase. „Saj je bila vedno moja srčna želja, da mi Slavko pripelje ljubo nevesto v hišo. Sicer sem mislil, da si bo izbral kako deklico v domačem mestu, hčer takšne tukajšnje ugledne rodbine. Moj sin bi tudi lahko potrkal na mnogo plemenitaško hišo, ne da bi se mu bilo treba batiti, da bi mu je neodprli. — O povsod bi ga sprejeli z odprtimi rokami. Toda vidite, gospod grof, človek obrača, Bog pa obrne. Zdaj mi pripelje dečko nevesto, ki je siromašna kakor cerkvena miš. Mislite-li, da sem se pa le trenotek obotavljal, dati svoje dovoljenje? Mi ni prišlo na misel! Saj veste, da ne spadam med tiste ljudi, ki se radi bahajo z denarjem. A danes smem s ponosom reči: Meni ni do par stotisočkron, ki bi jih Slavkotova nevesta prinesla v hišo. — Hvala Bogu, celo življenje sem delal ter ohranil dober glas hiše Hladnik ter tudi znatno pomnožil premoženje, katero sem podeval od očeta. Po mojih mislih je najboljša dota, ki jo zalitavam od svoje sinahe, čisto, nedolžno srce in ljubezen za mojega edinega sina, da postane prav srečen v življenju. Ali je prav tako, gospod grof?“

„To so izvrstni nazori,“ je odgovoril Mirko, „in dovolite mi, gospod Hladnik, da Vam spričo tega stisnem roko. — Toda še eno vprašanje si dovoljujem, gospod

avskultant: Ali ste zagotovljeni dovoljenja mlade devojke? — Oprostite, da vprašujem po tem, toda glavni stvar je vendar, da tudi deklica Vaš iskreno ljubi ter Vas z veseljem vzame za soproga!“

Zopet je Slavko lahno zardel, a vendar mu je glas samozavestno donel, ko je Mirkotu odgovoril:

„Sicer je še nisem vprašal, če hoče postati moja žena, toda ne dvomim, da bo rada in z veseljem postala. Saj je bila vedno ljuba in dobra z menoj in potem, je tako sama na svetu! Torej ji mora biti vendar v veliko zadoščenje, vzeti roko moža, ki ji obenem tudi srce in celo življenje ponuja.“

„In kakšno življenje!“ je zaklical stari Hladnik, „dragi gospod grof, kako morete dvomiti, da bi izvoljenka mojega sina ne postala z veseljem gospa Hladnikova? Prosim Vas: ubogo dekle, kateremu se nenadoma odpri prilika, kot gospodinja priti v to hišo, ne premišlja dolgo. No, in moj Slavko je tudi človek, ki se ga mora ljubiti.“

„Prav gotovo,“ je hlastno rekel Mirko, kajti žal mu je bil, da je to vprašal Slavkota, ker se je bal, da ga je žalil. „Niti najmanj ne dvomim, da se bo jutri praznovala vesela zaroka v Vaši hiši. Še enkrat Vam najsrčnejše častitam. Zdaj me pa, prosim, oprostite! Danes zvečer odpotujem in moram še poprej nekaj poskrbeti.“

„Gotovo potujete na Angleško?“ je vprašal bankir, ko se je ozrl na angleške bankovce, katere je blagajnik položil za Mirkota na mizo, „vidim, da ste menjali naš za angleški denar.“

Mirkotu je bilo neprijetno, da je moral potrditi to vprašanje. Ljubše bi mu bilo, ko bi nihče ne vedel, kam odpotuje. Toda spričo bankovcev, ki jili je deval v denarnico, ni mogel tajiti, da pojde z večernim brzovlakom čez Holandsko v London.

Naglo se je poslovil od očeta in sina, ki sta ga spremljala do vrat, nato je Mirko odšel v hotel.

Vratar mu je pri vhodu izročil pismo, ki je dospelovanj. Bilo je od Alenke in vsebina so bile samo tele besede:

„Dragi prijatelj, pričakujem Vas danes ponoči ob dvanajstih na kolodvoru. Ustrežajoč Vaši čudni želji pridem v moški obleki.“

169. poglavje.

Na kolodvoru.

„Zdaj boš skoro videla mojo izvoljenko, ljuba sestra. Videla boš, da nisem preveč rekel! Izpoznaла boš deklico, ki se v vsakem oziru lahko primerja z najboljšo in najplemenitejšo njenega spola.“

Te besede je govoril Slavko Hladnik, ki se je proti polnoči v elegantni, odprtti kočiji peljal s svojo sestro Kornelijo na kolodvor.

Kornelija, vitka, lepa in ugledna deklica, se je obrnila k bratu. V obrazu se je odsvitalo veselo pričakovanje.

„Da, veselim se, da izpoznam Rožico,“ je rekla Kornelija, „čeprav sem se s pismi, ki sva si jih dopisoval, že pravzaprav z njo seznanila. Iz vsake vrstice, ki mi jo je Tvoja priateljica pisala, mi je vel neki duh, ki me vleče k nji. Zdi se mi, da sem iz njenih pisem pogledala v njeno srce in ta pogled mi je popolnoma odkril njeni plemenito bitje. Če je tudi tako lepa, kakor mora biti po mojem mnenju dobra, potem Ti moram le častitati na Tvoji izvoljenki, ljubi brat. Oh, ko bi vedel, kako se veselim, da v nji objamem svojo sestro.“

„No, tako daleč pravzaprav še nismo!“ je malo.

„Bojim se, da me bodo izpoznali v tej obleki. — To je Kornelija Hladnik, katero poučujem v slikanju.“

„Da, ona je!“ je odgovoril Mirko, „toda ne bojte se, Alenka, izvrstno ste se oblekli! Tudi ko bi Vas jaz srečal na cesti, bi Vas ne izpoznaš. Torej ste tudi pri Hladniku občevali?“

„Da, poučevala sem Kornelijo v slikanju in priznati moram, da mi je postala dobra prijateljica.“

„Ona je plemenita devojka, — kajne?“

„V vsakem oziru!“

„Ali Vam je Kornelija povedala, da se namerava njen brat zaročiti?“

„Da, namignila mi je! — Pravila mi je le o ubogem dekletu, s katero se je Slavko seznanil v Berolinu in s katero se misli poročiti. — Zdi se mi celo, čemu sta Kornelija in Slavko zdaj na kolodvoru. Najbrž pričakujeta mlado damo, ki pride iz Berolina.“

„To že vem,“ je odgovoril Mirko. „Toda povejte mi, Alenka, ali ste doma vse dobro uredili, da se kaj ne zgodi v Vaši odsotnosti?“

„Vse je v najboljšem redu! Stari Martin je prevzel postrežbo umobolne Minke in nanj se lahko popolnoma zanesem. Z denarjem je tudi preskrbljen, da lahko štiri tedne brez skrbi živi.“

„Gotovo tudi dlje!“ je rekel Mirko. „Pozabili ste, da sem jaz zdaj tukaj.“

V tem trenotku so se odprla vrata čakalnice.

Kolodvorski vratar je vstopil ter naznanih, da je do spel-brzovlak iz Trsta.

„Ta vlak morava midva porabiti,“ je rekel Mirko, „pojdiva, Alenka.“

Potnika nista imela dosti prtljage. Alenka je imela

osuplo odgovoril Slavko. „Ne vem, kako je to, danes po poludne so mi prišle take misli, da se ne morem pomiriti.“

„Ali ne smem izvedeti teh mislij?“ je vprašala Kornelija, „saj veš, bratec, da nimava skrivnostij med seboj. Midva nisva le brat in sestra, ampak tudi prijatelja in tovariša.“

„Da, to sva, draga Kornelija! Zato Ti hočem tudi priznati, da me vznemirja misel, da bi Rožica morda odklonila mojo ponudbo! Ne, nikar se ne smejaj, — vidiš, nikoli mi ni rekla, da bi ji bil ljubši nego kdo drug. In čeprav sva bila v Befolinu dobra prijatelja in sva se skupaj izprehajala, se je vendar vedno toliko držala nazaj, da ni prišlo do kakih zaupljivosti.“

„In temu se čudiš, dragi brat?“ je smehljaje odgovorila Kornelija. „Meni bi se nasprotno zdelo čudno, da, celo žalilo bi me! Rožica je, — kakor si mi sam večkrat zagotavljal in sem tudi sama izprevidela iz njenih pisem, — ponosne, nedolžne in nase držeče narave. Zaravnosti bo dovolila komaj onemu, ki postane njen soprog. Le povej ji, da jo ljubiš, — snubi jo jutri za ženo in takoj Ti bo padla na prsi ter Ti vse šepetalna na uho, kar bi rad slišal. In zarad tega ponosa imam Rožico le tem rajši nego poprej.“

Voz se je v tem hipu ustavil pred kolodvorm.

Brat in sestra sta stopila z voza in šla v čakalnico prvega razreda.

Ko sta šla mimo mize, ki je stala v kotu, je vstal gospod, ki je sedel tam v družbi mladega, elegantno občenega moža, ter pozdravil Kornelijo in Slavkota.

Bil je grof Mirko Višnjegorski.

Ko je Mirko zopet sedel, mu je zašepetal mladi spremljevalec:

rusnjeno ročno torbico, katero ji je Mirko vzel. Večji kovček sta oddala.

Pri izhodu sta srečala še enkrat Slavkota Hladnika in Kornelijo. Alenka se je naglo skrila za Mirkotom, da bi je Kornelija ne izpoznala.

„Dva prostora prvega razreda na Holandsko mejo!“ je zaklical Mirko kondukturu.

„Prosim, bolj spredaj, ker imamo samo en vagon prvega razreda.“

Mirko in Alenka sta se obrnila proti označeni smeri. V hipu, ko sta hotela vstopiti, sta videla, ko je Slavko pomagal mladi dami iz voza.

Dama je bila vitke in ljubke postave. Imela je temno obliko, v kateri se je odlikovala njena lepa deviška rast. Temen pajčolanji je zakrival obliče.

„To je najbrž ona devojka, ki se ima zaročiti s Slavkom!“ je šepetal Mirko Alenki. „Obraza se ji sicer ne vidi, toda zdi se mi, da je lepa.“

Ko bi Mirko slutil, kdo je ona, katera je s Slavkom in Kornelijo tesno mimo njega šla ter izginila v čakalnici, — niti trenotek bi je ne pustil pri avskultantu, — planil bi k nji, potegnil jo nase ter zaklical:

„Ti si moja, — moja si in moja ostanes na veke!“

Toda ako Bog noče, da bi ljudje videli, potem so slepi, tudi ko bi imeli še tako dobre oči. V tem hipu je bil Mirko tako slep kakor nekdaj, ko je stanoval na svojem gradu ter zdihoval v Lolinih vezeh.

Mirko in Alenka se nista več brigala za Hladnikove. Morala sta si preskrbeti prostore.

Ni dolgo trajalo in vlak je oddrdrdal. Naglo je odpeljal Mirkota in Alenko iz mesta proti morju, katero sta morala prebresti, da dospeta na Angleško.

170. poglavje.

Bolestni spomini.

Prvi binkoštni praznik je bil tu! Redkokedaj je bilo tako lepo vreme na ta dan kakor v tem letu.

Bilo je sredi pomladi. V Hladnikovem vrtu, ki se je razprostiral za hišo in ki ga je vrtnar izpremenil v prav paradiž, je zelenelo in cvetelo. Rožnacvetoči in beloblesteči cveti so vzdigovali svoje glavice.

Praznik! — V velikem mestu ga ni najti, kajti tam nikoli ne neha vrvenje in dirjanje. V malih mestih pa in na deželi, tam šele občutijo človeška srca svečanost praznika, ki jih napolnuje z oživljajočo nado in zavestjo.

Tudi v našem mestu se je praznoval ta praznik po starem običaju.

Dopoludne se je šlo v cerkev. Tam so se sešli bogati in revni, ugledni in siromašni. Duhovnik je razlagal božjo besedo, kateri so se danes bolj kot sicer odpirala srca.

Že v cerkvi je gost Hladnikove rodbine vzbudil pozornost. Hladnikovi so bili kakor vedno na koru. Danes so pa ljudje videli med Kornelijo in Slavkom mlado devojko, katere še ni bilo tukaj.

Lepota te tujke je splošno vzbudila pozornost. Nihče se ni spominjal, da bi videl kedaj tako lep obraz. Mnogi so mislili, da je Madona sama stopila z neba, da se na ta izbrani dan pokaže.

Bil je pa le človek, ki je gledal s kora, kajti obraz je imel bolesten izraz, ki je lasten le zemljancam.

Na ustnih lepe dekllice je ležal trpek usmev. Njene

Skoro so se peljali v jasnom sončnem svitu. Korneliji se je s veselim kramljanjem skoro posrečilo, da je zapodila Rožici temne in mračne misli.

Kornelija je tudi povzročila, da je Rožica prišla na obisk. Slavko je ukrenil, da sta si deklici dopisovali in že z dopisovanjem sta postali iskreni priateljici. In ker Kornelija ni mogla v Berolin, je Rožici predlagala, naj jo obišče o binkoštih praznikih.

Dva dni bi ostala pri Hladnikovih, tretji dan se pa zopet vrne v Berolin.

Začetkom ni hotela Rožica ničesar vedeti o tem obisku. Predvsem jo je skrbel mali Franc. Toda končno ji je Slavko pregnal vse pomiske.

Cevljar in njegova žena, pri katerih je Rožica stanovala, sta rada prevzala v njeni odsotnosti skrb za malo dete. Rožica je vedela, da se lahko zanese na poštene človeka.

Končno se je odločila, da pojde na obisk, kajpada različnimi občutki, kajti videla bo zopet ono mesto, na katero so jo vezali sladki, pa tudi strašni spomini. Vse to ji je dalo povod, da je dolgo premišljevala, ali pojde ali ne.

A ni ji bilo žal, da je ustregla Kornelijni želji, kajti hčeri bankirja Hladnika je izpoznala deklico, ki je odgovarjala njenemu idealu priateljice; in deklici sta tudi postali priateljici.

Preteklo noč sta skoro do jutra sedeli v Rožicini sobi ter kramljali. Kornelija se je vsemu ognila, kar se je tikalo Slavkotove ljubezni. Sam naj si gradi pot do Rožicinega srca. — — —

„No, kako Ti ugaja naše mesto?“ je vprašala Kornelija, „kajne, staro, znamenito mesto je?“

„Da, lepo je!“ je odgovorila Rožica, „znan mi je

čudovitolepe, velike oči so se s solzami napolnile, ko so zvoki orgel zabučali po cerkvi.

Zakaj je tujka jokala, zakaj si je nenadoma zakrila z rokami obraz? Oh, nihče navzočih, tudi Slavko in Kornelija ne, ni slutil, kakšna bolest je v tem hipu navedala dušo ljubke devojke, kajti nihče ni vedel, da je Rožica nekoč preživelata v tem kraju najsrečnejšo, pa tudi najbolj grozno uro svojega življenja.

Oh, to gotovo ni bila grešna misel Rožicina, da so ji prišli v spomin lepi verzi:

Tu je sreča vsklila meni,
Tu rodilo se gorje;
A zdaj, vihar, me dalje ženi,
Zbogom, kliče Ti srce!

„Zbogom? — Ne, dobrodošlo!“ je morala Rožica reči mestu, kjer je izpoznala Mirkota ter pozneje zdihovala v blaznici doktorja Morača. A kakšno snidenje s tem mestom je praznovala?

Danes ni mogla upati, da sreča ljubljenca. — Ni se ji mogel danes nenadoma pokazati in ljube besede, ki jih je nekdaj govoril z njo ob gozdnem robu, se ne bodo danes glasile na njeno uho, sploh nikoli več!

Vsled te misli je Rožica jokala tako britko.

Slavko se je hotel skloniti k nji, da jo vpraša po vzroku njene žalosti, toda Kornelija je naglo zašepetalabratu:

„Ne moti je! Pomisli, da je sama na svetu, da nima ne očeta, ne bratov, in morda niti sorodnikov! Vsemu temu veljajo njene solze! Morda tudi čuti, da stoji danes na razpotju življenja.“

Ko je božja služba minila, je pričakoval Hladnikov voz brata in sestro ter Rožico pred cerkvijo. Slavko je predlagal, da bi se peljali na izprehod.

pa že od poprej, čeprav le površno. Tudi kraj, kjer se zdaj vozimo, sem morala nekoč že videti.“

„Po tej cesti se pride v takozvani mestni gozd,“ je reklo Slavko, „tam se bomo lepo v senci vozili! Ah, tam kaj se že začne! Ali vidite ono veliko kamnito hišo?“

„To temno?“ je plašno zaklicala Rožica, ne da bi mogla zakriti svojo razburjenost. „Kakšna hiša pa je to?“

„To je zelo grda hiša,“ je odgovorila Kornelija, „katere ljudje ne gledajo radi. Že davno bi jo morali podreti, da bi izginil ta spomin sramote! — Ta hiša je bila poprej blaznica doktorja Morača.“

Rožica je obledela ter se naslonila nazaj v blazine. Z vso močjo se je ojačila ter vprašala s tresočim glasom:

„Kornelija, praviš, da je bila to blaznica? Ali zdaj ni več?“

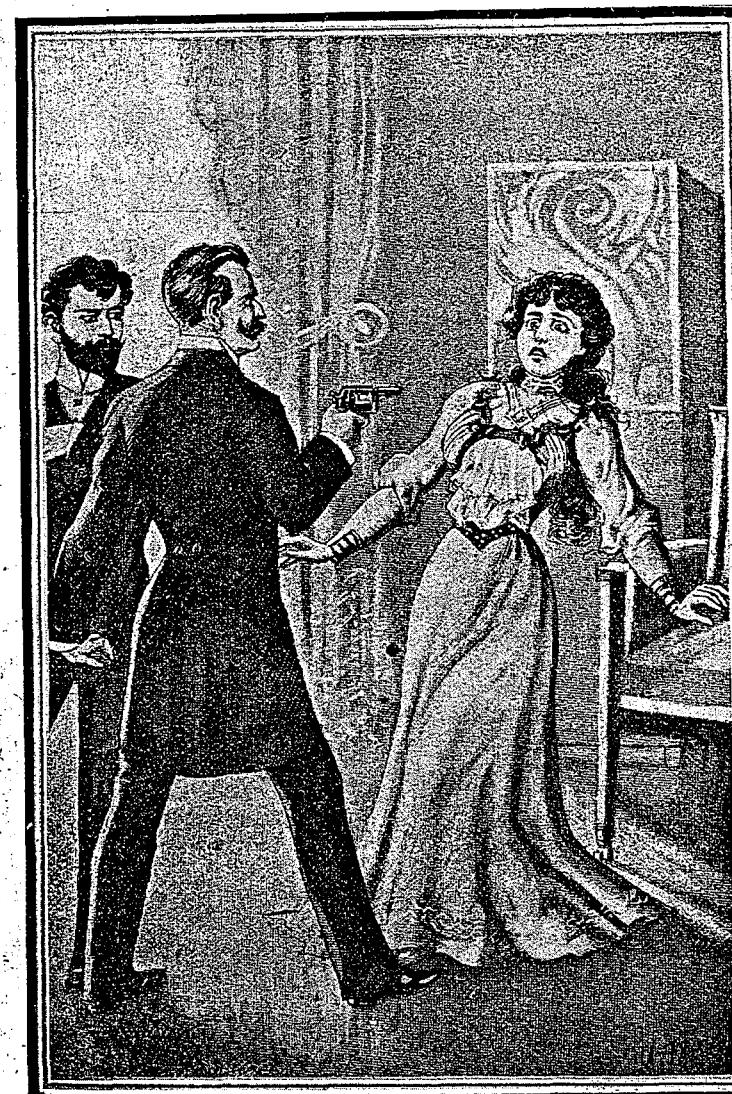
„Ne,“ je odgovorila Kornelija, „kajti k sreči ni vedel doktorja Morača tukaj. Čez noč je izginil. Ko je prišla policija v hišo, so našli uboge blazne ljudi v tako obžalovanja vrednem in zanemarjenem položaju, da so se že pri opisu ljudje groze stresli in je to povzročilo prav vihar ogorčenja zoper nesramnega doktorja.“

Rožica je stisnila ustnice, kajti šlo ji je na jok. Bilo je, da mora zaihteti, da mora svojemu bolestnemu čuvstvu, ki se je polastilo pri pogledu strašne hiše, dati z vsklikom bolesti duška.

Spomnila se je strašnih dnij in nočij, katere je preživelata v oni hiši.

Oh, z onim hipom, ko je stopila v to hišo, se je začelo njeno trpljenje in tedaj je bila odtrgana od Mirkota.

In ko je šel za njo v ta brlog s požrtvovalnim pogumom in trdnim sklepom, da jo reši iz strašne hiše,

78 Nato je detektiv naglo potegnil revolver, ga nameril na Lolo ter zaklical: „Lola, areštram Vas v imenu postave. Danes po noči ste svojo mater umorili!“

takrat se je tudi njega ta grozni doktor polastil. In imel je oba zaprta zoper vsako pravico.

Proč, minilo je! Voz je drdral dalje, — blaznica je izginila njenim očem.

A še enkrat je govorila o tej hiši. Vprašala je Slavkota, kaj je postalo iz hiše in v kak namen so jo dočili, ker se več ne rabi za blaznicco.

„Hiša sedaj ni v nikaki rabi!“ je odgovoril Slavko.

„Zakaj ne?“ je vprašala Rožica.

„Zato, ker je nihče noče kupiti. Popolnoma prazna stoji, samo strah in groza vladata v nji. Ponujali so jo za nizko ceno, — kot tovarna bi se dala dobro porabiti, — a nihče se noče pečati s hišo. Ljudje pravijo, da je hiša zakleta.“

„Zakleta!“ je tiho šepetala Rožica, „da, to je res!“

Voz je drdral zdaj ob gozdnem robu. Rožica je z očmi iskala kraj, kjer je Mirkota prvič srečala.

Oh, tamle je bilo. Rožici se je zdelo, da izpozna drevo, pod katerim sta takrat kot dva nedolžna otroka sedela.

Tam jo je imenoval svojo gozdno vilu, — tam mu je pravila svoje življenje, — in odtamt je potem odšla, ter postala tako neizmerno nesrečna.

Kako tajnostno je šumelo v vršičkih starih dreves. Gotovo so si pripovedovali o moči ljubezni, ki se nadoma naseli v človeškem srcu in ga nikdi več ne zapusti.

Resnično, človek, ki lahko pozabi svojo prvo ljubezen, mora biti ali zloben ali površen! Prva ljubezen bi ga morala kot svet spomin spremljati po življenju. Ta spomin nosimo vedno v srcu in ga skrivamo pred očmi drugih, kajti misel na prvo ljubezen nam vzbuja

tolažilno misel, ki nam z razkošjem napolnjuje srce. Ni koli ne neha v nas!

Voz se je že davno peljal mimo onega pomenljivega kraja, ko je Rožica še vedno kakor v sanjah sedela.

Slavko si je razlagal njeno sanjavost in molčanje na drug način.

„Kajne?“ je zaklical sestri in Rožici, „tu v gozdu nas obvladajo čudoviti občutki. Tukaj nas napaja vigred z najslajšim vonjem in duša nam sili v višje kroge. — Da, tu je čudovito lepo. Zato bi morali pravzaprav stopiti z voza ter peš hoditi ob gozdnem robu.“

Ta predlog se je sprejel. Mala družba je stopila z voza ter veselo kramljajoč körakala po gozdu.

Slavko je vodil ter peljal deklici po precej široki stezi skozi gozd.

Tu se je večkrat igral kot deček, zato mu je bilo vse dobro znano.

Smehljaje je pravil devojkama o veselem mladostnem času, kako je plezal na drevesa, da gleda v ptičja gnezda. Opisoval jima je, kako se je tu s tovariši igral roparje in potnike; takrat je bil vedno ropar.

In zdaj je avskultant in sčasoma postane lahko državni pravnik, ki bo zapiral roparje. —

Po drugi strani gozda so spet dospeli na cesto.

Tedaj je Rožica uzrla starinski grad, ki jo je neizmerno razveselil.

„Kako krasen grad!“ je zaklical, „in kako majestetično in vzvišeno stoji tukaj! O srečni ljudje morajo stanovati v tem gradu.“

„Ne mislite si tega, gospodična Rožica,“ ji je Slavko odgovoril, „ni vse zlato, kar se sveti! Večkrat je v najslabši koči večja in čistejša sreča nego v najlepšem gradu. Tudi tukaj je tako! Rodbina, ki je stanovala tukaj, je

v kratkem doživelja najžalostnejšo ošodo. — V tem gradu je še pred kratkim bival plemenit človek, katerega je vse spoštovalo. Zdaj je izginil. Pravijo, da je bil umorjen in oropan. — Dalje je stanovala v tem gradu žena, ki je sramotno varala svjega soproga in jo je ta s studom zapodil od sebe. Najbrž je umrla na cesti! — Dalje je živila v tem gradu umobolna ženska, katero so skrivali. — Tudi se je v tej hiši nekoč izvršilo grozno hudodelstvo, ki je skoro zahtevalo smrt ljubeznejive mlade deklice. Neki lopov se je namreč ponocí splazil v grad ter ji bodalo zasadil v prsi. Vidite, gospodična Rožica, to je sreča tega gradu, česar prebivalce menda zavidate. To je sreča Sokolskega gradu!“

„Sokolski grad?“ je zaklical Rožica ter kakor okamnela obstala, „to je torej Sokolski grad?“

„Da! Ta krasni grad je lastnina Sokolske rodbine in je bil še pred kratkim last grofa Radivoja Sokolskega. Ker je tako zagonetno izginil, je podedoval graščino grofov bratranec, baron Sokolski-Slatenski, ki je pa svojemu bratrancu, kakor pravijo, tako malo podoben kakor vrabec sokolu. Bahat, puhloglav in malo mornaličen človek je!“

Ko se je Rožica še enkrat z dolgim pogledom ozrla na grad, se je obrnila proč. Vedela je, da se tukaj odigral žalosten dogodek, ki je postal za Mirkota takoj usodepoln, da so ga vsled krivega, poniževalnega sumničenja v ječo zaprli.

A ne samo to jo je v tem hipu žalostilo. Še druga misel, misel na grofa Radivoja, jo je obvladala.

Saj je pravkar slišala od Slavkota, kaka strahovita osoda je grofa zadela, namreč, da je brez sledu izginil in da pravijo, da je umorjen.

Rožica se je spominjala grofa z največjim spošto-

vanjem, saj je dovolj izpoznala grofa Radijoja, ko se je sešla z njim v Parizu.

„Ali se res nič več ni slišalo o grofu Radijoju. Sokolskem?“ je vprašala za nekaj časa Rožica, ko so nadaljevali izprehod po lipovem drevoredu. „Ali je mogoče, da lahko človek izgine, ne da bi se našlo sledu za njim?“

„Res je skoro nemogoče,“ je odgovoril Slavko, „a žaljedav se je to zgodilo. Grof Radivoj je šel v Berolin in tam so ga poslednjič videli v nekem hotelu. Od takrat pa ni več sledu za njim.“ Toda tu nas čaka voz. Čas je, da gremo domov k kosilu. Oče nas bo že čakal.“

Tako so stopili v voz. Ko so konji potegnili, se je Rožica še enkrat obrnila ter dolgo gledala stari grad, ki se je s svojimi stolpi in balkoni dvigal proti nebu.

Sokolski grad je imel zanjo čudno privlačno moč! Bilo ji je, kakor bi pri odprtem oknu stal grof Radivoj s svojim bledim, vedno malo žalostnim obrazom. Bilo ji je, da razprostira svoje roke po nji in da sliši, ko ji klice: „Pojdi k meni, pojdi na moje srce!“

Oh, proč s temi neumnimi sanjami! Z njo se ni tako govorilo! Že davno je opustila misel, da bi še upala na ljubezen.

Kosilo v Hladnikovi hiši se je vršilo z neko gotovo svečanostjo. Stari Hladnik si ni dal vzeti, da bi ne napravil ta dan velike pojedine.

Stara kuharica, ki je po smrti gospodinje gospodinjila, je skušala najboljše pripraviti, kar je mogla. Miza je bila lepo okrašena. Krasne cvetlice, zlato in srebrno namizno orodje, kristalni kozarci, fin porcelan in damastni prt na mizi, — vse to je napravljalo tako domać-

utis, da se je Rožica res kakor doma čutila. In potem se prijaznost gospodarja!

Da, čutila se je res kakor na svojem domu, ako bi sploh imela kak dom. — Kakor na vozu, je tudi tukaj morala sesti med Kornelijo in Slavkoto. Brat in sestra sta tekmovala med seboj, kdo bi ji bolj ustregel. —

Ko se je kosilo končalo, je bankir odšel, da malo zaspipi pol stari navadi. Kornelija je rekla, da ima pisati važno pismo, ter je prosila Rožico, naj jo oprosti za nekaj časa.

„Ali me hočete malo spremiti na vrt, gospica Rožica?“ je vprašal Slavko, „peljal Vas bom v uto, kjer se imenitno počiva.“

171. poglavje.

Zavnjenja ljubezen.

Skoro nato sta Slavko in Rožica korakala po peščeni poti, ki je vodila po vrtu do ute, ki je bila krasno opremljena in svileni zastori so branili solncu pot v notranjost.

Bil je res ljubek, prijeten prostor, kamor je Rožica prišla z mladeničem, — prostor kakor ustvarjen za samo, počitek in sanjavo premišljevanje.

Rožica bi bila Slavkotu v resnici hvaležna, ko bi jo zdaj malo samo pustil, kajti spomin na Sokolski grad, na Mirkota in na blažnico doktorja Morača, kjer je toliko trpela, je še odmeval v njeni duši.

A Slavko niti mislil ni, da bi Rožico pustil samo. In čeprav ni bila zvijaca od njega, da je Rožico pripeljal v uto, je bil vendar to skriven namen Slavkotov.

Mladi Hladnik je namreč sklenil, da Rožici zdaj vse pove, kar je zanjo čutil. Potem ji je hotel staviti ono

važno vprašanje, od katerega je bila odvisna njegova osoda.

Rožica je sedla na majhen divan, ki je bil prevlečen z rumeno svilo. Od tukaj je lahko skozi malo okno gledala na vrt.

Slavko je sedel nasproti nje na majhen taboret.

„Zdaj, gospica Rožica,“ je smehljaje zaklical Slavko, „mi nič drugega ne manjka nego mandolina. Potem bi Vam pel najlepše pesni, ko bi bil pesnik.“

„To pa k sreči niste!“ je tudi smehljaje odgovorila Rožica, „bili ste bolj previdni v izberi svojega poklica! Pesnik se mora marsikomu odreči. Avskultantu se pa hvala Bogu dobro godi.“

„A vendar bi bil rad pesnik!“ je zaklical Slavko, „veste, gospica Rožica, potem bi od zgodnjega jutra do poznega večera ne delal drugega, nego Vas opeval.“

„Potem bi ne znali dobro porabiti svojega talenta, kajti bolj vredne stvari so na svetu, ki so vredne pesniškega opevanja nego sem jaz.“

„Tega sami ne verjamete, Rožica!“ je zaklical mladi avskultant ter pomaknil stol bliže. „Saj dobro veste, da mi je resno s pesmimi na Vas. Same ljubavne pesmi bi morale biti in vsaka bi morala Vam povedati, kako zelo Vas imam rād.“

Ko je Rožica videla, da se bo šala izpreobrnila v resnost in da je mladi mož izbral ta predmet, da ji prizna svojo ljubezen, — ko je zdaj vedela, kaj hoče od nje, je postala nemirna.

Kajpada je že opazila, da je v srcu mladega moža užgala plamen, katerega vzbuditi ni bil njen namen.

Toda doslej je mislila, da je le čut prijateljstva vlekel bankirjevega sina k nji. O tem si nikoli ni bila

na jasnom, da bi Slavko kdaj resno mislil, da postane razmerje med njo in njem kaj drugega nego prijateljstvo.

A zdaj, ko se je mlademu možu ozrla v oči, ki so tako čudno plamtele, ji je hipoma postal vse jasno.

Zato torej jo je Slavko tako silil, naj obišče njegov dom. Njegov namen je bil, da jo seznani z očetom in sestro, ker je upal, ljubljeno dekle obdržati v očetovi hiši.

Kakšne zamotane stvari so ji zdaj grozile, kake mučne ure jo zdaj čakajo?!

Slavko Hladnik je vstal. Obledel je v obraz. Le oči so se mu svetile v čudnem ognju, ki ga je žgal, kakor se je videlo. Glas se mu je tresel, ko je šepetal Rožici besede:

„Rožica, saj Vam ni ostalo tajno, da sem Vas vedno ljubil. Takrat že, ko sem se kot dijak seznanil z Vami, ste napravili name tako globok in neizbrisljiv vtis, da si nisem nikoli več mogel izbiti spomina na Vas. Ako sem pozneje sedel pri knjigah, se mi je vedno pokazala Vaša podoba. Smatral sem Vas za svojega dobrega angelja, katerega sem v vsaki nadlogi poklical na pomoč in ki me je vedno obletaval, kadar sem ga potreboval.

— Potem sva se zopet dobila. O verujte, Rožica, da to ni bil samo slučaj. Ne, to je bilo tisočkrat več nego slučaj, to je bil glas osode, božja določba! — Vem, Rožica, da ste ponosni. Misel, da bi kot ubogo dekle prišli v hišo bogatega moža, Vas plaši. Morda si mislite, da bi vkljub vsej prijaznosti mojih ljudij morda v njih le vladal britek občutek, ker je morda moj oče pričakoval bogato sinaho, ker je moja sestra računala na bogato svakinjo. — Toda vidite, gospica Rožica, ako to mislite, se zelo motite. Jaz sem že vse uravnal, govoril sem z očetom ter mu odprl svoje srce. On ve za mojo skrijevost, odobrava mojo lju-

1859

bezen in je ze dovolil, da se združiva. — Kar se tiče moje sestre, Vam moram zagotoviti, da je vsa srečna v misli, da bo imela v Vas tako ljubko in dobro svakinjo, kakor ste ji že postali odlična prijateljica! — In jaz? O Rožica, ako je bil kdaj kak človek, ki je srečo vsega svojega nadalj nega življenja položil v roke drugega, je pri meni to slučaj.

Rožica, ako me zdaj zavrnete, ako zmetujete mojo ljubezen, ki Vam jo v tem trenotku polagam pred noge tedaj me napravite za najbolj nesrečnega človeka na svetu.

Rožica, ljuba Rožica, recite mi le eno besedo, da tudi Vi več občutite zame nego golo prijateljstvo! Recite mi, da me tudi Vi malo ljubite, — tedaj ne boste odslejnic več sami na tem svetu, nič več brez doma, nič več brez očeta in brez sestre. Vse to, kar Ti je, ljubljenka moja, neusmiljena osoda odrekla, Ti hočem jaz in moi nadomestiti. Na rokah Te bom nosil celo življenje. Rožica, vsaka moja misel bo namenjena le v to, da Te srečno, — neizmerno srečno napravim!

„Rožica, — Rozica, tu ležim pred Teboj na kolenih ter Te prosim za Tvojo ljubezen! Prosim Te za Tvoje srce, za Tvojo roko!“

Rožica je izprva kakor okamnela obsedela na stolu. Ne da bi se mogla premakniti, je Slavkota gledala s široko odprtimi očmi, ki so bile takorekoč z grozo napolnjene. Ako bi Slavko ne bil tako navdušen, bi že iz Rožicinega strahu izpoznal, da ne občuti zanj ljubezni. Nato je pa ljubka deklica počasi vstala. Teško je vzdihnila; vedela je dobro, kaj ima mladeniču odgovoriti, namreč, da ga mora zavrniti.

Toda občutila je z njim globoko sočutje, kajti saj je sama ljubila. Zato je tudi umela bolečino, katero mu

1858

bo prizadela, ako neusmiljeno odgovori na njegove besede z določnim „ne.“

Ta „ne“ iz ust ljubljene osebe je bodalo, ki onega, kateremu velja, zadene v srce. Že mnogo vrlih mož je gnal v smrt.

Zene in deklice, prevdarite torej to odločilno besedo! Prevdarite in premisljujte! Ljubezen vrlega moža zavrniti, je lahko; toda drugič si pridobiti srce ljubečega moža, je težavno!

Slavko Hladnik je molčal. Padel je pred Rožico na kolena ter gledal k nji kakor k sodniku, ki ima odločevati o njegovem življenju ali smrti.

Rožica je bila še tako vznemirjena, da celo minuti ni mogla besede izgovoriti. Naposled se je sklonila k klečočemu, ga prijela za roke ter ga počasi vzdignila.

V istem hipu pa, ko je hotel Slavko potegniti Rožico na prsi, ga je nežno, a odločno potisnila od sebe ter rekla s tihim glasom:

„Slavko, prijatelj moj, govorili ste odkrito in pošteno z menoj! To zahteva isto odkritost od moje strani! Poslušajte me torej!“

Slavko je stopil korak nazaj. Začel je slutiti, da se podira poslopje njegovih nad.

„O Rožica,“ je zaklical, „preden odgovorite, premislite vse! A ne mislite name, ampak nase. Jaz Vam pomujam s svojo roko brezskrbno, mirno življenje. Stopili boste v krug rodbine, ki je v celi deželi visoko spoštovana. Doslej ste morali sami zase skrbeti. Teško ste se bojevali, jaz vem to, ker sem bil priča tega boja. A zdaj, Rožica, se Vam ponuja prilika, da enkrat za vselej prepodite skrb za življenje. Sami sebi ste dolžni, da ne zavrnete moje ponudbe.“

„To moram storiti, Slavko!“ je odgovorila Rožica.

„Že ko ste z menoj govorili, da, pri prvi besedi, ki se je glasila o ljubezni, je bil moj odgovor že pripravljen. Ne jaz, ampak razmere in predvsem moje srce Vam da ta odgovor.“

„Saj sem ravno na Vaše srce apeliral!“ je zaklical Slavko, „o, ali nima zame gorkejše besede nego je ta?“

„Iskreno prijateljstvo in spoštovanje ima do Vas!“ je rekla Rožica, „kaj drugega Vam pa ne more dati, kajti nič več nima onega vročega, iskrenega čuvstva, katero smete pričakovati od one, katero hočete poročiti. — Ne imejte mojega srca za hladno in brezčutno. Nasprotno; vroče je, — trese se in drhti? A to velja drugemu!“

„Drugemu? — O moj Bog, tega nisem nikoli slutil!“

Brezupno je zrl mladenič lepo, bledo deklico. Rožica je videla, da so se mu oči napolnile s solzami. Toda z močjo moža, ki se zna premagovali, je Slavko zadrževal solze.

Rožica je stopila k njemu ter mu položila roko na ramo.

„Ne hudujte se name, ljubi moj prijatelj,“ je rekla, „da sem Vam morala uničiti vse nadе. Jaz ne morem biti Vaša, ker sem se obljudila drugemu, — ki ga bolj ljubim nego sebe!“

„In vendar niste postali žena tega?“ je vskliknil Slavko.

„Ne!“ je trpko odgovorila Rožica, „ne! Kakor vidiite nisem postala njegova žena! Neka druga je postala mestu mene, — druga, ki ga je nalagala in varala in katero je studom moral pahniti od sebe, ker je onečastila in ponižala njegovo ime. Jaz pa, — jaz sem tavala ljudi z globoko bolestjo v srcu, da sem izgubila ljubljence svojega srca.“

„Oh, torej Vam je postal nezvest?“

„Tega pravzaprav ni storil! Tudi mi ni dolgoval zvestobě, čeprav se mi je zaobljubil. So razmere, ki ločijo ljudi kakor razpodi veter oblake. — Oh, dolgo in žalostno povest bi Vam morala praviti, ko bi Vam hotela vse povedati.“

„Torej ste izgubili onega, ki ste ga ljubili? In nimate več upanja, da bi se kdaj zopet z njim združili?“

„Ne, tega upanja nimam, kajti ne vem, kje je mož, ki ga ljubim in ga bom ljubila do zadnjega diha. Osoda je obema nakazala posebno pot. V tem hipu niti ne vem, če je še živ.“

„Toda, ko bi to bilo, ko bi ga našli, ko bi slučajno izvedeli, kje je, — kaj potem?“

Tedaj je Rožici zabliskalo v očeh. Globoka rdečica ji je zalila lica. Z zmagonosnim glasom je odgovorila:

„Ko bi vedela, kje ga najdem, tedaj bi hitela k njemu, kajti roke so mu odprte, da me sprejmejo. In njegovo srce hrepeni po meni prav takoj vroče, iskreno in strastno kakor moje po njem. Toda, to so le sanje, le izrodek fantazije! — Saj mi je izgubljen, — in nikoli, nikoli več ga ne bom videla!“

Rožica je umolknila, glas ji je zastal vsled solz.

Mladi Hladnik pa še ni smatral svojo stvar za izgubljeno, kakor se je izprva kazalo.

„Rožica,“ je rekel taho in s prosečim glasom kakor otrok, „ako ste res srečali v svojem življenju moža, kateremu steposvetili svojo prvo ljubezen, pomislite vendar, da osoda ni hotela, da bi postali žena tega človeka. Čemu hočete celo svoje življenje žalovati v samoti, čemu se hočete vsemu odreči? — Rožica, ako ste tako trdno prepričani, da ne boste nikoli več videli tega moža, primite vendar roko, ki jo Vam ponujam!“

Rožica je molčala. Z napol zaprtimi očmi je stala

1862

tu. Napisled je vzdignila trepalnice ter z odločnim pogledom pogledala Slavkota.

„Ali je mogoče, Slavko,“ je tiho rekla, „da bi se zadovoljili le s polovičnim srcem, — z dušo, ki ni več sveža in sprejemljiva za blaženost ljubezni, kakor bi morala biti duša mlade ženske? — O, tega ne mislite resno! Baš ker ste moj prijatelj in ker sestersko čutim z Vami, Vam želim celo in polno srečo, — ne pa siromašno, odcvetelo, ki bo vedno ranjena in krvavela.“

„In ko bi klub temu hotel,“ je zaklical Slavko, „ko bi vse pozabil in se prav zelo potrudil, da preženem to ljubezen iz Vašega srca, — kaj potem?“

„Domišljujem si, Rožica, da mora tako iskrena, nežna ljubezen, ki jo imam jaz do Vas, sčasoma tudi v Vašem srcu vzbuditi ljubezen. — Rožica, osrečite me, potegnite me iz prepada nevtolažljivosti; v katerega ste me pahniti. Rožica, recite mi, da hočete postati moja nevesta, potem hočem ja čakati, — potrežljivo čakati, dokler ne boste sami rekli nekega dne: Slavko, trenotek je prišel, jaz sem premagala, zdaj sem Tvoja!“

Rožica se je trpko nasmehljala.

„Slavko,“ je rekla, „tako teško srce mi delate, da se ne morem zgovoriti z Vami. Srečo si hočete prisiliti! Toda Vi ne slutite, da bi s tem nama obema pripravili veliko nesrečo in bedo. — Odgovorite mi, dragi prijatelj, kaj bi storili, ako se udam zdaj Vaši želji, ter postanem Vaša nevesta ter pozneje Vaša žena?“

„Oh potem,“ jo je prekinil Slavko, „potem bi bilo vse dobro, potem bi za Vas šel po sonce na nebo, ako bi Vas veselilo.“

„Prosim, pustite me, da izgovorim! Vzemimo torej, da bi na Vaši strani prav srečno, prav mirno živel! Trdno sem prepričana, da lahko popolnoma osrečite svojo

1863

oprogro. — Kaj pa potem, Slavko, ko bi se nekega dne, ko sva se že midva prav iskreno drug drugemu priljubila, nenadoma pojavit oni drugi, — ko bi stopil v najino privljenje oni, ki mi je bil poprej vsena zemlji, česar podobno bi še vedno nosila v srcu, tudi ko bi postala Vaša žena, samo da bi dolžnost zakrila pajčolan čez podobo. Kaj potem, Slavko? Kaj bi potem postalo iz naju?“

Mladi Hladnik je molče stal ter s temnimi pogledi držal na tla.

„Kaj potem?“ je napisled vskliknil, „da, kaj potem? — Jaz ne vem!“

„Toda jaz vem!“ je odgovorila Rožica. „Potem bi name ostalo le dvoje: ali bi umrla od bolesti, da ne morem biti več srečna z ljubljenim možem, z možem, pri katerem pogledu bi se mi stara ljubezen iznova z vso močjo vzbudila, ali pa bi postala zlobna proti Vam in proti sami sebi, tako zlobna, kakor bi mogla postati v omami strasti za eno uro, — tako zlobna, da bi ne mogla potem več živeti, ampak bi si morala z lastno roko žadati smrt! — Vidite, Slavko, to dvoje bi se potem lahko zgodilo. In zdaj Vas vprašam: Ali me hočete speljati na rob prepada?

Ali me hočete kljub neyarnosti, da bi se neki dan moglo kaj takega pripeti, vzeti za ženo?“

Mladi mož je strepeljal. Zatisnil je oči in na obrovih so mu visele vroče solze.

„Ne!“ je ihteč zaklical, „ne, — Bog v nebesih mi je priča, tega nočem! — O moj Bog, zakaj sem Vas moral osrečati, — zakaj sem Vas moral zopet videti, — zakaj me je moral oni prehiteti? — Oh, Rožica, ako mislim na onega človeka, ki je tako zavidanja vreden, da ga vi ljubite, potem stopi sovraštvo v mojo dušo zoper njega, da bi ga —“

„Nehajte, Slavko!“ ga je prekinila Rožica, „ako ste

me kedaj ljubili, tedaj ne smete sovražiti tega človeka! Ne, tega ne zasluži! Nasprotno, kdor ga pozna, ga mora rad imeti. In tudi Vi bi ga ljubili, ako bi poznali Mirkota Višnjegorskega!"

Tedaj se je mladi avskultant opotekel nazaj. Obraz se mu je za hip skremžil, — potem pa okamnel.

Roke, ki so mu stiskale vroče celo, so ohlapno padle dol. In zamolklo, kakor bi mu prihajal glas iz groba je zaklical:

"Grof Mirko Višnjegorski je, ki ima Vašo ljubezen! — Oh, potem, Rožica, — potem je vse izgubljeno, potem položim vse svoje nade v grob! Kajti, Rožica, še boste njegova, moža, ki ga tako ljubite."

Rožica je poskočila.

"Vi poznate Mirkota Višnjegorskega?" je zaklical. "Vi ste že slišali njegovo ime? Gotovo, saj veste, da je stanoval na Sokolskem gradu! Saj Vam je znan nesrečni dogodek, usoda, ki ga je zadela z njegovo nezvesto sočnico. Zato Vam mora biti Mirko Višnjegorski znan!"

Slavko še ni mogel odgovoriti. Nepremično je stal tu. Globoko je obledel in prsi so se mu dvigale v trepetajočem dihanju. Bilo je, kakor bi strašen vihar divjal v njegovi duši.

In res, Slavko Hladnik je bil v tem hipu na razpotju. Vedel je, da Mirko živi, vedel je, kje je zdaj. Saj je šele včeraj govoril z njim in slišal, da hoče potovati na Angleško, — v London! Beseda zadostuje, da spravi Rožico na njegov sled. A potem je ljubljenko za vedenje izgubil. Potem ni smel več upati, da postane kedaj njegov. Haha, ali ni blazno, da bi zaljubljenca skupaj speljal ter se odrekel svoji sreči? Ne, hotel je molčati. Za nobeno ceno ne pove Rožici, kje je Mirko!

A ko so mu te misli rojile po glavi, mu je zaklical notranji glas:

"Kaj, to hočeš storiti? Ločiti hočeš dvoje src, ki držita skupaj? Zarad sebe hočeš hrepnenje dekllice, katero ljubiš, katero častiš, katero obožuješ, pustiti neizpolnjeno? Samo eno besedo Ti je treba izgovoriti in Rožici zagotoviš največjo srečo na zemlji! Čemu molčati? Ne, to ni poštено, to ne dela pošten človek, in Ti si bil veden vrl človek. — Premagaj se, odreci se in dosegel boš krasno zmago!"

"A ta zmaga me velja življensko srečo!" je zastopal Slavko, „tako zmagati, se pravi, samega sebe uničiti!"

Ta glasova, ki sta mu napolnjevala prsi, sta se hudo bojevala med seboj.

A boj je trajal le eno minuto, kajpada strašno minuto, kajti ta minuta je odločila njegovo bodočnost.

"Goyorite vendar, Slavko!" je prosila devojka ter vzdignila ruke. — "Vi veste več, nego hočete povedati.

— To Vam vidim. Kje ste srečali Mirkota? Kje ste ga videli, kedaj ste govorili z njim? O povejte mi vse! Od vsake Vaše besede je odvisno moje življenje!"

"Da, vse Vam hočem povedati!" je vskliknil Hladnik s pridušenim glasom. „Slišali boste več, nego pričakujete, gospica Rožica! Veseljše in srečnejše stvari Vam hočem povedati, nego upate! — Da, poznam Mirkota Višnjegorskega! Vem, da je plemenit človek! Ceprav stoji med imenom in Vami ter je na potu moji sreči, vendar moram spoštljivo o njem govoriti! Zdaj, zdaj razumem Vašo ljubezen!"

Molče je ponudila Rožica mladeniču roko, katero je ta le obotavlja prijel ter trenotek držal v svoji.

Nato je Slavko nadaljeval:

1865

1866

„Rožica, nič več Vam ne bo treba Mirkota Višnješkega iskati! Jaz sem bil z njim skupaj in sicer včeraj!“

„Včeraj?“ je zakričala Rožica ter yzdignila tresoče roke, „včeraj — pravite? Toda včeraj ste bili že tukaj, torej mora tudi Mirko biti tukaj! O moj Bog, torej bivam z njim v enem ter istem mestu, ne da bi vedela.“

„V tem oziru se pa motite,“ jo je prekinil Slavko. „Mirkota zdaj ni več v mestu. Toda preteklo noč Vas je moral videti, kajti odpeljal se je z istim vlakom, s katerim ste se Vi pripeljali. Dobro se spominjam, da je šel prav blizu mimo nas. Le gosti pajčolan, ki ste ga imeli, je zakrivil, da Vas ni mogel izpoznavati.“

Rožica se je nenadoma tako tresla po životu, da je padla nazaj na divan. Tu je celo minuto v tihu obupnosti obstala.

Šla je mimo Mirkota, ne da bi ga izpozna! O zakaj ni njen srce govorilo! Zakaj ji ni notranji glas zaklical: Tukaj je Tvoj ljubljenec, ki ga iščeš; samo nekaj korakov je oddaljen od Tebe; samo roke Ti je treba iztegniti in prijela ga boš! — Ne, ne, saj ni res, kar pravijo pesniki! Ljubezen se ne oglasi! V odločilnem trenotku pa molči ta glas ljubezni!

In to izpoznanje je napravilo Rožico tako žalostno, da je začela jokati.

„O nikar ne jokajte!“ je zaklical Slavko ter se sočutno sklonil k nji, „čeprav ste danes Mirkota zgrešili, vendar vem, kje je v tem hipu!“

„Toroj mi povejte!“ je zastokala Rožica, „vedno Vam bom hvaležna, kajti niti minute ne čakam, da bi ne šla za njim. — Oh, saj vem, da baš tako hrepeni po meni, kakor jaz po njem. Kje je torej?“

„Danes ponoči se je odpeljal na Angleško!“ je od-

1864

1867

govoril Hladnik. „Zdaj je še na potu. Po mojih mislih mora danes ponoči dospeti v London!“

„Torej London!“ je vskliknila Rožica. „Dragi Slavko, hvala Vam za te vesti, katere znam popolnoma ceniti. O verujte mi, da sem dobro videla, koliko premagovanja Vas je bilo, da ste mi povedali sled za Mirkotom. A prav s temi ste mi dokazali, kako ste vredni ljubezni najboljše, najplemenitejše devojke! In našli boste tako, dekle, Slavko, verujte mi! In še boljše in lepše bo nego sem jaz in Vas bo prav tako osrečilo kakor ste mislili, da boste z menoj srečni!“

Toda mladi Hladnik je žalostno zmajal z glavo.

„O nikoli ne bom ljubil druge!“ je jecljal. „Rožica, Vas sem obožal, Vas spoštoval, vroče in nežno ljubil, tako se le enkrat ljubi in nikoli več!“

„Takin misli ste danes!“ je šepetala Rožica. „Toda čez leto dnij boste drugače mislili! Svojo izvoljenko boste potem še bolj ljubili, z ljubezijo, ki je utrjena vsled britke izkušnje, ki ste jo danes doživel! Oprostite mi, da sem Vam jaz prizadela to izkušnjo. In zdaj zbogom, Slavko!“

„Kaj, v slovo mi hočete dati roko?“ je vskliknil mladi mož.

„Da, kajti še danes odpotujem iz mesta ter zapustim Vašo gostoljubno hišo!“

„In kam hočete iti? Saj vendar ne mislite sami potovati v London?“

„Zakaj ne, dragi prijatelj? Jaz ne mislim samo, ampak hočem to takoj izvršiti! In ko bi bil Mirko na koncu sveta, — šla bi za njim s trudnimi nogami, dokler ga ne najdem! In ko bi vedela, da biva v podzemeljskem kraljestvu, šla bi v globočino ter se tam združila z njim!“

Povsod, kjer je on, hočem tudi jaz biti, kajti jaz sem njegova in on me pričakuje!"

"Rožica, torej nameravate slediti Mirkotu na Angleško?"

"Da, sklenila sem!"

"Toda sami ne morete nikakor iti," je ugovarjal Hladnik, "tako potovanje ima za Vas veliko nevarnostij. Sploh Vam pa ne morem povedati, kje najdete Mirkota v Londonu. Lahko bi tavali po Londonu cele dneve in vendar ne bi dosegli svojega namena. Ako ste se pa trdno odločili, da se peljete v London, vzemite mene za spremljevalca. Prisegam Vam, da je moja ponudba polnoma nesebična. Da Vas varujem neprijetnostij na potovanju, mi dovolite, da Vas spremjam."

Rožica je pa odločno zmajala z glavo ter rekla:

"Dragi Slavko, hvala Vam za ponudbo. A sprejeti je ne morem, ker bi dala povod k nerazporazumljenju."

"Ali se ne vrnete najprej v Berolin?"

"Ne, takoj danes zvečer odpotujem v London," je rekla Rožica. "Peljala se bom z istim vlakom, s katerim se je Mirko včeraj odpeljal. Najbrž bom potem samo štirindvajset ur na potu in prav toliko bo Mirko pred menoj. — V Londonu pojdem takoj na avstrijski konzulat in bodite zagotovljeni, da ne bom zanemarjala previdnosti. Saj nisem nežna; neizkušena punica, ampak sem že veliko sveta prehodila. Nevarnosti velikih mest so mi docela znane. Nisem več taka kakor sem bila nekdaj, svojim sovražnikom ne pojdem kar tako na limanice. Iskala bom tam Mirkota Višnjegorskega in ga našla, ne da bi me zadela kaka nevarnost."

"Žal, da se moram ukloniti Vaši volji, Rožica!" je žalostno reklo mladi mož, "dovolite mi pa še eno prašanje,

ki je velike važnosti. A že naprej Vas moram prosi oproščenja, ako bi Vas morda s tem vprašanjem žalil."

"O, Vi me ne žalite, dragi Slavko," je zaklicala Rožica, "le vprašajte me!"

"Gre namreč za denarno vprašanje na potovanju," je reklo mladi Hladnik po kratkem omahovanju, "ne vem, ako imate v trenotku tako velik znesek, ki ga potrebujete za potovanje v London in za poizvedbe?"

Rožica je obledela. Na denar niti mislila ni. V tem je ležala res velika nepričakovana težkoča, kajti potovanje na Angleško stane precejšnjo svoto, ako se hoče peljati z brzovlakom do morske obali in potem s hitrim parnikom do Londona.

Poleg tega je morala Rožica biti pripravljena, da morda dlje časa tam ostane.

Ako se hoče najti človeka, se ne sme varčevati z denarjem. Take poizvedbe so drage; treba je denarnice jako bogatega človeka.

Rožici pa doslej še ni bilo mogoče, da bi si kaj prihranila, čeprav ji je ubožni oče Kolbe povišal plačo.

Ceprav je skromno živila, je vendar skoro vsak mesec izdala vso plačo. Saj je vedno naletela v Berolini na največje siromake! Tedaj je s svojim denarjem lajšala bedo, kupovala zdravila za uboge otroke, večkrat je stisnila obupani materi, ki je videla svojega otroka umirati le, ker mu ni mogla dati hrane, denar v roke, da si je žena kupila potrebne jedi za otroka.

Rožica je v tem hipu imela komaj sto kron.

Od tega denarja bi morala še pol meseca živeti in poleg tega plačati vožnjo v London ter tam stanovati ne vedoč, kako dolgo! Slavko je zadel pravo! Ta točka se je morala pretresti! To vprašanje je skoro onemogočilo izvršitev njenega namena.

Rožica je vzdihnila ter pritisnila roke na srce.

V tem hipu je ljubka devojka občutila nekako to kar občuti otrok, ko vidi krasno milasto peno, ki se ne nadoma razprši v nič.

Rožica si je to tako lepo, tako krasno in tako lahko mislila, da pojde za Mirkotom v London, da ga tam najde, nepričakovana stopi pred njega ter mu z vsklikom radošči pade na prsi.

In zdaj je vse to lesen, le ker ji je manjkal potrebni denar, denar, ki gospodari ljudem in pred čegar močjo miljoni in miljoni ljudij pokorno sklanja hrbet.

„Rožica,“ je začula nežen in proseč glas Slavkotov poleg sebe, „mirno me poslušajte, rad bi Vam nekaj predlagal.“

Rožica ga je z velikimi, s solzami napolnjenimi očmi radovedno gledala.

„Saj vem, gospica Rožica,“ je nadaljeval mlađi mož, „da niste prebogato blagoslovljeni z denarjem. Zato sem prepričan, da se Vaše nameravano potovanje nikakor ne strinjam z Vašo denarnico.“

Jaz sem pred kratkim dobil malo dedščino, katero mi je oddaljen sorodnik, ki sem ga komaj poznal, zapustil. Gre le za malenkost pettisoč kron, katere je oče zame vzdignil ter mi jih izplačal. Tu v denarnici imam ta denar, — Rožica, v veliko čast bi mi bilo in veliko veselje mi pripravite, ako bi vzeli ta denar, — oh, Ti ljubi Bog, saj se ne izplača toliko besed izgubiti za to malenkost, — ako vzamete teh pettisoč kron kot posojilo. Porabite jih za potovanje in da najdete moža, ki Vam je tako ljub.“

Tedaj so se Rožici vsled solz oči zatemnile. Gлoboko ganjena je prožila obe roki mlademu avskultantu ter zaklicala:

„Vi добри, ljubi človek, Vi me sramotite! Vi ste mi pokazali, kaj je prava, nesebična ljubezen! Kako naj Vas zalivalim za to, kar hočete meni storiti. — Da, Slavko, jaz sprejmem Vašo plemenito ponudbo, kajti z gotovostjo upam, da najdem Mirkota in potem Vam bo mesto mene vrnil ta žnesek.“

Vzemimo pa slučaj, — kar naj dobri Bog zabrani, — da se mi ne posreči najti ljubljence, kaj pa potem, Slavko? Ali veste, da bi morala delati leta in leta, da Vam vrnem dolg? Ali boste tako dolgo imeli potrpljenje s svojo dolžnico? Ali ne boste prestrog upnik?“

„O gospica Rožica, kako morete tako govoriti?“ je zaklical Slavko, „In ako mi nikoli ne vrnete denarja, sem že dovolj s tem poplačan, da Vam morem izkazati malo uslugo! Ta zavest je več vredna kakor denar, ki ga imam v žepu!“

Mlađi mož je izvlekel denarnico ter jo dal Rožici, ki jo je takoj spravila.

„Hvala Vam iz celega srca,“ je rekla, „in upam, da Vam bom vrnila z običajnimi obrestmi in z obrestmi sesterske ljubezni. In zdaj ne izgubljajva časa, Slavko, rada bi povedala Vašemu očetu in Vaši sestri, da hočem še danes odpotovati na Angleško.“

Slavko je zardel pri tej misli, kajti predstavljal si je, kako se bosta oče in sestra čudila, ko izvesta o Rožicinem nenadnem in nepričakovanim odhodu.

„Ali hočete meni prepustiti, Rožica,“ je prosil, „da obvestim Kornelijo in očeta o tem, kar se je med nama dogodilo? Prosim Vas, ne povejte do večera ničesar o tem. Porok sem Vam, da se boste z večernim brzovlakom odpeljali na Angleško.“

Tako je Rožica ostala še celo popoludne in cel večer

v bankirjevi hiši. Na videz se je prav dobro zabavala v družbi Kornelije in starega ter mladega Hladnika.

Toda njene misli niso bile več tukaj, letele so že čez gore in čez morje na Angleško, kjer je upala zopet najti Mirkota.

V onem hipu, ko je odšla Rožica v svojo sobo, da se pripravi za potovanje, je rekel stari Hladnik Slavkotu:

„Ti, Slávko, jaz sem dal šampanjca ohladiti, kajti pri večerji bomo praznovali Tvojo zaroko.“

„Ako ne bomo šampanjca v kak drug namen pili, dragi oče,“ je odgovoril mladi mož, „tedaj ga daj le nazaj odnesti v klet, kajti iz moje zaroke z gospico Rožico, ne bo nič.“

„Kaj?“ je osuplo vskliknil bankir, „nič ne bo iz nje? Saj si vendar trdno sklenil, da jo poročiš? In zdaj, ko sem sam izpoznal gospico Rožico Jaklič, Ti moram priznati, da si ne želim boljše in lepše sinahe od nje.“

„Tudi danes sem prav tako pripravljen vzeti jo za ženo, toda — toda —“

„No, toda?“ sta enoglasno vprašala sestra in oče.

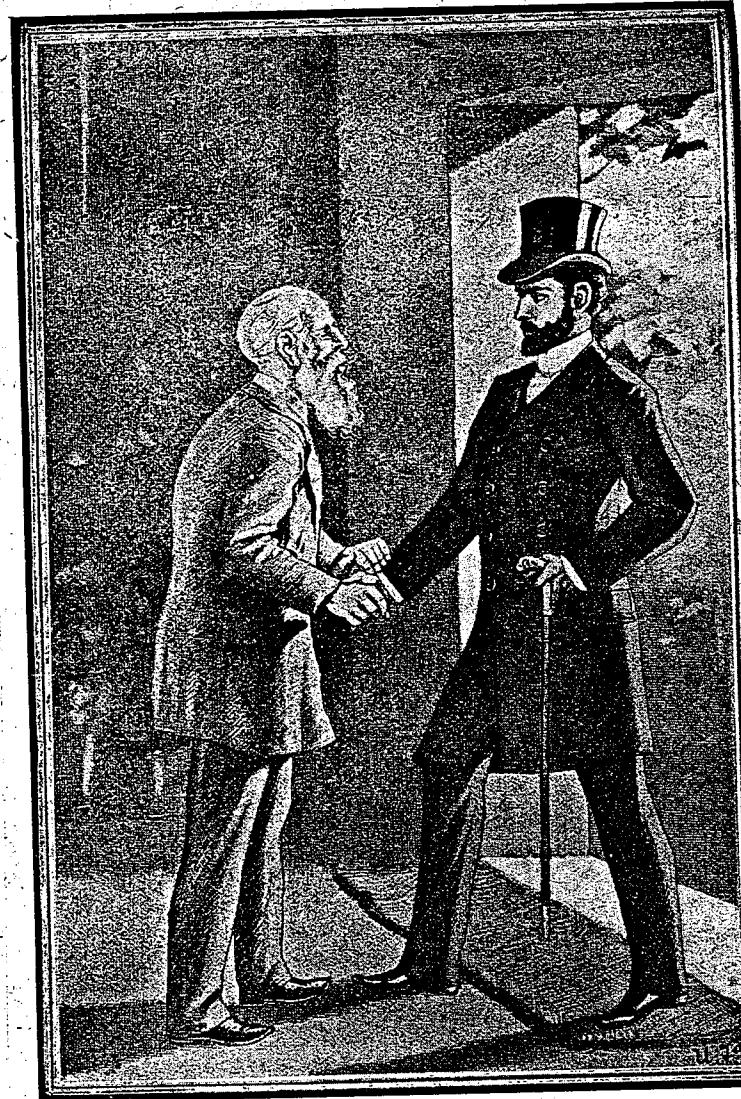
„Toda Rožica noče biti moja,“ je vskliknil mladi mož in globoko vzdihnil, „kajti ne ljubi mene, ampak nekega drugega.“

Kornelija je hitela k bratu, ga objela ter ga skušala tolažiti. Slavko jo je pa nežno potisnil od sebe.

„Le pusti, sestra, napol sem že skoro prestal! Bil je lep sen! A zdaj je minil! Vendar bo dolgo trajalo, da se zaceli rana moje duše. Ljubil pa najbrž ne bom nobene več!“

„To je nemogoče,“ je vskliknil bankir, „Tebe je zavnila zavoljo drugega? Ja, ali je ta morda kak knez ali grof?“

„Uganil si, oče,“ je zaklical Slavko, „grof je in poleg...

79 „Vsi dobri duhovi hvalijo Boga! Ali je mogoče, Vi ste, gospod grof?“

„Martin!“ je vskliknil Mirko, ko je izpoznał zvestega služabnika Sokolskega gradu. „Ti, Ti, tukaj?“

Strah na Sokolskem.

1875

tega še tak, ki zaskrbljujejo in včiščajo, da se res lahko reče plenitniš! Ti ga poznaš, grof Mirko Višnjegorski je, ki je z Rožico že dolgo zaročen in od katerega so jo le žalostne in čudne razmire odtrgale.“

In zdaj je Slavko povedal očetu in sestri vse, kar je izvedel od Rožice o njeni ljubezni do Mirkota. Povedal jima je tudi, da je mlada deklica sklenila čimprej odpotovati na Angleško, da najde tam Mirkota Višnjegorskega.

„Vidiš, dragi brat,“ je zaklicala Kornelija, „zarad te odločnosti, zarad tega poguma, ki ga je v svojem ravnaju pokazala, ljubim še bolj Rožico Jaklič. Škoda, bratec, privoščila bi Ti to dekle. A to moram reči, ako ljubi grofa Mirkota Višnjegorskega, potem ljubi moža, ki je vreden njene ljubezni.“

Rožico so ta večer v Hladnikovi rodbini še z več-jim spoštovanjem in še z večjo ljubeznijo in priateljstvom odlikovali nego prej.

Zvečer sta jo Kornelija in Slavko spremila na kolodvor. In ko je brzovlak odpeljal Rožico in sta brat in sestra pes šla s kolodvora, ker je bila čudovitolepa noč, je rekel Slavko svoji sestri:

„Tu se je odpeljala moja mladost! O Kornelija, Rožica je bila tako lepa, tako ljubeznjiva, jaz je nikoli ne pozabim!

Z danajšnjim dnem sem zapustil za seboj to, kar je v mladosti lepo in zavidanja vredno, — in nikoli več v življenju ne bom občutil ljubezni! — Ali veš, sestra, kako se imenuje ta nepojmljivi, nepopisni pojav? Ljudje mu pravijo — iluzija!“

1876

171. poglavje.

V Londonu.

Mirko in Alenka sta prav srečno potovala in brez ovir dospela v London.

Bilo je to ob enajsti uri 40 minut zvečer. Mirko je takoj sedel v voz ter se odpeljal z Alenko v Palais Royal.

To je eden največjih Londonskih hotelov, katerega obiskujejo le najuglednejši ljudje, kajti cene so visoke in vsakdo si ne more privoščiti bivanja v tem razkošno opravljenem hotelu.

Mirko je vpisal svoje ime v knjigo za tujce ter označil Alenko kot svojega tajnika, ki ga spremlja na potovanju. Ker je imela pa moško obleko, ji je kajpada moral dati moško ime in jo je vpisal kot Alberta pl. Radič.

V prvem nadstropju je vzel tri lepe sobe, od katerih je ena bila Mirkotova spálница, ena Alenkina in srednja kot jedilnica in skupno bivališče.

Prvi večer sta Mirko in Alenka večerjala v svoji sobi in vsled vtrutenosti na potovanju so jima jedi iz izvrstne hotelske kuhinje, izborno dišale.

Mirko je bil med jedjo tako razmišljen. Večkrat niti odgovoril ni na Alenkino vprašanje, kajti mislil je nato, da mora biti drugo jutro ob šesti uri v bližini podganskega gradu, kjer se ima vršiti dvobojs z baronom Sokolsko-Slatenskim. To je bil pravzaprav namen, ki ga je privedel v London.

O tem ni Alenka ničesar slišala. Misnila je, da jo je Mirko peljal v London, da bo tukaj poizvedoval po Radivoju.

Mirko se je sam s seboj bojeval, ako bi Alenki res

1877

nico povedal: Najrajše bi ji povedal, da ima izbojevati dvobojs, ki ni velike resnosti. Ni si namreč mogel misliti, da bi imel barona Slatenskega za rešnega nasprotnika. Tudi je bil jako gotov v streljanju s pištolo in imel kot pozvanec pravico do prvega strela.

Vsak dvobojs je od sreče odvisen in sreča mu je lahko nemila. Ali ni bil torej obvezan, da obvesti Alenko o dvoboju, — ali ji ni bil dolžan zaupanja?

Da, ko bi bilo le od njega odvisno, bi Alenki brez dvoma vse povedal.

Toda na drugi strani je bil obvezan, dvobojs tajno ohraniti, kajti pravilo je, da se mora dvobojs zamolčati od prve minute poziva do onega hipa, ko padejo streli med nasprotnikoma.

Ko se bo Alenka zjutral zbudila ter prišla k zjutru, se bo on že vrnil. Potem je bilo še vedno dovolj časa, da ji smehljaje vse pove.

„Kako razmišljeni ste danes, dragi Mirko!“ je zaklical Alenka, „pravkar sem Vam ponudila skledo s salato, pa ste vzeli vse na krožnik, kar se gotovo ni namenoma zgodilo.“

„Pa res,“ je zaklical Mirko ter se prisiljeno smehljal, „saj imam celo kopico salate na krožniku. Res sem precej razmišljen! Toda potovanje je tako naglo prišlo, da se mi vedno zdi še vse kot sen, da sva že tukaj Londonu.“

„Toda ker sva tukaj,“ je odgovorila Alenka, „morava imeti odprte oči. Pravili so mi, da je London jako nevarno gnezdo. In za njino opravilo je neobhodno potreben jasen vid in odločnost. Dragi Mirko, povejte mi, kaj Vas je napotilo, da ste baš v Londonu začeli poizvedovati po Radivoju. Čemu iščete njegov sled, ravno

angleškem stolnem mestu, ko vendar Radivoj ni bil se nikoli tukaj?"

To vprašanje ni spravilo Mirkota v zadrgo, kajti že med vožnjo si je izmislil odgovor na to.

"Ako vzameva," je odgovoril, "da je Radivoj Sokolski še pri življenju, — in o tem sva oba trdno prepričana, ker nama čuvstvo pravi, — tedaj je bil le vsled kakega zločina oviran, da naju ni nič obvestil."

"Zakaj bi ga moralo baš hudodelstvo ovirati?" je vprašala Alenka, "ali ni mogoče kaka nesreča? Recimo, da je grof Radivoj v Berolinu ali kje drugje padel s konja ter si možgane pretresel? Saj vešte, da v takem položaju ni mogoče, jasno misliti? Radivoj leži morda v kaki bolnišnici in ljudje ne vedo, kdo je, ker sam ne more povediti."

"To ni mogoče," je odgovoril Mirko, "Radivoj je gotovo imel s seboj papirje, iz katerih bi se takoj izprevidelo, kako mu je ime, kje stanuje in s kom se ima opraviti. Tudi bi se uprava bolnišnice takoj oglasila ali pa javne prizive priobčila. Ne, jaz ne verujem v kako nesrečo! Trdno sem prepričan, da se je na Radivoju zgodil zločin. Gotovo ga nekje zadržujejo ter mu branijo, da bi svojce obvestil."

"In kakšen namen bi to imelo?" je vprašala Alenka.

"Kdo bi mogel to povedati?" je odgovoril Mirko. "Radivoj je morda imel kakega sovražnika, ki ga midva ne pozna in ki se je na ta način maščeval nad njim. Ali pa hoče zločinec, ki ga je odstranil, izsiliti iz njega kako priznanje, kateremu Radivoj noče pritrdirti. In zdaj ga imajo zaprtega, da vplivajo nanj. — Naj bo kakor hoče, Radivoj je skrit le v kakem velikem mestu, kjer se zločin lahko skrije."

Le tak kraj z mnogimi hišami ima skrivališča, kjer

je mogoče skrīti človeka. London je pa središče hudodelstva! Tukaj se zbira vse, kar spada k hudodelcem! Zato upam, da najdem baš tukaj sled po Radivoju. Saj uči izkušnja, da se zločini, ki so se začeli v kaki drugi evropski deželi, nadaljujejo tu v Londonu."

Tu je oni veliki trg, na katerega se vse prineše, kar zločinec ugrabi. Tukaj se najame ljudi, katere se potrebuje za vлом. Tukaj se prodaja tajnistrup in druge stvari, ki se rabijo za izvršitev zločina. Tukaj se snide vsa mednarodna svojat, zato mislim, da dobiva tukaj kakéga človeka, ki nam bo dal pojasnilo o Radivoju. — Zdaj sva pa dovolj kramljala, ljuba Alenka, gotovo ste vtrujejni od vožnje na morju in si želite, kmalu iti spat."

"Jaz, — o ne, Mirko, jaz bi lahko celo noč sedela ter z Vami govorila o Radivojevi osodi. — Oh, ko bi namā vsemogočai Bog v nebesih vendar poslal kak žarek ki bi mogel razsvetliti temo, ki leži nad Radivojem."

"Tak žarek pride včasih popolnoma nepričakovano," je zaklical mladi grof ter vstal. "Vidite, Alenka, jaz še vedno nisem opustil upanja, da bomo enkrat še vsi srečni postali; da boste Vi našli Radivoja in jaz — mojo lepo Rožico. Le ene ne bom nikoli več videl, in za to žalujem, čeprav nisem zanjo čutil drugega nego prijateljstvo, — to je uboga, nesrečna Elizabeta Ravington, o kateri sem Vam že pravil. Spremljevala me je namreč v moški obleki po Ameriki. Potem je svoje življenje končala s skokom iz dirajočega vlaka pacifiške železnice. Oh, niti tega mi ni bilo mogoče, da bi našel njen truplo, ki je ležalo v nekem prepadu, kajti skoro nato je nastala ona strahovita eksplozija, ki me je za nekaj časa oropala vida."

"Ne vzbujajte si teh spominov!" je prosila Alenka.

„Da, boljše je, da leževa in spiva. Jutri napoči prvi dan, ko začnewa svojo sveto nalogu: prvi dan poizvedb.“

Alenka je dala Mirkotu roko, katero je ta spoštljivo poljubil. Nato jo je spremil do njene spalnice ter ji na pragu zaklical še „lahko noč“.

Ganjeno se je glasila ta „Lahko noč“, kajti Mirko se je spomnil, da bi osoda pri jutrajnjem dvoboju lahko odločila zoper njega in da Alenke potem sploh ne bo več videl, zadnje, ki mu je še ostala od vseh onih, katere je tako iskreno ljubil. In vendar se je Mirko oddahnil, ko so se zaprla vrata za Alenko.

Zdaj je bil sam in se mu torej ni bilo treba več siliti.

Vse, kar je pravkar z Alenko govoril, je takorekoč mehanično spravil iz sebe; misli so se mu ves čas pečale samo z dvobojem.

Stopil je k mizi, natočil si še en kozarec šampanjca ter ga naglo popil.

Nato je odšel iz sobe ter stopil k hotelskemu vratarju. Hotel ga je vprašati, kje leži podganski grad.

Vratar se je zelo začudil, ko ga je ugledni potnik vprašal po tem zloglasnem poslopju.

Toda bil je dovolj dolgo hotelski vratar, da bi ne poznal čudnih želj, ki jih imajo taki veliki gospodje.

Prihajali so tujci v London le s tem namenom, da si ogledajo pokopališče za pse in ki potem mirno odpotujejo, ne da bi niti slavnega angleškega muzeja videli.

Pred kratkim je prišel napol nor Amerikanec, ki je prišel s tem namenom v London, da presteje ulične svetilke, ako jih je več nego v Novem Jorku.

Vratar je Mirkotu natančno popisal, kje najde podganski grad.

Mirko je nato odšel v svojo spalnico. Odprl je okno

ter zrl v temno noč. Bila je krasna pomladna noč; zvezde so jasno svetile z neba.

Nobene sapice ni bilo čuti v tem kraju.

Lipe, ki so stale nasproti hotela, so pošiljale svoj čarobni vonj v sobo. Siloma je vleklo Mirkota ven.

Cemu bi se malo ne izprehajal? V tej noči itak nebo mogel spati.

Poleg tega je moral najkasneje ob štirih zopet vstati, ker bo pot do podganskega gradu trajala z vozom najmanj eno uro.

„Spanje se pa res ne izplača!“ je rekел Mirko.

Zato je sklenil, da bo noč prečul, čeprav si je kot izurjen strelec moral reči, da odvzame prečuta noč roki večkrat potrebno gotovost in očesu trdnost v merjenju.

Mirko je korakal v temno noč, ne da bi imel govega namena. Prebrodil je velikansko mesto ter dospel naposled do Hydeparka.

Ni se mogel ustavljati izkušnjni, da ne bi stopil v ta krasni park ter dihal pomladni vonj zelenih dreves.

Orožja ni imel nobenega pri sebi. Izprehodna palica je bilo vse, s čemer bi se napadalcem lahko v bran postavil. A kdo naj bi ga zasledoval? Daleč, naokrog ni bilo videlj žive duše. Hydepark je ležal kakor izumrt.

Mirko je stopal po velikem drevoredu. Sempatja je slišal vzdihanje poleg sebe in videl je na klopi sedeti zaljubljene parčke. Hlastno je šel mimo njih, da bi jih nemotil v sreči.

Oh, tedaj mu je stopila Rožicina podoba pred oči. Brezmejno koprnenje se ga je polastilo.

„Kje si zdaj, ljubljena moja Rožica?“ je šepetal Mirko ter se za hip naslonil na smreko. „Rožica, zakaj ne prideš, da me osrečiš? Toliko Te imam prositi oproščenja; tudi to, da sem ono sleparko mogel imeti nekaj.

časa za Tebe! Kajpada se je to zgodilo le s slepimi očmi!"

Mirko je nato obrnil misli na Lolo.

Zadnje vesti, ki jih je slišal o njih, so se glasile, da so jo spravili v veliko mesto. K. Tam je bila zaprta v ječi, dokler je ne bodo obsodili. Izid obsodbe se je že lahko naprej vedel.

Velikanska goljufija, katero je izvršila na njem, je bila še malenkost! Toda umor lastne matere jo je moral spraviti na vešala.

Mirkota je mrzlo spreletelo, da bo ženo, katero je nekdaj objemal, rabelj gnal k vislicam ali na morišče, da ji odseka lepo glavo.

Ta beli vrat, okrog katerega je oklepal svojo roko, bo presekala sekira in ostal bo le krvavo truplo!

„Oprostite, gospod,“ se je nekdo oglasil poleg Mirkota, „ali ste tako prijazni, da mi poveste, kako pozno je že?“

Mirko se je ozrl. Pred seboj je nenadoma zagledal malo deklico, ki je bila kakih deset let stara.

Pri mesečini, ki je padala skozi veje dreves, je Mirko opazil, da je to lep, plavolas otrok v siromašni obleki.

„Kako pa je to, ljubo dete, da še nisi doma v postelji?“ je sočutno vprašal Mirko. „Otroci Tvoje starosti ne bi smeli biti ob tem času v javnem parku.“

„Oh, ljubi gospod,“ je odgovorilo dekletce, „moja mati je doma bolna, zato moram prosjačiti. Pri tem sem se zamudila ter se v parku izgubila. Prosim, povejte mi, koliko je ura, da grem domov k materi.“

„Pravzaprav Ti je vseeno, kako pozno je že,“ je rekel Mirko, „ako greš domov. Sploh pa lahko ustrežem Tvoji želji.“

Mladi grof je vzel svojo zlato uro iz žepa ter ozrši se nanjo rekel:

„Deset minut je — — —“

172. poglavje.

Tovariša v nesreči.

Mirko ni skončal stavka.

Izza drevesa, za katerim je stal, je nenadoma skočila temna postava ter se odzadaj vrgla nanj. Preden je mogel Mirko zabraniti, mu je napadovalec pritisnil smolnat obliž na usta.

Mirko je hotel kričati in klicati na pomoč, a ni več mogel. Prav tako malo se je mogel braniti, kajti lopov, ki ga je napadel, mu je hipoma potegnil roke nazaj ter jih zvezal z vrvjo.

„Preišči mu žepe!“ je hripavo zaklical otroku. „Predvsem uro, potem denarnico! Naglo, mudi se, da naju kdo ne zasači!“

To vse se je tako bliskoma hitro vršilo, da Mirko niti jasno misliti ni mogel.

Sole napadalčev glas ga je zbudil iz omame. In čudno, — glas se mu je zdel znan; bilo mu je, da ga je že nekje slišal.

Mirko se je zaman trudil, da se iznebi lopova. Niti videti ga ni mogel, ker je vedno stal za njim.

Mirko je bil vesel, da ga tat ni nameraval umoriti, kajti angleški tatovi udarijo navadno svojo žrtev s topim orodjem po glavi, da se napadeni omamljen zgrudi na tla. Navadno se potem kri vlijе v možgane in mrtvoud, blaznost, da tudi smrt je posledica takih zločinov.

Mala kača, ki je bila izvrstno izurjena na tatvino,

je segla z malimi rokami v grofove žepe. Pravkar je hotela izvleči dežarnico, ko se je nenadoma pokazala postava in moški glas je zaklical:

„Proč, — kaj delate tukaj! Ha, roparski napad! Proč, — sicer ustrelim!“

„Proklet!“ je zaškripal ropar ter sunil Mirkota, da je padel na tla, „proklet, zastonj sva dela!“

V naslednjem hipu je izginil tat z otrokom v grmovju in Mirko je počasi vstal.

Videl je svojega rešitelja pred seboj. Bil je mlad, lep mož v marinarski uniformi. V eni roki je nosil revolver, ki ga je hitro potegnil, drugo je držal na sabli.

„Zastonj bi bilo, ako zasledujemo zločinca!“ je rekel mladi mož z drhtečim glasom ter pozdravil Mirkota. „Tatova sta se že skrila v grmovje, no, saj bosta prej ali slej prišla na vislice!“

Zdaj šele se je Mirko prav zavedel. Očistil se in blata, kolikor se je dalo, nato je ponudil svojemu rešitelju roko ter rekel:

„Gospod, vzrok imam, da sem Vam več nego hvaljen! Rešili ste mi življenje!“

„Življenje je včasih tako malo vredno,“ je odgovoril mladi mož ter prijel Mirkotovo roko, „da se večkrat ne izplača, o hvali govoriti, ako se komu reši življenje. Toda tudi če ima življenje za Vas veliko vrednost, mi nikakor niste dolžni zahvale za rešitev, kajti lopov Vas ni nameraval umoriti.“

„Toda polastiti se mojega premoženja!“ je smehljaje rekel Mirko. „Vsaj v tem oziru ne boste zavrnili moje zahvale.“

„Nasprotno, sprejemem jo iz celega srca ter me veseli, da sem vremu človeku o pravem času priskočil na pomoč. Kakor pa izpoznam iz Vašega izreka v angleš-

čini, ste najbrž tujec pri nas? Kako ste prišli na to nesrečno misel, da greste ponoči v Hydepark? Ali ne veste, da je ponoči eden najnevarnejših krajev v Londonu? Čudit se moram, da se ne pokaže noben policist.“

„Jaz tudi nisem nobenega srečal!“ je odgovoril Mirko.

„Ako Vam je ljubo,“ je rekel pomorščak, „lahko skupaj nadaljujeva pot!“

„Zakaj ste pa — Vi prišli v park?“ je vprašal Mirko.

„Zakaj?“ je odgovoril tujec; „prvič sem dobro oborožen kakor vidite in drugič sem pomorščak. Mi pomorščaki smo navajeni nevarnostij vsake vrste. Sploh mi pa ni prav nič ležeče na življenju in ako me kak ropar ustreli, mi s tem jako ustreže!“

„Res žalostne misli imate o življenju!“ je odgovoril Mirko ter korakal dalje poleg svojega rešitelja. „Vaše besede se glase kako melanholično. Upam, da so najbrž lažišek hipne siabe volje in ne načelo Vašega značaja.“

„Da, bil je čas,“ je odgovoril mornar, ki je nosil znake višjega častnika, „tedaj se je tudi meni zdel svetlep in življenja vreden. Tedaj je bilo življenje zame pomlad in veselje! A zdaj! O gospod, ako se izgubi zadnje, kar se ima v življenju, potem je svet temen in odet z večno zimo!“

Mirko je obstal. Osuplo je pogledal svojega spremmljevalca ter potem tiho rekel:

„Čitali ste v mojem srcu! Kar ste pravkar rekli, se tudi mene tiče! Tudi jaz sem izgubil najljubše na zemlji! A vendar ima vigred zame še tolažbo in lepoto sveta še vedno gledam z veselimi očmi, kajti mislim si: Za nočjo pride jutro; za temo svetloba; in po dolgi brezupnosti nada in sreča!“

„Da, gospod,“ je odgovoril tujec, „ako še lahko takoj mislite, ste srečni. Torej še lahko upate, da boste videli

ono, ki ste jo izgubili. Toda ako se ve, da leži na dnu morja, da se nikoli več ne bo pokazala iz tega strašnega prepada, tedaj, — tedaj ni nobene nade več!"

Korakala sta drug poleg drugega, ne da bi govorila besede. Nenadoma je tujec obstal ter rekel:

"Veste kaj, kljub temu, da je naju slučaj tako zblžal, se še nisva predstavila drug drugemu. Jaz začnem: moje ime je Marcel Remič in sem pomorski častnik!"

"In moje ime je grof Mirko Višnjegorski."

Mlada moža sta si stisnila roke. Kljub temu, da sta bila šele malo minut skupaj, sta čutila, da usluga, katero je Marcel Remič Mirkotu izkazal, ljudi hitrejše združil nego leta in leta površnega znanja.

"Ali veste tako natanko," je nadaljeval Mirko prejšnji pogovor, da je ona, katero si mislite na dnu morja, res doli? Gotovo se ne motim, ako si mislim, da si je nesrečnica, o kateri govorite, sama vzela življenje ter škocila v morje?"

"O ne!" je odgovoril Remič ter globoko vzdihnil, "sama si ni vzela življenja! Ljubljenka mojega srca je postala žrtev viharja na morji, pri čemer sem se jaz kakor po čudežu rešil. — Oh, zakaj mi ni bilo dano, da bi skupaj z njo umrl? Kaj mi je zdaj življenje brez nje?"

"Torej se je ladija potopila?" je zaklical Mirko, "tudi moja ljubljenka je bila enkrat v nevarnosti, da umre na ta način, toda Bog ji je pomagal. Ker ste mornar, boste gotovo vedeli, da se je pred nedavnim časom potopila ladija 'Francija' na potu v Ameriko. A kaj imate, — zakaj ste nenadoma prijeli mojo roko, — tresete se?"

"Dekle moje ljubezni se je potopilo z ladijo 'Francija,'" je vskliknil Marcel Remič, "o moj Bog, — torej

"tudi dekle, ki Vam je bilo drago, je bilo na tej ladiji? Morda jo pa poznam, — kako ji je bilo ime?"

"Rožica Jaklič!"
"Rožica Jaklič? O moj Bog, kakšen slučaj, da sva se midva seznanila. Veste, jaz sem gospodično Jaklič jako dobro poznal, — bila je prijateljica moje uboge Elizabete."

"Elizabeta, pravite, — torej mislite Elizabeto Ravington?" je razburjeno vskliknil Mirko.

"Kaj, Vam je znano ime, ki mi je tako drago? Da, Elizabeta Ravington je bila, ali pravzaprav Elizabeta Flower, kakor se je takrat imenovala. Pravili so sicer, da se je rešila, toda kljub vsem poizvedbam, ki sem jih storil, nisem mogel izvedeti, ako je res in kje je prišla na suho."

"Da, prijatelj, rešila se je," je odgovoril Mirko, "jaz sem se sam seznanil z njo v Ameriki."

"Vi ste jo poznali, — ste govorili z njo?" je zakričal Marcel Remič s tresočim glasom. "Torej res živi?"

"Dragi prijatelj, žal da Vam moram na to vprašanje odgovoriti z 'ne'. Prav imate, da žalujete za Elizabeto! Toda ona ne počiva na dnu morja, ampak v nekem predu v Ameriki."

Marcel se je opotekel, — krčevito je pritisnil roke na rce, — debele solze so mu polzele po licih.

Mirko mu je povedal vse, kar je vedel, toda tega mu ni pravil, da je Elizabeta zarad njega skočila iz okna dirajočega vlaka, ampak opisal mu je Elizabetino smrt kot nezgodo. Preveč se je namreč sklonila z okna in izgubila ravnotežje, tako je padla v prepad.

"Mrtva, torej mrtva!" je mrmral Remič. "O moj Bog, torej je ne bom več videl!"

Mirko je prepustil mladega moža, da se je potolažil. Marcelu je dobro delo, da je mogel z Mirkotom govoriti

o Elizabeti. Ta mu je moral vse povedati, kar je ved o devojki. Tako sta kaki dve uri hodila po Hydepark ne da bi opazila, koliko je že ura.

Nenadoma je Mirko pogledal na uro ter zaklical „Resnično, ura je že tri, in skoro se začne danit — Zdaj se ne izplača več iti domov in spati, zlasti ker imam ob šestih še važno stvar opraviti.“

„Kaj, tako zgodaj? To mora biti čudna zadeva, go spod grof?“

„No, Vam jo lahko povem,“ je odgovoril Mirko, „gre namreč za častno žadevo. A kaj mi pride na misel? Pa res, slučaj je naču zvodil skupaj, zato Vas prosim, ako bi mi hoteli še eno uslugo storiti, gospod Remič?“

„Prosim, razpolagajte z meno!“

„Ali hočete biti moj sekundant?“

„O kaj še vprašujete? Saj je dolžnost vsakega častnika, da zastopa svojega prijatelja. S kom se pa boste?“

„Z baronom Cesarjem Sokolsko-Slatenskim,“ je odgovoril Mirko, „in sekundant mojega nasprotnika je neki Ralf Ravington, bratranec Elizabete, katero zelo sovraži. Nesrečnica mi je pravila o njem: Že iz povesti mlade devojke sem ga moral sovražiti in reči moram, da mi je jako zoperen.“

„No, jaz Vas spremjam na vsak način,“ je zaklical Marcel Remič, „a čudno se mi zdi, da se ta dvoboj vrši ravno na Angleškem.“

„Čudno je res! Toda pri nas se dvoboj jako strogo kaznuje!“

„In na Angleškem še strožje!“ ga je Marcel prekinil, „še pred kratkim je izšel kraljev ukaz, ki vsem plemičem dvoboj prepoveduje — in zagrozi strašno kazen — namreč vešala. Pred kratkim je v dvoboju padlo več mladih ljudij iz najboljših hiš. To je napotilo kralja, da je

izdal zelo stroge odredbe, da enkrat za vselej zatre dvoboj.“

„Torej moram biti previden!“ je zaklical Mirko, „kajti nerad bi se seznanil z angleškimi zakoni in vešali. Sploh sta pa moja nasprotnika poskrbela, da se bo vršil dvoboj na samotnem kraju, kjer nas ne bo nihče opazoval. Bijeva se namreč blizu podganskega gradu.“

„Podganski grad?“ je zaklical Marcel Remič, „saj živim dovolj dolgo v Londonu in zato vem, da je to zelo zloglasna hiša. Spominjam se, da zdaj zopet stanujejo ljudje v nji. Ako se ne motim, je celo zdravilišče nastanjeno notri.“

„Vseeno!“ je zaklical Mirko, „moja nasprotnika gotovo vesta, da smo tam varni pred policijo! In zdaj, gospod Remič, pojdiva v kako gostilno zajutrkovat. Nekaj se mora imeti v želodcu, ako se hoče varno meriti.“

Četrte ure pozneje sta mlada moža zajutrkovala v neki gostilni. Ko sta le-to zapustila, je solnce že visoko stalo na nebuh ter obsevalo velikansko mesto, ki se je zbujalo iz spanja.

173. poglavje.

Z a g o v o r n i k.

Lola je zdihovala v ječi. Tako daleč je prišla lepa slepalka, da je bila obtožena umora lastne matere. Bila je zaprta in je lahko z gotovostjo računala na to, da jo obsodijo v smrt.

Njen položaj je bil jasen tako, da bi Loli nič ne pomagalo, ako vse taji. Truplo so našli v reki in pri njem pismo, iz katerega je bi določno videti, kdo je morilec. Blazno bi bilo, ko bi hotela Lola tajiti svoje dejanje.

Ona tudi ni storila tega. Tako pri prvi preiskavi je priznala, da je Arabelo s Krvave peči strmoglavila v reko. Z grenkobo je pa opisovala, kako slabo je mati vedno ravnala z njo, kako jo je že kot otroka zapustila ter jo izročila fuji ženski, ki ni bila sposobna, da bi pošteno vzgojila otroka, tem manj deklico.

„Imela sem pravico, umoriti to žensko,“ je zaklicala Lola pri koncu, „kajti ona je umorila mojo mladost. Ona sama je zadušila vsa boljša čuvstva v meni; ona me je gnala na pot, po kateri sem hodila, na pot hudodelstva!“

Preiskovalni sodnik je moral v tem oziru Loli molče pritrditi. Razumel jo je, da se ji je moral v srcu nabrati gnev in sovraštvo proti zanikarni materi. Toda noben človek nima pravice, drugemu vzeti življenje, in naj bi bil tudi najslabši človek.

Kar je Lolo popolnoma dovedlo v pogubo, je bila prevara, ki jo je izvršila nad Mirkotom. To jo je moral v očeh sodnikov ponižati. In čeprav je to hudodelstvo prišlo šele v drugi vrsti v poštev, je vendar lahko Loli zlomilo vrat, ker se je iz tega pokazal njen grd značaj.

Lola si je bila tudi svesta, da se bliža njen konec. A raditega se ni kazala prav nič potrto ali ponižno. Napsutno, z onimi, s kateri je prišla v ječi v dotiko, je ravna prevzetno in visoko. Svojemu jetničarju je kljubovala na vse načine, da je bil mož prav zlovoljen nanjo.

Prišel je tudi duhovnik ter vprašal Lolo, ako jo lahko vsak dan obišče, da reši njeno dušo. Ona mu je pa zamehljivo odgovorila, da ji je njegova družba predolgočasna, ker ji je prestar; — ona je navajena, da jo tolažijo mlađi moški.

Tedaj je duhovnik z grozo ubežal, kajti izprevidel je, da je jetnica zakrnjena oseba.

Nekoga dne so se vrata ječe zopet odprla in v veliko Lolino začudenje je prišel noter mlad, vitek mož v elegantni obleki in s papirji pod pazduho. Temna brada mu je obkroževala obraz in pod temno obleko se je kazala vitka rast.

Lola je sumljivo pogledala tujca, kajti mislila je, da je namestnik preiskovalnega sodnika in da je prišel, da jo iznova zasliši.

„Kaj hočete od mene?“ je zaklicala, preden se je tujec oglasil, „ali me hočete spet izpraševati? — Saj sem že vse povedala! — Da, morila sem, ono, ki bi morala imenovati svojo mater sem strmoglavila s Krvave peči v reko. In niti žal mi ni, da sem to storila! No, zdaj yeste vse in glejte, da odidete odtod!“

Toda mladi mož je ostal ter mirno odgovoril Loli:

„Motite se! Jaz nisem noben sodnik! Jaz ne prihajam, da Vas obtožim, — nasprotno! — Moje ime je doktor Albert Fabrič in me je sodišče postavilo za Vašega zagovornika.“

„Torej zagovarjati me hočete?“ je odgovorila Lola, ko je več minut strmela v mladeniča, „mené ne morete dosti zagovarjati! Jaz sem kriva, gospod, in to odkrito priznam. Kaj pa hočete sodnikom dobrega praviti o meni? Prav ničesar ni, kar bi me opravičevalo. Jaz tudi ne računam na olajševalne okolnosti, kakor pravijo juristi, ako hočejo olepšati kako hudodelstvo. Jaz sem morila, zato se me mora umoriti.“

„In Vas ni strah pred smrtjo?“ je vprašal zagovornik, „saj ste še tako mladi, tako lepi! Saj se ne živi, da se tako zgodaj umre.“

„Ako se pa mora umreti?“

„To še ni dognano!“ je rekел advokat. „Vaš slučaj

je res obopen, toda vendar je imogoče sodnike prepričati, da niste zasluzili smrti.“

„Ali mislite, da mi s tem storite dobroto, ako mi izposlujete dolgoletno ječo? Mislite, da mi je ljubše, bivati do smrti zaprta, nego umreti na vešalah? — O ne, jaz ne spadam med one, ki morajo živeti za vsako ceno! Živeti je po mojem uživati! In ako pridem v ječo, tedaj ne morem uživati!“

„Gotovo ne!“ je odgovoril Fabrič, „toda dogodilo se je že, da so bile osebe, ki so bile za dolgo časa obsojene v zapor, po kratkem času pomiloščene. Zato Vam ni treba še obupati in vreči življenje od sebe kakor breme, ki se ga več ne potrebuje. Prosim Vas torej, da se pomenva. Povejte mi vse, da Vas lahko na vse načine zagovarjam.“

Odslej je dr. Albert Fabrič vsak dan prihajal v ječo. In čeprav se Lola skoro nič ni nadejala od zagovarjanja mladega advokata, je vendar rada videla, da je prišel, kajti potem je imela vsaj prijetno družbo za eno ali dve urji. Fabrič je ravnal z njo kakor z damo in ne kot s propalico in to je Loli dobro delo.

Na mladega advokata je napravila lepa ženska vtis, ki se je od dne do dne večal. Fabrič se je sam ustavljal temu. Sklenil je, da ne obišče več Lole v ječi ali pa da omeji svoje obiske kolikor se da. Toda že pregloboko je pogledal v njene oči ter se dal uplivati od krasot njenega telesa. Skoro popolnoma je pozabil, da občuje z morilko, z zločinko, kateri niti življenje njene matere ni bilo sveto. Skoro se je Lola naselila v njegovem srcu in se ni dala več odpoditi iz njega.

Pri tem je bil Fabrič tako kakor zaročen, namreč že delj časa obljudbljen. Njegova mati, s katero je živel

elegantni hiši v tem mestu, se je s svojim edinim bratom dogovorila, da poroči njen sin bratovo hčer.

Gospa Fabrič; katere umrli soprog je bil ugleden dvetnik, se je imenovala z dekliškim imenom Hladnik. Njen brat ni bil nihče drug nego bankir Anton Hladnik. Njenega hči Kornelija je bila takorekoč zaročena s Fabričem.

Albertu Fabriču je Kornelija jako ugajała in veselil se je že, da postane njegova soproga. Toda odkar je izpoznał Lolo, ga je misel na Kornelijo s strahom navdala.

Tudi danes se je Fabrič vračal iz ječe proti domu. Pravkar je zopet gledal v Loline oči. Čutil je, da ljubi to lepo, propalo žensko, čeprav si je moral priznati, da se ta ljubezen ne more uresničiti. Saj je vedeł, da je Lola izgubljena in da je nobena moč več ne more rešiti.

Ljudstvo je bilo skrajno sovražno Loli, kajti kar se je čitalo v časopisih o Loli, je izvalo v vseh slojih za-

ničevanje proti morilki svoje matere.

In iz ljudstva so bili tudi voljeni porotniki, ki so imeli soditi Lolo.

Zato je občutil Fabrič veliko bolest, da bo morala ljubljenka umreti.

Skoro pride oni dan, ko bo moral kot njen zagovornik biti navzoč, ko jo bodo obesili ali glavo odsekali. Stal bo poleg, ko bo padla njena glava pod sekiro, ko bo kri brizgnila iz njenega belega vratu, na katerega bi tako rad pritisnil ustnice. Gledati bo moral, kako bodo otrdele njene grudi, ki so se mu tako zapeljivo bočile na sproti!

Napolnjen od te strašne misli je dospel domov. Hotel je takoj oditi v svojo sobo, toda služabnik mu je naznanił, da želi njegova mati govoriti z njim, — zato naj gre v salon.

Ko je Fabrič odpril vrata v salon, je kakor okamnel obstal. Mati ni bila sama, še tri druge osebe so bile pri nji. Prišel je njegov stric Hladnik, bratranec Slavko in — Kornelija, njegova nevesta!

„Albert!“ je zaklicala gospa Fabrič ter živalno prišla sinu nasproti, „torej si vendar prišel. Glej, kako veselo presenečenje Te čaka! Naši ljubi sorodniki so prišli, da si malo ogledajo tukajšnje pustno vrvenje. Kajne, to se nama ni sanjalo! — Kaj pa Ti je, sin, saj si strašno bled, kakor okamnel izgledas in se treseš po celiem životu? Albert, ali Ti ni dobro?“

„O da, mati,“ je vskliknil Albert, „popolnoma dobro mi je. Samo presenečenje, — veselje!“

„Veselje!“ je zaklicala gospa Fabrič, „to bi si moral takoj misliti! Torej veselje Te je premagalo! Ojači se vendar, ljubi sin, in pozdravi sorodnike!“

Albert se je premagal. Zdaj je moral igrati komedijo, moral se je premagovati.

Stopil je najprej k stricu, ki je radostno objel ednego sina svoje sestre.

„Kajne, dečko, to je presenečenje! No, kratkomalo smo se odločili ter si prav malo premislili. Saj si že tolikrat pisal Korneliji, naj si ogleda enkrat predpust. To se pa doslej še ni uresničilo, zato smo pa zdaj naglo pospravili potrebno ter prišli sem. Kornelije nisva mogla same pustiti na potu. Tudi Slavkotu je treba, da se malo oddahne.“

„Bog Te živi, Slavko!“ je zaklical Albert ter iskreno stisnil roko mlademu Hladniku.

Mlada moža se nista le ljubila kot sorodnika, ampak bila sta tudi najboljša prijatelja, ker sta skupaj študirala na univerzi.

Takrat so se tudi razvile srčne razmtere med Alber-

m in Kornelijo. Stari Hladnik je namreč večkrat obijal sina na univerzi s svojo hčerjo in takrat je Albert predno prišel v njih družbo.

Mlada moža sta se sešla danes pod kaj čudnimi razmerami.

Z velikimi nadami sta stopila v življenje, eden v druzino službo, drugi, da postane slaven odvetnik in za vornik, — oba sta pa zdaj nosila skrivno bolest v srcu; sta doživelva polom na skali, ob kateri se je že marljakata življenjska ladija polna mladosti in veselja razstrelila.

Slavko se je moral odreči izpolnitvi svojih ljubezenkih sanj; vedel je, da je Rožica za vedno izgubljena sanj. In Alberta so pa v tem hipu mučili kruti dvomi. Duša je trpela skrivno gorje, kajti pred seboj je videl Kornelijo, tako ljubko, prijazno, tako čisto in nedolžno! Vedel je, da je ta deklica njegova, da je namenjena njemu, da mu je le treba razprostreti roke, da jo potegne naše imenuje svojo ljubo nevesto! Toda podoba druge je stala med njim in njo, — in ta druga je bila zločinka!

Oh, Albertu se je samemu zdela zaničevanja vredna, ko je stopil zdaj k Korneliji in mu je ljubka deklica smehljače ponudila roko. To čisto, plemenito bitje, na katerem ni bilo nobenega madeža, česar značaj je bil čist kakor kristal, — to bitje bi on izdal zarad druge, zarad Lole, ki je izvršila najstrašnejše, kar more človek, zlasti ženska storiti! Saj mu je Lola sama z groznim cinizmom priznala zločin.

„Ljubi Albert,“ je tiho rekla Kornelija, „zelo me veseli, da Te zopet vidim. Tri leta so že minila, odkar sva se poslednjič videla. Takrat si dovršil svoje študije ter postal advokat. Danes imaš pa že slavno ime in se Te mora že skoro občudovati. Nikar se ne brani, saj sem

čitala v časopisih, ki so Te slavili kot dobrega zagovnika. In zdaj so Ti izročili zopet važen slučaj! Ali boš v kratkem zagovarjal neko morilko?"

Izdajalska rdečica je preletela Albertov obraz, toda nihče ni slutil pravega vzroka.

„Glej, kakšen je," je zaklicala njegova mati, „dane je še tako skromen kakor otrok! Kar zardi, če se givali. Toda iz Kornelijnih ust Ti mora ta livala bitem bolj prijetna, ker bo Kornelija —“

K sreči Albertovi so se odprla vrata in stará služkinja je naznamila, da je v jedilnici pripravljen obed za gospodo. Stari Hladnik je prijel sestrino roko in Albert je vodil Kornelijo k mizi. Slavko je šel za njimi, zatopljen v misli. To potovanje mu je nepričakovano prišlo, če prav je oče zarad njega odpotoval z doma.

Stari Hladnik se je morda bal, da si bo Slavko preveč vzel k srcu, da ga je Rožica odklonila in zato je hotel razvedriti sina, kateremu se je razločno čitala na lepem obrazu bolest in žalost. Pa tudi ta misel je napolila bankirja, da je prišel baš sem, ker je hotel svojo najljubšo željo uresničiti, namreč združiti Alberta in Kornelijo.

Bankir ni bil več mlad. Imel je že osminštideset let in priznal si je, da lahko kmalu umre. Zato je hotel doživeti veselje, da bo vsaj eden otrok poročen. Morda mu osoda še nakloni, da vidi še otroke svojih otrok. Stari Hladnik je imel to najiskrenejšo željo, da bi mogel kedaj zibati na kolenih svojega vnuka ter slišati otroško blebetanje.

Ker ni bilo pričakovati, da bi se Slavko kmalu poročil, je hotel Hladnik vsaj Kornelijo videti poročeno.

Kar se tiče Kornelije, je bila ljubezljiva deklica iskreno naklonjena svojemu bratrancu Albertu. Sicer ni

na Sokolskem.

80 »Grad Sokolski?« je zaklicala Rožica in kakor okamnela obstala, »to je torej Sokolski grad?«
»Tako je!« je rekel Slavko Hladnik.

bila take narave, da bi vedno sanjala o ljubčku ter vedno nosila njegovo ime na ustnih, a baš raditega je bila lju-bezen v nji tembolj dragocena in iskrena!

Ker so bili ravno zadnji predpustni dnevi, je imel Hladnik povod za potovanje, kajti konec-predpusta se je v tem mestu praznoval res sijajno in šaljivo.

Kosilo je minilo vsem pri najboljši volji. Čelo Albert je veselo kramljal in bil dobre volje. A to le na videz, kajti hlinil se je in v duši mu je bilo temno in prazno.

Bil je srečen, ko so naposlед izpili črno kavo in je on pod pretvezo, da so zdaj njegove pisarniške ure, odšel v svojo sobo. Tu si je prižgal cigaro ter razmotril položaj, v katerem je bil. — A zaman se je trudil, da bi kaj jasnega dosegel. Dve duši sta mu prebivali v prsih. Ena je bila napolnjena s spoštovanjem do Kornelije, z mislio, da mora ohraniti dober glas svoje rodbine čist in ničesar storiti, kar bi omadeževalo njegovo ime; — v drugi duši mu je pa plapolala nevkrotljiva strast za razkošno lepo krasno ženo, — strast, ki je skoro blažnost povzročevala, ki je izpremenila kri mladega moža v ogenj, ako je le zaslišal ime Lole ali ako si je predstavljal lepo zlocinko v oni legi, kakor jo je videl pri vstopu v ječo.

Pred kratkim šele, — bilo je pred kakimi-osmimi dnevi, — je nepričakovano zvečer stopil v njeno celico, da jo vpraša glede neke točke, kako naj se zagovarja. Nasel jo je spečo na siromašni postelji. Odtakrat ni mogel pozabiti, kako se mu je krasota njenih udov v spanju pokazala, kako krasno so se pod lahko obleko bočile okrogle oblike krasnega telesa. Takrat je več minut molče stal pri njeni pošteli ter opazoval, kako so se njene grudi, — oh, kako nebeške grudi, — vzdigovale in padaše v naglih, vročih dihih. Glava ji je ležala na polni, beli rami. Ramena so bila gola. Kako dolge, temne obrvi

1900

so zkrivale oči! Malo odprta usta so menda hrepnela po poljubu! Smehljaj na ustnicah je kazal, da sladko in prijetno sanja.

Oh, vse to je splelo okrog njega mrežo, kateri ni mogel več uiti. Od one ure, ko je Albert Fabrič Lolo tako videl, je bil popolnoma izgubljen.

Ni slutil nesrečnež, da Lola takrat ni spala, ampak da ga je z dobro premišljenim namenom tako sprejela. Takrat je dobro vedela, zakaj tako dela.

Čutil je, da ne more več ubežati tej strasti, kajti kjer je bil ali hodil, je moral misliti na Lolo; in vendar si pri tem niti reči ni mogel, kaj bo iz tega, kam ga hoče to peljati.

Saj je bila vjeta in skoro tako kakor k smrti obsojena. Ali je hotel svojo strast posvetiti krvavi senci? Kajti skoro postane lepa morilka senca! Ta osoda jo je čakala.

Ali hoče v svojih sanjah objemati pošast, okrog katere vratu bo zapeta krvavordeča zanka, — krvava lisa, katero bo rabel zaznamoval s svojo sekiro?

Albert je sami sebi priznal, da je njegova strast blaznost! Samega sebe je imenoval norca, bedaka in brezstališče, kajti njegovi pogosti obiski v ječi so morali vzbudit pozornost jetničarja in preiskovalnega sodnika. A glasu, po svoji časti?

Kakor odtrga narasla voda čolnič od brega ter ga žene vedno dalje in dalje na morje, dokler ga valovi ne požro, tako je njega zgrabila strast.

Alberta je iz njegovih sanj zbudilo trkanje na vrata. Ko se je ozrl, je stal njegov stric Anton Hladnik pred njim.

1901

„Govoriti imam s Teboj, Albert,“ je rekel stari Hladnik ter sedel na stol in si prižgal cigaro, „no, najbrž si lahko misliš, o čem hočem s Teboj govoriti. Enkrat moramo priti do jasnega. Da ljubiš Kornelijo, mi je znano; Tvoja mati mi je to že davno pisala. Znano Ti je tudi da sva jaz in Tvoja mati, moja sestra, že davno sklenila Vaju združiti. Obema je ta misel jako prijetna.

Pravzaprav je bilo zdaj le na Korneliji ležeče, da še nismo praznovali poroke. Toliko časa ni hotela postati Tvoja žena, dokler Te ne postane, kakor mi je zatrdila, popolnoma vredna. Ona ni hotela, kar iz višje dekliške šole hiteti v zakon. Imela je pametno mnenje, da se je treba mlademu dekletu še marsikaj učiti, preden postane samostojna gospodinja in pozneje mati. Zato je spopolnjevala svoje praktične vednosti in zdaj je prišel čas, ko lahko uresničimo svojo najljubšo željo. V ta namen sem pravzaprav prišel sem s Kornelijo, čeprav bi se bolje spodbilo, da bi Ti prišel k nam in da bi se zaroka pri nas praznovala. — Toda jaz vem, da imaš preveč dela kot samostojen advokat in da se le teško odtegneš svojem delu. Med sorodniki pa ni treba dosti ceremonij. Po mojih mislih, ljubi Albert, lahko praznujemo jutri zaroko, jo objavimo v časopisih ter štiri tedne pozneje izvršimo poroko. Jaz nisem prijatelj dolge zaroke, zlasti ker sem star. — Morda že jutri lahko umrem, zato moraš hiteti, ako hočeš imeti moje dragode te; mojo Kornelijo, ob svoji strani.“

Albert je kakor okamnel sedel, nobene besede ni mogel izpregovoriti.

Čeprav je ta pogovor že dolgo pričakoval, ga je vendar zadel kakor udarec s kolom.

Ako je hotel biti poštenjak, je moral stricu odkrito

prižnati, da ne more poročiti Kornelije, ker ji je bil v mislih že davno nezvest.

Toda Albert je vedeł, da bi brezmejnø nesrečo povzročil v dveh rodbinah, tako v svoji, kajti mati bi mu nikoli ne odpustila, da ji ne izpolne najljubše želje, — in v Hladnikovi, ki bi smatrala za sramoto, ako zavrne Kornelijo mož, s katerim je bila takorekoč že davno skrivaj zaročena.

„No, Ti mi ne odgovoriš!“ je zaklical stari Hladnik, „haha, razumem, Ti si kot advokat tudi kupčevalec. Najbrž si mnenja, da morava najprej urediti še druge stvari.“

„Kam pa mislite, stric!“

„Ne, tudi jaz moram držati na to, da bo med nama vse jasno. Sploh je pa stvar jako enostavna. Jaz imam samo dva otroka, Slavkota in Kornelijo, in vse, kar imam, se bo delilo med njima po moji smrti. Do takrat Ti je moja blagajnica vedno odprta in ako potrebuješ večjo vsoto, Ti ga dam na razpolago. Premalo ne boš dobil, kajti par miljonov sem si prihranil. Vse je pošteno zasluzeno, zato bo ta denar tudi mojim otrokom prinesel blagoslov. Ali je zdaj v redu med nama, ljubi Albert?“

Bankir je pri teh besedah ponudil mlademu advokatu roko in Albert jo je moral prijeti in reči:

„Dragi stric, kar se tiče denarnih stvari, si me res osramotil. Prisegam Ti, da nisem ne z eno mislico —“

„Že vem, že vem, saj ljubiš mojo Kornelijo! Toda ona tudi zaslubi to ljubezen v polni meri.“

O njeni lepoti sploh ne govorim, pač pa o njenem srcu in duhu. To moram reči, čeprav sem njen oče, da se kaj takega redko najde. Jutri praznujemo torej zaroko, ali pa že danes zvečer. Povabi par svojih priateljev na večerjo in jaz Vajū predstavim kot zaročenca. In zdaj

zbogom, dragi dečko! Poljubi me, zdaj Te pozdravljam kot svojega sina!“

Hladnik je potegnil Alberta s stola. Napol omam-ljen je padel mladi advokat na prsi sivolasega moža in se dal od njega objeti in poljubiti.

Nato je bil Albert zopet šam; bankir ga je ostavil v obupnosti in strahu, v grozi in stidu. V duši mladega moža je zakričalo:

„Ti si slepar, — Ti si nepošten človek! Prikleniti hočeš nase dekle, ki mora vsled Tebe nesrečno postati, kajti niti tega ji ne moreš dati, kar lahko zahteva najubožnejša žena od moža: čisto zavest in ljubezen, do katere ima sama pravico.“

Albert ni imel poguma, da bi se odkril svoji materi ali stricu; imela bi ga prav gotovo za blaznega, ko bi jima povedal, da ljubi morilko in da se zaradi nje mora odreči Korneliji. Nikakor bi mu tega ne verjela, ampak zasmečevala bi ga.

Sklenil je torej vsaj poizkušati, da premaga to nesrečno strast, čeprav je naprej vedel, da tega ne bo mogel storiti. —

Zvečer se je res praznovala zaroka mladega para. Mala družba se je sešla v hiši gospe Fabričeve. Pri Šampanjcu je vstal stari Hladnik ter z veselim licem in Alzmagonosnim glasom naznal zaroko Kornelije in Alberta. Kako je bilo Albertu pri duši, ko so mu od vseh strani častitali, ne more popisati nobeno pero.

Zdel se je samemu sebi kot zločinec in moral se je z vso močjo premagovati, da ni izbruhnil v blazen smeh, ki bi najbolj pojasnil njegovo duševno razpoloženje.

A najmučnejši in najstrašnejši trenotek za mladega moža je prišel šele, ko je bil po večerji sam s Kornelijo v sobi.

Mlada, lepa devojka ga je gledala z bliskajočimi očmi, nato ga je objela ter mu šepetala v uho:

„Albert, poskušala bom, da Te osrečim, kajti jaz Te ljubim in bom vse storila, da postanem Tebe vredna!“

Njega vredna! Saj je on bil nje tako nevreden, da si ni upal njenih rok dotakniti.

Kdor ne more strasti do morilke, do izvrženke človeške družbe, zatreti, kako sme tak človek povzdigniti oči do čiste, nedolžne deklice!

„Kajne, Albert,“ je šepetala Kornelija mlademu advokatu ter ga gledala z iskrenimi očmi, „Ti me ljubiš in me boš vedno ljubil?“

Albert se je lagal naprej, kakor je to že storil cel večer.

„Da, jaz Te ljubim,“ je rekel z mučnim glasom, „zakaj bi Te ne ljubil? Saj si tako lepa, tako plemenita.“

„Lepa sem morda, a to ima v mojih očeh malo vrednosti,“ je rekla Kornelija, „in plemenita postanem šele vsled Tebe. — Kajne, Albert, danes si hočeva drug drugemu obljuditi in ta obljava naj bo nama vodilo za celo življenje. Vedno si hočeva biti odkritosrčna, kajti izpoznala sem, da je prva laž črv v zakonu, ki brezvomno uniči vso srečo.“

Prva laž! — Albert jo je že izvršil; črv je bil torej že tukaj, Albert je že čutil njegovo kačje telo. Sreča, o kateri je Kornelija sanjala, je bila v notranjosti že gnila in votla. Saj je črv tičal notri; ta je razjedal in izvotil srečo.

Albert je tudi to obljudil! Obljudil je Korneliji, da bo odkritosrčen. Potem ji je šepetal vse one krasne, sladke besede, katere govorji ženin nevesti na zaročni dan. Kor-

melija ga je tako rada poslušala, gledala ga je s smehljajočimi očmi ter mu vedno in vedno šepetala:

„Albert, vedno si mi bil vzor in jaz sem tako srečna, ah, tako srečna, da smem biti Tvoja.“

173. poglavje.

Ljubezen v ječi.

Bilo je že opolnoči, ko so šli počivati v Fabričevi hiši.

Kornelija se je ločila od Alberta z iskrenim poljubom, s prvim v tem življenju, ki je bil več nego površen, sorodniški poljub. Dočim mu je ležala na prsih in je on trenotek držal lepo, čisto bitje v objemu, tedaj je mislil na ono drugo in si predstavljal, kako bi moral biti sladko, ako bi mogel. Lolo tudi tako objemati.

Albert je bil skoro blažen, ko je prišel naposled v svojo spalnico. A ni ga strpelo v nji; mislil je, da se zadusi v ozkem prostoru. Ven je moral, ven v hladno noč, da se nавžije svežega zraka.

Ko je stopil na cesto, so mu prišle različne maske nasproti, karneval ali predpust se je pričel.

Sicer se je Albert udeležil te zabave; bil je celo eden najbolj znanih burkežev. Bil je šaljiv, duhovit in pesniško nadarjen, zato so ga radi videli v najboljših družbah.

A danes ni imel pogleda za veselo vrvenje; brez zanimanja je hitel v noč. Ne da bi se sam zavedel, je ne nadoma stal tam, kjer so mu neprestano blodile misli, stal je pred jetnišnico.

Ja, kaj pa je hotel tukaj tako pozno po noči? Saj vendar ni mogel misliti, da pride v Lolino celico?

1907

„Oh, kam pa mislite, — to so domišljije! Saj sem mož in ona je ženska; zato bi mè ne mogla premagati!“

Stari jetničar je le zmajeval glavo, v svoji dolgi praksi je že veliko videl in poskušil.

„Stokrat se posreči,“ je odgovoril mlademu advokatu, „toda končno se dobi žensko, ki je tisočkrat bolj nevarna nego moški.“

Nato je izročil doktorju prižgano svetilko, da jo ta vzame s seboj v celico. Ko je doktor vstopil, je zaklenil za njim železna vrata.

Albert je našel Lolo napol oblečeno sedeti na postelji.

Ali ga je slišala prihajati? Ali se je zbudila, ko so ključi rožljali v vratih? Ali pa danes sploh še ni šla spat? Lola je bila popolnoma zbujena. Z velikimi, vprašajočimi očmi ga je zrla. Te velike, cudovite in zagonetne oči so že davno vžgale oni tajnostni ogenj v prsih mladega odvetnika.

Fabrič ni videl, da se je Lola nasmehljala pri njegovem vstopu, a ta smeh ji je takoj izginil.

„Jaz sem, Lola,“ je tiho rekel Fabrič, „jaz, — Vaš zagovornik!“

„Kaj, tako pozno v noči pridete k meni?“ je vprašala Lola, ne da bi s postelje vstala, „zakaj se odrečete spanju, čemu se sploh toliko trudite z menoj? Jaz sem propalo bitje, ki je zapadlo smrti! Svoj čas bi morali porabititi v boljše namene!“

„Ne govorite tako,“ je odgovoril Albert ter stopil tesno k nji, „saj veste, da še nisem izgubil upanja, Vas resiti.“

„A jaz Vam ponavljam, da nočem biti rešena,“ je zaklicala Lola, „vsaj tako ne, kakor Vi nameravate. Vse, kar morete storiti zame, je vendar le to, da mi prihranite

1906

Zdaj je spala. O čem je le sanjala?

Oh, moral jo je videti, moral je govoriti z njo, še enkrat je moral slišati z njenih ustnic sladko priznanje ljubezni. Le predobro je danes popoludne čital v njenih očeh, da je tudi on nji ljub. Mislil je, da je tudi on vžgal v Lolinem srcu ljubezen.

Stopil je v temno poslopje, kamor so ga kot odvetnika takoj pustili. Sel je v pisarno ter rekeljetničnemu uradniku, da je pravkar dobil važno vest, vsled katere se mora takoj zgovoriti z Lolo.

Uradnik se je sicer čudil, da si je Albert Fabrič, katerega je kot Lolinega zagovornika poznal, izbral baš ta čas za pogovor. Vendar ni prav nič nasprotoval, da bi Albert ne obiskal Lole.

Jetničar, ki je na hodniku spal v udobnem usnjennem stolu, se je tudi zelo začudil, ko je ob tako nenavadni uri ugledal Fabriča pred seboj. Toda navajen je bil, da je slepo ubogal svoje predpostavljene. Ne glede na to bi tudi Fabriča pustil v ječo, ker mu je Albertov oče izkazal veliko dobro. Temu se je imel zahvaliti tudi za svojo sedanjo službo.

„Gospod doktor,“ mu je šepnil stari jetničar, ko je vtikal ključ v železna vrata, „ali bi ne bilo boljše, da grem tudi jaz z Vami ter sem navzočen pri Vašem pogovoru?“

„Ne, prijatelj. Nasprotno, prosim Vas, da se ne daste motiti v spanju. Zaklenite pa vrata od zunaj. Ko pojdem zopet ven, bom že potrkal. Lahko je mogoče, da bo moj pogovor z jetničo dalj časa trajal.“

„Gospod doktor, pazite se dobro,“ je rekel jetničar, „to je zvita, nevarna ženska, kateri ni zaupati. Meni se vedno zdi kot divja mačka. Lahko Vam enkrat skoči za vrat in potem bi prišla moja pomoč prepozno.“

smrt na vešalah. Toda še strašnejša smrt je, — smrt za celo življenje! V temni ječi zdihovati se pravi tisočkrat umreti, to je dolga, brezkončna smrt! Poslušajte, gospod doktor, sklenila sem, da se sploh ne pustim zagovarjati.“

„Kaj, se ne pustite od mene zagovarjati?“ je zaklical mladi advokat.

„Ne od Vas, ne od koga drugega, kajti jaz hočem umreti!“ je odgovorila Lola z odločnim glasom.

„Umreti hočete, Lola?“ je drhtec odgovoril Albert. „O to vendar ne mislite resno, to je le obupnost, ki govoril iz Vas in te jaz ne smem ubogati! Pozneje boste izprevideli, da sem z Vami dobro mislil, ako Vas rešim vislic.“

„Dobro mislili! Da, mogoče je, gospod doktor! Pred nekaj tedni bi morda še rada bila rešena, a zdaj vem, da bi morala bedno izkraveti, ko bi še dalje živila.“

„Zakaj se Vam je življenje pred nekaj tedni se zdele vredno, da se živi, a zdaj nič več?“ je tiho poizvedoval mladi odvetnik.

Tedaj je Lola počasi vstala s postelje in dočim je to storila, ni mogla zabraniti, da ji je siva, platenata srajca malo zdrsnila s polnih, krasno oblikovanih ramen, in da so se čudovitobele grudi napol pokazale.

Mladega advokata je vroče in mrzlo spreletelo. Bilo mu je, da mora planiti na krasno žensko, da jo potegne nase in jo z blaznimi poljubi zaduši. A tega ni smel storiti, — to bi ga veljalo eksistenco.

„Ali hočete slišati resnico, zakaj sem poprej hotela živeti in zdaj ne več?“

„Da, nesrečnica, povejte mi resnico! Kaj Vam je ugrabilo še zadnji pogum življenja?“

„Ljubezen!“ je prišlo kakor dih iz Lolinh ust.

Obenem so se pri teh besedah odprle njene oči in

svilene obrvi so se vzdignile. Bilo je, kakor bi se v tem hipu potegnil pajčolan z njenih očij, ki jih je pravkar še temno zakrival.

Blesteča svetloba je zasijala Albertu iz teh oči in globoko so se pogreznile oči lepe, bujne ženske v njeno oko.

„Kajne,“ je nadaljevala Lola z razburjenim glasom, „glasí se kakor burka, ako ženska v smrt obsojena govorí o ljubezni? In vendar sem v tej ječi, ki je mračna in temna, tako grda in nepriazna, prvič v svojem življenju izpoznała ljubezen, — prič se me je dotaknila ona blaženost! A zame zavrženko se je tudi ta blaženost izpremenila v nešrečo! Saj vem, da me mož, ki ga ljubim, zanikuje. Saj vem, da bi se zasmehljivo krohotal, ko bi slišal, da sem se drznila oči vzdigniti k njemu. Zato hočem umreti, da vzamem skrivnost svoje ljubezni v grob!“

Albert je stopil korak nazaj; globoko je obledel v obraz.

„Lola,“ je vskliknil s hripavo zamolklim glasom, „v tej ječi so se Vam razkrile skrivnosti ljubezni? Videli ste njega, za katerega bije Vaše srce, šele potem, ko Vas je že obdajalo to brezupno zidovje?“

„Da, šele potem, ko so me priveli semkaj,“ je odgovorila Lola, upiraje svoje žareče poglede v mladega odvetnika.

„Potem si Vaših besed ne vem tolmačiti, kajti preiskovalni sodnik je postaren mož, jetničar je starec sivo-lasec, — in koga drugega bi pač mogli videti v tej ječi?“

Zdaj pa se je Lola krčevito zasmejala.

„Preiskovalni sodnik ne, jetničar tudi ne, — krvnika k sreči še nisem videla, torej bo to pač nekdo drugi, s katerim sem imela opraviti tu v ječi. Pomislite vendar malo, gospod doktor, kdo bi utegnil biti ta nekdo drugi?“

Pri teh besedah se je mladi odvetnik vspel kvišku ter širil roke, kakor da išče opore v zraku; kajti tresel se je, kakor šiba na vodi ter vidno omahoval, kakor da buči ljuta vihra krog njega.

Hipoma pa je prijel Loline roke, — stiskal jih krčevito, potegnil nase bajno krasno jetnico ter ji šepetal ves omamljen:

„O da bi vedel, da bi zares vedel, da sem jaz oni presrečni, ki ga ljubiš, pri Bogu Vsegamogočnem, — Ti ne bi smela umreti nesrečno in sramotno.“

V tem hipu ga je objelo dvoje mehkih, polnih lakti, začutil je nje tople, burno trepetajoče prsi, vtapljal se v te brezmejno sladke, očarjujoče oči ter čul nje koprneči, mamljivi glas, ki mu je šepetal ljubeznipolno:

„Da, — Ti si oni mož, ki ga ljubim, ki ga edino ljubim!

In zdaj, ko poznaš mojo tajnost, — pahnili me zančljivo od sebe, — reci mi s suhimi, z ledenomrzlimi besedami, da me zaničuješ, kot vsi drugi, — da se Ti gabi morilka, — in da nočeš iztrgati krvniku že sigurne mu žrtve! Toda preden mi s takimi pregroznimi besedami liki z ostrom bodalom raztrgaš trpeče srce, hočem enkrat, — še enkrat biti srečna!

Le enkrat, samo enkrat hočem poljubiti Twoja ustaza, ljubljeni mi mož, in s tem poljubom na ustih in s Twojo sliko v srcu grem potem rada v smrt.“

In Lola je naslonila glavo na njegove prsi, — poželjivo se je vspela k njegovemu licu in omamljeni mož je čutil na koprnečih ustnih tako slasten, tako vrč poljub, da je pijan od razkošja drhtel po vsem telesu.

Trajal je več minut, — ta poljub, — in bilo je, kakor da se Lola ne more več iztrgati od njega.

Toda hipoma je pahnila z obema rokama ljubčeka

od sebe, da se je opotekel. Potem pa je zaklicala z divjim, razburjenim glasom:

„Pojdi, — pojdi sedaj in pusti me samo in ne pričaži se mi nikdar več pred moje lice! Da me razumeš! Nikdar in nikoli več mi nimaš prestopiti praga te ječe! Ti nisi več moj zagovornik! Ne maram biti rešena od Tebe, pa tudi od nikogar drugega! Pojdi, — pojdi, — pojdi! Ah, jaz nesrečnica!“

Lola se je opotekla ter se zgrudila na svoje ležišče.

Ležeč na tem trdem ležišču v slikovito mamljivi legi pa je bila le še lepša, le še bolj očarujoča.

To bujno, razkošno vzvelo telo se je stresalo kakor v krču in globoko se je zarilo v vzglavje to cvetoče lice, vse zalito s solzami. Gosti lasje so se ji razpleli in pramovi črnih kodrov, ki so ji bujno narasli v ječi, kipeli so nizdoli po ramah in po vitkem, zapeljivo lepem telesu; lahno krilo pa se je bilo pri padcu mato zrnilo v stran, tako da se je videl izpod njega majhen del krasno zaokrožene nožice.

Ah, kako se je mučil Fabrič, da mu ne bi uhajale oči na to nebeško sliko peklenских strasti; da se ne biše globlje pogrezaval v to peklenko brezumno nebeških slasti! Toda zaman, moral je gledati, občudovati, strmeti, ljubiti in poželiti z neizmerno strastjo: bil je kakor zaračan.

Pogledal je hitro proti vratom, — bila so zaprta. Tiho se je splazil do ključavnice ter prisluškoval.

Nikakega glasu ni bilo čuti zunaj na hodniku. Le zategnjeno smrčanje jetničarja je motilo vesoljno tišino.

Zdaj se je povrnil mladi mož k Loli, ki je še vedno ječala na trdem ležišču.

Toda zdaj se je Fabrič vrgel nanjo, objel jo z obema rokama, jo ovrnil ter jo pričel poljubljati divje, strastno,

1915

1912

neizmerno, kakor da ji hoče izsesati dušo, kakor da jo in na mestu, kjer si me pravkar hlasteče poljubljal z ne-

hoče vdusi s hlastno poželjivimi poljubci.

In krasna ženska se mu je vdala in mrkla, temotna pusta jetniška celica se je izpremenila v hipu v čarna, solnčnosvitla nebesa, v katerih sta ljubkovala dva ljubimca.

Toda ko je Fabrič hotel v vedno rastoči, v prekipeči strasti enak prodirajočemu zmagovalcu odstraniti tudi zadnje ovire, se je Lola vspela ter ga pahnila nazaj s krepkima rokama.

Toda v istem hipu ga je zopet pritišnila na srce ter mu šepetala:

„Ah, saj sem nesrečnica, jetnica! A najvišjo slast ljubezni naj uživajo le oni, ki so svobodni! Zatorej zame tudi ni več in ne bo več sreče! Ah, zdaj šele čutim, kakšen siromak je oni, ki mora poginiti v temni ječi, dočim bi lahko užival v solnčno jasni prostosti najvecjo, najslajšo srečo.“

„In zakaj je ne bi uživala Ti?“ je zaklical Fabrič ter pal pred njo na kolena. „Kaj ne veš, da Te ljubim, brezkončno, neizmerno, brezumno — da za Te, samo za Te brez premisleka storim vse, karkoli zahtevaš od mene, in če bi bilo najgroznejše, najostudnejše, najnesramnejše!“

„Vse svoje življenje, predragi, vso svojo ljubezen Ti posvetim,“ je šepetala Lola, gladeč mu bujne temne kodre, „a ne tu notri v tej grozopolni ječi, ampak tam zunaj v širnem svetu. Tam bom Tvoja, večno in edino Tvoja! Popelji me ven iz tega strašnega kraja, iz tega pregraznega poslopja. To je moja edina prošnja. Kaj hočeš čakati, da me peljejo v smrt? Ah, kmalu bo na mestu, kjer Ti zdaj klečiš, stal rabel ter mi odstrigel svilene kodre, s katerimi zdaj božam Tvoje lice! Razgalil mi bo beli vrat

izmerno sladkimi poljubci, presekal mi bo žile in — —“

„Jenjaj, — molči, — Tega ne morem slišati,“ je viknil Fabrič, „ne, ne, — Ti ne smeš umreti!“

„Tiljo, — govori bolj tiho,“ je šepnila Lola, „da naju ne čuje jetničar!“

„Ah, starec spi! Zdaj se lahko pogovoriya brez nevarnosti,“ je zavrnil mladi odvetnik, sedel kraj Lole na rob njenega ležišča ter jo privil k sebi. „Lola, zdaj se hočeva pogovoriti o vseh podrobnostih glede Tvoje rešitve. Uverjena si lahko, da budem vse mogoče storil, da pospešim Tvojo rešitev.“

„Samo da pospešiš mojo rešitev? — Ti nočeš zbezati z menoj? O ne, ne, — ako ne greš z menoj, ostanem raje tu ter umrem v tej ječi.“

„Da, s Tabo grem, Lola, kamorkoli hočeš! Oh, kako bi pač mogel obstati brez Tebe, ki si moje življenje, da, več nego življenje, življenja mojega usoda, moja sreča in nesreča! Razumeš-li, kaj to pomeni? Za Te pustim svojo čast, zapustim mater, izneverim se nevesti. Vse, — vse žrtvujem zate. Toda, Lola, prisezi mi eno edino, prisezi mi, da mi bodeš zvesta do zadnjega dihljaja, da ne boš nikdar in nikoli ljubila moža razen mene.“

Te besede je govoril mladi mož z mehkim, ginaljivim, v srce segajočim glasom in videti je bilo, da so tudi na Lolo napravile njegove besede globok vtis.

„Kako bi pač mogel dvomiti, ljubček,“ je rekla, „da ne bi Tebe in edino le Tebe ljubila. Kaj Ti nisem že rekla, da Te ljubim, neizmerno, in da bi raje hotela umreti nego živeti brez Tebe? O, ne dvomi nikdar in nikoli o meni! — Toda, misliš-li, da se nama v resnici posreči beg? Meni se zdi skoro neverjetno, da bi iz tega zidovja kedaj prisla na pusto!“

„Res, težko je, — ali nemogoče vendar ni!“ je zaklical mladi odvetnik. „Storil budem vse, kar se le sem jo pravkar zdaj preživel, — za uro, v kateri sem storiti. Sploh pa je sedanji čas za naš beg izvanreden in spoznal, da me ljubiš!“

ugoden, kajti predpust je in ceste so prenapolnjene mas takto da naju ne bo tako lahko zalotiti.“

„Ah, predpust je zunaj?“ je dejala Lola in v njeniš li pozabil pri tem nesrečne svoje Lole?“ očeh se je zasvetil nenanaden ogenj. „No, to je dobro,“ je vprašala Lola. „Spomnivši se matere svoje ne to je izvrstno. Da, da, ako se mi posreči uiti maskiranjavavelo, radi pregrzne bolesti, ki jo prizadenem s tem preko meje, bila bi rešena. Pa kam me hočeš pravzapravoji materi, toda skesaš se ne bom!“

„Omenil si prej tudi nevesto svojo! Morem se-li pri-
očeh se je zasvetil nenanaden ogenj. „No, to je dobro,“ je vprašala Lola. „Spomnivši se matere svoje ne to je izvrstno. Da, da, ako se mi posreči uiti maskiranjavavelo, radi pregrzne bolesti, ki jo prizadenem s tem preko meje, bila bi rešena. Pa kam me hočeš pravzapravoji materi, toda skesaš se ne bom!“

„Ah, Kornelija ji je ime?“

„Da, Kornelija Hladnik“ je odgovoril mladi od-
vetnik ter imenoval tudi kraj, kjer je bila Korne-

„To vse je v resnici!“ — Toda rad bi dal deset Kornelij za eno Lolo!“

Oj, kako zaničljiv! Nasneč je zaigral pri tem Lo-
linih usteh. Saj je to Kornelijo Hladnikovo kaj do-
pozna. Kolikokrat je bila ž njo skupaj v družbah,

ko je še veljala za soproga Mirkota Višnjegorskega!“

„Uboga Kornelija!“ je spregovorila s prihlinjenosočutnim glasom, „ah, v dno srca me boli, ako pomislim, da ji ugrabim ljubega. Toda ljubim ga še bolj nego ona! —

Nu, pa dobro; mater in nevesto boš zapustil radi mene! Toda, poznam malika, pred katerim klečelplazite vsi moški, — to je malik časti! — Ne boš-li še v zadnjem trenotku omahnil, ko pomisiš, da svojo čast izgubiš na vse veke, kakor hitro se združiš z menoj? Odpustilo bi se ti morda, ako bi odvedel nepokvarjeno deklico, toda da se zavzemaš zame, da se družiš z morilko, z jetnico,

da ji daš svojo ljubo, — zrtvuješ svojo čast, tega ti tvoji prijatelji odpustiti in prokljali te bodo.“

„Penašal njih prokletstvo!“ je odgovoril

zaslepljeni mož; „da Lola moja, vse — vse hočem zatežrtovovati, samo če vem, da me boš ti večno ljubila!“

„Da, dokler živim dragi! Upam, da ti to velja za večnost,“ je odgovorila Lola.

Na to jo je objel vroče in strastno. Poveznil je glavo na njeno lice ter se vsesal v njena rdeča ustna.

In razkošna ženska ga je vsega omamila z najstrastnejšimi poljubi.

Tako je minila dobra ura in Fabrič se je naposled dvignil, da zapusti jetniško celico.

Pri vratih pa ga je Lola še enkrat objela ter vroče pritisnila nase, šepetaje mu na uho:

„Zanašam se nate. — Toda, če si me osleparil, vedi, da jutri ne budem več med živimi. Jetničarji in uvajajo mislio, da mi v ječi ni mogoče končati si življenje in motijo se; kajti vzeala sem si sabo ostro in dolgo — in če te do jutri polnoči nii k niem, zatem si jo v srce.“

„Ako me ni,“ ji odgovori Fabrič, „vedi potem, da sem mrtev.“

Zdaj je potrkal Fabrič na vrata, da zbudi jetničarja, Lola je pa pohitela nazaj na ležišče. Prišel je starec jetničar ter izpustil odvetnika.

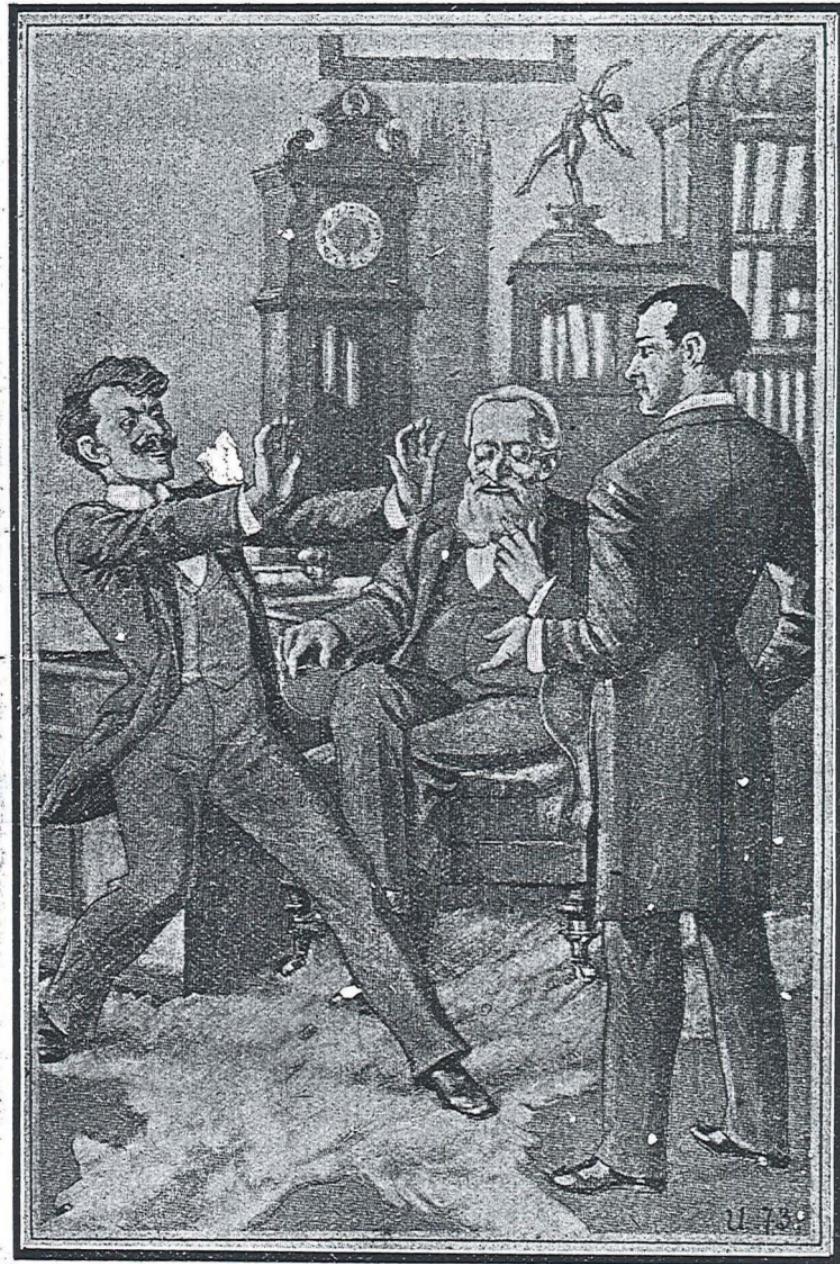
„Tu je Vaša svetilka, stari prijatelj,“ je rekel Fabrič ter podal jetničarju svetilnico.

„Vidi se, da ste zdelani in utrujeni gospod doktor,“ je rekel starec, „mislim da imate tudi svoje križe in težave s to žensko in da si bodete že leli malo sličnih zagovarjanj. Tudi jaz še nisem v svojem dolgoletnem službovanji videl take jetnice. Kaj je ta ženska že vse počela, da bi me bila pravna kakje nepravilnosti! Najprej je divjala, potem je bila mu, da je kot jagne. In zdaj ko vidi, da ji vsa nje...“

Knjigasto
Kerone enočni

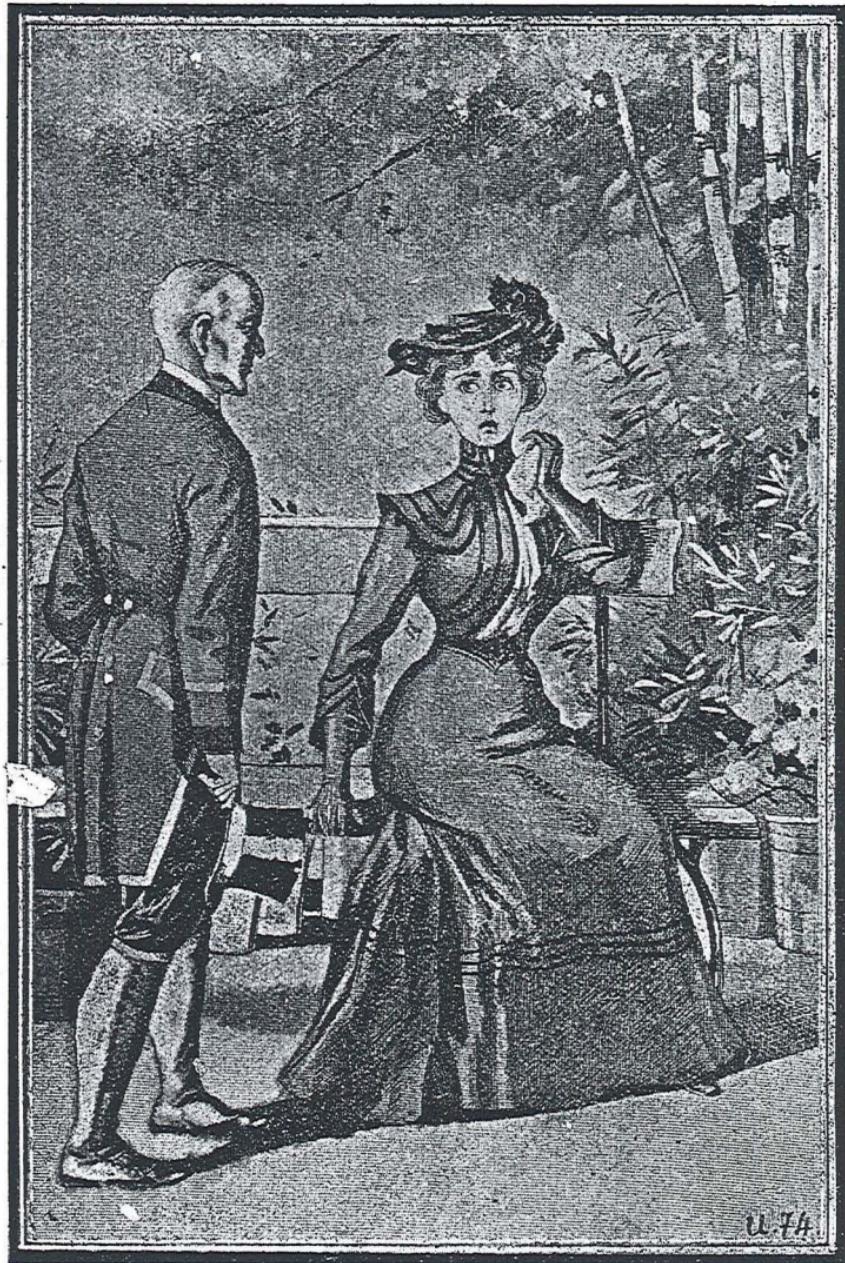
72 „Tukaj pa prijetno diši! Ah, gosja pečenka in pesa,“ je rekel ubožni oče. „Kakor vidim, imate dobro večerjo! Kako se pa to strinja z Vašo namišljeno bedo?“

U 73

73 Kemaj se je pa Robič ozrl v detektivov obraz, se je opokel kakor bi pošast zagledal. Iztegnil je obe roki ter zakričal: "Doktor Morač, izgubljena sva! Edvin Lister je tukaj!"⁴

Strah na Sokolskem.

u74

74 „Že zopet lakate? Ali si ne morete lajšati svoje bolesti,
milostna gospica?

Alenka se je ozrla s solznimi očmi v starega Martina.

Strah na Sokolskem.

220

75 Mali deček je poželjivo iztegnil ročice po steklenici. — „Proč s steklenico“ je viknila Rožica, „ne drznite se dati otroku žganja. To je vendarstrup za tako malo šibko bitje.“

Strah na Sokolskem.

223

76 „Obljubi mi, Mirko,“ je razburjeno vskliknila Lola, „da nikoli ne položiš roke nase. Pred kratkim sem našla v Tvoji pisalni mizi revolver.“

„Ali res?“ je pridušeno rekel mladi grof.

77 „Danes opolnoči torej na Krvavi peči?“ je vprašala Lola,
„tam Te dobim, mati?“

„Da, tam! Bodl točna in ne pusti me čakati!

Strah na Sokolskem.

78 Nato je detektiv naglo potegnil revolver, ga nameril na Lolo ter zaklical: „Lola, aretiram Vas v imenu postave. Danes po noči ste svojo mater umorili!“

79 „Vsi dobri duhovi hvalijo Boga! Ali je mogoče, Vi ste, gospod grof?“

„Martin!“ je vskliknil Mirko, ko je izpoznał zvestega služabnika Sokolskega gradu. „Ti, Ti, tukaj?“

80 „Grad Sokolski?“ je zaklicala Rožica in kakor okamnela obstala, „to je torej Sokolski grad?“
„Tako je!“ je rekel Slavko Hladnik.